।। ଭୂମିକା ।।

ମାତୃଭାଷା ଓଡ଼ିଆରେ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀମାନଙ୍କର ବିଷୟଗତ ଓ ପ୍ରାୟୋଗିକ ଦକ୍ଷତାର ଅଭିବୃଦ୍ଧି ନିମନ୍ତେ ଜାତୀୟ ପାଠ୍ୟଖସଡ଼ା - ୨୦୦୫ ଏବଂ ରାଜ୍ୟ ପାଠ୍ୟଖସଡ଼ା - ୨୦୦୭କୁ ଆଧାର କରି ଚଳିତ ଶିକ୍ଷାବର୍ଷରୁ ଅଷ୍ଟମ ଶ୍ରେଣୀ ନିମନ୍ତେ 'ସାହିତ୍ୟିକା' ବିଶଦ ପାଠ୍ୟପୁସ୍ତକଟି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଅଛି । ନିର୍ବାଚିତ ପ୍ରସଙ୍ଗକୁ ଆଧାର କରି ବିଷୟ ପଢ଼ାଉଥିବା ଶିକ୍ଷକଶିକ୍ଷୟିତ୍ରୀମାନେ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀମାନଙ୍କ ମନରେ ଅଭ୍ୟାସ କାର୍ଯ୍ୟ (Activity) ମାଧ୍ୟମରେ ସାହିତ୍ୟପ୍ରୀତି, ମାତୃଭାଷା ପ୍ରତି ଅନୁରାଗ, ରସାନୁଭୂତି, ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟାନୁଭବ ଏବଂ ଭାଷାଜ୍ଞାନର ଯଥୋଚିତ ଅଭିବୃଦ୍ଧି କରାଇପାରିଲେ ଆମର ଶ୍ରମ ସାର୍ଥକ ହେବ । ଇତ୍ୟବସରରେ ସଂକଳକ, ସମୀକ୍ଷକ ଓ ସଂଯୋଜକଙ୍କୁ ମୁଁ ଆନ୍ତରିକ ଧନ୍ୟବାଦ ଦେଉଛି ।

ଏହି ପୁସ୍ତକର ଉତ୍ତରୋତ୍ତର ଉନ୍ନତିକଳ୍ପେ ବିଜ୍ଞ ପରାମର୍ଶ / ମତାମତ ମିଳିଲେ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସଂସ୍କରଣ ପ୍ରସ୍ତୁତିରେ ସହାୟକ ହେବ ବୋଲି ଆଶା କରେ ।

ସଭାପତି

ମାଧ୍ୟମିକ ଶିକ୍ଷା ପରିଷଦ, ଓଡ଼ିଶା

ପ୍ରାକ୍ କଥନ

ଜାତୀୟ ପାଠ୍ୟକ୍ରମ-୨୦୦୫ ଏବଂ ବିଦ୍ୟାଳୟ ପାଠ୍ୟକ୍ରମ ଆଧାର-୨୦୦୭ ଅନୁଯାୟୀ ଅଷ୍ଟମ ଶ୍ରେଣୀ ବିଶଦପାଠ୍ୟ ଓଡ଼ିଆରେ ଏହି ପୁସ୍ତକଟି ସଂକଳିତ ଓ ସଂପାଦିତ ହୋଇଅଛି । ଶ୍ରେଣୀ ଶିକ୍ଷାଦାନକୁ ସରସ, ସୁନ୍ଦର ଓ ରୁଚିକର କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଏହି ମାତୃଭାଷା ପାଠ୍ୟପୁସ୍ତକକୁ ଶିକ୍ଷଣ କାର୍ଯ୍ୟଭିତ୍ତିକ କରାଯାଇଅଛି । ଜାତୀୟ ଶିକ୍ଷାନୀତି ପ୍ରଦର୍ଶିତ ମୂଲ୍ୟବୋଧକୁ ଦୃଷ୍ଟି ଦେଇ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଚୟନ କରାଯାଇଅଛି । ନିର୍ବାଚିତ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଆଧାରରେ ମାତୃଭାଷା ପଢ଼ାଉଥିବା ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କୁ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀମାନଙ୍କ ମନରେ ସାହିତ୍ୟପ୍ରୀତି, ମାତୃଭାଷା ପ୍ରତି ଅନୁରକ୍ତି, ରସାନୁଭୂତି ଓ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟାନୁଭବ ତଥା ଭାଷାଜ୍ଞାନର ଅଭିବୃଦ୍ଧି କରାଇପାରିଲେ ଆମର ଶ୍ରମ ସାର୍ଥକ ହେବ ।

ସଂପାଦନାମଣ୍ଡଳୀ

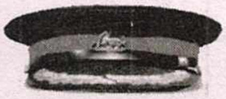

ଭାରତୀୟ ସ୍ଥଳ ସେନା

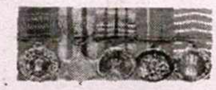

ଜୀବନ ଓ ଜୀବିକା ଗଢ଼ିବାରେ ସହଯୋଗୀ

କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା	ପାଠ୍ୟକ୍ରମ	ପାଠ୍ୟକ୍ରମ ନିମନ୍ତେ ଖାଲିଥିବା ସ୍ଥାନ	ଯୋଗ୍ୟତା ମାନଦଣ୍ଡ		ବୈବାହିକ ସ୍ଥିତି	ଅଗ୍ରଣୀ ସମ୍ବାଦପତ୍ରରେ ବିଜ୍ଞାପନ ଦିଆଯାଏ	ଚାକିରୀ ଚୟନ ପରିଷଦ (ଏସ୍.ଏମ୍.ବି.) ବସିବାର ଆନୁମାନିକ ତାରିଖ	ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ଏକାଡେମୀର ନାମ	ପ୍ରଶିକ୍ଷଣର ସମୟସୀମା
			ବୟସସୀମା	ଯୋଗ୍ୟତା					
୧.	ଏନ୍.ଡି.ଏ ଜାତୀୟ ପ୍ରତିରକ୍ଷା ଏକାଡେମୀ	୩୦୦ ସ୍ଥଳସେନା ୧୯୫ ବାୟୁସେନା ୬୬ ନୌସେନା ୩୯ (ପ୍ରତ୍ୟେକ ବର୍ଷ ଜାନୁୟାରୀ ଏବଂ ଜୁଲାଇ ମାସ)	୧୬ବର୍ଷ ୬ ମାସରୁ ୧୯ ବର୍ଷ	୧୦+୨ ଶିକ୍ଷା ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଦ୍ୱାଦଶ ଶ୍ରେଣୀ କିମ୍ବା ସମତୁଲ୍ୟ କେବଳ ସ୍ଥଳସେବା ନିମନ୍ତେ ଏବଂ ପଦାର୍ଥ ବିଜ୍ଞାନ ଓ ଗଣିତ ବିଷୟ ସହିତ କେବଳ ବାୟୁ ଓ ନୌସେନା ନିମନ୍ତେ	ଅବିବାହିତ	କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଲୋକସେବା ଆୟୋଗଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମାର୍ଚ୍ଚ ଓ ଅକ୍ଟୋବର ମାସରେ ବିଜ୍ଞାପନ ଦିଆଯାଏ	ସେପ୍ଟେମ୍ବର ରୁ ଅକ୍ଟୋବର ମାସ ଜାନୁୟାରୀରୁ ଏପ୍ରିଲ୍ ମାସ	ଜାତୀୟ ପ୍ରତିରକ୍ଷା ଏକାଡେମୀ (ଏନ୍.ଡି.ଏ.) ଖଡ଼ଗ ଭାଁସଲା, ପୁନା	ଜାତୀୟ ପ୍ରତିରକ୍ଷା ଏକାଡେମୀ (ଏନ୍.ଡି.ଏ.)ରେ ୩ବର୍ଷ ଓ ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ମିଲିଟାରୀ ଏକାଡେମୀ (ଆଇ.ଏମ୍.ଏ)ରେ ୧ ବର୍ଷ
୨.	୧୦+୨ ସ୍ତରରେ ବୈଷୟିକ ପ୍ରବେଶ ଯୋଜନା	୮୫ (ପ୍ରତ୍ୟେକ ବର୍ଷ ଜାନୁୟାରୀ ଏବଂ ଜୁଲାଇ ମାସ)	୧୬ ବର୍ଷ ୬ ମାସରୁ ୧୯ ବର୍ଷ ୬ ମାସ	ପଦାର୍ଥ ବିଜ୍ଞାନ, ରସାୟନ ବିଜ୍ଞାନ ଓ ଗଣିତ ବିଷୟ ରଖି ୧୦+୨ ପାଶ୍ (ହାରାହାରି ୭୦%ରୁ ଅଧିକା ନମ୍ବର ରଖିଥିବା ପ୍ରାର୍ଥୀ ଆବେଦନ କରିବେ)	ଅବିବାହିତ	ଏପ୍ରିଲ୍ ଓ ସେପ୍ଟେମ୍ବର ମାସ	ଅଗଷ୍ଟରୁ ଅକ୍ଟୋବର ଏବଂ ଫେବୃୟାରୀରୁ ଏପ୍ରିଲ୍ ମାସ	ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ମିଲିଟାରୀ ଏକାଡେମୀ ଡେରାଡୁନ୍	୫ବର୍ଷ (ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ମିଲିଟାରୀ ଏକାଡେମୀରେ ୧ବର୍ଷ ଏବଂ ଇଞ୍ଜିନିୟରିଂ ସ୍ନାତକରେ ୪ ବର୍ଷ, ୪ବର୍ଷ ପରେ ସ୍ଥାୟୀ କମିଶନ୍)
୩.	ଆଇ.ଏମ୍.ଏ. (ଡି.ଇ) ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ମିଲିଟାରୀ ଏକାଡେମୀ (ଶିକ୍ଷାଦାନ)	୨୫୦ (ପ୍ରତ୍ୟେକ ବର୍ଷ ଜାନୁୟାରୀ ଏବଂ ଜୁଲାଇ ମାସ)	୧୯ ବର୍ଷରୁ ୨୪ ବର୍ଷ	ସ୍ୱୀକୃତିପ୍ରାପ୍ତ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରୁ ସ୍ନାତକ ପାଶ୍	ଅବିବାହିତ	ମାର୍ଚ୍ଚ/ଏପ୍ରିଲ୍ ଓ ସେପ୍ଟେମ୍ବର / ଅକ୍ଟୋବର ମାସ	ସେପ୍ଟେମ୍ବର / ଅକ୍ଟୋବର ଏବଂ ମାର୍ଚ୍ଚ / ଏପ୍ରିଲ୍ ମାସ	ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ମିଲିଟାରୀ ଏକାଡେମୀ, ଡେରାଡୁନ୍	୧ ବର୍ଷ ୬ମାସ
୪.	ଏସ୍.ଏସ୍.ସି (ଏନ୍.ଟି) ସ୍ୱଳ୍ପ ମିଆଦି ସେବା ମିଶନ୍ (ଅଣବୈଷୟିକ ପୁରୁଷ)	୧୭୫ (ପ୍ରତ୍ୟେକ ବର୍ଷ ଏପ୍ରିଲ୍ ଏବଂ ଅକ୍ଟୋବର)	୧୯ ବର୍ଷରୁ ୨୫ ବର୍ଷ	ସ୍ୱୀକୃତିପ୍ରାପ୍ତ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରୁ ସ୍ନାତକ ପାଶ୍	ଅବିବାହିତ/ ବିବାହିତ	ମାର୍ଚ୍ଚ / ଏପ୍ରିଲ୍ ଓ ସେପ୍ଟେମ୍ବର / ଅକ୍ଟୋବର ମାସ	ଅକ୍ଟୋବର / ନଭେମ୍ବର ଏବଂ ଜୁଲାଇ / ଅଗଷ୍ଟ	(ଓ.ଟି.ଏ., ଚେନ୍ନାଇ) ଅଧିକାରୀ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ଏକାଡେମୀ, ଚେନ୍ନାଇ	୪୯ ସପ୍ତାହ

୫.	ଏସ୍.ଏସ୍.ସି. (ଏନ୍.ଟି.) ସ୍ୱଳ୍ପ ମିଆଦି ସେବା କମିଶନ୍ (ଅଣବୈଷୟିକ (ମହିଳା) (ବିଶେଷଜ୍ଞ ଅଣ ବୈଷୟିକ ସମେତ କେ.ଏ.ଜି. ପ୍ରବେଶ ନିମନ୍ତେ)	ପ୍ରତ୍ୟେକ ବର୍ଷ ଏପ୍ରିଲ୍ ଓ ଅକ୍ଟୋବର ମାସରେ ଯେତୋଟି ସ୍ଥାନ ପାଇଁ ବିଜ୍ଞାପନ ପ୍ରକାଶ ପାଇବ	ସ୍ନାତକ ଉପାଧି ନିମନ୍ତେ ୧୯ ରୁ ୨୫ ବର୍ଷ ଓ ସ୍ନାତକୋତ୍ତର / ବିଶେଷଜ୍ଞ / କେ.ଏ.ଜି. ନିମନ୍ତେ ୨୧ ରୁ ୨୭ ବର୍ଷ	ସ୍ୱୀକୃତି ପ୍ରାପ୍ତ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରୁ ଡିପ୍ଲୋମା ସମେତ ସ୍ନାତକ/ ସ୍ନାତକୋତ୍ତର/ ଆଇନ ସ୍ନାତକ ପାଶ୍	ଅବିବାହିତ	ଏପ୍ରିଲ୍ ଓ ଅକ୍ଟୋବର ମାସ	ନଭେମ୍ବରରୁ ଜାନୁୟାରୀ ଏବଂ ମେ' ଜୁଲାଇ	ଅଧିକାରୀ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ଏକାଡେମୀ (ଓ.ଟି.ଏ) ଚେନ୍ନାଇ	୪୯ ସପ୍ତାହ
୬.	ଏନ୍.ସି.ସି. (ସମଗ୍ର ଶିକ୍ଷାର୍ଥୀ ବାହିନୀ) (ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର) ପୁରୁଷଙ୍କ ପ୍ରବେଶ ନିମନ୍ତେ	୫୦ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବର୍ଷ ଏପ୍ରିଲ୍ ଓ ଅକ୍ଟୋବର ମାସ	୧୯ରୁ ୨୫ବର୍ଷ	ସ୍ନାତକ ଉପାଧିରେ ହାରାହାରି ୫୦% ନମ୍ବର ରଖି ପାଶ୍ କରିଥିବେ ସମର ଶିକ୍ଷାର୍ଥୀ ବାହିନୀ (ସ୍ଥଳ ବାହିନୀରେ) ୨ ବର୍ଷର ସେବା ସମେତ 'ସି' ସାର୍ଟିଫିକେଟ୍ ପରୀକ୍ଷାରେ 'ବି' ଶ୍ରେଣୀ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥିବେ	ଅବିବାହିତ	ବିଜ୍ଞାପନ ଭାବେ ପ୍ରକାଶ ପାଇବ	ଜାନୁୟାରୀ ଓ ଅଗଷ୍ଟ କେବଳ ମହିଳାଙ୍କ ନିମନ୍ତେ, ନଭେମ୍ବରରୁ ଜାନୁୟାରୀ ଏବଂ ମେ' ରୁ ଜୁଲାଇ ପୁରୁଷଙ୍କ ନିମନ୍ତେ	ଅଧିକାରୀ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ଏକାଡେମୀ, ଚେନ୍ନାଇ	୪୯ ସପ୍ତାହ
	ଏନ୍.ସି.ସି. (ସମର ଶିକ୍ଷାର୍ଥୀ ବାହିନୀ) (ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର) ମହିଳାଙ୍କ ପ୍ରବେଶ ନିମନ୍ତେ	ଯେତୋଟି ସ୍ଥାନ ନିମନ୍ତେ ବିଜ୍ଞାପନ ପ୍ରକାଶ ହେବ							
୭.	କେ. ଏଜି. (ବିଚାରକ ମହା ଅଧିବକ୍ତା) (ପୁରୁଷ)	ଯେତୋଟି ସ୍ଥାନ ନିମନ୍ତେ ଏପ୍ରିଲ୍ / ଅକ୍ଟୋବର ମାସରେ ବିଜ୍ଞାପନ ପ୍ରକାଶ ହେବ	୨୧ ରୁ ୨୭ବର୍ଷ	ସ୍ନାତକ ସମେତ ହାରାହାରି ୫୫% ନମ୍ବର ରଖି ଆଇନରେ ସ୍ନାତକ/ ସ୍ନାତକୋତ୍ତର, ଭାରତ ବର୍ଷରେ ଯେକୌଣସି ରାଜ୍ୟର ବାର୍ କାଉନ୍ସିଲରେ ନିଜ ନାମ ପଞ୍ଜୀକୃତ କରିଥିବେ	ଅବିବାହିତ / ବିବାହିତ	ମେ'	ଜାନୁୟାରୀ ଓ ଅଗଷ୍ଟ	ଅଧିକାରୀ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ଏକାଡେମୀ, ଚେନ୍ନାଇ	୪୯ ସପ୍ତାହ
୮.	ଇଉ.ଇ.ଏସ୍. (ଅନୁ ଇଂଜିନିୟରିଂ ସେବା)	୬୦ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବର୍ଷ ଜୁଲାଇ ମାସ	ଶେଷ ବର୍ଷ ନିମନ୍ତେ ୧୯ରୁ୨୫ ବର୍ଷ ପ୍ରାକ୍ ଶେଷ ବର୍ଷ ନିମନ୍ତେ ୧୮ରୁ୨୪ ବର୍ଷ	ଇଂଜିନିୟରିଂ ଡିଗ୍ରୀ ପାଠକ୍ରମର ଶେଷ ବର୍ଷ ବା ପ୍ରାକ୍ ଶେଷ ବର୍ଷ ଛାତ୍ର ହୋଇଥିବେ	ଅବିବାହିତ	ଏପ୍ରିଲ୍ ଓ ଅକ୍ଟୋବର	ଶେଷ ବର୍ଷ ନିମନ୍ତେ ଜାନୁୟାରୀରୁ ମାର୍ଚ୍ଚ ପ୍ରାକ୍ ଶେଷ ବର୍ଷ ନିମନ୍ତେ ଅଗଷ୍ଟରୁ ଅକ୍ଟୋବର ମାସ	ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ମିଲିଟାରୀ ଏକାଡେମୀ	ଏକ ବର୍ଷ

୯.	ଟି.ଜି.ସି. (ଇଂଜିନିୟରିଂ) ତାଲିମ ପ୍ରାପ୍ତ ସ୍ନାତକ ବାହିନୀ (ଇଂଜିନିୟରିଂ)	ପ୍ରତ୍ୟେକ ବର୍ଷ ଜାନୁୟାରୀ ଓ ଜୁଲାଇ ମାସରେ ଯେତେଟି ସ୍ଥାନ ନିମନ୍ତେ ବିଜ୍ଞାପନ ପ୍ରକାଶ ପାଇବ	୨୦ରୁ ୨୭ବର୍ଷ	ଇଂଜିନିୟରିଂ ସ୍ରୋତର ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥିବା ବିଷୟରେ ବି.ଇ./ବି.ଟେକ୍ (ଇଂଜିନିୟରିଂ/ ବୈଷୟିକ ସ୍ନାତକ)	ଅବିବାହିତ/ ବିବାହିତ	ପୁରୁଷଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ଏପ୍ରିଲ୍ ଏବଂ ଅକ୍ଟୋବର ଓ ମହିଳାଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ଜୁନ୍-ଜୁଲାଇ, ଡିସେମ୍ବର-ଜାନୁୟାରୀ	ମାର୍ଚ୍ଚ/ଏପ୍ରିଲ୍ ଓ ସେପ୍ଟେମ୍ବର/ ଅକ୍ଟୋବର	ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ମିଲିଟାରୀ ଏକାଡେମୀ	ଏକ ବର୍ଷ
୧୦.	ଟି.ଜି.ସି. (ଶିକ୍ଷା) ଏ.ଇ.ସି. ତାଲିମପ୍ରାପ୍ତ ସ୍ନାତକ ବାହିନୀ (ଶିକ୍ଷା) ସ୍ଥଳସେନା ଶିକ୍ଷା ବାହିନୀ	ପ୍ରତ୍ୟେକ ବର୍ଷ ଜାନୁୟାରୀ ଓ ଜୁଲାଇ ମାସରେ ଯେତେଟି ସ୍ଥାନ ନିମନ୍ତେ ବିଜ୍ଞାପନ ପ୍ରକାଶ ପାଇବ	୨୩ରୁ ୨୭ବର୍ଷ	ସ୍ୱୀକୃତିପ୍ରାପ୍ତ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରୁ ବିଜ୍ଞାପିତ ହୋଇଥିବା ବିଷୟରେ କଳା/ ବିଜ୍ଞାନରେ ସ୍ନାତକୋତ୍ତର ପାଶ୍	ଅବିବାହିତ	ମାର୍ଚ୍ଚ ଓ ଅଗଷ୍ଟ	ମାର୍ଚ୍ଚ/ଏପ୍ରିଲ୍ ଓ ସେପ୍ଟେମ୍ବର/ ଅକ୍ଟୋବର	ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ମିଲିଟାରୀ ଏକାଡେମୀ	ଏକ ବର୍ଷ
୧୧.	ଏସ୍.ଏସ୍.ସି (ଟି)/ସ୍ୱଳ୍ପ ମିଆଦି ସେବା କମିଶନ୍ (ବୈଷୟିକ) (ପୁରୁଷ)	୫୦ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବର୍ଷ ଏପ୍ରିଲ୍ ଓ ଅକ୍ଟୋବର	୨୦ରୁ ୨୭ବର୍ଷ	ବିଜ୍ଞାପିତ ହୋଇଥିବା ବିଷୟରେ ଇଞ୍ଜିନିୟରିଂ ଉପାଧି	ଅବିବାହିତ / ବିବାହିତ	ଏପ୍ରିଲ୍ ଓ ଜୁଲାଇ	ଡିସେମ୍ବର-ଜାନୁୟାରୀ ଓ ଜୁନ୍-ଜୁଲାଇ	ଅଧିକାରୀ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ଏକାଡେମୀ	୪୯ ସପ୍ତାହ
୧୨.	ଏସ୍.ଏସ୍.ସି. (ଟି)/ସ୍ୱଳ୍ପ ମିଆଦି ସେବା (ବୈଷୟିକ) (ମହିଳା)	ପ୍ରତ୍ୟେକ ବର୍ଷ ଏପ୍ରିଲ୍ ଓ ଅକ୍ଟୋବର ମାସରେ ଯେତେଟି ସ୍ଥାନ ପାଇଁ ବିଜ୍ଞାପନ ପ୍ରକାଶ ପାଇବ	୨୦ରୁ ୨୭ବର୍ଷ	ବିଜ୍ଞାପିତ ହୋଇଥିବା ବିଷୟରେ ଇଂଜିନିୟରିଂ ଉପାଧି	ଅବିବାହିତ	ଜାନୁୟାରୀ ଓ ଜୁଲାଇ	ଏପ୍ରିଲ୍ ପାଠ୍ୟକ୍ରମ ପାଇଁ ନଭେମ୍ବରରୁ ଜାନୁୟାରୀ ଓ ଅକ୍ଟୋବର ପାଠ୍ୟକ୍ରମ ପାଇଁ ମଇରୁ ଜୁଲାଇ	ଅଧିକାରୀ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ଏକାଡେମୀ	୪୯ ସପ୍ତାହ

ଜୀବନ ଓ ଜୀବିକା ଗଢ଼ିବାରେ ସହଯୋଗୀ

କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା	ବର୍ଷ	ଶିକ୍ଷାଗତ ଯୋଗ୍ୟତା	ବୟସ
୧	୨	୩	୪
୧.	ସୈନିକ (ସାଧାରଣ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ) (ସ୍ଥଳ ସେନାରେ ସମସ୍ତ ବିଭାଗ ନିମନ୍ତେ)	ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିଷୟରେ ୩୨% ପ୍ରତିଶତ ଏବଂ ହାରାହାରି ୪୫% ପ୍ରତିଶତ ନମ୍ବର ରଖି ଏସ୍.ଏସ୍. ଏଲ୍.ସି / ମାଟ୍ରିକ ପାଶ୍ ଏବଂ ତଦୁର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ।	୧୭ବର୍ଷ ୬ ମାସ ରୁ ୨୧ବର୍ଷ
୨.	ସୈନିକ (ବୈଷୟିକ) (ବୈଷୟିକ ସ୍ଥଳସେନା, ଗୋଲନ୍ଦାଜସେନା)	ପଦାର୍ଥ ବିଜ୍ଞାନ, ରସାୟନ ବିଜ୍ଞାନ, ଗଣିତ ଓ ଇଂରାଜୀ ବିଷୟ ରଖି ୧୦+୨ / ଇଣ୍ଟରମିଡିଏଟ୍ ବିଜ୍ଞାନ ଶ୍ରେଣୀ ପାଶ୍	୧୭ବର୍ଷ ୬ ମାସ ରୁ ୨୩ବର୍ଷ
୩.	ସୈନିକ କିରାଣୀ / ବୈଷୟିକ ଭଣ୍ଡାର ରକ୍ଷକ (ସ୍ଥଳ ସେନାର ସମସ୍ତ ବିଭାଗ)	ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିଷୟରେ ଅନ୍ୟୁନ ୪୦% ପ୍ରତିଶତ ଏବଂ ହାରାହାରି ୫୦% ପ୍ରତିଶତ ନମ୍ବର ରଖି (କଳା, ବାଣିଜ୍ୟ, ବିଜ୍ଞାନ) ଯେ କୌଣସି ସ୍ରୋତର ୧୦+୨ /ଇଣ୍ଟର ମିଡିଏଟ୍ ପରୀକ୍ଷା ପାଶ୍ । ଉଚ୍ଚ ଯୋଗ୍ୟତା ନିମନ୍ତେ କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ହେବନାହିଁ ।	୧୭ବର୍ଷ ୬ ମାସ ରୁ ୨୩ବର୍ଷ
୪.	ସୈନିକ, ସେବାକର୍ମ ସହାୟକ (ସ୍ଥଳ ସେନା ଚିକିତ୍ସା ବାହିନୀ)	ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିଷୟରେ ଅନ୍ୟୁନ ୪୦% ପ୍ରତିଶତ ଏବଂ ହାରାହାରି ଅନ୍ୟୁନ ୫୦% ପ୍ରତିଶତ ନମ୍ବର ରଖି ପଦାର୍ଥ ବିଜ୍ଞାନ, ରସାୟନ ବିଜ୍ଞାନ, ଜୀବବିଜ୍ଞାନ ଓ ଇଂରାଜୀ ବିଷୟରେ ୧୦+୨ /ଇଣ୍ଟର ମିଡିଏଟ୍ ପରୀକ୍ଷା ପାଶ୍ ।	୧୭ବର୍ଷ ୬ ମାସ ରୁ ୨୩ବର୍ଷ
୫.	ସୈନିକ କାରିଗର (ସ୍ଥଳ ସେନାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିଭାଗ)	ଅଣ ମାଟ୍ରିକ୍ୟୁଲେସନ୍	୧୭ବର୍ଷ ୬ ମାସ ରୁ ୨୩ବର୍ଷ
୬.	ସୈନିକ (ସାଧାରଣ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ) (ସ୍ଥଳସେନାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିଭାଗ)	ଅଣ ମାଟ୍ରିକ୍ୟୁଲେସନ୍	୧୭ବର୍ଷ ୬ ମାସ ରୁ ୨୩ବର୍ଷ
୭.	ସର୍ଭେୟର ଅଟୋ କାର୍ଟିଓଗ୍ରାଫର (ସ୍ୱୟଂ ହୃଦ୍‌ସ୍ପନ୍ଦ ଲିଖନ ସର୍ବେକ୍ଷକ) (ଇଞ୍ଜିନିୟରସ୍)	ମାଟ୍ରିକ ଏବଂ ଦ୍ୱାଦଶ (୧୦+୨) ଶ୍ରେଣୀରେ ଗଣିତ ଓ ବିଜ୍ଞାନ ରଖିଥିବା ସହ ସ୍ନାତକ କଳା / ବିଜ୍ଞାନରେ ଗଣିତ ରଖି ପାଶ୍	୨୦ବର୍ଷ ରୁ ୨୫ ବର୍ଷ
୮.	କେ.ସି. ଓ (ଧାର୍ମିକ ଶିକ୍ଷକ) / କନିଷ୍ଠ କମିଶନର୍ ଅଧିକାରୀ (ଧାର୍ମିକ ଶିକ୍ଷକ) (ସ୍ଥଳ ସେନାର ସମସ୍ତ ବିଭାଗ)	ଯେ କୌଣସି ସ୍ରୋତରେ ସ୍ନାତକ ସହିତ ନିଜ ଧର୍ମ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଉପରେ ଯୋଗ୍ୟତା	୨୭ବର୍ଷ ରୁ ୩୪ ବର୍ଷ
୯.	କେ.ସି. ଓ (କାଟରିଙ୍ଗ) କନିଷ୍ଠ କମିଶନଡ ଅଧିକାରୀ (ଖାଦ୍ୟ ସରବରାହ) (ସ୍ଥଳ ସେନା ସେବା ବାହିନୀ)	୧୦+୨, ଯେକୌଣସି ସ୍ୱୀକୃତିପ୍ରାପ୍ତ ବିଶ୍ୱ ବିଦ୍ୟାଳୟରୁ ରାନ୍ଧଣାକଳା, ହୋଟେଲ୍ ପରିଚାଳନା ଏବଂ ଖାଦ୍ୟ ସରବରାହ ବାବଦରେ ବୈଷୟକଜ୍ଞାନ ଥିବା ଏକ ବର୍ଷ କିମ୍ବା ତଦୁର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ସମୟସୀମାର ପ୍ରମାଣିତ ପାଠ୍ୟକ୍ରମ/ ଡିପ୍ଲୋମା । ଏଆଇସିଟିଇ (ସର୍ବ ଭାରତୀୟ ବୈଷୟିକ ଶିକ୍ଷା ପରିଷଦ)ର ସ୍ୱୀକୃତି ବାଧ୍ୟତା ମୂଳକ ନୁହେଁ ।	୨୧ବର୍ଷ ରୁ ୨୭ ବର୍ଷ
୧୦.	ହାବିଲ୍‌ଦାର ଶିକ୍ଷକ	ଜି.ପି.ଏକ୍ସ (ସାଧାରଣ ପଦବୀ–ଏକ୍ସ) – କଳା / ବିଜ୍ଞାନରେ ସ୍ନାତକୋତ୍ତର କିମ୍ବା ଶିକ୍ଷକ ତାଲିମ୍ ପାଠ୍ୟସହ କଳା/ବିଜ୍ଞାନରେ ସ୍ନାତକ ଜି.ପି.– ୱାଇ'' (ସାଧାରଣ ପଦବୀ – ୱାଇ'') ଶିକ୍ଷକ ତାଲିମ୍ ପାଠ୍ୟକ୍ରମ ବ୍ୟତୀତ କଳା/ବିଜ୍ଞାନରେ ସ୍ନାତକ	(ସର୍ବ ଭାରତୀୟ ବୈଷୟିକ ଶିକ୍ଷା ପରିଷଦ) ୨୦ –୨୫ ବର୍ଷ

ଟିପ୍ପଣୀ–ଶିକ୍ଷାଦାନ କରିବା ପାଇଁ ସୈନିକ (ସାଧାରଣ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ)ରେ ଭରି ହେବା ନିମନ୍ତେ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଚୟନ କରାଯାଇଥିବା କେତେକ ରାଜ୍ୟ/ଧର୍ମ/ ଜାତି ଓ ସମ୍ପ୍ରଦାୟଙ୍କ ନିମନ୍ତେ କେବଳ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ।

ସର୍ବଶେଷ ବିରଣ ନିକଟତମ ସ୍ଥଳସେନା ନିଯୁକ୍ତି କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ/ଆଞ୍ଚଳିକ ନିଯୁକ୍ତି କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ ଉପଲବ୍ଧ ଅଟେ । ଏହି ତଥ୍ୟ କେବଳ ସମ୍ୟକ ସୂଚନା ନିମନ୍ତେ ଏବଂ ଏହା ପରିବର୍ତ୍ତନ ସାପେକ୍ଷ) ସର୍ବଶେଷ ବିବରଣ ପାଇଁ ନିଯୁକ୍ତି କରୁଥିବା କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ସହ ଯୋଗାଯୋଗ କରନ୍ତୁ । www.joindianaing.nic.in-e.mail : recruitingdirecolorade@vsnl.net ଦେଖନ୍ତୁ ।

ସୂଚୀପତ୍ର

	ପଦ୍ୟ	କବି/ଲେଖକ	ପୃଷ୍ଠା
୧.	ବୃକ୍ଷ ମାହାତ୍ମ୍ୟ	ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ	୧
୨.	ଜଳ	ଅରକ୍ଷିତ ଦାସ	୭
୩.	ଉଦ୍‌ବୋଧନ	ଗଙ୍ଗାଧର ମେହେର	୧୩
୪.	ଶିବରାତ୍ରି	ଗୋପବନ୍ଧୁ ଦାସ	୧୯
୫.	ଶିକ୍ଷାଦୀକ୍ଷା	ବୈଷ୍ଣବ ପାଣି	୨୪
୬.	ଜାତୀୟ ପତାକା	ଗୋଦାବରୀଶ ମିଶ୍ର	୨୯
୭.	ବଶିଷ୍ଠ ଓ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର	ଅନନ୍ତ ପଟ୍ଟନାୟକ	୩୩
୮.	ଭାରତ ମାଆ	ମନୋରମା ମହାପାତ୍ର	୪୦
	ଗଦ୍ୟ		
୯.	ମୋର ଆସାମ ଭ୍ରମଣ	ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରାୟଣ ସାହୁ	୪୪
୧୦.	ରୋଗୀସେବା	ଉଦୟନାଥ ଷଡ଼ଙ୍ଗୀ	୫୦
୧୧.	ଗୁରୁ-ଶିଷ୍ୟ ସମ୍ପର୍କ	ଶତ୍ରୁଘ୍ନ ନାଥ	୫୮
୧୨.	ଦରିଆ ଦଖଲ	ଅନ୍ନପୂର୍ଣ୍ଣା ମହାରଣା	୬୬
୧୩.	ପ୍ରଗତି ଓ ମାନବ ଧର୍ମ	ବୈଦ୍ୟନାଥ ମିଶ୍ର	୭୧
୧୪.	ବୈଜ୍ଞାନିକ ମନୋବୃତ୍ତି	ଶରତ କୁମାର ମହାନ୍ତି	୭୭
	ଗଳ୍ପ		
୧୫.	ଡାକମୁନ୍‌ସି	ଫକୀରମୋହନ ସେନାପତି	୮୪
୧୬.	ଦଶହରା ଭେଟି	ରାଜକିଶୋର ରାୟ	୯୦
୧୭.	ସ୍ୱପ୍ନ	ବୀଣାପାଣି ମହାନ୍ତି	୯୬
	ଏକାଙ୍କିକା		
୧୮.	ସୁନା ନେଉଳ	ମଙ୍ଗଳୁ ଚରଣ ବିଶ୍ୱାଳ	୧୦୧
୧୯.	ଆହୁତି	କାର୍ତ୍ତିକ ଚନ୍ଦ୍ର ରଥ	୧୧୧

❖❖❖

ଭାରତର ସମ୍ବିଧାନ

ପ୍ରାକ୍ କଥନ :

ଆମେ ଭାରତବାସୀ ଭାରତକୁ ସାର୍ବଭୌମ, ସମାଜବାଦୀ, ଧର୍ମ ନିରପେକ୍ଷ, ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ସାଧାରଣତନ୍ତ୍ର ରୂପେ ଗଠନ କରିବା ପାଇଁ ଦୃଢ଼ ସଂକଳ୍ପ ନେଇ ଓ ଏହାର ସମସ୍ତ ନାଗରିକଙ୍କୁ

* ସାମାଜିକ, ଅର୍ଥନୈତିକ ଓ ରାଜନୈତିକ ନ୍ୟାୟ;
* ଚିନ୍ତା, ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି, ପ୍ରତ୍ୟୟ, ଧର୍ମୀୟ ବିଶ୍ୱାସ ଏବଂ ଉପାସନାର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତା;
* ସ୍ଥିତି ଓ ସୁବିଧା ସୁଯୋଗର ସମାନତାର ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ତଥା
* ବ୍ୟକ୍ତି ମର୍ଯ୍ୟାଦା ଏବଂ ରାଷ୍ଟ୍ରର ଐକ୍ୟ ଓ ସଂହତି ନିଶ୍ଚିତ କରି ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଭାତୃଭାବ ଉତ୍ସାହିତ କରିବାକୁ

ଏହି ୧୯୪୯ ମସିହା ନଭେମ୍ବର ୨୬ ତାରିଖ ଦିନ
ଆମର ସଂବିଧାନ ପ୍ରଣୟନ ସଭାରେ ଏତଦ୍ୱାରା
ଏହି ସମ୍ବିଧାନକୁ ଗ୍ରହଣ ଓ ପ୍ରଣୟନ କରୁଅଛୁ ଏବଂ ଆମ ନିଜକୁ ଅର୍ପଣ କରୁଅଛୁ ।

ଚତୁର୍ଥ ଅଧ୍ୟାୟ (କ)

୫୧(କ)ଧାରା : ମୌଳିକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ

ଭାରତର ପ୍ରତ୍ୟେକ ନାଗରିକର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ହେବ -

(କ) ସମ୍ବିଧାନକୁ ମାନି ଚଳିବା ଏବଂ ଏହାର ଆଦର୍ଶ ଓ ଅନୁଷ୍ଠାନମାନଙ୍କୁ ଏବଂ ଜାତୀୟ ପତାକା ଓ ଜାତୀୟ ସଙ୍ଗୀତକୁ ସମ୍ମାନ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିବା :

(ଖ) ଯେଉଁସବୁ ମହନୀୟ ଆଦର୍ଶ ଆମ ଜାତୀୟ ସ୍ୱାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମକୁ ଅନୁପ୍ରାଣିତ କରିଥିଲା, ତାହାକୁ ସ୍ମରଣ ଓ ଅନୁସରଣ କରିବା;

(ଗ) ଭାରତର ସାର୍ବଭୌମତ୍ୱ, ଏକତା ଓ ସଂହତି ବଜାୟ ଏବଂ ସୁରକ୍ଷିତ ରଖିବା;

(ଘ) ଦେଶର ପ୍ରତିରକ୍ଷା କରିବା ଓ ଆବଶ୍ୟକ ସ୍ଥଳେ ଜାତୀୟ ସେବା ପ୍ରଦାନ କରିବା;

(ଙ) ଧର୍ମଗତ, ଭାଷାଗତ ଏବଂ ଆଞ୍ଚଳିକ କିମ୍ବା ଗୋଷ୍ଠୀଗତ ବିଭିନ୍ନତାକୁ ଅତିକ୍ରମ କରି ଭାରତର ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଐକ୍ୟ ଭାତୃଭାବ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା ଏବଂ ନାରୀଜାତିର ମର୍ଯ୍ୟାଦାହାନୀସୂଚକ ବ୍ୟବହାର କରିବା;

(ଚ) ଆମର ସଂସ୍କୃତିର ମୂଲ୍ୟବାନ ଐତିହ୍ୟକୁ ସମ୍ମାନ ପ୍ରଦର୍ଶନ ଓ ସଂରକ୍ଷଣ କରିବା;

(ଛ) ଅରଣ୍ୟ, ହ୍ରଦ, ନଦୀ, ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ସମେତ ପ୍ରାକୃତିକ ପରିବେଶର ସୁରକ୍ଷା ଓ ଉନ୍ନତି କରିବା ଏବଂ ଜୀବଜଗତ ପ୍ରତି ଅନୁକମ୍ପା ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିବା;

(ଜ) ବୈଜ୍ଞାନିକ ମନୋଭାବ, ମାନବବାଦ ଏବଂ ଅନୁସନ୍ଧିତ୍ସା ଓ ସଂସ୍କାର ମନୋଭାବ ପୋଷଣ କରିବା;

(ଝ) ସର୍ବସାଧାରଣ ସମ୍ପତ୍ତିର ସୁରକ୍ଷା କରିବା ଓ ହିଂସା ପରିତ୍ୟାଗ କରିବା;

(ଞ) ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଓ ସମଷ୍ଟିଗତ କାର୍ଯ୍ୟାବଳୀର ପ୍ରତ୍ୟେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଉତ୍କର୍ଷ ସାଧନ କରିବା, ଯାହା ଦ୍ୱାରା ଆମ ଦେଶ ପ୍ରଚେଷ୍ଟା ଓ କୃତିତ୍ୱର କାର୍ଯ୍ୟାବଳୀର ଉଚ୍ଚତର ସୋପାନକୁ ଅବିରତ ଉନ୍ନତି କରିପାରିବ;

(ଟ) ମାତା ବା ପିତା ବା ଅଭିଭାବକ, ତାଙ୍କର ଛଅ ବର୍ଷରୁ ଚଉଦ ବର୍ଷ ବୟସ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ସନ୍ତାନ ବା ପାଳିତଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷାଲାଭର ସୁଯୋଗ ଯୋଗାଇ ଦେବା ।

ବୃକ୍ଷ ମାହାତ୍ମ୍ୟ

● ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ

କବି ପରିଚୟ :

ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟରେ ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ (ପଞ୍ଚଦଶ ଶତାବ୍ଦୀ ଶେଷାର୍ଦ୍ଧ - ଷୋଡ଼ଶ ଶତାବ୍ଦୀ ପ୍ରଥମାର୍ଦ୍ଧ) ହେଉଛନ୍ତି ଜଣେ ଅମର ସ୍ରଷ୍ଟା । ଓଡ଼ିଆ ଜାତି ପାଇଁ ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସଙ୍କ ଓଡ଼ିଆ ଭାଗବତ ଏକ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଅବଦାନ । ଏହା ସଂସ୍କୃତ ଭାଷାରେ ରଚିତ 'ଶ୍ରୀମଦ୍‌ଭାଗବତ' ଗ୍ରନ୍ଥର ଆକ୍ଷରିକ ଅନୁବାଦ ନୁହେଁ । ମୂଳ ଗ୍ରନ୍ଥର ଯେଉଁ ଅଂଶ ସମାଜ ପାଇଁ ବିଶେଷ ଉପଯୋଗୀ ନୁହେଁ, ତାହାକୁ ସେ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ କରିଦେଇଛନ୍ତି । ଯେଉଁ ଅଂଶ ସମାଜ ପାଇଁ ଅଧିକ ଉପଯୋଗୀ, ତାହାକୁ ସେ ସଂପ୍ରସାରିତ କରିଛନ୍ତି । ଲୋକପ୍ରିୟତା ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସଙ୍କ ଭାଗବତ ଓଡ଼ିଶାର ଘରେ ଘରେ ଆଦୃତ । ଓଡ଼ିଆ ଭାଗବତ ବ୍ୟତୀତ ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସଙ୍କର ଆଉ କେତେକ ଜଣାଶୁଣା ରଚନା ହେଉଛି 'ତୁଳାଭିଣା', 'ଅର୍ଥକୋଇଲି', 'ଦାରୁବ୍ରହ୍ମ ଗୀତା', 'ମୃଗୁଣୀ ସ୍ତୁତି' ଇତ୍ୟାଦି ।

ପ୍ରସ୍ତୁତ ପାଠ୍ୟାଂଶଟି ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସଙ୍କ ଓଡ଼ିଆ ଭାଗବତର ଦଶମସ୍କନ୍ଧ (ଗୋପଲୀଳା) ଅନ୍ତର୍ଗତ ତ୍ରୟୋବିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟରୁ ଅଣାଯାଇଛି । ଏହି ଅଂଶରେ କବି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ମୁଖରେ ବୃକ୍ଷର ମାହାତ୍ମ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଛନ୍ତି ।

ଏମନ୍ତେ କୃଷ୍ଣ ଆଜ୍ଞା ପାଇ
କନ୍ୟାଏ ଗଲେ ତୋଷ ହୋଇ ।
ଗୋବିନ୍ଦ ପାଦେ ମନ ଥୋଇ
ମିଳିଲେ ନିଜ ଘରେ ଯାଇଁ ।୧।
ଗୋପାଳ ମେଳେ ଦାମୋଦର
ଗାଈ ଚରାଇ ଗଲେ ଦୂର ।
ନିଦାଘ ରବି ତେଜ ଲାଗି
ପୋଏ ହୋଇଲେ ଦୁଃଖଭାଗୀ ।
ଚରାନ୍ତି ଗୋରୁ ଗୋପ ମେଳେ
ଶୀତଳ ଛାୟା ବୃକ୍ଷ ତଳେ ।

ବୃକ୍ଷକୁ ଚାହିଁ ଦାମୋଦର
ବୋଲନ୍ତି ଗୋପଙ୍କ ଆଗର ।୨,୩।
ହେ ସ୍ତୋକକୃଷ୍ଣ ମିତ ମୋର
ଶ୍ରୀଦାମ ଅର୍ଜୁନ ସୁବଳ ।
ଅଂଶୁ ବିଶାଳ ଦେବପ୍ରସ୍ଥ
ଦେଖ ଏ ବୃକ୍ଷଙ୍କ ମହତ୍ତ୍ୱ ।
ପରେ କରନ୍ତି ଉପକାର
ସୁଜନ ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ବେଭାର ।
ଶୀତ ବରଷା ଘର୍ମ ଦୁଃଖ
ସହି ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଦ୍ୟନ୍ତି ସୁଖ ।
ଧନ୍ୟ ଜୀବନ ଏହାଙ୍କର
ଜୀବିକା ହୋନ୍ତି ପ୍ରାଣୀଙ୍କର । ୪-୬ ।
ସୁଜନଘରେ ଯେହ୍ନେ ଯାଇ
ଅତିଥି ନିରାଶ ନୁହଇ ।
ପତ୍ର କୁସୁମ ଫଳ ଛାଇ
ମୂଳ ବକଳ ଦାରୁ ଦେଇ ।
କ୍ଷାର, ଅଙ୍ଗାର, ଭସ୍ମ, ଅଠା
ଗୃହକୁ ସାଜି ବାଡ଼ କଣ୍ଟା ।
ଏତେ ପ୍ରକାରେ ସେବା କରି
ନିତ୍ୟେ ଏ ପର ଉପକାରୀ ।
ଏହାଙ୍କ ପ୍ରାୟେ ଯେବେ ହୋଇ
ସଂସାର ମଧ୍ୟେ ଦେହ ବହି ।
ମନ ବଚନ ଧନେ କରି
ଯେ ହୋଏ ପର ଉପକାରୀ ।
ଦିନ ହରନ୍ତି ଦୁଃଖ ସୁଖେ
ସେ ଧନ୍ୟ ଇହ ପରଲୋକେ । ୭,୮ ।
ପୁଷ୍ପ ପଲ୍ଲବ ଫଳ ଦଳେ
ତରୁର ଲମ୍ବ ଡାଳ ତଳେ ।

ଗୋରୁ ଗୋପାଳ ଘେନି ସଙ୍ଗେ
ମିଳିଲେ ଯମୁନାର ଲାଗେ । ୯ ।
ଶୀତଳ ଜଳ ପାନ କରି
ବୃକ୍ଷର ତଳେ ନରହରି ।
କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଦେଖି ଗୋପବାଳେ
କହନ୍ତି କ୍ଷୁଧାର ବିକଳେ । ୧୦,୧୧ ।
ସେ ରାମ କୃଷ୍ଣର ଅଗ୍ରତ
ନମଇଁ ଦାସ ଜଗନ୍ନାଥ ।

ସୂଚନା :

କନ୍ୟାଏ - ଗୋପବାଳାମାନେ

ଗୋବିନ୍ଦ - ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ଏକ ନାମ

ଦାମୋଦର - ଦାମ+ଉଦର = ଦାମୋଦର । 'ଦାମ' ଶବ୍ଦର ଅର୍ଥ ଦଉଡ଼ି, ପିଲାଦିନେ ଅମାନିଆ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ମାତା ଯଶୋଦା ଥରେ ଦଉଡ଼ିରେ ବାନ୍ଧିଥିଲେ । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଶରୀରରେ ସେହି ଦଉଡ଼ିର ଚିହ୍ନ ରହିଯାଇଥିଲା । ସେହି କାରଣରୁ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ଗୋଟିଏ ନାଁ ହେଉଛି 'ଦାମୋଦର' ।

ନିଦାଘ - ଗ୍ରୀଷ୍ମକାଳ

ପରେ - ଅନ୍ୟପାଇଁ

ପୋଏ - ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ସହିତ ଗୋଚାରଣ କରୁଥିବା ଗୋପବାଳକମାନେ

ବେଭାର - ବ୍ୟବହାର

ଗୋପ - ଗୋପାଳ ବାଳକ

ସ୍ତୋକକୃଷ୍ଣ - ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ଜଣେ ସଖା

ଶ୍ରୀଦାମ, ଅର୍ଜୁନ, ସୁବଳ, ଅଂଶୁ, ବିଶାଳ, ଦେବପ୍ରସ୍ଥ - ଏମାନେ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ଜଣେ ଜଣେ ସଖା

ଘର୍ମ - ଝାଳ

ଦ୍ୟନ୍ତି - ଦିଅନ୍ତି

ଦାରୁ - କାଠ

ଦଳ - ପତ୍ର

ଲାଗେ - ନିକଟରେ

ପ୍ରଶ୍ନାବଳୀ

ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଉତ୍ତରମୂଳକ :

୧. 'ବୃକ୍ଷ ମାହାତ୍ମ୍ୟ' କବିତାର କବି କିଏ ?

୨. କବି ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ କେଉଁ ଶତାବ୍ଦୀରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ?

୩. ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସଙ୍କ ରଚିତ ଭାଗବତର କେଉଁ ସ୍କନ୍ଧରୁ 'ବୃକ୍ଷ ମାହାତ୍ମ୍ୟ' କବିତାଟି ଅଣାଯାଇଛି ?

୪. 'କନ୍ୟାଏ ଗଲେ ତୋଷ ହୋଇ' - କେଉଁମାନଙ୍କୁ ଏଠାରେ କନ୍ୟାଏ ବୋଲି କୁହାଯାଇଛି ?

୫. ଦାମୋଦର କିଏ ?

୬. ତାଙ୍କର ନାମ 'ଦାମୋଦର' ହୋଇଛି କାହିଁକି ?

୭. 'ବୃକ୍ଷ ମାହାତ୍ମ୍ୟ' କବିତାରେ କେଉଁ ଋତୁର ଘଟଣା ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି ?

୮. 'ପୋଏ ହୋଇଲେ ଦୁଃଖ ଭାଗୀ' - କେଉଁମାନେ ଦୁଃଖ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲେ ?

୯. ସେମାନେ ଦୁଃଖ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲେ କାହିଁକି ?

୧୦. ସ୍ତୋକକୃଷ୍ଣ କିଏ ?

୧୧. କେଉଁମାନଙ୍କ ଆଗରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ କଥା କହୁଥିଲେ ?

୧୨. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ କେଉଁ ବିଷୟରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରୁଥିଲେ ?

୧୩. ବୃକ୍ଷକୁ ସୁଜନ ବା ଭଲମଣିଷଙ୍କ ସହିତ ତୁଳନା କରାଯାଇଛି କାହିଁକି ?

୧୪. ଧନ୍ୟ ଜୀବନ ଏହାଙ୍କର - ଏଠାରେ କେଉଁମାନଙ୍କ ଜୀବନ ବିଷୟରେ କୁହାଯାଇଛି ?

୧୫. 'ଜୀବିକା ହୋନ୍ତି ପ୍ରାଣୀଙ୍କର'. - ଏହି ଧାଡ଼ିରୁ ବୃକ୍ଷ ସଂପର୍କରେ ତୁମେ କ'ଣ ଜାଣିବାକୁ ପାଉଛ ?

୧୬. କେଉଁ ସ୍ଥାନକୁ ଗଲେ ଅତିଥିଙ୍କୁ ନିରାଶ ହେବାକୁ ପଡ଼େନା ?

୧୭. ଇହଲୋକ ଓ ପରଲୋକରେ କେଉଁମାନଙ୍କ ଜୀବନ ଧନ୍ୟ ହୁଏ ବୋଲି କବି କହିଛନ୍ତି ?

୧୮. 'ବୃକ୍ଷ ମାହାତ୍ମ୍ୟ' କବିତାରେ କାହାକୁ ରାମ ବୋଲି କୁହାଯାଇଛି ?

ସପ୍ରସଙ୍ଗ ସରଳାର୍ଥ ଲେଖ :

୧୯. ଧନ୍ୟ ଜୀବନ ଏହାଙ୍କର
ଜୀବିକା ହୋନ୍ତି ପ୍ରାଣୀଙ୍କର ।

୨୦. ଏହାଙ୍କ ପ୍ରାୟେ ଯେବେ ହୋଇ
ସଂସାର ମଧ୍ୟେ ଦେହ ବହି ।

୨୧. ମନ ବଚନ ଧନେ କରି
ଯେ ହୋଏ ପର ଉପକାରୀ ।
ଦିନ ହରନ୍ତି ଦୁଃଖ ସୁଖେ
ସେ ଧନ୍ୟ ଇହ ପରଲୋକେ ।

ଦୀର୍ଘ ଉତ୍ତରମୂଳକ :

୨୨. ବୃକ୍ଷମାନେ କିପରି ଭାବରେ ପରର ଉପକାର କରନ୍ତି ତାହା ପଠିତ କବିତା ଅନୁସରଣରେ ବର୍ଣ୍ଣନ କର ।

୨୩. ବୃକ୍ଷମାନଙ୍କ ଜୀବନ ଧନ୍ୟ - କବି ଏପରି କାହିଁକି କହିଛନ୍ତି ବର୍ଣ୍ଣନ କର ।

୨୪. କବିତାଟିର ନାମ 'ବୃକ୍ଷ ମାହାତ୍ମ୍ୟ' ରଖାଯିବାର ଯଥାର୍ଥତା ଆଲୋଚନା କର ।

୨୫. ଅବିଚାରିତ ଭାବରେ ବୃକ୍ଷଛେଦନ ଫଳରେ ସମାଜର ଯେଉଁ କ୍ଷତି ହେଉଛି ସେ ବିଷୟ ବର୍ଣ୍ଣନା କରି ଗୋଟିଏ ପ୍ରଚାରପତ୍ର ପ୍ରସ୍ତୁତ କର ।

୨୬. ବୃକ୍ଷରୋପଣର ଆବଶ୍ୟକତା ସଂପର୍କରେ ଶ୍ରେଣୀଗୃହରେ ଅଥବା ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ହେବାକୁ ଥିବା ଆଲୋଚନା ସଭାରେ ଭାଗ ନେବା ନିମନ୍ତେ ତୁମ ବକ୍ତବ୍ୟର ଏକ ପ୍ରତିଲିପି ପ୍ରସ୍ତୁତ କର ।

୨୭. ଏହି କବିତାରେ ବୃକ୍ଷର କେତେକ ଉପକାର ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଛି । ଏହା ବ୍ୟତୀତ ଆମେ ବୃକ୍ଷ ଯୋଗୁଁ ଆହୁରି ଅଧିକ କିଛି ଉପକାର ପାଉ । ନିଜ ସହପାଠୀମାନଙ୍କ ସହିତ ଆଲୋଚନା କରି ବୃକ୍ଷରୁ ମିଳୁଥିବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଉପକାର ସଂପର୍କରେ ଲେଖ ।

ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଉତ୍ତରମୂଳକ :

୨୮. 'ଦାମ' ଏବଂ 'ଉଦର', ଏ ଦୁଇ ଶବ୍ଦକୁ ସନ୍ଧି କରାଯାଇ 'ଦାମୋଦର' ଶବ୍ଦଟି ଗଠିତ ହୋଇଛି । ଶେଷକୁ 'ଉଦର' ଶବ୍ଦ ଥିବା ଆଉ ତିନି ବା ଚାରୋଟି ଶବ୍ଦ ଲେଖ । ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କୌଣସି ଶବ୍ଦର ଅର୍ଥ ତୁମକୁ ଜଣା ନ ଥିଲେ ଅଭିଧାନରୁ ଖୋଜି ତାହାର ଅର୍ଥ ଟିପି ରଖ ।

୨୯. ତଳଲିଖିତ ନାମମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ସଖାଙ୍କ ନାମ ନୁହେଁ, ତାହାକୁ ବାଛି ଲେଖ ।

ଶ୍ରୀଦାମ, ସୁବଳ, ଭୀମ, ଅର୍ଜୁନ, ପ୍ରାଂଶୁ, ଅଂଶୁ, ବଜ୍ରହସ୍ତ, ଦେବପ୍ରସ୍ଥ ।

୩୦. ତଳେ ଦିଆଯାଇଥିବା ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକର ଅର୍ଥ ସେମାନଙ୍କ ଡାହାଣ ପଟରେ ଥିବା ବନ୍ଧନୀ ମଧ୍ୟରୁ ବାଛି ଲେଖ ।

ନିଦାଘ (ନିଷ୍ଠୁର, କରୁଣ, ଗ୍ରୀଷ୍ମ, ଶରତ)
ଘର୍ମ (ବର୍ଷା, ଝାଳ, ଲାଳ, ଚମଡ଼ା)
ଦାରୁ (ସୁନ୍ଦର, କର୍କଶ, ମଠ, କାଠ)
ଇହ (ଏହି ସ୍ଥାନରେ, ସେହି ସ୍ଥାନରେ, କେଉଁ ସ୍ଥାନରେ, ସବୁ ସ୍ଥାନରେ)

୩୧. 'ମହତ୍' ଶବ୍ଦରେ 'ତ୍ୱ' ପ୍ରତ୍ୟୟ ଯୋଗ କଲେ ଶବ୍ଦଟି ହୁଏ 'ମହତ୍ତ୍ୱ' । ସେହିପରି ନିମ୍ନଲିଖିତ ଶବ୍ଦମାନଙ୍କରେ 'ତ୍ୱ' ଯୋଗ କରି ନୂତନ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକୁ ଲେଖ ।

ଗୁରୁ, ବିଶେଷ, ସତ୍, କ୍ଷୁଦ୍ର, ଦୂର, ସ୍ୱ

୩୨. 'ବେଭାର' ଶବ୍ଦର ଗଦ୍ୟରୂପ ହେଉଛି 'ବ୍ୟବହାର' । ନିମ୍ନଲିଖିତ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକୁ ଗଦ୍ୟରେ କିପରି ଲେଖାଯିବ ?

ଦ୍ୟନ୍ତି, ପୋଏ, କନ୍ୟାଏ, ବୋଲନ୍ତି, ହୋନ୍ତି

୩୩. ବଂଧନୀ ମଧ୍ୟରୁ ଉପଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ବାଛି ଶୂନ୍ୟସ୍ଥାନ ପୂରଣ କର ।

(କ) ମନ ବଚନ __________ କରି

ଯେ ହୋଏ __________ ଉପକାରୀ ।

(ତା'ର, ନିଜ, ଧନେ, ବନେ, ସର୍ବ, ଜନେ, ପର, ତୋର)

(ଖ) ଶୀତ ବରଷା __________ ଦୁଃଖ

ସହି __________ ଦ୍ୟନ୍ତି ସୁଖ ।

(କର୍ମ, ମର୍ମ, ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ, ଆମ୍ଭଙ୍କୁ, ଘର୍ମ, ସଭିଙ୍କୁ)

୩୪. ନିମ୍ନଲିଖିତ ପଙ୍‌କ୍ତିଗୁଡ଼ିକରେ ଥିବା ରେଖାଙ୍କିତ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକର ଅର୍ଥ ଲେଖ ।

(କ) ନିଦାଘ ରବି ତେଜ ଲାଗି

ଝୁରୁଛି ମୁହିଁ ପୁତ୍ର ଲାଗି

(ଖ) ମିଳିଲେ ଯମୁନାର ଲାଗେ

ସଂଚିତ ଧନ କର୍ମେ ଲାଗେ

ତୁମ ପାଇଁ କାମ :

୩୫. ନିଜ ଘରର ବଗିଚାରେ ଅଥବା ବିଦ୍ୟାଳୟ ହତାରେ ଗଛଟିଏ ଲଗାଇ ତା'ର ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ଓ ବୃଦ୍ଧି ଦିଗରେ ଯତ୍ନ କର ।

୩୬. ବୃକ୍ଷର ଉପକାରିତା ସଂପର୍କରେ ଲେଖାଯାଇଥିବା ବିଭିନ୍ନ କବିତା ଓ ପ୍ରବନ୍ଧ ସଂଗ୍ରହ କରି ପଢ଼ ।

❖❖❖

ଜଳ

● ଅରକ୍ଷିତ ଦାସ

କବି ପରିଚୟ :

ଅରକ୍ଷିତ ଦାସ (୧୭୮୨-୧୮୩୭) ଗଂଜାମ ଜିଲ୍ଲାର ବଡ଼ଖେମୁଣ୍ଡି ରାଜପରିବାରରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ତାଙ୍କର ପୂର୍ବ ନାମ ଥିଲା ବୀରଭଦ୍ର ଦେବ । ମନରେ ବୈରାଗ୍ୟ ଜାତ ହେବାରୁ ସେ ପରିବାର ତ୍ୟାଗ କରି ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନରେ ଭ୍ରମଣ କରିଥିଲେ । ବହୁ ଦିନ ଧରି ପର୍ଯ୍ୟଟନ ଓ କଠୋର ସାଧନା ପରେ ବର୍ତ୍ତମାନର ଯାଜପୁର ଜିଲ୍ଲା ଅନ୍ତର୍ଗତ ଓଳାଶୁଣି ପାହାଡ଼ ଗୁମ୍ଫାରେ ଅବସ୍ଥାନ କରିଥିଲେ । ନିଜ ଜୀବନର ଅନୁଭୂତି ଓ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଉପଲବ୍ଧିକୁ ବୁଝିପାରିବା ଭଳି ସହଜ ଭାଷାରେ ସେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଯାଇଛନ୍ତି । ବହୁସଂଖ୍ୟକ ଭଜନ, ଜଣାଣ ବ୍ୟତୀତ ସେ 'ଭକ୍ତିଟୀକା', 'ମୋକ୍ଷ ଉପାଧି' ଓ 'ମହୀମଣ୍ଡଳ ଗୀତା' ଇତ୍ୟାଦି ରଚନା କରିଥିଲେ ।

ଅରକ୍ଷିତ ଦାସଙ୍କ 'ମହୀମଣ୍ଡଳ ଗୀତା' ଏକ ତତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଗ୍ରନ୍ଥ । 'ଜଳ' କବିତାଟି 'ମହୀମଣ୍ଡଳ ଗୀତା' ପୁସ୍ତକର ଦ୍ୱିତୀୟ ଅଧ୍ୟାୟର ସଂପାଦିତ ଅଂଶ । ଏଥିରେ କବି ଜଳର ନାନାବିଧ ମହିମା ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଛନ୍ତି ।

ଚୈତନ୍ୟ କହେ ମନ ଶୁଣ
ତୁ ଯାହା ପଚାରିଲୁ ପୁଣ ।
ଜଳ ଭୂତଙ୍କ କଥା କେହି
ଜାଣିବା ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡରେ ନାହିଁ ।
ଜଳର ମହିମା କିଞ୍ଚିତେ
ଶୁଣ କହିବା ତୋ ଅଗ୍ରତେ ।
ଅଗ୍ନିରୁ ଜଳ ଜାତ ହୋଇ
ଏହା ତ ନ ଜାଣନ୍ତି କେହି ।
ଜଳର ମହିମା ତୁ ଶୁଣ
ସେ ସର୍ବ ଘଟେ ଥାଇ ଜାଣ ।

ସ୍ୱର୍ଗ ମଞ୍ଚ ପାତାଳ ହୋଇ
ଜଳଟି ଘୋଟିଣ ଅଛଇ ।
ଜୀବେ ଅଜୀବେ ପୂରିଥାଇ
ସର୍ବ ଜାତ କରୁଛି ସେହି ।
ଛପନ କୋଟି ଜୀବ ଯେତେ
ଜଳରୁ ଜାତ ଏ ସମସ୍ତେ ।
ଅଶ୍ୱତ୍‌ଥଠାରୁ ଯେତେ ବୃକ୍ଷ
ଜଳରୁ ଜାତ ଏ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ।
କାକରୁ ଗରୁଡ଼ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ
ଜଳରୁ ଜାତ ଏ ସମସ୍ତ ।
ଚଳନ୍ତା ଚୌଦ କୋଟି ଜୀବ
ଜଳରୁ ଏ ସର୍ବ ସମ୍ଭବ ।
ନିଶ୍ଚଳ ଚୌଦ କୋଟି ହୋଇ
ଜଳରୁ ସର୍ବ ଜାତ କହି ।
ଉଡ଼ା ଚଉଦ କୋଟି ଛନ୍ତି
ଜଳରୁ ଏ ସର୍ବେ ଜନ୍ମନ୍ତି ।
ବୁଡ଼ା ଚଉଦ କୋଟି ଜାଣ
ଜଳରୁ ଜାତ ଏ ପ୍ରମାଣ ।
ଜଳଟି ସର୍ବ ଜାତ କରେ
ଜଳଟି ସମସ୍ତ ସଂହାରେ ।
କୀଟପତଙ୍ଗ ତରୁ ତୃଣ
ଜଳରୁ ଜାତ ଏବେ ଶୁଣ ।
ସୁନାରୁ ହୀରା ପରିଯନ୍ତେ
ଜଳରୁ ଜାତ ଏ ସମସ୍ତେ ।
ରୁପାରୁ ଲୁହା ଯାଏ ପୁଣ
ଜଳରୁ ଜାତ ଏ ପ୍ରମାଣ ।

ଆମ୍ବିଳୁ ରାଗ ଯାଏ କହି
ଜଳରୁ ସର୍ବ ଜାତ ହୋଇ ।
ନୀଳରୁ ରଙ୍ଗ ଯାଏ ଜାଣ
ଜଳରୁ ସମସ୍ତ ଭିଆଣ ।
ନାନାଦି ବର୍ଣ୍ଣ ଜଳ ଧରେ
ତା ମାୟା କେ ଜାଣେ ସଂସାରେ ।
ନାନାଦି ଆହାର ଯେ ଜଳ
ଜାତ କରୁଛି ଏ ସକଳ ।
ରକ୍ତ ମାଂସ ଏ ହାଡ଼ ଚର୍ମ
ଜଳରୁ ସମସ୍ତ ଭିଆଣ ।
ଜଳ ଥିଲେଟି ସର୍ବ ଥାନ୍ତି
ଆନନ୍ଦେ ଜଳେ ବିହରନ୍ତି ।
ଜଳ ଯେବେ ମନେ ପାଞ୍ଚଇ
ପୃଥ୍ୱୀକି ରଖିଥିବି ମୁହିଁ ।
ପୃଥ୍ୱୀଟି ସଦାକାଳେ ଥାଇ
ଆନନ୍ଦେ ସମସ୍ତେ ଯେ ରହି ।
ନୋହିଲେ ଯଶ ନାହିଁ ଜାଣ
ଜଳର ଏମନ୍ତଟି ଗୁଣ ।
ଜଳ ସଙ୍ଗତେ ଜଳ ହେବୁ
ସକଳ ସମାନ ଦେଖିବୁ ।
ତେବେ ଅମର ହେବୁ ଜାଣ
କହିଲି ତୋତେ ମୁହିଁ ଶୁଣ ।
କହଇ ଅରକ୍ଷିତ ଦାସ
ଜଳର ମହିମା ଅଶେଷ ।

ସୂଚନା :

ଚୈତନ୍ୟ - ମଣିଷ ଭିତରେ ଥିବା ଚେତନ ଶକ୍ତି

ପଞ୍ଚଭୂତ - ମାଟି, ପାଣି, ଅଗ୍ନି, ବାୟୁ ଓ ଆକାଶ - ଏହି ପାଞ୍ଚ ଉପାଦାନ । ଏହି ପାଞ୍ଚ ଉପାଦାନକୁ ନେଇ ଜୀବନ ଓ ଜଗତ ଗଠିତ ।

ଜଳଭୂତ - ପଞ୍ଚଭୂତ ମଧ୍ୟରୁ ଜଳ ହେଉଛି ଗୋଟିଏ ।

ଜୀବ ଅଜୀବ - ସଜୀବ ଓ ନିର୍ଜୀବ

ଗରୁଡ଼ - ପକ୍ଷିରାଜ ବା ପକ୍ଷିଶ୍ରେଷ୍ଠ, ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ବାହନ । ଗରୁଡ଼ଙ୍କ ପିତା ହେଉଛନ୍ତି କଶ୍ୟପ ଓ ମାତା ବିନତା ।

ସମ୍ଭବ - ଜାତ

ମାୟା - ଭ୍ରମ, ଛଳନା

ଉଡ଼ା - ଉଡ଼ନ୍ତା ଜୀବ

ବୁଡ଼ା - ପାଣିରେ ବୁଡ଼ି ରହୁଥିବା ଜୀବ

ଭିଆଣ - ସୃଷ୍ଟି, ନିର୍ମାଣ

'ଅଗ୍ନିରୁ ଜଳ ଜାତ ହୋଇ' - ଉଦଜାନ ଓ ଅମ୍ଳଜାନର ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ପରିମାଣର ମିଶ୍ରଣ ଘଟିଲେ ଜଳର ଉତ୍ପତ୍ତି ହୁଏ । ଏହି ଦୁଇ ବାଷ୍ପର ମିଳନଜନିତ ରାସାୟନିକ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ଫଳରେ ଉତ୍ତାପ ବା ଅଗ୍ନି ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥାଏ ।

ପ୍ରଶ୍ନାବଳୀ

ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଉତ୍ତରମୂଳକ :

୧. 'ଜଳ' କବିତାଟିର କବି କିଏ ?

୨. କାହା କାହା ମଧ୍ୟରେ ହୋଇଥିବା କଥୋପକଥନ ବିଷୟରେ 'ଜଳ' କବିତାରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି ?

୩. 'ଜଳ' କବିତାଟି କବିଙ୍କର କେଉଁ ପୁସ୍ତକର ଅନ୍ତର୍ଗତ ?

୪. 'ପଞ୍ଚଭୂତ' କହିଲେ ତୁମେ କ'ଣ ବୁଝ ?

୫. 'ଅଗ୍ନିରୁ ଜଳ ଜାତ ହୋଇ' - କବି ଏପରି କହିଛନ୍ତି କାହିଁକି ?

୬. କବିତାର ପ୍ରଥମାଂଶରେ କବି ଜଳର ମହିମା ସଂପର୍କରେ କ'ଣ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଛନ୍ତି ?

୭. 'ଜୀବେ ଅଜୀବେ ପୂରିଥାଇ' - ଏଠାରେ ଜୀବ ଓ ଅଜୀବ କହିଲେ ତୁମେ କ'ଣ ବୁଝୁଛ ?

୮. ଜୀବମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ସଂପର୍କରେ କବି କ'ଣ କହିଛନ୍ତି ?

୯. ଜୀବମାନଙ୍କୁ କବି କେତେ ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ କରିଛନ୍ତି ?

୧୦. ସେହି ବିଭାଗଗୁଡ଼ିକୁ କବି କି କି ନାଁ ଦେଇଛନ୍ତି ?

୧୧. ଜଳ ସହିତ ଜୀବମାନଙ୍କ ସଂପର୍କ ବିଷୟରେ କବି କ'ଣ କହିଛନ୍ତି ?

୧୨. ଜଳ ସହିତ ବୃକ୍ଷ ଏବଂ ପକ୍ଷୀମାନଙ୍କର କି ସମ୍ବନ୍ଧ ରହିଛି ?

୧୩. 'ଜଳଟି ସମସ୍ତ ସଂହାରେ' - ଏହା କୁହାଯାଇଛି କାହିଁକି ?

୧୪. କେଉଁ ଘଟଣାକୁ କବି ଜଳର ମାୟା ବୋଲି ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଛନ୍ତି ?

୧୫. 'ଜଳ ସଙ୍ଗତେ ଜଳ ହେବୁ' - କବି ଏପରି ଲେଖିବାର କାରଣ କ'ଣ ?

୧୬. କ'ଣ କଲେ ଜଣେ ଅମର ହୋଇପାରିବ ବୋଲି କବି ସୂଚନା ଦେଇଛନ୍ତି ?

ସପ୍ରସଙ୍ଗ ସରଳାର୍ଥ ଲେଖ :

୧୭. ଅଗ୍ନିରୁ ଜଳ ଜାତ ହୋଇ, ଏହା ତ ନ ଜାଣନ୍ତି କେହି ।

୧୮. ନାନାଦି ବର୍ଣ୍ଣ ଜଳ ଧରେ, ତା' ମାୟା କେ ଜାଣେ ସଂସାରେ ।

୧୯. ଜଳ ସଙ୍ଗତେ ଜଳ ହେବୁ, ସକଳ ସମାନ ଦେଖିବୁ ।

ଦୀର୍ଘ ଉତ୍ତରମୂଳକ :

୨୦. ଜଳ ଯୋଗୁଁ ଜଗତରେ ଜୀବନ କିପରି ତିଷ୍ଠି ରହିଛି ବର୍ଣ୍ଣନ କର ।

୨୧. ସକଳ ଜୀବ ଜଳ ନିକଟରେ ଋଣୀ - ପଠିତ କବିତା ଅନୁସରଣରେ ଆଲୋଚନା କର ।

୨୨. ପଠିତ କବିତା ଅନୁସରଣରେ ଜଳର ମହିମା ବର୍ଣ୍ଣନ କର ।

୨୩. ଜଳର ଅପବ୍ୟବହାର ବନ୍ଦ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଜନସଚେତନତା ସୃଷ୍ଟି କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଛୋଟ ଅନୁଚ୍ଛେଦଟିଏ ଲେଖ ।

୨୪. ଜଳ ପ୍ରଦୂଷଣର ନିରାକରଣ ପାଇଁ ତୁମେ କି କି ଉପାୟ ଅବଲମ୍ବନ କରିପାରିବ ସେ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସହପାଠୀମାନଙ୍କ ସହ ଆଲୋଚନା କରି ଏକ କାର୍ଯ୍ୟଯୋଜନା ଫର୍ଦ୍ଦ ପ୍ରସ୍ତୁତ କର ।

ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଉତ୍ତରମୂଳକ :

୨୫. ବଂଧନୀ ମଧ୍ୟରୁ ଉପଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ବାଛି ଶୂନ୍ୟସ୍ଥାନ ପୂରଣ କର ।

(କ) ________କୋଟି ଜୀବ ଯେତେ

ଜଳରୁ ________ ଏ ସମସ୍ତେ ।

(ବାଉନ, ତେପନ, ଛପନ, ଜାତ, ଯାତ, ସ୍ନାତ, ଘାତ)

(ଖ) ____________ ଚୌଦ କୋଟି ଜୀବ

ଜଳରୁ ଏ ସର୍ବ ____________

____________ ଚୌଦ କୋଟି ହୋଇ

ଜଳରୁ ସର୍ବ ଜାତ ____________

(ଉଡ଼ନ୍ତା, ବୁଡ଼ନ୍ତା, ଚଳନ୍ତା, ଉଦ୍‌ଭବ, ସମ୍ଭବ, ଆରମ୍ଭ, ଅଚଳ, ଅଟଳ, ନିଶ୍ଚଳ, ହୋଇ, ଏହି, କହି)

୨୬. ନିମ୍ନରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶବ୍ଦକୁ ବିଶେଷଣ ଓ କ୍ରିୟା ଭାବରେ ବ୍ୟବହାର କରି ପୃଥକ୍ ପୃଥକ୍ ବାକ୍ୟ ଗଠନ କର ।

ଉଡ଼ା, ବୁଡ଼ା, ଜଳନ୍ତା, ଚଳନ୍ତା, ଫୁଟନ୍ତା ।

୨୭. "ନାନାଦି ବର୍ଣ୍ଣ ଜଳ ଧରେ
ତା ମାୟା କେ ଜାଣେ ସଂସାରେ ।"

ଏହି ପଦରେ ଥିବା 'ତା ମାୟା କେ ଜାଣେ ସଂସାରେ' ଧାଡ଼ିଟିର ପ୍ରକୃତ ଅର୍ଥ ନିମ୍ନରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ଉତ୍ତର ମଧ୍ୟରୁ ବାଛି ଲେଖ ।

(କ) ଜଳର ଆକର୍ଷଣକୁ କେହି ଜାଣିପାରନ୍ତି ନାହିଁ ।
(ଖ) ଜଳ ସୃଷ୍ଟି କରୁଥିବା ଭ୍ରମକୁ କେହି ଜାଣିପାରନ୍ତି ନାହିଁ ।
(ଗ) ଅଳ୍ପ କିଛି ଲୋକ ଜଳକୁ ଠିକ୍ ରୂପେ ବୁଝିପାରନ୍ତି ।
(ଘ) ଜଳପ୍ରତି ଥିବା ମମତାକୁ କେହି ଜାଣିପାରନ୍ତି ନାହିଁ ।

୨୮. ନିମ୍ନୋକ୍ତ ପଂକ୍ତିଗୁଡ଼ିକରେ ଥିବା ରେଖାଙ୍କିତ ପଦଗୁଡ଼ିକର ଅର୍ଥ ଲେଖ ।

(କ) ଅନେକ ପୁଷ୍ପ ଜଳୁ ଜାତ
ଫଗୁଣ ମାସେ ଦୋଳ ଯାତ ।

(ଖ) ଜଳରୁ ଏ ସର୍ବ ସମ୍ଭବ
ମଣିଷ ଉଡ଼ିବା ସମ୍ଭବ ।

(ଗ) ଆମ୍ବିଲୁ ରାଗ ଯାଏ କହି
ତା' ରାଗ ଦେଖି ଡରେ ମୁହିଁ ।

(ଘ) ବଢ଼ି ଆସୁଛି ଖରା ତେଜ
ବଢ଼ଅଭ୍ୟାସ ବେଗେ ତେଜ ।

(ଙ) ଶ୍ରୀଲଙ୍କା ଦେଶ ଏକ ଦ୍ୱୀପ
ଚଢ଼ଁରା ମୂଳେ ଜଳେ ଦୀପ ।

ତୁମପାଇଁ କାମ :

୨୯. ଅରକ୍ଷିତ ଦାସଙ୍କ 'ମହୀମଣ୍ଡଳ ଗୀତା' ପୁସ୍ତକଟି ସଂଗ୍ରହ କରି ଅବସର ସମୟରେ ପଢ଼ ।

୩୦. 'ଜଳ ହିଁ ଜୀବନ', ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗ ଉପରେ ତୁମ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ବକ୍ତୃତା ପ୍ରତିଯୋଗିତା ଆୟୋଜନ କରିବା ଲାଗି ଯତ୍ନବାନ୍ ହୁଅ ।

❖❖❖

ଉଦ୍‌ବୋଧନ

● ଗଙ୍ଗାଧର ମେହେର

କବି ପରିଚୟ :

ସ୍ୱଭାବକବି ଗଙ୍ଗାଧର ମେହେର (୧୮୬୨-୧୯୨୪) ଆଧୁନିକ ବରଗଡ଼ ଜିଲ୍ଲାର ବରପାଲିଠାରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ଆଧୁନିକ ଯୁଗର କବି ଓ ଲେଖକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଗଙ୍ଗାଧର ଏକ ବିଶିଷ୍ଟ ସ୍ଥାନର ଅଧିକାରୀ । 'ତପସ୍ୱିନୀ', 'ପ୍ରଣୟବଲ୍ଲରୀ', 'କୀଚକ ବଧ', 'ଇନ୍ଦୁମତୀ', 'ଉତ୍କଳଲକ୍ଷ୍ମୀ', 'ଅର୍ଘ୍ୟଥାଳୀ', 'କୃଷକ ସଙ୍ଗୀତ' ଇତ୍ୟାଦି ତାଙ୍କର କେତୋଟି ଅତି ଜଣାଶୁଣା ରଚନା । 'ଉଦ୍‌ବୋଧନ' କବିତାଟି ଗଙ୍ଗାଧରଙ୍କ 'ଅର୍ଘ୍ୟଥାଳୀ' ପୁସ୍ତକରୁ ସଂଗୃହୀତ ।

ତାଙ୍କ ସମୟର ଓଡ଼ିଶାର ଜନମାନସରେ କବି ଯେଉଁ ଜଡ଼ତା ଓ ଉଦ୍ୟମହୀନତା ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଥିଲେ, ତାହା ତାଙ୍କୁ ମର୍ମାହତ କରିଥିଲା । ନିଜର ଭାଷା ଓ ଦେଶବାସୀଙ୍କ ଉନ୍ନତି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କବି ଦେଇଥିବା ଆହ୍ୱାନ ଏହି କବିତାରେ ପ୍ରତିଫଳିତ ହୋଇଛି ।

ନବ ରବିକରେ ଫୁଟଇ କମଳ,
ଉତ୍‌ଫୁଲ୍ଲେ ଉଠନ୍ତି ବିହଙ୍ଗମଦଳ ।
ଆହାର ବିହାର ପାଇଁ ତେଜି ପୁର,
ଉଡ଼ି ଯାଇଥାନ୍ତି କେତେ କେତେ ଦୂର ।
ମହୁମାଛି ମଧୁ ସଞ୍ଚୟ ଲାଳସେ,
ବହୁ ଦୂର ବନ ପର୍ବତେ ବିଳସେ ।
ବଳ ଥାଉଁ କେହି ନିଶ୍ଚୟ ମଉନ,
ଥାଇ ନ କରନ୍ତି ଜୀବନ ନିଉନ ।
ସୁପ୍ତ ସିଂହ ମୁଖେ ନ ପଶେ ଆହାର,
ଶ୍ରମେ ପିପୀଲିକା ପୂରାଏ ଭଣ୍ଡାର ।

ମେଲିଥିଲେ ପାଟି ଶୋଇ ବୃକ୍ଷ ତଳେ,
ବୃକ୍ଷଚ୍ୟୁତ ଫଳ ନ ପଡ଼େ କବଳେ ।
ଗଜ ସିଂହ ବ୍ୟାଘ୍ର ଦେହେ ଅଛି ବଳ,
ତାଙ୍କୁ ବାନ୍ଧେ ନର ପ୍ରକାଶି କୌଶଳ ।
କୌଶଳଜନକ ଜ୍ଞାନ ଅଟେ ସିନା,
ଜନମି ନ ପାରେ ଜ୍ଞାନ ଭାଷା ବିନା ।
ଭାଷା ଯୋଗୁଁ ସିନା ଦମି ଜୀବଗଣ,
ମାନବ କରଇ ବିଶ୍ୱେ ରାଜପଣ ।
ଯା ଭାଷା ଦୁର୍ବଳା ସେ ନିଶ୍ଚେ ଅଧମ,
କାହିଁ ହେବ ଆନେ ପ୍ରତିଯୋଗେ କ୍ଷମ ?
ଉଚ୍ଚଭାଷୀ ଲୋକେ ତାକୁ ନୀଚ ଗଣି,
ଉଚ୍ଚ ସମାଜରେ ହୁଅନ୍ତି ଅଗ୍ରଣୀ ।
ଯେ ନର ନ ବୁଝେ ମାନ ଅପମାନ,
ନୁହଇ କି ସେହୁ ପଶୁର ସମାନ ?
ଯା ଭାଷା ଦୁର୍ବଳା କାହିଁ ତା'ର ଜ୍ଞାନ ?
କାହିଁ ତା'ର ରାଜଦୁଆରେ ସମ୍ମାନ ?
ଉଚ୍ଚ ହେବା ପାଇଁ କର ଯେବେ ଆଶା,
ଉଚ୍ଚ କର ଆଗେ ନିଜ ମାତୃଭାଷା ।
ନାହିଁ ଯେବେ ହୃଦେ ଉଚ୍ଚ ଅଭିଳାଷ,
କର ଆମୋଦର ପଲଙ୍କେ ବିଳାସ ।
ପ୍ରତିବେଶୀଙ୍କର ଚରଣ ପ୍ରହାର-
ଚିହ୍ନଶ୍ରେଣୀ କର ବକ୍ଷଦେଶେ ହାର ।
ଉଚ୍ଚ ପଦ ପାଇଁ ଡାକିଲେ ରାଜନ,
କେତେ ଜଣ ଅଛ ତହିଁକି ଭାଜନ ?
ପ୍ରତିବେଶୀଙ୍କର ସହିତ ତୁଳନା,
କରି କର ନିଜ ମଧ୍ୟରେ କଳନା ।

ତହିଁରୁ ବୁଝିବ ନିଜେ କେଡ଼େ ଦୀନ,
କରିଅଛ ପୁଣି ମାତୃଭାଷା ହୀନ ।
ମାତୃଭାଷା ପୋଥି ଛୁଇଁବାକୁ କରେ,
ଅନ୍ୟ କେଉଁ ଜାତି ଲଜ୍ଜାବୋଧ କରେ ?
ଉଠ ଭାଇ, ଉଠ ନବୀନ ଆଲୋକେ,
ଶୋଇଥିଲେ ଚାହିଁ ହସୁଥିବେ ଲୋକେ ।
ଶୁଭ କର୍ମପଥେ ହୁଅ ଅଗ୍ରସର,
ଚକ୍ଷୁ ମଳିବାକୁ ନାହିଁ ଅବସର ।
ମାତୃଭୂମି ମାତୃଭାଷାର ବଦନ,
ଦୀପ୍ତ କର ଦେଇ ଧନ ଧ୍ୟାନ ମନ ।
ଶୁଭ ପଥେ ବିଭୁ କରିବେ ମଙ୍ଗଳ,
ଶୁଭ କର୍ମେ ହେବ ଜୀବନ ସଫଳ ।

ସୂଚନା :

ଉଦ୍‌ବୋଧନ - ବର୍ତ୍ତମାନର ଦୁରବସ୍ଥାକୁ ଦେଖି ତହିଁରେ ଉନ୍ନତି ଆଣିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଦେଶବାସୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଚେତନା ସୃଷ୍ଟି କରିବା ଏବଂ ଜାଗରଣ ଆଣିବା ନିମନ୍ତେ ଦିଆଯାଉଥିବା ପରାମର୍ଶ ।

ରବି କରେ - ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ କିରଣରେ

ଉତ୍‌ଫୁଲ୍ଲେ - ଆନନ୍ଦରେ

ବିହଙ୍ଗମ - ପକ୍ଷୀ (ଏମାନେ ବିହାୟସ ଅର୍ଥାତ୍ ଆକାଶରେ ଗମନ କରିପାରୁଥିବା ହେତୁ ଏମାନଙ୍କୁ ବିହଙ୍ଗମ କୁହାଯାଏ ।)

ବିଳସେ - ବିହାର କରେ, ବୁଲେ ।

ପିପୀଲିକା - ପିମ୍ପୁଡ଼ି

କବଳେ - ପାଟିରେ, ମୁଖଗହ୍ୱରରେ

ଦମି - ଦମନ କରି

ରାଜଦୁଆର - ରାଜାଙ୍କ ଦରବାର, ସରକାରୀ ଦପ୍ତର

ଆମୋଦ - କ୍ରୀଡ଼ାକୌତୁକ, ମଜା, ଆନନ୍ଦ

ପ୍ରତିବେଶୀ - ପଡ଼ୋଶୀ

ପ୍ରଶ୍ନାବଳୀ

ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଉତ୍ତରମୂଳକ :

୧. 'ଉଦ୍‌ବୋଧନ' କବିତାଟି କେଉଁମାନଙ୍କୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ଲେଖାଯାଇଛି ?

୨. ସକାଳ ହେଲେ ପକ୍ଷୀମାନେ ବସାରୁ ବାହାରି ଦୂରକୁ ଉଡ଼ିଯାଆନ୍ତି କାହିଁକି ?

୩. 'ଉଦ୍‌ବୋଧନ' କବିତାରେ ମହୁମାଛି ବିଷୟରେ କବି ଲେଖିଛନ୍ତି କାହିଁକି ?

୪. ପିମ୍ପୁଡ଼ିଠାରୁ ଆମର କ'ଣ ଶିଖିବାର ଅଛି ?

୫. ଶୋଇ ରହିଥିବା ସିଂହ କି ପ୍ରକାର ଅସୁବିଧା ଭୋଗେ ?

୬. ପକ୍ଷୀ, ମହୁମାଛି, ପିମ୍ପୁଡ଼ି ଓ ସିଂହ ବିଷୟରେ କହିବା ମୂଳରେ କବିଙ୍କର କି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ରହିଛି ?

୭. ନିଜଠାରୁ ଅଧିକ ବଳଶାଳୀ ଜନ୍ତୁମାନଙ୍କୁ ମଣିଷ ଆୟତ୍ତ କରିପାରିଛି କିପରି ?

୮. ମଣିଷର ଉନ୍ନତି ସହିତ ଭାଷାର କି ସଂପର୍କ ରହିଛି ?

୯. ଭାଷାର ଉନ୍ନତି ନ ହେଲେ ଆମର କି କି ଅସୁବିଧା ହେବ ?

୧୦. କବିଙ୍କ ବିଚାରରେ ଅଧମ କିଏ ?

୧୧. ମାନ ଓ ଅପମାନ ମଧ୍ୟରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ ବୁଝୁ ନ ଥିବା ଲୋକ ପଶୁସହିତ ସମାନ ବୋଲି କବି କାହିଁକି ଭାବିଛନ୍ତି ?

୧୨. ଜାତିର ଉନ୍ନତି ହାସଲ କରିବା ନିମନ୍ତେ କବି କି କି ପରାମର୍ଶ ଦେଇଛନ୍ତି ?

୧୩. ହୃଦୟରେ ଉଚ୍ଚ ଅଭିଳାଷ ପୋଷଣ କରିବା କାହିଁକି ଦରକାର ?

୧୪. କେଉଁ କେଉଁ ଭାଷାଭାଷୀ ଲୋକେ ଓଡ଼ିଶାର ପ୍ରତିବେଶୀ ?

୧୫. ପ୍ରତିବେଶୀଙ୍କ ସହିତ ନିଜକୁ ତୁଳନା କରିବା ପାଇଁ କବି କାହିଁକି କହିଛନ୍ତି ?

୧୬. 'ମାତୃଭାଷା ପୋଥି ଛୁଇଁବାକୁ କରେ, ଅନ୍ୟ କେଉଁ ଜାତି ଲଜ୍ଜାବୋଧ କରେ ?' - କେଉଁମାନଙ୍କୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ଏହା କୁହାଯାଇଛି ?

୧୭. କବି ଏପରି କହିବାର କାରଣ କ'ଣ ?

ସପ୍ରସଙ୍ଗ ସରଳାର୍ଥ ଲେଖ :

୧୮. ସୁପ୍ତ ସିଂହ ମୁଖେ ନ ପଶେ ଆହାର,
ଶ୍ରମେ ପିପୀଲିକା ପୂରାଏ ଭଣ୍ଡାର ।

୧୯. ଉଚ୍ଚ ହେବା ପାଇଁ କର ଯେବେ ଆଶା,
ଉଚ୍ଚ କର ଆଗେ ନିଜ ମାତୃଭାଷା ।

୨୦. ପ୍ରତିବେଶୀଙ୍କର ସହିତ ତୁଳନା,
କରି କର ନିଜ ମଧ୍ୟରେ କଳନା ।

୨୧. ଶୁଭ କର୍ମପଥେ ହୁଅ ଅଗ୍ରସର
ଚକ୍ଷୁ ମଳିବାକୁ ନାହିଁ ଅବସର ।

ଦୀର୍ଘ ଉତ୍ତରମୂଳକ :

୨୨. ଜୀବନକୁ ସଫଳ କରିବାପାଇଁ କବି ଦେଶବାସୀଙ୍କୁ ଦେଇଥିବା ପରାମର୍ଶଗୁଡ଼ିକୁ ବର୍ଣ୍ଣନ କର ।

୨୩. ପ୍ରଗତି ହାସଲ କରିବାପାଇଁ ଦେଶବାସୀଙ୍କୁ କବି ଯେଉଁ ସନ୍ଦେଶ ଓ ପରାମର୍ଶ ଦେଇଛନ୍ତି ଆଲୋଚନା କର ।

୨୪. ମାତୃଭାଷାର ଉନ୍ନତି ନ ହେଲେ କି କି ଅସୁବିଧା ହେବ, ଉଦାହରଣ ସହ ବୁଝାଅ ।

୨୫. ଏହି କବିତାର ନାମ 'ଉଦ୍‌ବୋଧନ' ରଖାଯିବାର ଯଥାର୍ଥତା ଆଲୋଚନା କର ।

୨୬. ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଷୟ ପଢ଼ିବା, ବୁଝିବା ଓ ଉତ୍ତର ଲେଖିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାଜ୍ଞାନ ତୁମକୁ କିପରି ସାହାଯ୍ୟ କରୁଛି ଲେଖ ।

୨୭. ତୁମର କେଉଁ କେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟ ମାତୃଭାଷାର ଉନ୍ନତି ଦିଗରେ ସହାୟକ ହେବ ସେ ସଂପର୍କରେ ସହପାଠୀମାନଙ୍କ ସହ ଆଲୋଚନା କରି ଓ ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କ ପରାମର୍ଶ ନେଇ ଏକ କାର୍ଯ୍ୟଯୋଜନା ଫର୍ଦ୍ଦ ପ୍ରସ୍ତୁତ କର ।

ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଉତ୍ତରମୂଳକ :

୨୮. ନିମ୍ନଲିଖିତ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକର ଗଦ୍ୟରୂପ ଲେଖ ।
ମଉନ, ନିଉନ, ଦମି, ଦୁଆର, ଜନମି

୨୯. ଶ୍ରୁତିମଧୁରତା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକୁ ପଦ୍ୟରେ ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ହେଲେ କିପରି ଲେଖିବା ?
ପ୍ରକାଶ, କୌଶଳ, ଦୁର୍ବଳ, ମୂର୍ଚ୍ଛନା, ଶୈଶବ, ପର୍ବତ

୩୦. ବୃକ୍ଷରୁ ଯାହା ଖସି ପଡ଼ିଥାଏ ତାକୁ କୁହାଯାଏ 'ବୃକ୍ଷଚ୍ୟୁତ' । ସେହିପରି ଶେଷରେ 'ଚ୍ୟୁତ' ଥିବା ଆଉ ଚାରୋଟି ଶବ୍ଦ ଲେଖ ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟେକକୁ ନେଇ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ବାକ୍ୟ ଗଠନ କର ।

୩୧. ତଳେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଧାଡ଼ିରେ ଚାରୋଟି ଲେଖାଏଁ ଶବ୍ଦ ଲେଖାଯାଇଛି । ପ୍ରତି ଧାଡ଼ିରେ ଥିବା ଭିନ୍ନ ଜାତୀୟ ଶବ୍ଦଟିକୁ ଚିହ୍ନଟ କରି ଲେଖ ।

(କ) ଭଜନ, ଭୋଜନ, ପୂଜନ, ରାଜନ

(ଖ) ଟାଣପଣ, ରାଜପଣ, ଷୋଳପଣ, ବଡ଼ପଣ

(ଗ) ହିନ୍ଦୀଭାଷୀ, ଉଚ୍ଚଭାଷୀ, ସ୍ପଷ୍ଟଭାଷୀ, ମିଷ୍ଟଭାଷୀ

୩୨. ବନ୍ଧନୀ ମଧ୍ୟରୁ ଉପଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ବାଛି ଶୂନ୍ୟସ୍ଥାନ ପୂରଣ କର ।

(କ) ______ ସିଂହ ମୁଖେ ନ ପଶେ ______
ଶ୍ରମେ ପିପୀଲିକା ______ ଭଣ୍ଡାର
(କ୍ଷିପ୍ତ, ସୁପ୍ତ, ଦୃପ୍ତ, ଫେରାଏ, ଘୂରାଏ, ପୂରାଏ, ଆହାର, ବିହାର, ତାହାର)

(ଖ) ଯା ଭାଷା ______ ସେ ______ ଅଧମ,

କାହିଁ ହେବ ______ପ୍ରତିଯୋଗେ ______ ?

(ସବଳା, ନିଶ୍ଚଳା, ଦୁର୍ବଳା, ପରା, ନିଷ୍ଟେ, ସତେ, ଆନେ, ମନେ, ଦିନେ, କ୍ଷମ, ସମ, ବାମ)

୩୩. 'କାହିଁ ତା'ର ରାଜଦୁଆରେ ସମ୍ମାନ ?' - ଏଠାରେ 'ରାଜଦୁଆର' ଶବ୍ଦର ଠିକ୍ ଉତ୍ତରକୁ ପ୍ରଦତ୍ତ ଉତ୍ତରମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ବାଛ ।

(କ) ରାଜା ରହୁଥିବା ଘରର ଦ୍ୱାର

(ଖ) ଯେଉଁ ଦ୍ୱାରବାଟେ ରାଜା ଯିବାଆସିବା କରନ୍ତି

(ଗ) ରାଜା ବସାଉଥିବା ଦରବାର

(ଘ) ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ରାଜା ଦେଖାଦେବା ସ୍ଥାନ

୩୪. 'ମାତୃଭାଷା ପୋଥି ଛୁଇଁବାକୁ କରେ,
ଅନ୍ୟ କେଉଁ ଜାତି ଲଜ୍ଜାବୋଧ କରେ ?'

- ଏହା କହିବା ମୂଳରେ କବିଙ୍କର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟଟି କ'ଣ ? ପ୍ରଦତ୍ତ ଉତ୍ତରଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ଠିକ୍ ଉତ୍ତରଟି ବାଛ ।

(କ) ପ୍ରଶଂସା କରିବା

(ଖ) ନିନ୍ଦା କରିବା

(ଗ) ପରିହାସ କରିବା

(ଘ) ଖୋସାମତ କରିବା

୩୫. 'ଆହାରବିହାର', 'ମାନଅପମାନ' ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଯୁଗ୍ମଶବ୍ଦ । ତୁମେ ଆଉ ପାଞ୍ଚୋଟି ଯୁଗ୍ମଶବ୍ଦ ଲେଖ ।

ତୁମପାଇଁ କାମ :

୩୬. ଗଙ୍ଗାଧର ମେହେରଙ୍କ ଜୀବନୀ ସଂଗ୍ରହ କରି ପଢ଼ ।

୩୭. ମାତୃଭାଷାର ଗୁରୁତ୍ୱ ସଂପର୍କରେ ବିଭିନ୍ନ କବି ଲେଖିଥିବା କବିତା ପଢ଼ି ତହିଁରୁ ଉଦ୍ଧୃତିଯୋଗ୍ୟ ପଦଗୁଡ଼ିକୁ ଟିପି ରଖ ।

ଶିବରାତ୍ରି

● ଗୋପବନ୍ଧୁ ଦାସ

କବି ପରିଚୟ :

ପଣ୍ଡିତ ଗୋପବନ୍ଧୁ ଦାସ (୧୮୭୭-୧୯୨୮) ଓଡ଼ିଶାରେ 'ଉତ୍କଳମଣି' ରୂପେ ପରିଚିତ । ସେ ପୁରୀ ଜିଲ୍ଲାର ଭାର୍ଗବୀ ନଦୀକୂଳବର୍ତ୍ତୀ ସୁଆଣ୍ଡୋ ଗ୍ରାମରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ତାଙ୍କର ପିତା ଭଗବାନ ଦାସ ଥିଲେ ଜଣେ ସଂସ୍କୃତ ପଣ୍ଡିତ । ସେ ପିଲାଦିନରୁ ଥିଲେ ଧୀର, ସ୍ଥିର, ସତ୍ୟନିଷ୍ଠ, ଧର୍ମପ୍ରାଣ ଓ ନିର୍ଭୀକ । ବି.ଏ.ଓ.ବି.ଏଲ ପାଶ୍ କଲାପରେ ସେ କୌଣସି ସରକାରୀ ବୃତ୍ତି ନ କରି ଦେଶସେବା ଓ ଜନସେବାକୁ ଜୀବନର ବ୍ରତ କରିନେଲେ । ତାଙ୍କ ପାଖରେ ମାନବ ସେବା ହିଁ ଥିଲା ମାଧବ ସେବା । ଓଡ଼ିଶାର ମରୁଡ଼ି, ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ ଓ ବନ୍ୟା ପ୍ରପୀଡ଼ିତ ଅଞ୍ଚଳରେ ବୁଲି ବୁଲି ସେ ଦେବଦୂତ ପରି ଲୋକଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଥିଲେ । ସତ୍ୟବାଦୀ ବନବିଦ୍ୟାଳୟ (୧୯୦୯) ଥିଲା ତାଙ୍କର ଏକ ଆଦର୍ଶ ବିଦ୍ୟାଳୟ । ସେ ମଧ୍ୟ 'ସତ୍ୟବାଦୀ' (୧୯୧୫) ଓ 'ସମାଜ' (୧୯୧୯) ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ । ମହାତ୍ମାଗାନ୍ଧିଙ୍କ ଆଦର୍ଶରେ ଅନୁପ୍ରାଣିତ ହୋଇ ଓଡ଼ିଶାରେ ଜାତୀୟ କଂଗ୍ରେସ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ତ୍ୱରାନ୍ୱିତ କଲେ ଓ ଅସହଯୋଗ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ଯୋଗଦେଇ କାରାବରଣ କରିଥିଲେ । ଓଡ଼ିଶାର ବିଚ୍ଛିନ୍ନାଞ୍ଚଳଗୁଡ଼ିକୁ ଓଡ଼ିଶା ସହିତ ମିଶାଇବା ପାଇଁ ଉଦ୍ୟମ କରିଥିଲେ । ସେ ମଧ୍ୟ ବହୁ କାବ୍ୟ କବିତା ଓ ଚିନ୍ତାମୂଳକ ପ୍ରବନ୍ଧ ରଚନା କରି ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟକୁ ଋଦ୍ଧିମନ୍ତ କରିଥିଲେ । ତାଙ୍କର କବିତା ପୁସ୍ତକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ 'ବନ୍ଦୀର ଆତ୍ମକଥା', 'ଧର୍ମପଦ', 'ଗୋ ମାହାତ୍ମ୍ୟ', 'ନଚିକେତା', 'କାରାକବିତା', 'ଅବକାଶଚିନ୍ତା' ଆଦି ପ୍ରଧାନ । ତାଙ୍କର ପ୍ରବନ୍ଧଗୁଡ଼ିକ ସଂକଳିତ ହୋଇ ଗୋପବନ୍ଧୁ ରଚନାବଳୀ ନାମରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇଅଛି ।

'ଶିବରାତ୍ରି' କବିତାଟି 'କାରାକବିତା'ରୁ ସଂଗୃହୀତ । ଜଡ଼, ଚେତନ ଶକ୍ତି ଓ ସତ୍ତା ମଧ୍ୟରେ ଏକତ୍ୱ ଅନୁଭବ, ହୃଦୟର ନିର୍ମଳତା ଓ ସେହି ହୃଦୟରେ ମଙ୍ଗଳମୟ ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ଉପଲବ୍ଧି, ଦେବାଳୟ ନୁହେଁ, ନିଜ ଭିତରେ ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ସଂଧାନ, ସମଗ୍ର ଜୀବନକୁ ଏକ ଶିବରାତ୍ରିରେ ପରିଣତ ଓ ସତତ ଉଜାଗର ରହି କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସଂପାଦନ ହିଁ ଉକ୍ତ କବିତାର ମର୍ମବାଣୀ ।

କରିଅଛି ଉପବାସ ପୂଜିବି ଶଙ୍କର
ଜାଗର ଜାଳିଣ ହେବି ନିଶି ଉଜାଗର ।
କାହିଁ ଗଲେ ଦେଖିବି ସେ ସତ୍ୟ ଶିବ ରୂପ
ନାଶିବି କି ଦୀପଜାଳି ଘୋର ତମ-ସ୍ତୂପ ?
ଉଜାଗର ରହିବାକୁ କାହିଁ ମୋର ବଳ
କି ଦ୍ରବ୍ୟେ ପୂଜିବି ଅବା ସେ ପଦ ଯୁଗଳ ?

ଏ ଜଡ଼ ଜଗତେ କାହିଁ ଚିଦାନନ୍ଦ ତନୁ
ବାହ୍ୟାଲୋକେ ଅନ୍ଧକାର ଯିବ କାହିଁ ମନୁ ?
ରାତ୍ରିକର ଉଜାଗରେ କିସ ପ୍ରୟୋଜନ ?
ନିଦ୍ରା ବିମୋହିତ ମୋର ସମସ୍ତ ଜୀବନ ।
କାହିଁ ପାରିଜାତ କାହିଁ ଜାହ୍ନବୀର ଜଳ
କାହିଁ ବା ଅମରଧାମ ହେମ ଶତଦଳ,
ଉପକରଣର ଲେଶ ନାହିଁ ଯେବେ ଭବେ
ବ୍ରତ ଅନୁଷ୍ଠାନ କାହୁଁ କରିବେ ମାନବେ ?
ସଂଦେହ ବ୍ୟାକୁଳ ଏ ମୋ ଦୁର୍ବଳ ପରାଣ
ନିରାଶ ବିଷାଦେ ଏବେ ମଗ୍ନ ମୋର ଜ୍ଞାନ,
ଅଶାନ୍ତି ଆବେଗେ ହୃଦ ହୁଏ ଆଲୋଡ଼ିତ
ଘୋର ଅବିଶ୍ୱାସେ ତମେ ଚିତ୍ତ-ବିଜଡ଼ିତ ।
ପ୍ରକୃତିର ଚାରୁବେଶ ନ ଦେଖେ ନୟନ
ଭୀମ ମରୁସମ ଲାଗେ ସମସ୍ତ ଭୁବନ ।
ଅନ୍ତରୁ ନୀରବେ ଏବେ ହେଲା ଦିବ୍ୟ ବାଣୀ
କିମ୍ପା ଅବିଶ୍ୱାସେ ଜଡ଼ ହେଉ ମୂଢ଼ ପ୍ରାଣୀ ।
ଜଡ଼ ବୋଲି ଯାହା ତୋତେ ହୁଅଇ ପ୍ରତୀତ
ନ ଜାଣୁ ତହିଁ କି ଶକ୍ତି ରହିଛି ନିହିତ ।
ଶକ୍ତି ବିନା ସତ୍ତା କେବେ ନୁହଇ ସମ୍ଭବ
ତେଣୁ ସଦା ଶିବମୟ ଦେଖ ସର୍ବଭବ ।
ଦୂର ଦେବାଳୟେ ଯିବା ନାହିଁ ପ୍ରୟୋଜନ
ନିଜ ଅଭ୍ୟନ୍ତର ଦେଖ ଫେଡ଼ିଣ ନୟନ,
ହୃଦ-କପିଳାସେ ତୋର ବହେ ପ୍ରେମ ଝର
ବିଜେ କରିଛନ୍ତି ତହିଁ ସ୍ୱୟମ୍ଭୁ ଶଙ୍କର,
ଶୁଚିମନ୍ତ ହୋଇ ନିତି ଜ୍ଞାନ ଦୀପଜାଳି
ଶୁଦ୍ଧ ଭକ୍ତି ରସ ଦିଅ ସେ ଶ୍ରୀପାଦେ ଢ଼ାଳି,
ଉଜାଗର ରହି କର ତାଙ୍କ ପ୍ରିୟ କର୍ମ
ପାଇବାକୁ ବାଞ୍ଛା ଯେବେ ଶିବରାତ୍ରି-ଧର୍ମ ।
ସମସ୍ତ ଜୀବନ କର ଏକ ଶିବରାତ୍ରି
ଅନ୍ଧାରେ ନ ବୁଡ଼ ପଥ ହେ ସ୍ୱରଗଯାତ୍ରୀ ।

ସୂଚନା :

ଶିବ	- ମଙ୍ଗଳ	ଶୁଚିମନ୍ତ	- ନିର୍ମଳ, ପବିତ୍ର
ଜାଗର	- ଶିବରାତ୍ରି ଉତ୍ସବ ।	ନ ହୁଡ଼	- ନ ଭୁଲ
ନିଶି	- ରାତ୍ରି	ଉଜାଗର	- ଚେଇଁ ରହିବା
ତମ	- ଅନ୍ଧାର	ଚିଦାନନ୍ଦ	- ଚୈତନ୍ୟ ଓ ଆନନ୍ଦସ୍ୱରୂପ ବ୍ରହ୍ମ
ତନୁ	- ଦେହ	ବ୍ରତ	- ଉପବାସ କରି ଇଷ୍ଟ ଲାଭ ପାଇଁ କରାଯାଉଥିବା କର୍ମ ।
ଶତ୍‌ଦଳ	- ପଦ୍ମ		
ଉପକରଣ	- ସରଂଜାମ, ଉପାଦାନ	ଜାହ୍ନବୀ	- ଗଙ୍ଗା
ଆଲୋଡ଼ିତ	- ଆନ୍ଦୋଳିତ	ହେମ	- ସୁବର୍ଣ୍ଣ
ଭୀମ	- ଭୟଙ୍କର	ବିଜଡ଼ିତ	- ନିବିଡ଼ ଭାବରେ ଜଡ଼ିତ
ପ୍ରତୀତ	- ବିଶ୍ୱାସ	ସର୍ବଭବ	- ସକଳ ସଂସାର
ନିହିତ	- ସ୍ଥାପିତ, ରକ୍ଷିତ	ସ୍ୱୟମ୍ଭୁ	- ସ୍ୱୟଂସୃଷ୍ଟ, ଯିଏ ନିଜ ଇଚ୍ଛାରେ ଶରୀର ଧାରଣ କରନ୍ତି ।
ସତ୍ତା	- ଅସ୍ତିତ୍ୱ		
ଫେଡ଼ିଣ	- ଖୋଲି	ବାଞ୍ଛା	- ଇଚ୍ଛା

ପ୍ରଶ୍ନାବଳୀ

ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଉତ୍ତରମୂଳକ :

୧. ପଠିତ କବିତାରେ ଜାଗର ଜାଳିବା ପାଇଁ କାହିଁକି କୁହାଯାଇଛି ?

୨. ଗୋଟିଏ ରାତି ଉଜାଗର ରହି ବ୍ରତ ପାଳନ କରିବାରେ କାହିଁକି କିଛି ପ୍ରୟୋଜନ ନାହିଁ ?

୩. ମଣିଷମାନେ କାହିଁକି ବ୍ରତ ଅନୁଷ୍ଠାନ କରିପାରିବେ ନାହିଁ ?

୪. ସମସ୍ତ ଭୁବନ କାହିଁକି କବିଙ୍କୁ ଭୟଙ୍କର ମରୁଭୂମି ମନେ ହୋଇଛି ?

୫. ଅନ୍ତର ଭିତରୁ କେଉଁ ଦିବ୍ୟବାଣୀ ପ୍ରକାଶ ପାଇଛି ?

୬. ସକଳ ସଂସାର କାହିଁକି ଶିବମୟ ମନେ ହୋଇଛି ?

୭. କେଉଁଠି ପ୍ରେମ-ଝର ପ୍ରବାହିତ ? ସେଠି କିଏ ବିଜେ କରିଛନ୍ତି ?

୮. ଶିବରାତ୍ରି ଧର୍ମ ପାଇବାକୁ ହେଲେ କ'ଣ କରିବାକୁ ହେବ ?

୯. ଅନ୍ଧାରେ ନ ହୁଡ଼ ବୋଲି କାହାକୁ କୁହାଯାଇଛି ?

୧୦. ଦୂର ଦେବାଳୟକୁ ଯାଇ କ'ଣ କରିବାକୁ କବି କହିଛନ୍ତି ?

୧୧. ଶିବଙ୍କୁ କାହିଁକି ସ୍ୱୟମ୍ଭୁ କୁହାଯାଏ ?

୧୨. କ'ଣ ନଥିଲେ ସତ୍ତା ସମ୍ଭବ ହୁଏ ନାହିଁ ?

୧୩. ସ୍ୱୟମ୍ଭୁ ଶଙ୍କର କେଉଁଠାରେ ବିଜେ କରିଛନ୍ତି ?

୧୪. ନୟନ ଫେଡ଼ି କ'ଣ ଦେଖିବାକୁ କବି କହିଛନ୍ତି ?

୧୫. ଶୁଚିମନ୍ତ ହୋଇ କ'ଣ ଜାଳିବାକୁ କବି ଉପଦେଶ ଦେଇଛନ୍ତି ?

ସପ୍ରସଙ୍ଗ ସରଳାର୍ଥ ଲେଖ :

୧୬. ରାତ୍ରିକର ଉଜାଗରେ କିସ ପ୍ରୟୋଜନ,
ନିଦ୍ରା ବିମୋହିତ ମୋର ସମସ୍ତ ଜୀବନ ।

୧୭. ପ୍ରକୃତିର ଚାରୁବେଶ ନ ଦେଖେ ନୟନ
ଭୀମ ମରୁ ସମ ଲାଗେ ସମସ୍ତ ଭୁବନ ।

୧୮. ଶକ୍ତି ବିନା ସତ୍ତା କେବେ ନୁହଇ ସମ୍ଭବ
ତେଣୁ ସଦା ଶିବମୟ ଦେଖ ସର୍ବ ଭବ ।

୧୯. ସମସ୍ତ ଜୀବନ କର ଏକ ଶିବରାତ୍ରି
ଅନ୍ଧାରେ ନ ବୁଡ଼ ପଥ ହେ ସ୍ୱରଗ ଯାତ୍ରୀ ।

ଦୀର୍ଘ ଉତ୍ତରମୂଳକ :

୨୦. 'ଶିବରାତ୍ରି' କବିତାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସଂପର୍କରେ ଆଲୋଚନା କର ।

୨୧. ପ୍ରଚଳିତ ରୀତିରେ ଶିବରାତ୍ରି ବ୍ରତ ପାଳନଠାରୁ କବିଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶିତ ବ୍ରତ ପାଳନ କିପରି ଭିନ୍ନ ଲେଖ ।

୨୨. ସମଗ୍ର ଜୀବନକାଳକୁ ଗୋଟିଏ ଶିବରାତ୍ରି କରିବା ପାଇଁ କବି କାହିଁକି କହିଛନ୍ତି, ବୁଝାଇ ଲେଖ ।

ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଉତ୍ତରମୂଳକ :

୨୩. 'ବାସ' ଶବ୍ଦ ପୂର୍ବରୁ 'ଉପ' ଲାଗି 'ଉପବାସ' ହୋଇଛି । ତୁମେ ଏହିପରି ପାଞ୍ଚଟି ଶବ୍ଦ ମନେ ପକାଇ ଲେଖ ।

୨୪. ବିପରୀତାର୍ଥବୋଧକ ଶବ୍ଦ ଲେଖ ।
ବିଷାଦ, ନିରାଶ, ଅବିଶ୍ୱାସ, ଅଭ୍ୟନ୍ତର, ଭୀମ, ଜଡ଼, ସମ ।

୨୫. ନିମ୍ନଲିଖିତ ଶବ୍ଦମାନଙ୍କର ବିଶେଷଣ ରୂପ ଲେଖ ।
ଜାଗରଣ, ଆଲୋକ, ଅଶାନ୍ତି, ବାଞ୍ଛା, ଚାରୁତା ।

୨୬. ବନ୍ଧନୀ ମଧ୍ୟରୁ ଉପଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ବାଛି ଶୂନ୍ୟସ୍ଥାନ ପୂରଣ କର ।

(କ) କାହିଁ ବା __________ ହେମ ଶତଦଳ ।

(ଖ) ଶକ୍ତି __________ __________ କେବେ ନୁହଇ ସମ୍ଭବ ।

(ଗ) ସମସ୍ତ ଜୀବନ କର __________ __________ ।

(ବିନା, ଶିବରାତ୍ରି, ଅମରଧାମ, ସତ୍ତା, ଏକ)

୨୭. କବିତାରେ ବ୍ୟବହୃତ 'ହୃଦ-କପିଳାସେ' ର ଅର୍ଥ ନିମ୍ନୋକ୍ତ ଉତ୍ତରମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ବାଛି ଲେଖ ।

(କ) କପିଳାସ ପର୍ବତର ହୃଦୟରେ

(ଖ) ହୃଦୟ ରୂପକ କପିଳାସରେ

(ଗ) କପିଳାସରେ ରହୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିର ହୃଦୟରେ

(ଘ) ହୃଦୟ ଓ କପିଳାସ ଉଭୟ ସ୍ଥାନରେ ।

୨୮. ନିମ୍ନଲିଖିତ ଅସଜଡ଼ା ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକୁ ସଜାଡ଼ି ପଦଟିକୁ ଠିକ୍ ଭାବରେ ଲେଖ ।

(କ) ଜଗତେ ଚିଦାନନ୍ଦ କାହିଁ ତନୁ ଏ ଜଡ଼ ।

(ଖ) ଅବିଶ୍ୱାସ ଚିତ୍ତ ତମେ ବିଜଡ଼ିତ ଘୋର ।

(ଗ) ଜୀବନ ସମସ୍ତ କର ଶିବରାତ୍ରି ଏକ ।

୨୯. ନିମ୍ନଲିଖିତ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରତିଶବ୍ଦ ପଠିତ କବିତାରୁ ବାଛି ତାଲିକା ପ୍ରସ୍ତୁତ କର ।

ଶରୀର, ଗଙ୍ଗା, ପଦ୍ମ, ଦୁଃଖ, ମନ୍ଦିର, ସୁନା

ତୁମ ପାଇଁ କାମ :

୩୦. ଗୋପବନ୍ଧୁଙ୍କ କବିତା ସଂକଳନଗୁଡ଼ିକ ସଂଗ୍ରହ କରି ପଢ଼ ।

୩୧. ଗୋପବନ୍ଧୁଙ୍କ ଜୀବନୀ ପଢ଼ ।

୩୨. ଶିବଙ୍କର ବିଭିନ୍ନ ନାମ ସଂଗ୍ରହ କରି ଗୋଟିଏ ତାଲିକା ପ୍ରସ୍ତୁତ କର ।

❖❖❖

ଶିକ୍ଷାଦୀକ୍ଷା

● ବୈଷ୍ଣବ ପାଣି

କବି ପରିଚୟ :

ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଗୀତିନାଟ୍ୟ ସ୍ରଷ୍ଟା ବୈଷ୍ଣବ ପାଣି (୧୮୮୨-୧୯୫୬) କଟକ ଜିଲ୍ଲାର ମାହାଙ୍ଗା ଅଞ୍ଚଳରେ ଥିବା କୋଠପଦା ଗାଁରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ନିଜର ପ୍ରତିଭା ଓ ସାଧନା ବଳରେ ସେ ବହୁ ଗୀତିନାଟ୍ୟ, ପାଲା, ଭଜନ, ଜଣାଣ ଇତ୍ୟାଦି ରଚନା କରିଯାଇଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ରଚନାର ଲାଳିତ୍ୟ, ଉପଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ସଂଯୋଜନା ପାଠକମାନଙ୍କୁ ମୁଗ୍ଧ କରେ । ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟରେ ବୈଷ୍ଣବ ପାଣି 'ଗଣକବି' ଭାବରେ ପରିଚିତ । 'ମେଘନାଦ ବଧ', 'ରଙ୍ଗସଭା', 'କାର୍ତ୍ତବୀର୍ଯ୍ୟ ସଂହାର', 'ପ୍ରହ୍ଲାଦ ଚରିତ', 'ରାମ ବନବାସ', 'କର୍ଣ୍ଣ ବଧ', 'ଦକ୍ଷଯଜ୍ଞ' ପ୍ରଭୃତି ତାଙ୍କର କେତୋଟି ସ୍ମରଣୀୟ ରଚନା ।

ଏହି କବିତାରେ ପିତାପୁତ୍ର, ଭାଇଭାଇର ସଂପର୍କ, ସତ୍ୟନିଷ୍ଠା, ଅହଂକାରଶୂନ୍ୟତା, ନାରୀର ପତିଭକ୍ତି ଓ ଭଗବତ୍ ପ୍ରେମର ମହିମା ବର୍ଣ୍ଣିତ ।

ଶିକ୍ଷା କର ପିତୃଭକ୍ତି, ଦୀକ୍ଷା କର ଏହି ନୀତି,
ଭିକ୍ଷା କର ପଛେ ସତ୍ୟ ବାଟ ନ ଛାଡ଼ ।

ଭାଇରେ ଭାଇରେ ସ୍ନେହ, କେମନ୍ତ ଦେଖିଲ କହ,
ବୃଥା ଅହଂକାରେ ନରେ ଆଉ ନ ପଡ଼ । ପଦ ।

ସୀତାଠାରୁ ପତିବ୍ରତା, ଶିକ୍ଷା କର ଏହି କଥା,
ଶିଖାଇ ମହିଳାଗଣେ ସୁଯଶ ଲୋଡ଼ ।

ପୁତ୍ରେ ପିତା-ସ୍ନେହ କେଡ଼େ, ପୁତ୍ର ବିନେ ପ୍ରାଣ ଛାଡ଼େ,
ଭାଙ୍ଗି କେ ପାରିବ ଗୂଢ଼ ସ୍ନେହର ବାଡ଼ ।୧।

ଦେବତା ହୋଇଲେ ସୁଦ୍ଧା, ନ ଛାଡ଼ଇ ବିଘ୍ନ-ବାଧା,
ଯେତେ ସାବଧାନେ ଗଲେ ଖସଇ ଗୋଡ଼ ।
ପୀଡ଼ନା ମନକୁ କେଭେ, ଜଡ଼ି ମାୟା-ମୋହ ଲୋଭେ,
ସବୁ ସୁଖ ମିଳେ ଚିତ୍ତ କରିଲେ ଦୃଢ଼ ।
ରାମବନବାସ ଦେଖି, ହେ ଦର୍ଶକେ ହୁଅ ସୁଖୀ,
ସେ ପଦପଙ୍କଜେ ଧ୍ୟାୟି କରକୁ ଯୋଡ଼ ।
ମୂଢ଼ ବଇଷ୍ଣବ ଆଶ, କରିଛି ହେବାକୁ ଦାସ,
ଯା ଯୋଗେ ଜିଣିଲା ହନୁ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଗଡ଼ ।

ସୂଚନା :

ଏହି କବିତାଟି ବୈଷ୍ଣବ ପାଣିଙ୍କ 'ରାମବନବାସ' ଗୀତିନାଟ୍ୟରୁ ସଂଗୃହୀତ । ପିତୃସତ୍ୟ ପାଳନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଦଶରଥନନ୍ଦନ ଶ୍ରୀରାମ ବନଗମନ କରିଥିଲେ । ସାଙ୍ଗରେ ଯାଇଥିଲେ ପତ୍ନୀ ସୀତା ଓ ଅନୁଜ ଲକ୍ଷ୍ମଣ । ରାମଙ୍କ ବନଗମନ ବେଳେ ଭରତ ଥିଲେ ମାମୁଘରେ । ରାମଙ୍କ ବନଗମନ ଦୁଃଖକୁ ସହି ନ ପାରି ଦଶରଥ ପ୍ରାଣତ୍ୟାଗ କରିଥିଲେ । ଅଯୋଧ୍ୟାକୁ ଫେରିବା ପରେ ଭରତ ସବୁ କଥା ଜାଣିବାକୁ ପାଇଲେ । ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ ଫେରାଇ ଆଣିବା ପାଇଁ ସେ ତାଙ୍କ ଅନ୍ୱେଷଣରେ ଅରଣ୍ୟକୁ ଯାଇଥିଲେ । ଚିତ୍ରକୂଟ ନାମକ ସ୍ଥାନରେ ଭାଇମାନଙ୍କ ସହ ଦେଖା ହେଲା । ଅଯୋଧ୍ୟା ଫେରିବାଲାଗି ଭରତ ଯେତେ ଅନୁନୟ କଲେ ମଧ୍ୟ ଶ୍ରୀରାମ ରାଜି ହୋଇ ନ ଥିଲେ । ନିଜ ସାନଭାଇ ଭରତ ପ୍ରତି ଅଧିକ ସ୍ନେହ ଥିବାରୁ ତାଙ୍କୁ ଶ୍ରୀରାମ ନିଜର ପାଦୁକା ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ । ପ୍ରବୋଧନା ଦେଇ ତାଙ୍କୁ ଅଯୋଧ୍ୟାକୁ ବାହୁଡ଼ାଇ ଦେଇଥିଲେ । ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ ପାଦୁକାକୁ ସିଂହାସନରେ ସ୍ଥାପନ କରି ଭରତ ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ ସେବକ ଭାବରେ ଚଉଦବର୍ଷକାଳ ରାଜ୍ୟଶାସନ କରିଥିଲେ । ରାମାୟଣବର୍ଣ୍ଣିତ ଏହି ଆଖ୍ୟାୟିକାର ଶିକ୍ଷଣୀୟ ଦିଗ ଉପରେ କବିତାଟି ଆଧାରିତ ।

ଦୀକ୍ଷା - ଦୃଢ଼ ସଂକଳ୍ପ
ଅହଙ୍କାର - ନିଜକୁ ଖୁବ୍ ବଡ଼ ଭାବିବା, ଗର୍ବ
ନରେ - ଲୋକମାନେ
ପତିବ୍ରତା - ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀ ନିଜର ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ ଖୁବ୍ ଭଲ ପାଏ, ଭକ୍ତି କରେ
ଗୂଢ଼ - ଅପ୍ରକାଶିତ, ଗୁପ୍ତ
ମାୟା - ଭ୍ରାନ୍ତି, ଛଳନା
ମୋହ - ଆସକ୍ତି
ମୂଢ଼ - ଜ୍ଞାନହୀନ, ନିର୍ବୋଧ
ଦାସ - ସେବକ
ଆଶ - ଆଶା, ଅଭିଳାଷ
ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଗଡ଼ - ଲଙ୍କାନଗରୀ

ପ୍ରଶ୍ନାବଳୀ

ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଉତ୍ତରମୂଳକ :

୧. 'ଶିକ୍ଷାଦୀକ୍ଷା' କବିତାଟି ବୈଷ୍ଣବ ପାଣିଙ୍କ କେଉଁ ଗୀତିନାଟ୍ୟର ଅନ୍ତର୍ଗତ ?

୨. 'ଶିକ୍ଷାଦୀକ୍ଷା' କବିତାରେ ରାମାୟଣବର୍ଣ୍ଣିତ କେଉଁ ଘଟଣାର ପରବର୍ତ୍ତୀ ପ୍ରସଙ୍ଗ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି ?

୩. ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ ପିତାଙ୍କ ନାମ କ'ଣ ?

୪. କାହାର ଆଜ୍ଞା ପାଳନ କରି ରାମ ବନବାସକୁ ଯାଇଥିଲେ ?

୫. ରାମଙ୍କ ସହିତ ଆଉ କିଏ କିଏ ବନବାସକୁ ଯାଇଥିଲେ ?

୬. ଭରତ କିଏ ?

୭. ରାମ ବନକୁ ଯିବାବେଳେ ଭରତ କେଉଁଠାରେ ଥିଲେ ?

୮. କେଉଁ ପରିସ୍ଥିତିରେ ରାଜା ଦଶରଥ ପରଲୋକ ଗମନ କରିଥିଲେ ?

୯. ଭରତ ଅଯୋଧ୍ୟାକୁ ଫେରି କ'ଣ ଦେଖିଲେ ?

୧୦. ରାମଙ୍କୁ ଫେରାଇ ଆଣିବାପାଇଁ ଭରତ କ'ଣ କଲେ ?

୧୧. ରାମଙ୍କ ସହିତ ଭରତଙ୍କର କେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ସାକ୍ଷାତ୍ ହୋଇଥିଲା ?

୧୨. ଅଯୋଧ୍ୟାକୁ ଫେରିବାପାଇଁ ରାମ ନାସ୍ତି କଲେ କାହିଁକି ?

୧୩. ଭରତଙ୍କୁ ପ୍ରବୋଧନା ଦେବାପାଇଁ ରାମ କ'ଣ କରିଥିଲେ ?

୧୪. ଅଯୋଧ୍ୟାକୁ ଫେରି ଭରତ କିପରି ଭାବରେ ରାଜ୍ୟଶାସନ କଲେ ?

୧୫. 'ଶିକ୍ଷା କର ପିତୃଭକ୍ତି, ଦୀକ୍ଷା କର ଏହି ନୀତି' - ଏ କଥା କିଏ କହିଛନ୍ତି ?

୧୬. କବିତାର ପ୍ରଥମ ଚାରିଧାଡ଼ି ମଧ୍ୟରେ କେଉଁ କେଉଁ ବିଷୟ ଶିକ୍ଷା କରିବାଲାଗି କୁହାଯାଇଛି ?

୧୭. 'ଭାଇରେ ଭାଇରେ ସ୍ନେହ, କେମନ୍ତ ଦେଖିଲ କହ', - ଏଠାରେ କେଉଁ କେଉଁ ଭାଇଙ୍କ ବିଷୟରେ କୁହାଯାଇଛି ?

୧୮. ଅହଙ୍କାରର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ନ ହେବାପାଇଁ କୁହାଯାଇଛି କାହିଁକି ?

୧୯. ସୀତାଙ୍କଠାରୁ ଆମ ଦେଶର ମହିଳାମାନେ କେଉଁ ଗୁଣ ଶିଖିବାପାଇଁ କବି କହିଛନ୍ତି ?

୨୦. ଦଶରଥଙ୍କ ପ୍ରାଣତ୍ୟାଗ ଘଟଣାରୁ କେଉଁ ବିଷୟର ସୂଚନା ମିଳେ ?

୨୧. ମାୟାମୋହରେ ଜଡ଼ିତ ନ ହେବାପାଇଁ କବି କାହିଁକି କହିଛନ୍ତି ?

୨୨. ଚିତ୍ତ ଦୃଢ଼ କରିବା ନିମନ୍ତେ କବି ପରାମର୍ଶ ଦେବାର କାରଣ କ'ଣ ?

୨୩. 'ସେ ପଦପଙ୍କଜେ ଧାୟି କରକୁ ଯୋଡ଼' - ଏହା କିଏ କହିଛନ୍ତି ?

୨୪. କାହାର ପଦପଙ୍କଜ ବିଷୟରେ ଏଠାରେ କୁହାଯାଇଛି ?

୨୫. କବି କାହାର ଦାସ ହେବାପାଇଁ ଅଭିଳାଷ ପୋଷଣ କରିଛନ୍ତି ?

୨୬. କବିତାରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହନୁ କିଏ ?

୨୭. କାହାକୁ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଗଡ଼ କୁହାଯାଇଛି ?

୨୮. କାହା କରୁଣାରୁ ହନୁମାନ୍ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଗଡ଼କୁ ଜିଣିପାରିଥିଲେ ?

ସପ୍ରସଙ୍ଗ ସରଳାର୍ଥ ଲେଖ :

୨୯. ଭାଇରେ ଭାଇରେ ସ୍ନେହ କେମନ୍ତ ଦେଖିଲ କହ,
ବୃଥା ଅହଂକାରେ ନରେ ଆଉ ନ ପଡ଼ ।

୩୦. ସୀତାଠାରୁ ପତିବ୍ରତା ଶିକ୍ଷା କର ଏହି କଥା,
ଶିଖାଇ ମହିଳାଗଣେ ସୁଯଶ ଲୋଡ଼ ।

୩୧. ପୀଡ଼ନା ମନକୁ କେଭେ ଜଡ଼ି ମାୟା-ମୋହ ଲୋଭେ,
ସବୁ ସୁଖ ମିଳେ ଚିତ୍ତ କରିଲେ ଦୃଢ଼ ।

ଦୀର୍ଘ ଉତ୍ତରମୂଳକ :

୩୨. 'ଶିକ୍ଷାଦୀକ୍ଷା' କବିତାରୁ ଆମର ଯାହା ଯାହା ଶିକ୍ଷା କରିବାର ଅଛି ତାହା ବର୍ଣ୍ଣନ କର ।

୩୩. ରାମାୟଣର ବର୍ଣ୍ଣନା ଅନୁସାରେ ପିତାପୁତ୍ରର ସଂପର୍କ ଏବଂ ଭାଇଭାଇର ସଂପର୍କ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କର ।

୩୪. କବିତାଟିର ନାମ 'ଶିକ୍ଷାଦୀକ୍ଷା' ରଖାଯିବାର ଯଥାର୍ଥତା ପ୍ରତିପାଦନ କର ।

୩୫. ମନରେ ଅହଂକାର ରହିଲେ ଜଣେ କି କି ଅସୁବିଧାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବ ସେ ସଂପର୍କରେ ଅନୁଚ୍ଛେଦଟିଏ ଲେଖ ।

ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଉତ୍ତରମୂଳକ :

୩୬. 'ଶିକ୍ଷାଦୀକ୍ଷା' କବିତାରେ କବି ଏପରି କିଛି ଶବ୍ଦ ବ୍ୟବହାର କରିଛନ୍ତି ଯେଉଁମାନଙ୍କ ଯୋଗୁଁ କବିତାଟି ଶ୍ରୁତିମଧୁର ହୋଇପାରିଛି । କବିତାଟିକୁ ମନଦେଇ ପଢ଼ି ସେହି ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକୁ ବାଛି ଲେଖ । (ଉଦାହରଣ : ଶିକ୍ଷା, ଦୀକ୍ଷା)

୩୭. 'ଲୋଭ' ଶବ୍ଦରୁ ନାମଧାତୁ କ୍ରିୟା ଗଠନ କଲେ ହୁଏ 'ଲୋଭାଇବା ବା ଲୋଭେଇବା' । ନିମ୍ନରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ଶବ୍ଦରୁ ନାମଧାତୁ କ୍ରିୟା ଗଠନ କରି ସେମାନଙ୍କୁ ବାକ୍ୟରେ ବ୍ୟବହାର କର ।

ବାଟ, ଗୋଡ଼, ମନ, ଆଖି, ହାତ

୩୮. ଏକା ଭଳି ଶୁଭୁଥିବା ଅଲଗା ଅର୍ଥ ଥିବା କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଶବ୍ଦ ତଳେ ଲେଖାଯାଇଛି । ସେମାନଙ୍କର ସୁସ୍ପଷ୍ଟ ଅର୍ଥ ପ୍ରକାଶ କରିବା ନିମନ୍ତେ ସେମାନଙ୍କୁ ବ୍ୟବହାର କରି ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ବାକ୍ୟ ଗଠନ କର ।

ସୁଧା - ସୁଦ୍ଧା, ଆଶ-ଆସ, ନିତି-ନୀତି, ଦିନ-ଦୀନ, ଜାତ-ଯାତ

୩୯. ମୋହମାୟା, ବାଧାବିଘ୍ନ ଭଳି ଯୁଗ୍ମଶବ୍ଦ ମନରୁ ଭାବି ଏହି ପ୍ରକାରର ଆଉ ଚାରୋଟି ଯୁଗ୍ମଶବ୍ଦ ଲେଖ ।

୪୦. ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କ ମା'ଙ୍କ ନାଁ ସୁମିତ୍ରା । ସୁମିତ୍ରାଙ୍କ ପୁଅ ହୋଇଥିବାରୁ ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କର ଗୋଟିଏ ନାଁ ହେଉଛି 'ସୁମିତ୍ରାନନ୍ଦନ' ବା 'ସୌମିତ୍ରି' । ନିଜ ମା'ଙ୍କ ନାମ ଅନୁସାରେ ନାମ ଧାରଣ କରିଥିବା ଆଉ ପାଞ୍ଚଜଣ ପୌରାଣିକ ଚରିତ୍ରଙ୍କ ନାମ ଲେଖ ।

୪୧. 'ଭିକ୍ଷା କର ପଛେ ସତ୍ୟ ବାଟ ନ ଛାଡ଼' ।

ଏହି ଧାଡ଼ିଟିର ପ୍ରକୃତ ଅର୍ଥକୁ ନିମ୍ନରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ଉତ୍ତର ମଧ୍ୟରୁ ବାଛି ଲେଖ ।

(କ) ପରେ ଭିକ୍ଷା ମାଗିବ ଆଗ ସତ୍ୟକୁ ବାଟ ଛାଡ଼ିଦିଅ ।

(ଖ) ପରେ ଭିକ୍ଷା ମାଗିବ କିନ୍ତୁ ସତ୍ୟର ବାଟ ଛାଡ଼ ନାହିଁ ।

(ଗ) ଯେତେ ଅସୁବିଧା ହେଲେ ବି ସତ୍ୟପଥରୁ ଘୁଞ୍ଚ ନାହିଁ ।

(ଘ) ଭିକ ମାଗି ବଂଚିବାକୁ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ସତ୍ୟପଥକୁ ଛାଡ଼ ନାହିଁ ।

ତୁମପାଇଁ କାମ :

୪୨. ବୈଷ୍ଣବ ପାଣିଙ୍କ ଅନ୍ୟ କିଛି ରଚନା ସଂଗ୍ରହ କରି ପଢ଼ ।

୪୩. ବିଦ୍ୟାଳୟର ଉତ୍ସବରେ ବୈଷ୍ଣବ ପାଣିଙ୍କ ଗୀତିନାଟ୍ୟ ଅଭିନୟର ଆୟୋଜନ କର ।

❖❖❖

ଜାତୀୟ ପତାକା

● ଗୋଦାବରୀଶ ମିଶ୍ର

କବି ପରିଚୟ :

ପଣ୍ଡିତ ଗୋଦାବରୀଶ ମିଶ୍ର (୧୮୮୬-୧୯୫୬) ଅବିଭକ୍ତ ପୁରୀ ଜିଲ୍ଲା ଅନ୍ତର୍ଗତ ଆଧୁନିକ ଖୋର୍ଦ୍ଧା ଜିଲ୍ଲାର ବାଣପୁର ଗ୍ରାମରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ସେ ଏକାଧାରରେ ଜଣେ କବି, ଶିକ୍ଷାବିତ୍ ଓ ଦେଶସେବକ ଥିଲେ । ଏହା ବ୍ୟତୀତ ସେ ଥିଲେ ଜଣେ ନାଟ୍ୟକାର, ଔପନ୍ୟାସିକ ଓ ଅନୁବାଦକ । ପଣ୍ଡିତ ଗୋପବନ୍ଧୁଙ୍କର ସେ ଥିଲେ ଜଣେ ସହକର୍ମୀ ତଥା ସତ୍ୟବାଦୀ ବନବିଦ୍ୟାଳୟର ଶିକ୍ଷକ । ତାଙ୍କର ରଚନା ମଧ୍ୟରେ 'ଆଲେଖିକା', 'କିଶଳୟ' ଓ 'ଗୀତାୟନ' ଆଦି କାବ୍ୟଗ୍ରନ୍ଥ; 'ମୁକୁନ୍ଦଦେବ ଓ ପୁରୁଷୋତ୍ତମଦେବ' ନାଟକ : '୧୮୧୭', 'ଅଭାଗିନୀ' ଆଦି ଉପନ୍ୟାସ ଲୋକପ୍ରିୟ । ଆତ୍ମଜୀବନୀ 'ଅର୍ଦ୍ଧଶତାବ୍ଦୀର ଓଡ଼ିଶା ଓ ତହିଁରେ ମୋ ସ୍ଥାନ' ପାଇଁ ସେ କେନ୍ଦ୍ର ସାହିତ୍ୟ ଏକାଡେମୀ ପୁରସ୍କାର ପାଇଛନ୍ତି । ପିଲାମାନଙ୍କ ପାଇଁ 'ପିଲାଙ୍କ କାହିଁକି', 'ରାମାୟଣ କଥା', 'ମହାଭାରତ କଥା', 'ଦକ୍ଷିଣ ଆଫ୍ରିକା', 'ଗ୍ରେଟ୍‌ବ୍ରିଟେନ୍' ଓ 'ମଧ୍ୟ ଆମେରିକା' ପ୍ରଭୃତି ପୁସ୍ତକ ସେ ରଚନା କରିଛନ୍ତି ।

ଜାତୀୟ ପତାକା ପ୍ରତି ସମ୍ମାନ, ସ୍ୱଦେଶପ୍ରେମ ଓ କବିଙ୍କର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଚେତନା ଏହି କବିତାରେ ପ୍ରତିଫଳିତ ।

ଏହି ଯେ ଆମର ଜାତୀୟ ପତାକା,
ଉଡ଼େ ଫରଫର ପବନ ସୁଏ;
ଜାତିର ଏ ଅଟେ ଅମୂଲ୍ୟ ସମ୍ପଦ,
କନା ଛେକା ଖଣ୍ଡେ କେବଳ ନୁହେ ।
ଏ ପତାକା ତଳେ ତିରିଶ ବରଷ,
ହୋଇଛନ୍ତି ଜାତି ସଇନେ ରୁଣ୍ଡ;
ଜାତୀୟ ସମରେ ଶତ ଶତ ବୀର,
ଲଢ଼ି ତ ହରାଇ ଅଛନ୍ତି ମୁଣ୍ଡ ।

ତହୁଁ ସ୍ୱାଧୀନତା ଆସିଛି ରାଇଜେ,
ଯାଇଛନ୍ତି ଚାଲି ବିଦେଶୀ ରଜା;
ଛାର କନା ଖଣ୍ଡେ ନ. ମଣ ଏହାକୁ,
ଏ ତ ଆମ ପ୍ରିୟ ଜାତୀୟ ଧ୍ୱଜା ।
ସ୍ଥଳେ ଉଡ଼ାଇଲେ ପଦାତିକ ସେନା,
ଉଡ଼ିବ ସାଗରେ ସମର-ପୋତେ;
ବ୍ୟୋମେ ଯୁଦ୍ଧ-ବ୍ୟୋମଯାନେ ଏ ଶୋଭିବ,
ବାଟ କାଟିଯିବ ସମୀର ସ୍ରୋତେ ।
ରଖିବ ଏ ଆମ ମାନ ଏ ସଂସାରେ,
ବଢ଼ାଇବ ଆମ ଜାତିର ଟେକ;
କରିବ ନିକର ଦେଖୁ ଦେଶେ ଯାହା,
କରିଅଛି ମର୍ତ୍ତ୍ୟେ ଜାତି ବୈରଖ ।
ତେଣୁ ଏ ଯେ ଆମ ଜାତିର ଦେବତା,
ଜୁହାରିବା ଆଜି ଚାଲରେ ସର୍ବେ;
ଯେତେ ଫରଫର ଉଡ଼ିବ ଏ ସତେ,
ହୃଦୟ ଆମର ନାଚିବ ଗର୍ବେ ।

ସୂଚନା :

ଧ୍ୱଜା - ପତାକା
ନିକର - ନିଶ୍ଚୟ
ବୈରଖ - ପତାକା

ପ୍ରଶ୍ନାବଳୀ

ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଉତ୍ତରମୂଳକ :

୧. ଜାତୀୟ ପତାକା ପବନ ସ୍ରୋତରେ କିପରି ଉଡ଼େ ?
୨. ଏପରି ବର୍ଣ୍ଣନାରୁ କବିଙ୍କର କି ପ୍ରକାର ଭାବ ସୂଚିତ ହେଉଛି ?
୩. ଜାତୀୟ ପତାକା ଜାତିର ଅମୂଲ୍ୟ ସଂପଦ କିପରି ?
୪. ଆମେ ସ୍ୱାଧୀନତା ହାସଲ କରିଛୁ କିପରି ?

୫. କେଉଁ କେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ଜାତୀୟ ପତାକା ଉଡ଼ିଥାଏ ?

୬. 'ବାଟ କାଟିଯିବ ସମୀର ସ୍ରୋତେ' - ଏହା କୁହାଯିବାର କାରଣ କ'ଣ ?

୭. ଜାତୀୟ ପତାକା ଆମ ଜାତିର ଟେକ ରଖିବ କିପରି ?

୮. ଜାତୀୟ ପତାକାକୁ ପ୍ରଣାମ କରିବାପାଇଁ କବି କାହିଁକି କହିଛନ୍ତି ?

୯. ଜାତୀୟ ପତାକା ଯେତେ ଫରଫର ଉଡ଼ିବ ଆମର ହୃଦୟ ନାଚିଉଠିବ ବୋଲି କହିବାର କାରଣ କ'ଣ ?

ସପ୍ରସଙ୍ଗ ସରଳାର୍ଥ ଲେଖ :

୧୦. ଛାର କନା ଖଣ୍ଡେ ନ ମଣ ଏହାକୁ,
ଏ ତ ଆମ ପ୍ରିୟ ଜାତୀୟ ଧ୍ୱଜା ।

୧୧. ରଖିବ ଏ ଆମ ମାନ ଏ ସଂସାରେ,
ବଢ଼ାଇବ ଆମ ଜାତିର ଟେକ;
କରିବ ନିକର ଦେଖୁ ଦେଶେ ଯାହା,
କରିଅଛି ମର୍ତ୍ତ୍ୟେ ଜାତି ବୈରଖ ।

୧୨. ଯେତେ ଫରଫର ଉଡ଼ିବ ଏ ସତେ,
ହୃଦୟ ଆମର ନାଚିବ ଗର୍ବେ ।

ଦୀର୍ଘ ଉତ୍ତରମୂଳକ :

୧୩. ଜାତୀୟ ପତାକାର ମହତ୍ତ୍ୱ ପ୍ରତିପାଦନ କର ।

୧୪. ଆମେ କିପରି ସ୍ୱାଧୀନତା ପାଇଲୁ ଲେଖ ।

୧୫. ଜାତୀୟ ପତାକାର ମହତ୍ତ୍ୱ ପ୍ରକଟିତ ହେବାରେ ଜାତିର କି ଭୂମିକା ରହିଛି ଲେଖ ।

୧୬. ଜାତୀୟ ପତାକାର ଟେକ ରଖିବା ନିମନ୍ତେ ତୁମର ଅଭିଳାଷ ବର୍ଣ୍ଣନା କରି ସାଙ୍ଗ ନିକଟକୁ ପତ୍ର ଲେଖ ।

୧୭. ଜାତୀୟ ପତାକାକୁ ଆଧାର କରି ଛୋଟ କବିତାଟିଏ ଲେଖ । ତହିଁରେ କେତୋଟି ଧ୍ୱନ୍ୟାତ୍ମକ ଶବ୍ଦ ବ୍ୟବହାର କରିବାପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କର ।

ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଉତ୍ତରମୂଳକ :

୧୮. ନିମ୍ନଲିଖିତ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକର ଗଦ୍ୟରୂପ ଲେଖ ।
ସଇନ, ରାଇଜ, ବରଷ

୧୯. ବିପରୀତ ଅର୍ଥବୋଧକ ଶବ୍ଦ ଲେଖ ।
ମାନ, ରାଜା, ବିଦେଶୀ, ସଂପଦ, ସ୍ୱାଧୀନତା, ଜାତୀୟ

୨୦. ବନ୍ଧନୀ ମଧ୍ୟରୁ ଉପଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ବାଛି ଶୂନ୍ୟସ୍ଥାନ ପୂରଣ କର ।

(କ) ରଖିବ ଏ ଆମ _______ ଏ _______,

ବଢ଼ାଇବ ଆମ ଜାତିର _______;

କରିବ ନିକର ଦେଶୁ ଦେଶେ ଯାହା,

କରିଅଛି _______ ଜାତି _______ ।

(ଜଗତେ, ସଂସାରେ, ଯଶ, ମାନ, ମର୍ତ୍ତ୍ୟେ, ମନ, ଟେକ, ପତାକା, ବୈରଖ)

(ଖ) ଯେତେ _______ ଉଡ଼ିବ ଏ ସତେ,

_______ ଆମର ନାଚିବ ଗର୍ବେ ।

(ସରସର, ଫରଫର, ମନ, ପ୍ରାଣ, ହୃଦୟ)

୨୧. ଫରଫର ଗୋଟିଏ ଧ୍ୱନ୍ୟାତ୍ମକ ଶବ୍ଦ, ଏହିପରି ଆଉ ପାଞ୍ଚୋଟି ଧ୍ୱନ୍ୟାତ୍ମକ ଶବ୍ଦ ଲେଖ ।

୨୨. ନିମ୍ନଲିଖିତ ଶବ୍ଦ ପାଇଁ କବିତାରେ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇଥିବା ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକୁ ଲେଖ ।

ପତାକା, ଆକାଶ, ପବନ, ଜାହାଜ

ତୁମପାଇଁ କାମ :

୨୩. ଗୋଦାବରୀଶ ମିଶ୍ରଙ୍କ କବିତା ସଂଗ୍ରହ କରି ପାଠ କର ।

୨୪. ଆମ ଜାତୀୟ ପତାକା ପ୍ରସ୍ତୁତିର ଇତିହାସ ସଂପର୍କରେ ବିବରଣୀ ସଂଗ୍ରହ କର ।

ବଶିଷ୍ଠ ଓ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର

● ଅନନ୍ତ ପଟ୍ଟନାୟକ

କବି ପରିଚୟ :

କବି ଅନନ୍ତ ପଟ୍ଟନାୟକ (୧୯୧୨-୧୯୮୭) ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ପ୍ରଗତିଶୀଳ ଚିନ୍ତାଧାରାର ଜଣେ ବିଶିଷ୍ଟ କବି । 'ରକ୍ତଶିଖା', 'ଶାନ୍ତିଶିଖା', 'ତର୍ପଣ କରେ ଆଜି', 'ଅଲୋଡ଼ା ଲୋଡ଼ା', 'ଛାଇର ଛିଟା' ପ୍ରଭୃତି କବିତାଗ୍ରନ୍ଥ କବିଙ୍କ ସ୍ୱାତନ୍ତ୍ର୍ୟର ଏକ ଏକ ପରିପ୍ରକାଶ । ତାଙ୍କର କବି-ଦୃଷ୍ଟି ଅଧିକ ସମାଜ ସଚେତନ । ଶ୍ରେଣୀହୀନ ସମାଜ ପ୍ରତିଷ୍ଠା, ଅଶିକ୍ଷା-ଧର୍ମାନ୍ଧତା-ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ ଦୂରୀକରଣ, ଅତ୍ୟାଚାର ବିରୋଧରେ ସ୍ୱର ଉତ୍ତୋଳନ ତାଙ୍କ ସାହିତ୍ୟର ଆଭିମୁଖ୍ୟ । କବିଙ୍କ ଅଧିକାଂଶ କବିତାରେ ନୂତନ ଯୁଗ ଓ ସମାଜ ପାଇଁ ସଶ୍ରଦ୍ଧ ଆହ୍ୱାନ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ମାନବବାଦୀ ଆବେଦନ ତାଙ୍କ କବିତାର ମୁଖ୍ୟ ସ୍ୱର ।

ଏହି କବିତାଟି ପୌରାଣିକ ଆଖ୍ୟାୟିକା ଉପରେ ଆଧାରିତ । ହିଂସା, କ୍ରୋଧ, ଅସହିଷ୍ଣୁତା ଉପରେ ସଦ୍‌ଭାବ, ପ୍ରେମ ଓ କ୍ଷମାର ବିଜୟ ଘୋଷଣା ଏହି କବିତାରେ କରାଯାଇଛି । ପାରସ୍ପରିକ ବୁଝାମଣା ଓ ସଂପ୍ରୀତି, ବ୍ୟକ୍ତି ବ୍ୟକ୍ତି ମଧ୍ୟରେ ନିବିଡ଼ ସମ୍ବନ୍ଧ ସ୍ଥାପନ ଏହି କବିତାର ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ବାର୍ତ୍ତା ।

ଶ୍ରାବଣର ବର୍ଷା ପଡ଼େ ଝରି
ଆଶ୍ରମର ତରୁ ତୃଣ ପରେ,
ଇଙ୍ଗୁଦୀର ଦୀପ ଉଠେ ଥରି
ମହର୍ଷିର ତିମିରିତ ଘରେ ।
ମୃଦୁ ଭାଷେ ସୂଚାଇଲେ ଆସି
ଋଷିପତ୍ନୀ ସତୀ ଅରୁନ୍ଧତୀ,
"ରନ୍ଧନ ଯେ କରିବି କିପରି
ଲବଣ ତ ନାହିଁ ମହାମତି ?"

ଉତ୍ତରିଲେ ମହର୍ଷି ବଶିଷ୍ଠ
ପ୍ରଶାନ୍ତିର ମଧୁମୟ ସୁରେ,
"ମାଗିଆଣ କିଞ୍ଚିତ ଲବଣ
ପାଶେ ଯାଇ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ଘରେ ।"
ରୋଷେ ଦେବୀ ସ୍ଫୁରିତ ଅଧରେ
ଜଣାଇଲେ, "କାହିଁ ଯିବି କାହିଁ ?
ଗୋଟି ଗୋଟି ପୁତ୍ରଗଣ
ହତ୍ୟା କଲା ଯେଉଁ ଆତତାୟୀ !

ଜନନୀ ମୁଁ ଶୋକାତୁରା
ତା' ଆଶ୍ରମେ ଯିବି କେଉଁପରି ?
ଅଦ୍ଭୁତ ଏ ଆଦେଶ ମହର୍ଷି,
ଭାଗ୍ୟର ଏ ଉପହାସ ପରି ।"

"ଭାଗ୍ୟର ଏ ନୁହେଁ ଉପହାସ
ତା'ର ଧର୍ମେ କଲ୍ୟାଣ ମୁଁ ଚାହେଁ,
ମୋ ଆଖିରେ ନୁହେଁ ଆତତାୟୀ
ଭଲ ପାଏ, ତାକୁ ଭଲ ପାଏ ।"

"ଭଲ ପାଅ, ଭଲ ପାଅ ଯଦି
ଡାକିଥିଲେ ମହର୍ଷି ତାହାରେ,
ଜୀବନ ଏ ରକ୍ତେ ଅରୁଣିତ
ନୋହିଥାନ୍ତା ଆର୍ତ୍ତ ହାହାକାରେ ।"

"ମହର୍ଷି ମୁଁ ଡାକି ନାହିଁ ତାକୁ
ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ ଭଲ ପାଏ ବୋଲି ।"
ଜଣାଇଲେ ସଧୀରେ ବଶିଷ୍ଠ
ଶ୍ମଶ୍ରୁ ତଳୁ ସ୍ମିତ ରେଖା ତୋଳି ।

"ଭଲ ପାଏ, ଭଲ ପାଏ ଯେଣୁ"
ମହର୍ଷିର ମୁଖେ ଥାଉଁ ବାଣୀ,
ବାତ୍ୟା କିକି ଶାଳବୃକ୍ଷ କାହୁଁ
ପଦପ୍ରାନ୍ତେ ପିଟିଦେଲା ଆଣି ।

ଅରୁନ୍ଧତୀ ପଡ଼ିଲେ ଚମକି
ନୀଡ଼େ ପକ୍ଷୀ ଉଠିଲେ ଚିତ୍କାରି,
ଇଙ୍ଗୁଦୀର ତୈଳଦୀପ ଶିଖା
ଅନ୍ଧକାର ନାଶିଲା ଫୁତ୍କାରି ।
କାହୁଁ ଏକ କୃତାନ୍ତ କୃପାଣ
ଲୋଟିଗଲା କୁଟୀର ଚତ୍ୱରେ,
ସ୍ପର୍ଶ କରି ମହର୍ଷିର ପଦ
ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ଅଶ୍ରୁ ଉଭରଳେ ।

ନିର୍ଝରର ରୁଦ୍ଧ ଘୋଷ ସମ
ଜଣାଇଲେ ଆବେଗ ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ,
"କ୍ଷମାକର, କ୍ଷମାକର ମୋତେ
ନାଶ ମୋର ପାଶବ-ପ୍ରୟାସ ।

ଭଲ ପାଅ, ଭଲ ପାଅ ତୁମେ
ଭଲ ପାଅ ପୁତ୍ର ତହୁଁ ବଳି,
ନୁହଁ ତ ଏ ରତ ପରିହାସ
ଝିଙ୍ଗାସି ତ କହୁ ନାହଁ ଛଳି ?

ଶାଣିତ ଏ କରବାଳ କରେ
ଜାଣି ମୁଁ ଯେ ଆସିଥିଲି ଆଜି,
ଛିନ୍ନ କରି ମସ୍ତକ ତୁମର
ରଖିବାକୁ ଜୀବନର ବାଜି ।"

ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରେ ଟୋଳି ଭୂମିତଳୁ
ସତେ ଅବା ଅମୃତ ବରଷି,
ସ୍ନେହଭରେ କହିଲେ ବଶିଷ୍ଠ,
"ଉଠ ଏବେ ଉଠ ହେ ମହର୍ଷି ।"

ଅରୁନ୍ଧତୀ ନେତ୍ରୁ ଅଜାଣତେ
ଶ୍ରାବଣର ବର୍ଷା ଗଲା ଝରି,
"ମହୀୟାନ୍ ଦେବତାରେ ଭଲା
ଜାଣିଥାନ୍ତି ମୁହିଁ କେଉଁପରି !"

ସୂଚନା :

ଇଙ୍ଗୁଦୀ - ଏକପ୍ରକାର ଗଛ, ଏହି ଗଛର ଫଳରୁ ତେଲ ବାହାର କରାଯାଏ ।
ଏହାର ତୈଳ ମୁନିମାନେ ଜଟାରେ ବ୍ୟବହାର କରୁଥିବାରୁ ଏହାକୁ ତାପସ ତରୁ ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଏ ।

କୃତାନ୍ତ - ଯମ

କୃପାଣ - ଖଡ୍‌ଗ

ଚତ୍ୱର - ଅଗଣା

ଋତ - ସତ୍ୟ

ଝିଙ୍ଗାସି - ଭର୍ତ୍ସନା କରି, ଧିକ୍କାର କରି

ଉତ୍ତରଳ - (ଉତ୍-ତରଳ) ଅତି ଚଞ୍ଚଳ

ଆବେଗ - ହୃଦୟର ଭାବ

ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ - (ଉତ୍-ଶ୍ୱସ୍-ଅ) ଶୋକହେତୁ ଦୀର୍ଘଶ୍ୱାସ

ପାଶବ-ପ୍ରୟାସ - ପଶୁତୁଲ୍ୟ ଚେଷ୍ଟା (ବିନା ବିଚାରରେ କରୁଥିବା ଭୁଲ)

ଆତତାୟୀ - ଆକ୍ରମଣକାରୀ, ହତ୍ୟା କରିବାକୁ ଉଦ୍ୟମ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି, ହତ୍ୟାକାରୀ

ପ୍ରଶ୍ନାବଳୀ

ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଉତ୍ତରମୂଳକ :

୧. ଅରୁନ୍ଧତୀ କାହାକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି 'ଆତତାୟୀ' ବୋଲି କହିଛନ୍ତି ?

୨. ତାଙ୍କୁ 'ଆତତାୟୀ' ବୋଲି କହିବାର କାରଣ କ'ଣ ?

୩. ବଶିଷ୍ଠ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଙ୍କୁ 'ମହର୍ଷି' ବୋଲି ସମ୍ବୋଧନ କରି ନ ଥିଲେ କାହିଁକି ?

୪. ବଶିଷ୍ଠ ଓ ଅରୁନ୍ଧତୀ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଉଥିବା ବେଳେ କି ଘଟଣା ଘଟିଲା ?

୫. ଅରୁନ୍ଧତୀ ଚମକି ପଡ଼ିଲେ କାହିଁକି ?

୬. ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଙ୍କ ମନରେ କାହିଁକି ଅନୁତାପ ଜାତ ହେଲା ?

୭. ବଶିଷ୍ଠଙ୍କ କଥାକୁ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ରତ-ପରିହାସ ବୋଲି ଭାବିଲେ କାହିଁକି ?

୮. ଅନୁତପ୍ତ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଙ୍କୁ ଆଲିଙ୍ଗନ କରି ବଶିଷ୍ଠ କ'ଣ କହିଲେ ?

୯. ଶେଷରେ ବଶିଷ୍ଠ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଙ୍କୁ 'ମହର୍ଷି' ବୋଲି ସମ୍ବୋଧନ କଲେ କାହିଁକି ?

୧୦. ବଶିଷ୍ଠଙ୍କୁ ଅରୁନ୍ଧତୀ 'ମହୀୟାନ୍ ଦେବତା' ବୋଲି କହିବାର କାରଣ କ'ଣ ?

୧୧. ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଙ୍କ ଘରକୁ ଲୁଣ ମାଗି ଯିବାକୁ ଅରୁନ୍ଧତୀ ଆପତ୍ତି କରିଥିଲେ କାହିଁକି ?

୧୨. ବଶିଷ୍ଠଙ୍କ ଆଗରେ କିଛି କହିବା ବେଳେ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଙ୍କ ଆଖିରୁ ଲୁହ ଝରିଯାଉଥିଲା କାହିଁକି ?

୧୩. "ନାଶ ମୋର ପାଶବ-ପ୍ରୟାସ" - କିଏ କାହାକୁ ଏ କଥା କହିଥିଲେ ?

୧୪. କେଉଁ କଥାକୁ ଏଠାରେ ପାଶବ-ପ୍ରୟାସ ବୋଲି କୁହାଯାଇଛି ?

ସପ୍ରସଙ୍ଗ ସରଳାର୍ଥ ଲେଖ :

୧୫. "ମହୀୟାନ୍ ଦେବତାରେ ଭଲା
ଜାଣିଥାନ୍ତି ମୁହିଁ କେଉଁପରି !"

୧୬. "ମୋ ଆଖିରେ ନୁହେଁ ଆତତାୟୀ
ଭଲ ପାଏ, ତାକୁ ଭଲ ପାଏ ।"

୧୭. "ବାତ୍ୟା ନିକି ଶାଳବୃକ୍ଷ କାହୁଁ
ପଦପ୍ରାନ୍ତେ ପିଟିଦେଲା ଆଣି ।"

ଦୀର୍ଘ ଉତ୍ତରମୂଳକ :

୧୮. ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଙ୍କୁ 'ମହର୍ଷି' ସମ୍ବୋଧନ କରିବା ପାଇଁ ବଶିଷ୍ଠ ଏତେ ବିଳମ୍ବ କଲେ କାହିଁକି ?

୧୯. 'ବଶିଷ୍ଠ ଓ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର' କବିତାର ଶିକ୍ଷଣୀୟ କଥାଗୁଡ଼ିକୁ ବର୍ଣ୍ଣନ କର ।

୨୦. ପଠିତ କବିତା ଆଧାରରେ ବଶିଷ୍ଠଙ୍କ ଚରିତ୍ରର ମହନୀୟତା ବର୍ଣ୍ଣନ କର ।

୨୧. କ୍ଷମାର ମହତ୍ତ୍ୱ ସଂପର୍କରେ ଗୋଟିଏ ଅନୁଚ୍ଛେଦ ଲେଖ ।

୨୨. ତୁମେ ତୁମ ସାଙ୍ଗ ନିକଟରେ ଏକ ଭୁଲ କରିଦେଲ । ସେଥିପାଇଁ ଅନୁତାପ କରୁଛ ବୋଲି ଜଣାଇ ସାଙ୍ଗ ନିକଟକୁ ଏକ ପତ୍ର ଲେଖ ।

ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଉତ୍ତରମୂଳକ :

୨୩. ପ୍ରଦତ୍ତ ଉକ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ କେଉଁଟି ଠିକ୍ ଓ କେଉଁଟି ଭୁଲ୍ ଚିହ୍ନାଅ ।

(କ) ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଙ୍କ ଆଶ୍ରମକୁ ଯିବାଲାଗି ଅରୁନ୍ଧତୀଙ୍କ ଇଚ୍ଛା ନ ଥିଲା । (ଭୁଲ୍ / ଠିକ୍)

(ଖ) ବଶିଷ୍ଠଙ୍କ ମହାନତା ଦେଖି ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ଅନୁତାପ କରିଥିଲେ । (ଭୁଲ୍ / ଠିକ୍)

(ଗ) ଅରୁନ୍ଧତୀଙ୍କୁ ହତ୍ୟା କରିବା ପାଇଁ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଙ୍କ ଅଭିଳାଷ ଥିଲା । (ଭୁଲ୍ / ଠିକ୍)

(ଘ) ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଙ୍କ ପ୍ରତି ବଶିଷ୍ଠଙ୍କ ଅନ୍ତରରେ ସ୍ନେହ ଥିଲା । (ଭୁଲ୍ / ଠିକ୍)

(ଙ) ଅନ୍ଧାର ଯୋଗୁଁ ଅରୁନ୍ଧତୀଙ୍କୁ ରନ୍ଧନ କରିବାରେ ଅସୁବିଧା ହେଉଥିଲା । (ଭୁଲ୍ /ଠିକ୍)

(ଚ) ଯେତେ ଅପରାଧ କରୁଥିଲେ ମଧ ବଶିଷ୍ଠ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଙ୍କୁ କ୍ଷମା କରିଦେଉଥିଲେ । (ଭୁଲ୍ / ଠିକ୍)

(ଛ) ବଶିଷ୍ଠଙ୍କ ଆଶ୍ରମରେ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ନିଆଁ ଲଗାଇ ଦେଇଥିଲେ । (ଭୁଲ୍ / ଠିକ୍)

୨୪. ଅସଂପର୍କିତ ଶବ୍ଦଟିକୁ ବାଛ ।

(କ) ମହାମତି, ମହାଭୀତି, ମହାସତୀ, ମହାଯତି

(ଖ) ମାଧବ, କେଶବ, ବାସବ, ପାଶବ

(ଗ) ଉତ୍ତରିଲେ, ସଞ୍ଚରିଲେ, ପଚାରିଲେ, ଉଚ୍ଚାରିଲେ ।

୨୫. 'କ' ସ୍ତମ୍ଭ ସହ 'ଖ' ସ୍ତମ୍ଭର ଯେଉଁ ଶବ୍ଦର ଉପଯୁକ୍ତ ସଂପର୍କ ରହିଛି ଯୋଡ଼ି ଲେଖ ।

'କ' ସ୍ତମ୍ଭ	'ଖ' ସ୍ତମ୍ଭ
ମଧୁମୟ	ଅଧର
ତିମିରିତ	ଜନନୀ
ସ୍ଫୁରିତ	ପ୍ରୟାସ
ଶୋକାତୁରା	ଲବଣ
ଉତ୍ତରଳ	ଅଶ୍ରୁ
ପାଶବ	ଘର
	ସୁର

୨୬. 'ଅରୁନ୍ଧତୀ ନେତ୍ରୁ ଅଜାଣତେ ଶ୍ରାବଣର ବର୍ଷା ଗଲା ଝରି' ଏହି ପଂକ୍ତିରେ ଶ୍ରାବଣର ବର୍ଷା କେଉଁ ଅର୍ଥକୁ ସୂଚାଉଛି ?

(କ) ଶ୍ରାବଣ ମାସର ବର୍ଷା (ଖ) ଅରୁନ୍ଧତୀଙ୍କ ଅନୁତାପ

(ଗ) ଅରୁନ୍ଧତୀଙ୍କ ଦୁଃଖ (ଘ) ଅରୁନ୍ଧତୀଙ୍କ ଆନନ୍ଦ

୨୭. କବିତାଟିରେ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଙ୍କୁ ଆତତାୟୀ କୁହାଯିବାର କାରଣ କ'ଣ ?

(କ) ବଶିଷ୍ଠଙ୍କ ଆଶ୍ରମରେ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ନିଆଁ ଲଗାଇ ଦେଇଥିଲେ ।

(ଖ) ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ବଶିଷ୍ଠଙ୍କ ଭୂସଂପତ୍ତି ଜବରଦସ୍ତ ଦଖଲ କରିଥିଲେ ।

(ଗ) ବଶିଷ୍ଠଙ୍କ ପୁତ୍ରମାନଙ୍କୁ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ହତ୍ୟା କରିଥିଲେ ।

(ଘ) ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ଅରୁନ୍ଧତୀଙ୍କୁ ଅପମାନିତ କରିଥିଲେ ।

୨୮. ନିମ୍ନଲିଖିତ ଅସଜଡ଼ା ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକୁ ସଜାଡ଼ି ପଦଟିକୁ ଠିକ୍ ଭାବେ ଲେଖ ।

(କ) ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ଯାଇ ପାଶେ କିଞ୍ଚିତ୍ ଲବଣ ମାଗିଆଣ ଘରେ

(ଖ) କରବାଳ କରେ ଏ ଶାଣିତ ଜାଣି ମୁଁ ଆଜି ଆସିଥିଲି ଯେ

(ଗ) ଦେବତାରେ ଭଲା ମହୀୟାନ୍ କେଉଁପରି ମୁହିଁ ଜାଣିଥାନ୍ତି

୨୯. 'ପାଶବ-ପ୍ରୟାସ' କହିଲେ କେଉଁ ଅର୍ଥକୁ ବୁଝାଏ ?

(କ) ହତ୍ୟା କରିବା (ଖ) ପଶୁତୁଲ୍ୟ ଚେଷ୍ଟା

(ଗ) ଖଣ୍ଡାରେ ହାଣିବା (ଘ) ଚାଉଳ ଖିରି

୩୦. ଯେପରି ଉତ୍-ତରଳ = ଉତ୍ତରଳ ହୁଏ ସେପରି 'ଉତ୍' ବ୍ୟବହାର କରି ଆଉ ଏକ ଶବ୍ଦ ଲେଖ ।

ତୁମପାଇଁ କାମ :

୩୧. କବି ଅନନ୍ତ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ କାବ୍ୟ-କବିତା ସଂଗ୍ରହ କରି ପଢ଼ ।

୩୨. ପୁରାଣବର୍ଣ୍ଣିତ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଶିକ୍ଷଣୀୟ ଆଖ୍ୟାୟିକାଗୁଡ଼ିକୁ ସଂଗ୍ରହ କରିବାପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କର ।

❖❖❖

ଭାରତ ମାଆ

● ମନୋରମା ମହାପାତ୍ର

କବି ପରିଚୟ :

ଅଧ୍ୟାପିକା ମନୋରମା ମହାପାତ୍ର (୧ ୯ ୩ ୪)ଙ୍କ ଜନ୍ମ କଟକ ଜିଲ୍ଲାର ଆଠଗଡ଼ ଅଞ୍ଚଳ ଅନ୍ତର୍ଗତ ରାଧାନାଥପୁର ଶାସନରେ । ଅତି ଅଳ୍ପ ବୟସରୁ ସାହିତ୍ୟ ରଚନାରେ ମନୋନିବେଶ କରି ଶ୍ରୀମତୀ ମହାପାତ୍ର କବିତା, କ୍ଷୁଦ୍ରଗଳ୍ପ, ଶିଶୁସାହିତ୍ୟ, ଏକାଙ୍କିକା, ଅନୁବାଦ, ସାମ୍ବାଦିକତା ପ୍ରଭୃତି ବିଭିନ୍ନ ବିଭାଗରେ ନିଜ ପ୍ରତିଭାର ପରିଚୟ ଦେଇଛନ୍ତି । ସାଧାରଣ ମଣିଷର ସମସ୍ୟା ଓ ମଣିଷ ଜୀବନକୁ ଯନ୍ତ୍ରଣାମୁକ୍ତ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ୟମ ତାଙ୍କ କବିତାଗୁଡ଼ିକରେ ପ୍ରତିଫଳିତ । 'ଆମରି ଭାରତ ମାଆ', 'ଦୂର ରାଇଜର କଥା', 'ସ୍ମୃତିଚନ୍ଦନ', 'ସମୟପୁରୁଷ', 'ଝଡ଼ ପରେ ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ' ପ୍ରଭୃତି କବିଙ୍କର କେତୋଟି ଉଲ୍ଲେଖଯୋଗ୍ୟ କୃତି ।

ବିଭିନ୍ନତା ମଧ୍ୟରେ ଭାରତରେ ଏକତା ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଏବଂ ଜାତୀୟ ସଂହତି ନିମନ୍ତେ କବିଙ୍କର ଆନ୍ତରିକ ଆଗ୍ରହ 'ଭାରତ ମାଆ' କବିତାରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ । ଏହା 'ଆମରି ଭାରତ ମାଆ' କବିତା ପୁସ୍ତକରୁ ଗୃହୀତ ।

ଛିଡ଼ାଇ ଦିଅନା ଭାରତ ମାଆକୁ ଯୋଡ଼ିଦିଅ ଯୋଡ଼ିଦିଅ,
ସ୍ନେହର ସୂତାରେ ସେବା ମମତାରେ, ସବୁ ଭାଷା ଗୁନ୍ଥି ଦିଅ ।
ବହୁ ଭାଷାଭାଷୀ, ଭାରତ ଆମର; ଜୀବନଠୁ ବଳି ପ୍ରିୟ,
ଭାଙ୍ଗିବା ନାହିଁ-ସଜାଡ଼ିବୁ ଆମେ, ଭାରତ ମାଆର ଦେହ ।
ସଭିଙ୍କୁ ଏକାଠି କରିବୁ, ଗଢ଼ିବୁ, ସବୁ ଭାଷାଭାଷୀ ଗାଅ,
ଭାରତ ଯୋଡ଼ିବୁ,ବାଟ ନ ହୁଡ଼ିବୁ, ଯେଉଁଠାରେ ପଛେ ଥାଅ ।
ଭାଷା ସିନା ଭିନ୍ନ, ଗୋଟିଏ ତ ମନ, ଜାଣି ନାହୁଁ ଡର ଭୟ,
ମିଳିମିଶି ଆମେ, ଦୁଃଖୀ ଦୁଃଖ ନେବା, ମାଆଠାରେ ରଖି ଲୟ ।
ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ କରି ଭାରତ ମାଆକୁ ବାଣ୍ଟିବୁ ନାହିଁ କୁହ,
ହିନ୍ଦୁ, ଇସ୍‌ଲାମ୍, ଶିଖ, ଖ୍ରୀଷ୍ଟିୟାନ ସଭିଏଁ ଏକାଠି ହୁଅ ।

ଭେଦଭାବ ମନୁ ଦୂର କରିଦେବୁ ଏ ଦେଶର ଝିଅ ପୁଅ,
ଦୁଇ ହାତ ଆମ ଦେଶକୁ ଗଢ଼ିବ, ପଣ କରି ଥରେ କୁହ ।
ଭାରତ ଯୋଡ଼ିବୁ, ଭାରତ ଗଢ଼ିବୁ, ମାଗିବୁନି ଆମେ ଭାତ,
ଖଟିବୁ, ସେବିବୁ, ଏଥିପାଇଁ ଅଛି ଆମର ଟାଣୁଆ ହାତ ।
ଭାରତ ଯୋଡ଼ିବୁ, ଭାରତ ଗଢ଼ିବୁ, ପଢ଼ିବୁ ସଭିଏଁ ପାଠ,
ଭଲ କଥା ଶିଖି, ନୂଆ କଥା ଦେଖି ଆମେ କରିବୁନି ମଠ ।
ଭୋଗକୁ ମନରୁ ତଡ଼ିଦେବୁ ଆମେ କରିବୁନି ହିଂସା ରାଗ,
ଜମିକୁ ଚଷିବୁ, ଜାହାଜ ଚାଳିବୁ, ଉଡ଼ିବୁ ଆକାଶେ ଆଗ ।
ମାରିବ ନାହିଁ କି ମାଗିବ ନାହିଁରେ ଏଇ ଆମ ଦୁଇ ହାତ,
ଭାରତର ଟେକ ରଖିବାକୁ ଆମେ କରିବୁଟି ପ୍ରାଣପାତ ।

ସୂଚନା :

ବାଟ ହୁଡ଼ିବା - ବାଟ ଭୁଲିଯିବା
ଲୟ - ଏକାଗ୍ରତା, ମନୋଯୋଗ
ପଣ - ପ୍ରତିଜ୍ଞା
ମଠ - ବିଳମ୍ବ
ଟେକ - ମର୍ଯ୍ୟାଦା, ଶ୍ରେଷ୍ଠତା
ପ୍ରାଣପାତ - ଜୀବନ ବିସର୍ଜନ

ପ୍ରଶ୍ନାବଳୀ

ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଉତ୍ତରମୂଳକ :

୧. 'ଛିଡ଼ାଇ ଦିଅନା ଭାରତ ମାଆକୁ ଯୋଡ଼ିଦିଅ ଯୋଡ଼ିଦିଅ' - ଏ କଥା କିଏ କହିଛନ୍ତି ?
୨. କେଉଁମାନଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଏହା କୁହାଯାଇଛି ?
୩. ଭାରତ ମାଆକୁ ଯୋଡ଼ିବାପାଇଁ କେଉଁ ପ୍ରକାର ସୂତା ଆବଶ୍ୟକ ବୋଲି କବି କହିଛନ୍ତି ?
୪. ସ୍ନେହ ମମତା ଓ ସେବା ଉପରେ କବି ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇଛନ୍ତି କାହିଁକି ?
୫. କିଏ ଆମମାନଙ୍କ ଜୀବନଠାରୁ ଅଧିକ ପ୍ରିୟ ବୋଲି କବିତାରେ କୁହାଯାଇଛି ?

୬. କେଉଁ କଥାକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି କବି 'ବାଟ ନ ହୁଡ଼ିବା' କଥାଟି କହିଛନ୍ତି ?

୭. ଭାରତରେ କେଉଁ କେଉଁ ଧର୍ମର ଲୋକମାନେ ବାସ କରନ୍ତି ?

୮. ଧର୍ମମତ ନିର୍ବିଶେଷରେ କବି ସମସ୍ତଙ୍କୁ କି ପରାମର୍ଶ ଦେଇଛନ୍ତି ?

୯. ଭାରତରେ ସାଧାରଣତଃ କେଉଁ କେଉଁ ବିଷୟକୁ କେନ୍ଦ୍ର କରି ଲୋକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବିଭେଦ ଦେଖାଯାଏ ?

୧୦. ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ବିଭେଦକୁ ଭୁଲି କ'ଣ କରିବାପାଇଁ କବି ପରାମର୍ଶ ଦେଇଛନ୍ତି ?

୧୧. 'ମାଗିବୁନି ଆମେ ଭାତ' - ଏହି କଥାଟିର ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ କ'ଣ ?

୧୨. ଆମେ ସମସ୍ତେ ପାଠ ପଢ଼ିବୁ - କବି ଏହା କହିଛନ୍ତି କାହିଁକି ?

୧୩. ଭୋଗକୁ ମନରୁ ତଡ଼ିଦେବାପାଇଁ କବି କାହିଁକି ପରାମର୍ଶ ଦେଇଛନ୍ତି ?

୧୪. ଆମର ଦୁଇ ହାତ କ'ଣ କରିବ ବୋଲି ଏହି କବିତାରେ କୁହାଯାଇଛି ?

୧୫. ଭାରତର ଟେକ ରଖିବାପାଇଁ ଆମେ କ'ଣ କରିପାରିବୁ ବୋଲି କବି କହିଛନ୍ତି ?

ସପ୍ରସଙ୍ଗ ସରଳାର୍ଥ ଲେଖ :

୧୬. ଛିଡ଼ାଇ ଦିଅନା ଭାରତ ମାଆକୁ ଯୋଡ଼ିଦିଅ ଯୋଡ଼ିଦିଅ,
ସ୍ନେହର ସୂତାରେ ସେବା ମମତାରେ, ସବୁ ଭାଷା ଗୁନ୍ଥିଦିଅ ।

୧୭. ସଭିଙ୍କୁ ଏକାଠି କରିବୁ, ଗଢ଼ିବୁ, ସବୁ ଭାଷାଭାଷୀ ଗାଆ,
ଭାରତ ଯୋଡ଼ିବୁ, ବାଟ ନ ହୁଡ଼ିବୁ, ଯେଉଁଠାରେ ପଛେ ଥାଅ ।

୧୮. ଭାରତ ଯୋଡ଼ିବୁ, ଭାରତ ଗଢ଼ିବୁ, ମାଗିବୁନି ଆମେ ଭାତ,
ଖଟିବୁ, ସେବିବୁ, ଏଥିପାଇଁ ଅଛି ଆମର ଟାଣୁଆ ହାତ ।

୧୯. ମାରିବ ନାହିଁ କି ମାଗିବ ନାହିଁରେ ଏଇ ଆମ ଦୁଇ ହାତ,
ଭାରତର ଟେକ ରଖିବାକୁ ଆମେ କରିବୁଟି ପ୍ରାଣପାତ ।

ଦୀର୍ଘ ଉତ୍ତରମୂଳକ :

୨୦. ବିଭିନ୍ନତା ସତ୍ତ୍ୱେ ଭାରତରେ ଏକତା ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କବିଙ୍କ ପରାମର୍ଶ ଆଲୋଚନା କର ।

୨୧. ଭାରତରେ ଏକତା ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରାଯିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ସଂପର୍କରେ ବର୍ଣ୍ଣନ କର ।

୨୨. କବିତାଟିର ନାଆଁ 'ଭାରତ ମାଆ' ରଖାଯିବାର ଯଥାର୍ଥତା ପ୍ରତିପାଦନ କର ।

୨୩. ଏହି କବିତାରେ ଶ୍ରମର ମର୍ଯ୍ୟାଦା ସଂପର୍କରେ ବର୍ଣ୍ଣନା ଥିବା ଧାଡ଼ି / ଧାଡ଼ିଗୁଡ଼ିକୁ ବାଛି ଲେଖ ।

୨୪. କବିତାଟିକୁ ପଢ଼ି ଦେଶପ୍ରେମର ଗୁରୁତ୍ୱ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଗୋଟିଏ ଅନୁଚ୍ଛେଦ ଲେଖ ।

୨୫. ଭାରତର ଟେକ ରଖିବା ନିମନ୍ତେ ତୁମେ ଯେଉଁ ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟ କରିପାରିବ, ସେ ସଂପର୍କରେ ଏକ ବିବରଣୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ କର ।

ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଉତ୍ତରମୂଳକ :

୨୬. ନିମ୍ନରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ବିଶେଷ୍ୟ ପଦଗୁଡ଼ିକୁ ବିଶେଷଣରେ ପରିଣତ କରି ଲେଖ ।

ଜୀବନ, ଭୟ, କ୍ରୋଧ, ଚାଳନା, ମିଶ୍ରଣ, ବଣ୍ଟନ

୨୭. ନିମ୍ନରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶବ୍ଦର ଏକାଧିକ ଅର୍ଥ ରହିଛି । ଅର୍ଥର ଭିନ୍ନତା ଦର୍ଶାଇବାପାଇଁ ପ୍ରତି ଶବ୍ଦକୁ ବ୍ୟବହାର କରି ଦୁଇଟି ଲେଖାଏଁ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ବାକ୍ୟ ଗଠନ କର ।

ମଠ, ରାଗ, ଟେକ, ବଳି, ଲୟ, ପଣ

୨୮. ବନ୍ଧନୀ ମଧ୍ୟରୁ ଉପଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ବାଛି ଶୂନ୍ୟସ୍ଥାନ ପୂରଣ କର ।

(କ) _____ ମନରୁ ତଡ଼ିଦେବୁ ଆମେ କରିବୁନି ହିଂସା ରାଗ । (ଲୋଭକୁ, ରୋଗକୁ, ଭୋଗକୁ, କ୍ରୋଧକୁ)

(ଖ) ସ୍ନେହର _____ ସେବା ମମତାରେ ସବୁ ଭାଷା ଗୁନ୍ଥି ଦିଅ । (ଲତାରେ, ସୂତାରେ, ଫିତାରେ, ହାତରେ)

(ଗ) ମାରିବ ନାହିଁ କି _____ ନାହିଁରେ ଏଇ ଆମ ଦୁଇ ହାତ । (ହାରିବ, ଧରିବ, ଜଗିବ, ମାଗିବ)

୨୯. ନୂଆପୁରୁଣା, ଝିଅପୁଅ :- ଏମାନେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଯୁଗ୍ମ ଶବ୍ଦ, ଏହିପରି ଆଉ ଚାରୋଟି ଯୁଗ୍ମ ଶବ୍ଦ ଲେଖ ।

୩୦. "ଭାରତର ଟେକ ରଖିବାକୁ ଆମେ କରିବୁଟି ପ୍ରାଣପାତ" - ଏଠାରେ 'ପ୍ରାଣପାତ କରିବା'ର ଠିକ୍ ଅର୍ଥଟି ବାଛି ଲେଖ ।

(କ) ଅନ୍ୟର ଜୀବନ ନେବା

(ଖ) ଅନ୍ୟ ପ୍ରତି ହିଂସା କରିବା

(ଗ) ନିଜର ଜୀବନ ବିସର୍ଜନ କରିବା

(ଘ) ବାଧା ବିପଦର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବା

ତୁମପାଇଁ କାମ :

୩୧. ମନୋରମା ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କବିତା ସଂଗ୍ରହ କରି ପଢ଼ ।

୩୨. ଭାରତରେ ଏକତା ପ୍ରତିଷ୍ଠାର ଗୁରୁତ୍ୱ ସଂପର୍କରେ ବର୍ଣ୍ଣନା ଥିବା କବିତା ସଂଗ୍ରହ କରି ପଢ଼ ।

୩୩. ଦେଶପ୍ରେମମୂଳକ ତିନି ଚାରୋଟି କବିତା ସଂଗ୍ରହ କରି ନିଜ ଟିପାଖାତାରେ ଲେଖି ରଖ ।

❖❖❖

ମୋର ଆସାମ ଭ୍ରମଣ

● ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରାୟଣ ସାହୁ

ଲେଖକ ପରିଚୟ :

ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରାୟଣ ସାହୁ (୧୮୯୦-୧୯୬୩)ଙ୍କ ଜନ୍ମସ୍ଥାନ ବାଲେଶ୍ୱର ସହର । ଉତ୍କଳର ଜଣେ ସ୍ୱାଧୀନଚେତା ବ୍ୟକ୍ତି ଭାବରେ ସେ ବିଖ୍ୟାତ । ଆଜୀବନ ସତ୍ୟ ଓ ସରଳତାକୁ ପାଥେୟ କରି ସମୂହ କଲ୍ୟାଣ ନିମନ୍ତେ ଶିକ୍ଷା, ରାଜନୀତି ଓ ସେବାକ୍ଷେତ୍ର ପ୍ରଭୃତିରେ ନିଜକୁ ନିୟୋଜିତ କରିଥିଲେ । ସେ ଥିଲେ ଭାରତ ସେବକ ସମାଜର ସଭ୍ୟ । ଚାରୋଟି ବିଷୟରେ ଏମ୍.ଏ. ପାସ୍ କରିଥିଲେ । ଭାରତ ସରକାରଙ୍କଠାରୁ 'ପଦ୍ମଶ୍ରୀ' ଓ ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରୁ 'ଡି.ଲିଟ୍.' ଉପାଧି ପାଇଛନ୍ତି । ସେ ପଚାଶରୁ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ପୁସ୍ତକର ରଚୟିତା । 'ମୁଁ ଓଡ଼ିଆ', 'ମା', 'ସାଙ୍ଗସାଥୀ', 'ପରଶ' (କବିତା), '୧୯୬୧ କବିତା', 'ଲାଇବ୍ରେରୀ ଆନ୍ଦୋଳନ' ଓ ଆତ୍ମଜୀବନୀ 'ମୋ ବାରବୁଲା ଜୀବନ' ପ୍ରଭୃତି ତାଙ୍କଦ୍ୱାରା ରଚିତ କେତୋଟି ଜଣାଶୁଣା ଗ୍ରନ୍ଥ ।

'ମୋର ଆସାମ ଭ୍ରମଣ' ପ୍ରବନ୍ଧଟି ଲେଖକଙ୍କ ଆତ୍ମଜୀବନୀ 'ମୋ ବାରବୁଲା ଜୀବନ' ପୁସ୍ତକରୁ ସଂଗୃହୀତ । ଆଲୋଚ୍ୟ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଆସାମ ଆଦିବାସୀମାନଙ୍କର ଜୀବନଯାପନ, ଆସାମର ଭାଷା, ଶିକ୍ଷା, ଧର୍ମବିଶ୍ୱାସ ଏବଂ ସର୍ବୋପରି ଓଡ଼ିଶା ସହ ତାହାର ସ୍ନେହ ସୌହାର୍ଦ୍ଦ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ସମ୍ପର୍କ ଇତ୍ୟାଦି ଉପସ୍ଥାପିତ ।

୧୯୩୮ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ବରୋଦାର ଲାଇବ୍ରେରୀ ଆନ୍ଦୋଳନ ଓ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ପ୍ରାଥମିକ ଶିକ୍ଷା ଅନୁଧ୍ୟାନ କଲା ପରେ ମୁଁ ଠକ୍କରବାପାଙ୍କ ଆଦେଶକ୍ରମେ ବ୍ରହ୍ମପୁତ୍ର ନଦୀରେ ବନ୍ୟା ହୋଇଥିବା ଯୋଗୁଁ ଆସାମବାସୀଙ୍କର ଯେଉଁ କ୍ଷତି ହୋଇଥିଲା ତା'ର ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବାପାଇଁ ପ୍ରେରିତ ହେଲି । ଅନୁସନ୍ଧାନ ପରେ ମୁଁ ଆସାମର ଉତ୍ତର ଉପତ୍ୟକା ଓ ଦକ୍ଷିଣ ଉପତ୍ୟକା ବିଚରଣ କଲି । ଉତ୍ତର ଉପତ୍ୟକାରେ ବଢ଼ିରେ କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ ହୋଇଥିବା ଅଞ୍ଚଳ ଯଥା: ଲକ୍ଷ୍ମୀପୁର, ଦିବ୍ରୁଗଡ଼, ଜୋରହାଟ, ଶିବ୍‌ସାଗର ଇତ୍ୟାଦି ସ୍ଥାନରେ ସେବାକାର୍ଯ୍ୟ ମଧ୍ୟ କଲି । ବିଶେଷଭାବରେ ମୁଁ ଲକ୍ଷ୍ମୀପୁର ଜିଲ୍ଲା ଅନ୍ତର୍ଗତ ସୁବର୍ଣ୍ଣଶିରୀ ନଦୀକୂଳରେ ଥିବା ଦେବଦିଆ ଗ୍ରାମକୁ କେନ୍ଦ୍ର କରି ମିରି ଜାତିର ଲୋକଙ୍କର ସେବା କରିଥିଲି । ସେମାନଙ୍କୁ ଶସ୍ତା ଦରରେ ଚାଉଳ ଓ ଲୁଗା ବିତରଣ କରିବା ଏବଂ ବିନା ମୂଲ୍ୟରେ ସେମାନଙ୍କୁ ଔଷଧାଦି ବିତରଣ କରିବା ଏବଂ ଔଷଧଦ୍ୱାରା ସେମାନଙ୍କର ସେବା କରିବା କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲି ।

ଆସାମର ଏହି ବ୍ରହ୍ମପୁତ୍ର ନଦୀ ଅତି ବିଶାଳ ଓ ଖରବାହୀ । ମିରିମାନେ ସୁବର୍ଣ୍ଣଶିରୀ ନଦୀ କୂଳେ କୂଳେ କାଠ ଘର କରି ଉଚ୍ଚରେ ଥାଆନ୍ତି । ଏକପ୍ରକାର ଦୋତାଲା ଘର କହିଲେ ଚଳେ । ଉପରେ ସମସ୍ତେ ଗୋଟିଏ ଘରେ ରହନ୍ତି । ବାପ ମା, ପିଲାପିଲି ସମସ୍ତେ । ତଳେ ଘୁଷୁରି, କୁକୁର, ଗୋରୁ ଇତ୍ୟାଦି ଥାଆନ୍ତି । କୁକୁଡ଼ା ଅବଶ୍ୟ ଉପରେ ପିଞ୍ଜରାରେ ଥାଏ । ସରଳ ସୁନ୍ଦର ଜୀବନ ଏମାନଙ୍କର । କିଛି ଛନ୍ଦ କପଟ ନାହିଁ । ସୁବର୍ଣ୍ଣଶିରୀ ନଦୀ କୂଳରେ ସାନ ସାନ ଛୁଆମାନେ ବାଲିରେ ଖେଳୁଥାନ୍ତି ।

ଏହି ସମୟରେ ମୁଁ ମିରି ଜାତିର ଗୋଟିଏ ସମ୍ମିଳନୀରେ ଯୋଗଦାନ କରିଥିଲି । ଯେଉଁ ଗାଁରେ ସମ୍ମିଳନୀ ହୋଇଥିଲା ସେଠାକୁ ଯେତେ ଲୋକ ଯାଇଥିଲେ, ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସେ ଗ୍ରାମର ଯେତେ ଘର ଥିଲା ସବୁ ଘରେ ଆଶ୍ରୟ ଦେଇଥିଲେ ଏବଂ ଖାଇବାର ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରିଥିଲେ । ଏହି ମିରିଜାତି ତଥା ଆସାମର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଆଦିବାସୀମାନେ ସମୂହ ଭାବରେ ଜୀବନଯାପନ କରନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସମ୍ପତ୍ତିର ଅଧିକାର ମନୋଭାବ ସେପରି କିଛି ନାହିଁ । କେବଳ ଆସାମର କାହିଁକି ଭାରତବର୍ଷର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅଞ୍ଚଳର ଆଦିବାସୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସେଇ ଏକ ମନୋଭାବ ।

ମୁଁ ବଢ଼ିର କାର୍ଯ୍ୟ ଶେଷ କରି ଆସାମର ଯେତେ ସ୍କୁଲ କଲେଜ ଅଛି ସବୁ ପରିଦର୍ଶନ କରିଥିଲି ଏବଂ ଅଧିକାଂଶ ଜାଗାରେ ବକ୍ତୃତା ଦେଇଥିଲି । ବଙ୍ଗଳାରେ ବକ୍ତୃତା ଦେଲେ ସେମାନେ ବୁଝିପାରନ୍ତି । ଓଡ଼ିଆରେ ବକ୍ତୃତା ଦେଲେ ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ବୁଝିପାରନ୍ତି । କୌଣସି କୌଣସି ଜାଗାରେ ଅହମିଆ ଆଉ ବଙ୍ଗାଳୀ ମନୋଭାବ ତିକ୍ତ ଥିବାରୁ ମୁଁ ଓଡ଼ିଆରେ ବକ୍ତୃତା ଦେଇଥିଲି । ଆଉ ଯେଉଁଠାରେ ବଙ୍ଗାଳୀଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଅଧିକ, ଯଥା- ଗୋଆଲପଡ଼ା ଇତ୍ୟାଦି ଅଞ୍ଚଳ, ସେଠାରେ ବଙ୍ଗଳାରେ ବକ୍ତୃତା ଦେଇଥିଲି । ଆସାମରେ ବୁଲି ବୁଲି ଗୋଟିଏ ଜିନିଷ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଥିଲି । ତା ହେଉଛି – ହୁ ହୁ କରି ସ୍ତ୍ରୀଶିକ୍ଷା ବଢ଼ି ପରି ମାଡ଼ିଯାଉଛି, ମୋତେ ଭାରି ଭଲ ଲାଗିଲା ।

ଅହମିଆମାନଙ୍କ ଭାଷା ଅତି ମଧୁର । ବିଶେଷତଃ ସେମାନଙ୍କ ଗୀତ ବଙ୍ଗଳା ଗୀତଠାରୁ ଅଧିକ ହୃଦ୍ୟ । ଆସାମରେ ଥିଲାବେଳେ ମୁଁ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଚା'ବଗିଚାକୁ ଯାଇଥିଲି ଏବଂ ସେଠାରେ ଆମ ଓଡ଼ିଆ ଓ ଆମର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରଦେଶରୁ ପୁରୁଷ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ ଯାଇ କିପରି ଚା'ଗଛ ଲଗାଉଛନ୍ତି ଏବଂ କିପରି ଅବସ୍ଥାରେ ସେମାନେ ଅଛନ୍ତି, ସେ ସବୁ କଥା ଦେଖିଥିଲି ।

ଆସାମର ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଶଙ୍କରଦେବ ଓଡ଼ିଶାକୁ ଆସି ପୁରୀରେ ବହୁ ବର୍ଷ ରହିଥିଲେ ଏବଂ ସେ ଏଠାରୁ ଫେରିଯିବାବେଳେ ସାଙ୍ଗରେ ଜଗନ୍ନାଥ ମୂର୍ତ୍ତି ଇତ୍ୟାଦି ନେଇ ଯାଇଥିଲେ । ଆଜିଯାଏ ସେହି ଦ୍ୱୀପ ଭିତରେ ଥିବା ରାମମାଦୁଲି ନାମକ ସ୍ଥାନରେ ଉକ୍ତ ମୂର୍ତ୍ତି ପୂଜିତ ହେଉଅଛନ୍ତି । ଶଙ୍କରଦେବ ଓଡ଼ିଶାରେ ଭାଗବତ ଘର ଅନୁକରଣରେ ଆସାମରେ 'ନାମ' ଘରମାନ ପ୍ରସାର କରିଥିଲେ । ଆସାମ ଓ ଓଡ଼ିଶା ଉଭୟ ପ୍ରାଚୀନ ତନ୍ତ୍ରପୀଠ । ସେଠାକାର କାମାକ୍ଷା, ଏଠାକାର ବିରଜା । ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ଜୀବନରେ ଆସାମ ଓଡ଼ିଶା କିପରି ପ୍ରାଚୀନ ସ୍ନେହ ଓ ସୌହାର୍ଦ୍ଦ୍ୟରେ ପୂର୍ବପରି ବାନ୍ଧି ହୋଇଯିବ, ସେଇ ଚିନ୍ତା ଆମର କରିବା ଉଚିତ ।

ଆସାମବାସୀଙ୍କର ପ୍ରସିଦ୍ଧ ତୀର୍ଥସ୍ଥାନ ଜଗନ୍ନାଥ ଧାମ । ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନରେ ମୁଁ ନଦୀ ପାରିହେଉଛି, ଡଙ୍ଗାରୁ ଓହ୍ଲାଇଲାବେଳେ ନାଉରିଆ ଯେତେବେଳେ ଜାଣିଲା ମୁଁ ଜଗନ୍ନାଥ ଦେଶର ଲୋକ ସେତେବେଳେ ସେ ମୋ ଗୋଡ଼ ତଳେ ପଡ଼ିଗଲା ଏବଂ ନମସ୍କାର କଲା ଓ ପଇସା ଫେରାଇ ଦେଲା । ଏହିପରି ଭକ୍ତି ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କର ଜଗନ୍ନାଥ ଦେଶବାସୀଙ୍କ ପ୍ରତି ଅଛି ।

ଆସାମକୁ ଲୋକ ଗଲେ ଆଉ ଦେଶକୁ ଫେରନ୍ତି ନାହିଁ, ଆଉ ଆସାମରେ ମେଣ୍ଢା ହୋଇ ରହିଯାନ୍ତି, ଏହି ଯେଉଁ ପ୍ରବାଦ ଅଛି, ତା'ର କାରଣ ହେଉଛି ଆସାମ ଓଡ଼ିଶାଠାରୁ ବହୁତ ଦୂରରେ ଅବସ୍ଥିତ । ସେଠାକୁ ଯିବା ସହଜ ନୁହେଁ ଏବଂ ଫେରିବା ମଧ୍ୟ ସହଜ ନୁହେଁ । ଦ୍ୱିତୀୟତଃ ପୂର୍ବେ କୁଲି ହୋଇ ଯେଉଁମାନେ ଯାଉଥିଲେ ସେମାନଙ୍କୁ ଲେଖିଦେବାକୁ ପଡୁଥିଲା ଯେ ସେମାନେ ଦଶ ବା କୋଡ଼ିଏ ବର୍ଷ ପାଇଁ ଏକପ୍ରକାର ବନ୍ଧା ହୋଇ ସେଠାରେ ରହିବେ । ଚା' ବଗିଚାରେ ଏହି କୁଲିମାନେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିଲେ । ଆଉ ଯେତେବେଳେ ସେମାନେ ଦେଶକୁ ଫେରୁଥିଲେ, ସେମାନଙ୍କର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଭଙ୍ଗ ହେଉଥିଲା । ମ୍ୟାଲେରିଆ ଓ କାଳାଜ୍ୱର ସେମାନେ ଭୋଗୁଥିଲେ । ଆଜି କିନ୍ତୁ ଅବସ୍ଥା ପରିବର୍ତ୍ତିତ ହୋଇଛି । କୌଣସି କୁଲିକୁ ଦଶ ବା କୋଡ଼ିଏ ବର୍ଷ ପାଇଁ ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ଆସାମରେ ରହିବାକୁ ପଡୁନି ।

ଆସାମ ମଧ୍ୟରେ ସିଲଟ୍ ଜିଲ୍ଲାଟି ପ୍ରାଚୀନ । ସେଠାକୁ ଚୈତନ୍ୟ ଦେବଙ୍କ ପୂର୍ବପୁରୁଷ ଓଡ଼ିଶାରୁ ଯାଇ ରହିଥିଲେ । ସିଲହଟୀ ଲିପି ଏକପ୍ରକାର ଅଛି । ତା'ର ଓଡ଼ିଆ ସହିତ ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ଅଛି । ପୂର୍ବେ ସ୍ଥଳପଥରେ ଲୋକେ ଓଡ଼ିଶାରୁ ଆସାମ ଯାଉଥିଲେ । ସେତେବେଳେ ତଳ ବଙ୍ଗଦେଶ ସାଗର ଗର୍ଭରେ ଥିଲା । ଆସାମର ସବୁ ଜିଲ୍ଲା ପରିଭ୍ରମଣ କରି ମୁଁ ଓଡ଼ିଶାକୁ ଫେରିଲି ।

ସୂଚନା :

ଠକ୍‌କରବାପା - ୧୮୬୯ ମସିହା ନଭେମ୍ବର ୨୯ରେ ତାଙ୍କର ଜନ୍ମ । ଗୁଜରାଟସ୍ଥ ଭାବନଗରର ଅଧିବାସୀ । ସେ ଦକ୍ଷିଣ ଆଫ୍ରିକା ଏବଂ ଭାରତରେ ଇଞ୍ଜିନିୟର ରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲେ । ସେ ଥିଲେ ମହାତ୍ମାଗାନ୍ଧିଙ୍କର ସମର୍ଥକ । ୧୯୩୨ରେ ଦେଶୀୟ ରାଜ୍ୟରେ ପ୍ରଜା ଅଧିକାରପାଇଁ ଜେଲ ବରଣ କରିଥିଲେ । "ସେବା ହିଁ ମୋର ଜନ୍ମଗତ ଅଧିକାର" ଏହା ଥିଲା ତାଙ୍କ ଜୀବନର ମୂଳମନ୍ତ୍ର ।

ଅନୁସନ୍ଧାନ - ଅନ୍ୱେଷଣ, ଖୋଜିବା

ଖରବାହୀ - ପ୍ରଚଣ୍ଡ ବେଗରେ ଯାହା ବହିଯାଉଥାଏ ।

ସମ୍ମିଳନୀ - ବହୁ ବସ୍ତୁର ଏକତ୍ର ମିଶ୍ରଣ, ସଂଯୋଗ, ବହୁ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସମ୍ମିଳିତ ସଭା ।

ବନ୍ଦୋବସ୍ତ - ବ୍ୟବସ୍ଥା

ପରିଦର୍ଶନ - ଉତ୍ତମରୂପେ ଦେଖିବା

ହୃଦ୍ୟ - ମନୋହର, ରମଣୀୟ

ତନ୍ତ୍ର - ଯେଉଁ ଶକ୍ତିଦ୍ୱାରା ଶିବ ଓ ଶକ୍ତିଙ୍କର ଉପାସନା କରାଯାଇଛି; ଶିବ ଓ ଶକ୍ତିଙ୍କର ଉପାସନା ବିଷୟକ ଶାସ୍ତ୍ର ।

ସୌହାର୍ଦ୍ଦ୍ୟ - ମୈତ୍ରୀ, ଘନିଷ୍ଠ ବନ୍ଧୁତା

ପ୍ରଶ୍ନାବଳୀ

ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଉତ୍ତରମୂଳକ :

୧. ଲେଖକ ବରୋଦା କାହିଁକି ଯାଇଥିଲେ ?

୨. ଲେଖକ ଆସାମ ଯିବାର କାରଣ କ'ଣ ?

୩. ଆସାମରେ ସେବାକାର୍ଯ୍ୟ ସେ କିପରି ସଂପାଦନ କରିଥିଲେ ?

୪. ଆସାମରେ ପ୍ରବାହିତ ବିଶାଳ ନଦୀଟିର ନାମ କ'ଣ ?

୫. ଏହି ନଦୀକୁ ଲେଖକ 'ଖରବାହୀ' ବୋଲି କାହିଁକି କହିଛନ୍ତି ?

୬. ମିରିମାନେ କିପରିଭାବେ ବାସ କରନ୍ତି ?

୭. ସେମାନଙ୍କ ପିଲାମାନେ କେଉଁଠାରେ ଖେଳନ୍ତି ?

୮. 'ଆଦିବାସୀମାନେ ସମୂହଭାବେ ଜୀବନଯାପନ କରନ୍ତି', ଲେଖକ ଏହା କାହିଁକି କହିଛନ୍ତି ?

୯. ଆସାମର ନାରୀଶିକ୍ଷା ସମ୍ପର୍କରେ ଲେଖକ କ'ଣ କହିଛନ୍ତି ?

୧୦. ଆସାମରେ 'ନାମ'ଘର କିପରି ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହୋଇଥିଲା ?

୧୧. ଶଙ୍କରଦେବ ଓଡ଼ିଶାରୁ ଫେରିବାବେଳେ ସାଥିରେ କ'ଣ ନେଇଥିଲେ ?

୧୨. ଜଗନ୍ନାଥ ମୂର୍ତ୍ତି ପୂଜିତ ହେଉଥିବା ସ୍ଥାନର ନାମ କ'ଣ ?

୧୩. ଆସାମ ଓ ଓଡ଼ିଶାର ତନ୍ତ୍ରପୀଠ ସଂପର୍କରେ ଲେଖକ କ'ଣ କହିଛନ୍ତି ?

୧୪. ଓଡ଼ିଶାରେ ବିରଜାକ୍ଷେତ୍ର କେଉଁଠାରେ ଅବସ୍ଥିତ ?

୧୫. ଆସାମବାସୀଙ୍କର ପ୍ରସିଦ୍ଧ ତୀର୍ଥସ୍ଥାନର ନାମ କ'ଣ ?

୧୬. ଆସାମର ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କର ଜଗନ୍ନାଥଦେଶବାସୀଙ୍କ ପ୍ରତି ଭକ୍ତି ରହିଛି ବୋଲି ଏ ପ୍ରବନ୍ଧରୁ କିପରି ଜଣାପଡୁଛି ?

୧୭. ଆସାମରେ ମେଣ୍ଢା ହୋଇ ରହିଯାନ୍ତି ବୋଲି ରହିଥିବା ପ୍ରବାଦଟିର କାରଣ କ'ଣ ?

୧୮. ଆସାମର ସର୍ବପ୍ରାଚୀନ ଜିଲ୍ଲାଟିର ନାମ କ'ଣ ?

୧୯. ଓଡ଼ିଆ ସହିତ ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ରହିଥିବା ଲିପିର ନାମ କ'ଣ ?

ସପ୍ରସଙ୍ଗ ସରଳାର୍ଥ ଲେଖ :

୨୦. ସରଳ ସୁନ୍ଦର ଜୀବନ ଏମାନଙ୍କର । କିଛି ଛନ୍ଦ କପଟ ନାହିଁ ।

୨୧. ସେମାନଙ୍କର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସମ୍ପତ୍ତିର ଅଧିକାର ମନୋଭାବ ସେପରି କିଛି ନାହିଁ ।

୨୨. ହୁ ହୁ କରି ସ୍ତ୍ରୀଶିକ୍ଷା ବଢ଼ି ପରି ମାଡ଼ିଯାଉଛି, ମୋତେ ଭାରି ଭଲ ଲାଗିଲା ।

୨୩. ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ଜୀବନରେ ଆସାମ ଓଡ଼ିଶା କିପରି ପ୍ରାଚୀନ ସ୍ନେହ ଓ ସୌହାର୍ଦ୍ଦ୍ୟରେ ପୂର୍ବପରି ବାନ୍ଧି ହୋଇଯିବ, ସେଇ ଚିନ୍ତା ଆମର କରିବା ଉଚିତ ।

ଦୀର୍ଘ ଉତ୍ତରମୂଳକ :

୨୪. ଆସାମର ମିରିଜାତି ତଥା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଆଦିବାସୀମାନଙ୍କର ଜୀବନଯାପନ ପ୍ରଣାଳୀ ସଂପର୍କରେ ଲେଖ ।

୨୫. ଅହମିଆମାନଙ୍କ ଭାଷା, ଶିକ୍ଷା ଓ ଧର୍ମବିଶ୍ୱାସ ସମ୍ପର୍କରେ ବର୍ଣ୍ଣନ କର ।

୨୬. ଆସାମର ବନ୍ୟାକ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ ଅଞ୍ଚଳ ଏବଂ ସ୍କୁଲ କଲେଜରେ ଲେଖକଙ୍କ ସେବାକାର୍ଯ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣନ କର ।

୨୭. ଭାଷା, ପରଂପରା ଓ ଧର୍ମବିଶ୍ୱାସ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆସାମ ଓ ଓଡ଼ିଶା ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିବା ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ସମ୍ପର୍କରେ ଲେଖ ।

୨୮. ଆସାମ ସମ୍ପର୍କରେ ଏହି ପ୍ରବନ୍ଧରୁ ଯାହା ଜାଣିଲ ବର୍ଣ୍ଣନା କରି ମା'ଙ୍କ ନିକଟକୁ ପତ୍ର ଲେଖ ।

ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଉତ୍ତରମୂଳକ :

୨୯. ନିମ୍ନଲିଖିତ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକର ସନ୍ଧିବିଚ୍ଛେଦ କର ।

ଅନ୍ୟାନ୍ୟ, ମନୋଭାବ, ଜଗନ୍ନାଥ, ଇତ୍ୟାଦି

୩୦. 'ହୁ ହୁ' ଏକ ଧ୍ୱନ୍ୟାତ୍ମକ ଶବ୍ଦ । ଏହିଭଳି ଚାରିଗୋଟି ଧ୍ୱନ୍ୟାତ୍ମକ ଶବ୍ଦ ଲେଖ ।

୩୧. ନିମ୍ନଲିଖିତ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକୁ ବ୍ୟବହାର କରି ଗୋଟିଏ ଲେଖାଏଁ ବାକ୍ୟ ଲେଖ ।

ଅନୁସନ୍ଧାନ, ଖରବାହୀ, ସୌହାର୍ଦ୍ଦ୍ୟ, ବନ୍ଦୋବସ୍ତ, ପରିଦର୍ଶନ

୩୨. ନିମ୍ନରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ବିଶେଷଣ ପଦଗୁଡ଼ିକୁ ବିଶେଷ୍ୟ ପଦରେ ପରିଣତ କର ।

ସେବିତ, ଜୀବିତ, ସାମୂହିକ, ପ୍ରେରିତ

୩୩. 'ପ୍ରାଚୀନ' ଶବ୍ଦର ବିପରୀତାର୍ଥବୋଧକ ଶବ୍ଦ କ'ଣ ହେବ ବନ୍ଧନୀ ମଧ୍ୟରୁ ଠିକ୍ ଶବ୍ଦଟି ବାଛି ଲେଖ ।

(ସମକାଳୀନ, ନିତ୍ୟ, ଅର୍ବାଚୀନ, ପୁରାତନ)

୩୪. ଭିନ୍ନ ଶ୍ରେଣୀର ଶବ୍ଦଟି ବାଛି ଲେଖ ।

(କ) ଲକ୍ଷ୍ମୀପୁର, ଦିବ୍ରୁଗଡ଼, ଶିବ୍‌ସାଗର, ସୁବର୍ଣ୍ଣଶିରୀ

(ଖ) ଘୁଷୁରି, କୁକୁର, କୁକୁଡ଼ା, ଗୋରୁ

(ଗ) ଅନୁଧ୍ୟାନ, ଅନୁସଂଧାନ, ଅଚେତନ, ବିଶ୍ଳେଷଣ

୩୫. ବନ୍ଧନୀ ମଧ୍ୟରୁ ଠିକ୍ ଶବ୍ଦଟି ବାଛି ଶୂନ୍ୟସ୍ଥାନ ପୂରଣ କର ।

(କ) ଅହମିଆମାନଙ୍କ ଭାଷା ଅତି ______ ।

(ମଧୁର, କର୍କଶ, ଉତ୍ତେଜକ)

(ଖ) ବିଶେଷତଃ ସେମାନଙ୍କ ଗୀତ ______ ଗୀତଠାରୁ ଅଧିକ ହୃଦ୍ୟ ।

(ଓଡ଼ିଆ, ବଙ୍ଗଳା, ହିନ୍ଦୀ)

୩୬. 'ଚିଠିଟି ପଠାଗଲା' - ଏହି ବାକ୍ୟଟିକୁ ସଂଯୁକ୍ତ କ୍ରିୟା ବ୍ୟବହାର କରି ଆମେ ଲେଖିପାରିବା - 'ଚିଠିଟି ପ୍ରେରଣ କରାଗଲା ।' ସେହିପରି ସଂଯୁକ୍ତ କ୍ରିୟା ବ୍ୟବହାର କରି ନିମ୍ନଲିଖିତ ବାକ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ଲେଖ ।

(କ) ଗିଲାସରୁ ପାଣି ପଡ଼ିଗଲା ।

(ଖ) ମୁଁ ଓଡ଼ିଶାକୁ ଫେରିଲି ।

(ଗ) ସେ ସମସ୍ତଙ୍କ ଆଗରେ ଗପଟି ପଢ଼ିଲେ ।

(ଘ) ମୋ କଥାକୁ ମନଦେଇ ଶୁଣ ।

ତୁମପାଇଁ କାମ :

୩୭. ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରାୟଣ ସାହୁଙ୍କ 'ମୋ ବାରବୁଲା ଜୀବନ' ବହିଟି ସଂଗ୍ରହ କରି ପଢ଼ ।

୩୮. ଓଡ଼ିଆରେ ଲିଖିତ ପାଞ୍ଚୋଟି ଭ୍ରମଣ କାହାଣୀ ପୁସ୍ତକର ନାମ ଓ ତାହାର ଲେଖକଙ୍କ ନାମ ସଂଗ୍ରହ କରି ଲେଖ ।

❖❖❖

ରୋଗୀସେବା

● ଉଦୟନାଥ ଷଡ଼ଙ୍ଗୀ

ଲେଖକ ପରିଚୟ :

ଉଦୟନାଥ ଷଡ଼ଙ୍ଗୀ (୧୯୦୫-୧୯୯୯) ଶିଶୁ ସାହିତ୍ୟିକ ଭାବରେ ଖ୍ୟାତି ଅର୍ଜନ କରିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ରଚିତ 'ଟୁଉକୁ ମୂଷି', 'ଚକାଚକା ଭଉଁରୀ', 'ଜହ୍ନମାମୁ', 'ବିଲୁଆନନାର ବାହାଘର', 'ମିନିର ମନକଥା', 'ଆମ ଗ୍ରହ ଉପଗ୍ରହ', 'ଜଳଜନ୍ତୁ ସିରିଜ୍' ଓ 'ଆଦିବାସୀ କଥା' ଆଦି ଶିଶୁ ସାହିତ୍ୟ, ତାଙ୍କର ଅନୁବାଦ ଉପନ୍ୟାସ 'ଟମକକାଙ୍କ କୁଟୀର' ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ପାଠକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଅତି ପରିଚିତ ।

ସେବା ମଣିଷର ପରମ ଧର୍ମ । ସେବା କଲେ ଆନନ୍ଦ ମିଳେ । ଏହି ରଚନାରେ ନିଜ ଜୀବନର ଅନୁଭବକୁ ସେ ଅତି ସୁନ୍ଦର ଭାବରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଛନ୍ତି । ଲେଖକଙ୍କ ଆତ୍ମଜୀବନୀ 'ଗାନ୍ଧି ମହାରାଜାଙ୍କ ଶିଷ୍ୟ' ପୁସ୍ତକରୁ ଏହା ସଂଗୃହୀତ ।

ଗାଁ ଚାଟଶାଳୀର ଛାତ୍ର, ସାନ ପିଲା । ତେଣୁ ରାତିରେ ବାପାଙ୍କ ପାଖରେ ଶୋଉଥିଲି ।

ଚାଟଶାଳୀରୁ ଆସି ଦେଖିଲି, ବାପା ଦାଣ୍ଡପିଣ୍ଡାରେ ତଳେ ଶୋଇଅଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ପାଦରୁ ରକ୍ତ ବୋହିଯାଉଅଛି । ମାଟି ପିଣ୍ଡା ରକ୍ତରେ କାଦୁଅ ଭଳି ହୋଇଗଲାଣି । ବୋଉ ଘର ଭିତରେ । ଭାଇନା ଦୁହେଁ ବୋଧହୁଏ ନାହାନ୍ତି । ବହି, ସିଲଟ ସେଇଠି ରଖିଦେଇ ତାଙ୍କ ପାଦ ପାଖରେ ବସିପଡ଼ିଲି । ରକ୍ତ ଦେଖି ଦେହ ଝିମି ଝିମି ହୋଇଗଲାଣି । ତଥାପି କାନ୍ଧରେ ଥିବା ଗାମୁଛା ଚଉତାଇ ଗୋଡ଼ରେ ଭିଡ଼ି ବାନ୍ଧିଦେଲି । ଗାମୁଛା ରକ୍ତ ହୋଇଗଲା । ଅଳ୍ପ ସମୟ ପରେ ଦେଖିଲି, ରକ୍ତ ବହିବା ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲାଣି ।

ଘର ଭିତରୁ ବୋଉ ବାହାରିଆସି ଏ ଅବସ୍ଥା ଦେଖିଲା । ଉଭୟେ ଧରାଧରି କରି ନେଇ ତାଙ୍କୁ ଘର ଭିତରେ ଶୁଆଇ ଦେଲୁ ।

ବାପା ବାଡ଼ି ଭିତରେ କଣ କାମ କରୁଥିଲେ । ଗୋଟାଏ ଭଙ୍ଗାକାଚ ପାଦରେ ପଶିଯାଇ ଏ ଦଶା ଘଟିଅଛି ।

ଡାକ୍ତରଖାନା ଦୂରରେ । ଗ୍ରାମର କୌଣସି ଲୋକ ଡାକ୍ତରଖାନା ସହିତ ସେତେ ପରିଚିତ ନୁହନ୍ତି । ସମସ୍ତଙ୍କର ଧାରଣା, କେବଳ କଟାକଟି କରିବାହିଁ ଡାକ୍ତରମାନଙ୍କ କାମ । କୌଣସିପ୍ରକାର ରୋଗବୈରାଗ ହେଲେ କେହି ଡାକ୍ତରଙ୍କ ନାମ ଧରନ୍ତି ନାହିଁ ।

ଗ୍ରାମରେ ଜଣେ ବୈଦ୍ୟ ଥାଆନ୍ତି । ଜ୍ୱର, କାଶ, ଝାଡ଼ା ପ୍ରଭୃତି ରୋଗ ପାଇଁ ଔଷଧ ଦିଅନ୍ତି । ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ତାଙ୍କ ଦୁଆରେ ଭିଡ଼ ଜମି ରହିଥାଏ ।

କେଉଁ ରୋଗ ପାଇଁ କେଜାଣି, ସମୟ ସମୟରେ ପିଲାମାନଙ୍କ ପିଠି ପାଖ ବେକରେ ସେ ଚଡୁ ଦିଅନ୍ତି । ଗୋଟାଏ ଲୁହା ତତାଇ ମାଡ଼ିଦିଅନ୍ତି । ଘାଆ ହୁଏ; ତାହା ଶୁଖିବାକୁ କେତେ ଦିନ ଲାଗିଯାଏ । ସେଥିପାଇଁ ପିଲାଏ ତାଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ଡରନ୍ତି । ପାଖକୁ ଯିବାକୁ ସାହସ କରନ୍ତି ନାହିଁ ।

ଭାଇନା ନାହାନ୍ତି; ବାପାଙ୍କ ଦଶା ଏପରି । ବାଧ ହୋଇ ବୈଦ୍ୟଙ୍କ ଘରକୁ ଗଲି ।

ବାପାଙ୍କ କଥା ଶୁଣି ବୈଦ୍ୟ ମୋ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଆସିଲେ । ଗୁଡ଼ିଏ କଅଣ ପତର ଛେଚି କଟାଘାଆରେ ପୂରାଇଦେଇ ଆଉ ଖଣ୍ଡିଏ କନା ଜୋର୍‌ରେ ଭିଡ଼ି ବାନ୍ଧିଦେଲେ ।

ରାତିରେ ଶୋଇଛି । ଉଃ ଆଃ ଶବ୍ଦ ଶୁଣି ଉଠିବସିଲି । ଦେଖିଲି, ବାପା ସେ ଗୋଡ଼ ଆଉଁଶୁ ଅଛନ୍ତି । ମୁହଁ ବିକୃତିରୁ ଯନ୍ତ୍ରଣା ଯେ ଅତି ବେଶି ହେଉଅଛି, ତାହା ଜାଣିପାରିଲି ।

ପାଦ ପାଖରେ ବସି ପାଦ ଆଉଁଶିଦେଲି । ବୋଧହୁଏ ଟିକିଏ ଆରାମ ଲାଗିଲା । ସେ ଘୁଙ୍ଗୁଡ଼ି ମାରିଲେ । ମୁଁ ସେହିପରି ବସିରହି ପାଦରେ ହାତ ବୁଲାଉଥାଏ ।

ପାହାନ୍ତା ପହରକୁ ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଗଲା । ଦେଖିଲେ, ରାତିଯାକ ବସିରହି ପାଦ ଆଉଁଶି ଦେଉଅଛି । କୋଳପାଖକୁ ଟାଣିନେଲେ, ମୁଣ୍ଡ ଓ ପିଠିରେ ହାତ ବୁଲାଇ ଆଦର କରି କହିଲେ, 'ଯା ଶୋଇପଡ଼ ।'

ପରଦିନ ଦୂରରେ ଥାଇ ଶୁଣିଲି, ବୋଉକୁ କହୁଅଛନ୍ତି, 'ପିଲାଟା କାଲି ରାତିରେ ଜମା ଶୋଇ ନାହିଁ ।' ଖୁସି ଲାଗିଲା ।

ପ୍ରତିଦିନ ବୈଦ୍ୟଙ୍କଠାରୁ ଔଷଧ ଆଣି ଲଗାଇ ଦିଏ । ଯତ୍ନରେ କନା ବାନ୍ଧେ । ଦେଖିଲି, ବୈଦ୍ୟ କଅଁଳ ଦୂବଘାସ କିଛି ଛିଡ଼ାଇଆଣି ତାକୁ ଛେଚି ଗୋଟିଏ ପତ୍ର ପୁଡ଼ିଆରେ ମୋ ହାତରେ ଦେଉଅଛନ୍ତି । ପରଦିନ ଆଉ ବୈଦ୍ୟଙ୍କ ପାଖକୁ ଗଲି ନାହିଁ । ବାଡ଼ି ଭିତରୁ ଦୂବଘାସ ଆଣି, ଭଲରୂପେ ଛେଚି ଘାଆରେ ବାନ୍ଧିଦେଲି । ପ୍ରାୟ ପନ୍ଦରଦିନ ପରେ ଘାଆ ଶୁଖିଗଲା ।

ପରେ ଶ୍ରେଣୀରେ ପାଠ୍ୟ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟରକ୍ଷା ବହିରେ ପଢ଼ିଥିଲି, କଟା ଘାଆରେ ଦୂବ ଛେଚି କିମ୍ବା ପାଟିରେ ଚୋବାଇ ଲଗାଇଦେଲେ ରକ୍ତ ବୋହିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବନ୍ଦ ହୋଇଯିବ । ଘାଆ ମଧ୍ୟ ଶୀଘ୍ର ଶୁଖିଯିବ ।

ପନ୍ଦର ଦିନ ପରେ ପାଦର ଘାଆ ଭଲ ହେଲା; କିନ୍ତୁ ମୋର ଗୋଡ଼ ଆଉଁଶି ଦେବା ଅଭ୍ୟାସ ରହିଗଲା । ପ୍ରତିଦିନ କିଛି ସମୟ ବାପାଙ୍କ ଗୋଡ଼, ପିଠି, ଅଣ୍ଟା ଚିପି ଦେଲା ପରେ ମୁଁ ଶୋଇପଡ଼େ । ଘରେ ରହିଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହା ମୋର ଦୈନନ୍ଦିନର କର୍ତ୍ତବ୍ୟରେ ପରିଣତ ହୋଇଥିଲା । ବାର୍ଷିକ ପରୀକ୍ଷାପାଇଁ ରାତି ଅନିଦ୍ରା ହୋଇ ପଢ଼ାପଢ଼ି କଲାବେଳେ ଅନ୍ତତଃ ଘଣ୍ଟାଏ ସମୟ ଏଥିରେ ଯାଉଥିଲା- ତାଙ୍କର ବାରମ୍ବାର ବାରଣ ସତ୍ତ୍ୱେ ।

୧୯୨୭ ମସିହାରେ ମାଟ୍ରିକ୍ୟୁଲେସନ ପରୀକ୍ଷା ପରେ ଘରେ ଆସି ରହିଥିଲି । ସେହି ସମୟରେ ୭୨ ବର୍ଷ ବୟସରେ ପିତାଙ୍କର ପରଲୋକ ହେଲା । ଦଶ ବାର ଦିନ ଶଯ୍ୟାଶାୟୀ ହୋଇଥିଲେ । ଗ୍ରହଣୀ ଝାଡ଼ା । ରାତିଦିନ ପାଖରେ ବସିରହି ସେବାଶୁଶ୍ରୂଷା କଲି । ଡାକ୍ତର ଡାକିବାକୁ ଅନୁରୋଧ କଲି; ବାରମ୍ବାର ବାରଣ କଲେ । ସବୁଥର କପାଳରେ ହାତମାରି କହନ୍ତି, "ଯାହା କରିବେ ସାଇଁ, ତାହା କାହାରି ହାତରେ ନାହିଁ ।" ବୈଦ୍ୟଙ୍କଠାରୁ ଔଷଧ ଆଣିଲି, ଖାଇଲେ ନାହିଁ ।

ସତ୍ୟବାଦୀ ସ୍କୁଲରେ ରୋଗୀସେବା କରିବା ତାଲିମ ପାଇଥିଲି । ତାହା ହିଁ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲଗାଇଲି । ଘନଘନ ବିଛଣା ଚାଦର ମଇଳା ହୋଇଯାଉଥାଏ । ପାଖରେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ବିଛଣା କରି ତାଙ୍କୁ ସେଠାକୁ ଉଠାଇ ଆଣେ । ମଇଳା ବିଛଣା ସଫା କରିଦିଏ । କ୍ଷୀଣ ଶରୀର, କାଖ ପାଖରେ ଓ ଅଣ୍ଟାରେ ହାତ ଦେଇ ଉଠାଇ ଆଣିବାକୁ ଅସୁବିଧା ହୁଏ ନାହିଁ । ଦିନଯାକ ତ ପାଖରେ ବସିରହେ; ରାତିତମାମ ମଧ୍ୟ ଜଗି ରହିବାକୁ ପଡ଼େ । ବୋଉ କି ଭାଇନା ରାତିରେ ସମୟ ସମୟରେ ମୋତେ ଉଠାଇ ଦେଇ ଆସି ପାଖରେ ବସନ୍ତି । ଏଣେ ମୋ ଆଖିକୁ ତ ନିଦ ହୁଏ ନାହିଁ; ତେଣେ ବାପାଙ୍କର ଟିକିଏ ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଗଲେ ଆଗ ଖୋଜନ୍ତି ମୋତେ ।

ଶେଷ ତିନି ଦିନ ଅଚୈତନ୍ୟ ଅବସ୍ଥାରେ ପଡ଼ିରହିଲେ । ଯେତେବେଳେ ଟିକିଏ ଚେତନା ଆସେ, ଅତି ଆଦରରେ ମୋ ମୁହଁ ପିଠିରେ ହାତ ବୁଲାଇ ଆଣନ୍ତି । ସ୍ନେହପୂର୍ଣ୍ଣ ଚକ୍ଷୁରେ ଚାହିଁ ରହନ୍ତି ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ମଧ୍ୟ ଏହି ବର୍ଣ୍ଣନାକୁ ରୂପ ଦେଲାବେଳେ ସେ ସ୍ନେହପୂର୍ଣ୍ଣ ଢଳଢଳ ମୁହଁ ଆଖି ଆଗରେ ନାଚିଗଲା ଭଳି ଜଣାପଡୁଅଛି । ଯଦି ଚିତ୍ରକର ହୋଇଥାଆନ୍ତି,ତେବେ ତା'ର ଗୋଟିଏ ଅପରୂପ ଛବି ଆଙ୍କି ଦେଇପାରନ୍ତି ।

x x x x x

ଏତିକିବେଳେ ବୋଉ କଥା ମନେ ପଡୁଅଛି ।

ବାପାଙ୍କ ଦେହତ୍ୟାଗର ପାଞ୍ଚବର୍ଷ ପରେ ମା ଛେଉଣ୍ଡ ହୋଇଥିଲି ।

ସେତେବେଳକୁ ଦତ୍ତ ପ୍ରେସରେ ଚାକିରି କଲିଣି । ଦୁଇ ତିନି ମାସରେ ଥରେ ଗ୍ରାମକୁ ଯାଏ । ଦୁଇ ତିନି ଦିନ ମାତ୍ର ରହି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷେତ୍ରକୁ ଫେରିଆସେ । ମନରେ ଖେଳେ ଶୀଘ୍ର ନ ଗଲେ ପ୍ରେସ କାମରେ ଅସୁବିଧା ହେଉଥିବ ।

ମାସକ ଆଗରୁ ଘରୁ ଫେରିଥାଏ । ତଥାପି କେଜାଣି କାହିଁକି ଘରକୁ ଯିବାକୁ ମନ ହେଲା । ପାଠ୍ୟପୁସ୍ତକ ଛାପା ଚାଲିଥାଏ । କାମର ଭିଡ଼ । ମାଲିକ ମନା କରୁଥାଆନ୍ତି । ଦିନକ ପରେ ଚାଲିଆସିବି କହି ଦୁଇଟାବେଳର ବସ୍ ଧରିଲି । ପାଞ୍ଚଟାବେଳେ ଘରେ ପହଞ୍ଚିଲି ।

ପ୍ରଥମେ ଆଖି ପଡ଼ିଲା ବୋଉ ଉପରେ । ସେ ଦୁଆରେ ଶୋଇଅଛି । ଶୁଣିଲି, ଖରାବେଳେ (ବୋଧହୁଏ ମୁଁ ଯେଉଁ ସମୟରେ ବସ୍‌ରେ ବସୁଥିଲି) ବାଡ଼ି ଭିତରେ ପଡ଼ିଗଲା; ଆଉ ଉଠିପାରିଲା ନାହିଁ । ଭାଇନା ଟେକିଆଣି ଦୁଆରେ ଶୁଆଇ ଦେଇଅଛନ୍ତି ।

ଦେହରେ ହାତ ମାରି ଦେଖିଲି ତାତି ବହୁତ ବେଶି । ୧୦୩ ଡିଗ୍ରୀ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜର । ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ ଛଟପଟ ହେଉଅଛି । ମୁଣ୍ଡରେ ପାଣି ପଟି ଦେଲି । ପାଖରେ ବସି ଗୋଡ଼ହାତ ଘଷି ଦେଲି ।

ତାତି ଟିକିଏ କମିଯିବାରୁ ବୋହୂମାନଙ୍କୁ ଡାକି ବରାଦ କଲା, "ପୁଅକୁ ଖାଇବାକୁ ଦିଅ ।" ଟିକିଏ ଆଶ୍ୱସ୍ତ ହେଲି । ଥରକୁଥର ଜିଦ୍ କରିବାରୁ ସେହି ଶଯ୍ୟା ପାଖରେ ବସି ଖାଇଲି ।

ରାତିକୁ ସଂଜ୍ଞାହୀନ ହୋଇଗଲା । ଡାକ୍ତର ଆସି ଔଷଧର ବ୍ୟବସ୍ଥା କଲେ, ମାତ୍ର ଫଳ ବିଶେଷ କିଛି ହେଲା ନାହିଁ ।

ଦିନକ ପରେ ଟିକିଏ ପ୍ରକୃତିସ୍ଥ ହେଲା । ଆଖି ଫିଟାଇ ଚାହିଁଲା । ଦେଖିଲା, ମୁଁ ପାଖରେ ବସି ପିଠି ଆଉଁଶି ଦେଉଅଛି ।

ହାତ ହଲାଇ ପାଖକୁ ଡାକିଲା । ମୁହଁ ପାଖକୁ ଘୁଞ୍ଚି ଆସିଲି । ମୁଣ୍ଡରେ ହାତ ବୁଲାଉ ବୁଲାଉ କାନ୍ଦି ପକାଇଲା । ଖନେଇ ଖନେଇ କହିଲା, "ମୋ ଧନକୁ କିଏ ଆଣିଲାଟି ?"

ରାତିକୁ ବେଶ୍ ସୁସ୍ଥ ବୋଧ କଲା । ଡାକ୍ତର ଆଶ୍ୱାସନା ଦେଲେ, "ଔଷଧ କାଟୁ କରିଅଛି । ଆଉ ଅନ୍ତତଃ ଆଶଙ୍କା ନାହିଁ ।"

ପରଦିନ ସକାଳେ ଟିକିଏ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ଦେଖାଗଲା । ମୋ ଖାଇବା ବିଷୟରେ ଭାଉଜମାନଙ୍କୁ ନାନା ପ୍ରକାର ବରାଦ କଲା । ମନେକଲି, ଡାକ୍ତରଙ୍କ ଆଶ୍ୱାସନା ବାଣୀ ସତ ହେବ ।

ଦିନକପାଇଁ କହି ଆସି ତିନିଦିନ ହୋଇଗଲାଣି । ବୋଉକୁ ଅନୁମତି ମାଗିଲି, "ଆଜି କଟକ ଯାଉଅଛି । ଦଶ ପନ୍ଦର ଦିନ ପରେ ପୁଣିଥରେ ଆସିବି ।"

ଆଉ ଥରେ ମୋ ପିଠିରେ ହାତ ବୁଲାଇ ଦେଇ ଖନେଇ ଖନେଇ କହିଲା, "ବାବାଟା ପରା, ଆସିଛୁ ଯେତେବେଳେ ଆଉ ଦୁଇଟାଦିନ ରହିଯା ।" ଅସ୍ପଷ୍ଟ ସ୍ୱରରେ ଗାଇଲା - "ଆରେ ବାବୁ ଶ୍ୟାମଘନ; ତୁ ଗଲେ ମଧୁଭୁବନ,କାହା ମୁଖ ଅନାଇ ବଞ୍ଚିବି ।"

ସେ ସ୍ନେହପୂର୍ଣ୍ଣ ଆଦେଶ ଭାଙ୍ଗିପାରିଲି ନାହିଁ । ପାଖରେ ବସି ରହିଲି । ବିଛଣାରେ ମଳମୂତ୍ର ତ୍ୟାଗ କରେ । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ତାହା ସଫା କରି ବିଛଣା ଓ ଲୁଗା ବଦଳାଇ ଦିଏ ।

ରାତିକୁ ଅବସ୍ଥା ପୁଣି ଖରାପ ହୋଇଆସିଲା । ପାହାନ୍ତା ସମୟକୁ କହିଲା, "ମୋତେ ଟିକିଏ ଦୁଆରକୁ ନେଇଯାଆ । ଘର ଭିତରେ ଆଉ ସୁଖ ଲାଗୁ ନାହିଁ ।"

ଦୁଆରେ ବିଛଣା କରି ଟେକିଆଣି ଶୁଆଇଦେଲି । ଥରେ ଆଖିମେଲି ଚାହିଁଲା । ବଡ଼ ସ୍ନେହଭରା ଅଥଚ କରୁଣ ସେ ଚାହାଣି । ହାତ ଉଠାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲା, ଉଠାଇପାରିଲା ନାହିଁ । ଜାଣିପାରି ମୁଁ ହାତକୁ ଧରି ଟେକିଦେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲି । ମୋ ହାତକୁ ମୁଠାଇ ଧରିଅଛି । ଆଖି ବୁଜି ହୋଇଗଲା - ସବୁ ଶେଷ ।

ଏବେ ମଧ୍ୟ ଦୃଢ଼ ବିଶ୍ୱାସ, ମୋର ଜୀବନକାଳ ମଧ୍ୟରେ ସବୁ କାର୍ଯ୍ୟରେ, ଏପରିକି ଏହି କଥାଗୁଡ଼ିକ ବର୍ଣ୍ଣନା କଲାବେଳେ ପିତାମାତାଙ୍କର ସେହି ଅନ୍ତିମ ଆଶୀର୍ବାଦ ହିଁ ତା ପଛରେ ରହି ପ୍ରେରଣା ଦେଉଅଛି । ଆପଦବିପଦ, ଦୁଃଖସୁଖ, ରୋଗଯନ୍ତ୍ରଣା ସବୁ ସମୟରେ ମୋତେ ସାନ୍ତ୍ୱନା ଦେଉଅଛି; ଦେହରେ ବଳ, ମନରେ ଶକ୍ତି ଦେଉଅଛି ।

ବୋଉ ସେ ଯୁଗର ଅକ୍ଷର ମଡ଼ାଇ ନ ଥିବା ମଫସଲୀ ମହିଳା । କିନ୍ତୁ ତା'ର ସ୍ମରଣ ଶକ୍ତି ଅତି ପ୍ରଖର ଥିଲା । ଘରେ ତ ପ୍ରାୟ ପ୍ରତ୍ୟହ କୌଣସି ନା କୌଣସି ପୁରାଣ ପାଠ ହୁଏ । ସେ ସବୁଦିନ ଆଗ୍ରହରେ ଶୁଣେ । ବରଂ ତାହାରି ବରାଦରେ ହିଁ ଭାଇନା ପୁରାଣ ପାଠ କରନ୍ତି । ଥରେ ମାତ୍ର ଶୁଣି ସେ ସୁନ୍ଦର ଭାବରେ ବୁଝିଯାଏ, ଅନେକ ସମୟରେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଶ୍ରୋତା - ଭାଇନା, ବାପା, କକେଇ ବୁଝିପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ସେ ସମ୍ପର୍କରେ ଆଲୋଚନା, ଯୁକ୍ତିତର୍କ ଚାଲେ । ଶେଷରେ ବୋଉର କଥା ହିଁ ଠିକ୍ ହୁଏ ।

x x x x x

୧୯୨୨ ମସିହା । ଅଳକାଶ୍ରମରେ ଆଖପାଖ କେତୋଟି ଗ୍ରାମରେ ଭୀଷଣ ହଇଜା ବ୍ୟାପିଗଲା । ସୁଦର୍ଶନ ପ୍ରହରାଜ - ମୋର ସୁଦୁରିଆନା ସାଇକେଲରେ ଗାଁ ଗାଁ ବୁଲି ରୋଗୀଙ୍କ ସେବାରେ ଲାଗିଗଲେ । ମୁଁ ତାଙ୍କର ବଡ଼ ଭକ୍ତ, ପଟ୍ଟଶିଷ୍ୟ । ମୋତେ ମଧ୍ୟ ସେହି କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲଗାଇଦେଲେ ।

ଘର ଘର ବୁଲି ରୋଗୀଙ୍କ ଅବସ୍ଥା ଦେଖୁ । ଡାକ୍ତରଖାନାରୁ ଔଷଧ ନେଇ ଖାଇବାକୁ ଦେଉ । ଗୁରୁତର ରୋଗୀମାନଙ୍କୁ ଡାକ୍ତରଖାନାକୁ ଆଣିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରୁ । ସାନିଟାରୀ ଇନିସ୍‌ପେକ୍ଟରଙ୍କୁ ଧରି କୂଅ, ପୋଖରୀ ବିଶୋଧନ କରାଉ । ଅନେକ ସମୟରେ ସାଗୁପାଣି ତିଆରି କରି ସଙ୍ଗରେ ନେଇଥାଉ । ଗରିବମାନଙ୍କର ତାହା ପଥ୍ୟ ହୁଏ । ଆଶ୍ରମରୁ ସକାଳୁ ବାହାରିଗଲେ ଦିନେ ଦିନେ ଫେରିବାକୁ ରାତି ବେଶି ହୋଇଯାଏ । କିନ୍ତୁ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଗୋପବନ୍ଧୁ ଚୌଧୁରୀଙ୍କର କଡ଼ା ତାଗିଦା ଥାଏ, ସନ୍ଧ୍ୟା ପୂର୍ବରୁ ଫେରିବ । ଆଶ୍ରମ ଭିତରକୁ ଯିବା ପୂର୍ବରୁ ଗୋଡ଼ହାତ ଫିନାଇଲ ପାଣିରେ ଧୋଇବ, ଗରମ ପାଣିରେ ଗାଧୋଇବ ।

ସୁଦର୍ଶନ ପ୍ରହରାଜ ଜଣେ ବଳିଷ୍ଠ, କର୍ମଠ ଓ ପରଦୁଃଖକାତର ବ୍ୟକ୍ତି । କାମରେ ଲାଗିପଡ଼ିଲେ ଭୋକଶୋଷ ଭୁଲିଯାଆନ୍ତି । ଶୀତ, ବର୍ଷା, ଜୁନ୍ ମାସର ଟାଣ ଖରା ତାଙ୍କୁ କାମରେ ବାଧା ଦେଇପାରେ ନାହିଁ । ଏଭଳି ଗୁରୁ ପାଖରେ ଶିଷ୍ୟଙ୍କୁ ତ୍ରାହି ମିଳିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ତେଣୁ ନିରଳସ ଭାବରେ ହିଁ ଖଟିବାକୁ ପଡୁଥାଏ । ସେଥିରେ ମନରେ ଦୁଃଖ ନ ହୋଇ ବରଂ ଆନନ୍ଦ ମିଳୁଥାଏ ।

ସତ୍ୟବାଦୀ ସ୍କୁଲରେ ତ ରୋଗୀସେବା ପାଠ୍ୟର ଗୋଟାଏ ଅଙ୍ଗ ଥିଲା । ଛୋଟ ଛୋଟ ପିଲାମାନଙ୍କ ଦେହ କାଛୁରେ ପୂରି ଯାଇଥାଏ । ସକାଳେ ନିମ୍ବପତ୍ର ସିଝା ଗରମପାଣିରେ ଆଚାର୍ଯ୍ୟ ମହାଶୟ ନିଜେ ତାହା ଧୋଇ ସଫା କରି ଦିଅନ୍ତି । କଷ୍ଟ ହେଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କ ଆଗରେ ମୁହଁ ବିକୃତ କରିବାକୁ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଲାଜ ଲାଗେ । ଆଚାର୍ଯ୍ୟ ମହାଶୟ ଏଭଳି କଥାସବୁ କହି ପିଲା ମନକୁ ସରସ କରିଦିଅନ୍ତି ଯେ, କାଛୁଧୁଆ କଷ୍ଟ ସେ ଜାଣିପାରେ ନାହିଁ ।

ପାଳି ଅନୁସାରେ ଜଣେ ଲେଖାଏଁ ପିଲା ପ୍ରତିଦିନ ରୋଗୀସେବା କରନ୍ତି । ଯାହାର ପାଳି, ତାହାର କାମ ହେଉଛି, ସକାଳେ ଗୋଟିଏ ଛୋଟ ଗ୍ଲାସରେ କିଛି କିଛି ନିମ ଛେଲି ବା ଚିରେଇତା ସିଝା ପାଣି ପ୍ରତି ପିଲାକୁ ଦେବ । ଯେତେ ବଡ଼ ଅରୁଚିକର ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ କାହାରି ନ ଖାଇବାକୁ ସାଧ ନାହିଁ । ରୋଗୀ-ସେବକ ଆଚାର୍ଯ୍ୟ ମହାଶୟଙ୍କୁ କହିଦେବ ଯେ ! କିନ୍ତୁ ଯେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଖୁଆଏ, ସେ ଦିନଟା ତା'ର ଭାରି ଆନନ୍ଦ । ସେ ନିଜେ ଖାଏ ନାହିଁ – ତା କଥା ଆଚାର୍ଯ୍ୟ ମହାଶୟଙ୍କୁ କହିବାକୁ ତ କେହି ନାହିଁ ।

ଛାତ୍ରାବାସର କୌଣସି ପିଲା ଜ୍ୱର ବା ଅନ୍ୟ କିଛି ବେମାରରେ ପଡ଼ିଲେ ତା ପାଖରେ ରାତିଦିନ ବସି ରହିବାକୁ ପଡ଼େ । ଡାକ୍ତରଖାନାରୁ ଔଷଧ ଆଣି ଠିକ୍ ସମୟରେ ଖୁଆଇବା; ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବେଳାରେ ଦେହର ଉତ୍ତାପ ମାପି ଚାର୍ଟରେ ପୂରଣ କରିବା; ଦୁଧ, ବାର୍ଲି, ସାଗୁ, ପସାରୁଣି ପତ୍ର ସଂଗ୍ରହ କରି ଆଣି ପଥ୍ୟ କରାଇବା ତା'ର ଦାୟିତ୍ୱ । ଯାହାର ଯେଉଁଦିନ ପାଳି, ସେଦିନ ସେ ନିଷ୍ଠାର ସହିତ ଏହା କରିଥାଏ । ଏପରିକି ରୋଗୀର ମୁଣ୍ଡ, ଗୋଡ଼ ଚିପିଦେବା, ଝାଡ଼ା ପରିସ୍ରା ବିଛଣାରେ ହୋଇଗଲେ, ତାହା ସଫା କରିବାକୁ ସେ ତିଳେହେଲେ କୁଣ୍ଠାବୋଧ କରି ନ ଥାଏ । ପାଠ ପଢ଼ିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ପିଲା ଏହି ସେବାକାର୍ଯ୍ୟରେ ଅଭ୍ୟସ୍ତ ହୋଇଯାଏ । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସ୍କୁଲଠାରୁ ସତ୍ୟବାଦୀ ସ୍କୁଲର ଯେ ବିଶେଷତ୍ୱ ଥିଲା, ଏହି ରୋଗୀସେବା ସେସବୁ ମଧ୍ୟରୁ ଅନ୍ୟତମ ।

ବର୍ଷକେ ଥରେ ରଥଯାତ୍ରା ସମୟରେ ପୁରୀ ଯାଇ ଯାତ୍ରୀଙ୍କ ସେବା କରିବା ଦାୟିତ୍ୱ ସତ୍ୟବାଦୀ ସ୍କୁଲ ପିଲାମାନଙ୍କ ଉପରେ ପଡ଼ିଥାଏ । ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଯାତ୍ରୀ ସମାଗମ ହେତୁ ସେ ସମୟରେ ପ୍ରଥମେ ପୁରୀରେ ହଇଜା ଦେଖାଦିଏ ଓ କ୍ରମେ ଅନ୍ୟତ୍ର ବ୍ୟାପିଯାଏ ।

ଯାତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ଓ ରୋଗୀମାନଙ୍କ ସେବା କରିବାପାଇଁ ଜିଲ୍ଲା ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟଙ୍କ ନିମନ୍ତ୍ରଣରେ ସ୍କୁଲରୁ ବହୁସଂଖ୍ୟକ ଛାତ୍ର ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବକ ହୋଇ ଯାଇଥାଆନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ରହିବା ଓ ଖାଦ୍ୟପେୟର ସୁବନ୍ଦୋବସ୍ତ ସରକାରଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ କରାଯାଇଥାଏ । ଜଣେ ଡାକ୍ତର ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଖଞ୍ଜା ଯାଇଥାଆନ୍ତି ।

ଲେଖକଙ୍କୁ କେବଳ ଦୁଇଟି ରଥଯାତ୍ରାରେ ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବକ ହେବାର ସୁଯୋଗ ମିଳିଥିଲା ।

ସୂଚନା :

ଚଉଡିବା - ଚାରିଭାଙ୍ଗ କରିବା

ଚତ୍ତୁ ଦେବା - ଲୁହାକୁ ଗରମ କରି ଦେହରେ ଚିଆଁ ଦେବା

ଯାହା କରିବେ ସାଇଁ,

ତାହା କାହାରି ହାତରେ ନାହିଁ - ଏହା ଏକ ଲୋକବାଣୀ । ବିଧାତାଙ୍କ ବିଧାନକୁ କେହି ଅଟକାଇ ପାରିବେ ନାହିଁ । (ଯାହା ଘଟିବାର ଥିବ, ତାହା ଅବଶ୍ୟ ଘଟିବ)

ଅଚୈତନ୍ୟ ଅବସ୍ଥା - ଚେତାଶୂନ୍ୟ ଅବସ୍ଥା

ଅପରୂପ - ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁନ୍ଦର, ଯାହାର ତୁଳନା ନ ଥାଏ

ସଂଜ୍ଞାହୀନ - ଚେତାଶୂନ୍ୟ

ଆଚାର୍ଯ୍ୟ ମହାଶୟ - ଋଷିପ୍ରତିମ ହରିହର ଦାସ । ଉତ୍କଳମଣି ଗୋପବନ୍ଧୁଙ୍କର ସାଥୀ ଏବଂ ସତ୍ୟବାଦୀ ବନବିଦ୍ୟାଳୟର ଅନ୍ୟତମ ଶିକ୍ଷକ । ଶ୍ରଦ୍ଧାରେ ଲୋକେ ତାଙ୍କୁ ଆଚାର୍ଯ୍ୟ ହରିହର ଅଥବା ଆଚାର୍ଯ୍ୟ ମହାଶୟ କହନ୍ତି । ସେ ୧୮୭୯ ମସିହାରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରି ୧୯୭୧ ମସିହାରେ ମୃତ୍ୟୁବରଣ କରିଥିଲେ ।

ଅଳକାଶ୍ରମ - ଜଗତ୍‌ସିଂହପୁର ଜିଲ୍ଲାର ଆଶ୍ରମ । ସ୍ୱାଧୀନତା ଆନ୍ଦୋଳନ ସମୟରେ ଏହାର ଏକ ପ୍ରମୁଖ ଭୂମିକା ଥିଲା ।

ପ୍ରଶ୍ନାବଳୀ

ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଉତ୍ତରମୂଳକ :

୧. ଲେଖକଙ୍କ ବାପାଙ୍କ ପାଦରୁ ରକ୍ତ କାହିଁକି ଝରୁଥିଲା ?

୨. ଗ୍ରାମବାସୀମାନଙ୍କର ଡାକ୍ତରଙ୍କ ବିଷୟରେ କି ଧାରଣା ଥିଲା ?

୩. ବୈଦ୍ୟଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ପିଲାମାନେ ଡରୁଥିଲେ କାହିଁକି ?

୪. ବୈଦ୍ୟ ଲେଖକଙ୍କ ବାପାଙ୍କର ଚିକିତ୍ସା କିପରି କରିଥିଲେ ?

୫. ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟରକ୍ଷା ବହିରେ କଟା ଘା'ର ଚିକିତ୍ସା ସମ୍ବନ୍ଧରେ କ'ଣ ଲେଖାଥିଲା ?

୬. ଲେଖକଙ୍କ ବାପାଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ କିପରି ହୋଇଥିଲା ?

୭. 'ଯାହା କରିବେ ସାଇଁ, ତାହା କାହାରି ହାତରେ ନାହିଁ' - ଏହା କୁହାଯିବାର ଅର୍ଥ କ'ଣ ?

୮. ଲେଖକ ବୋଉଙ୍କର ସ୍ନେହପୂର୍ଣ୍ଣ ଆଦେଶ ଭାଙ୍ଗିପାରିଲେ ନାହିଁ କାହିଁକି ?

୯. ଲେଖକଙ୍କ ବୋଉଙ୍କର ଦେହାନ୍ତ କେବେ ହୋଇଥିଲା ?

୧୦. ସେତେବେଳେ ଲେଖକ କେଉଁଠାରେ ଚାକିରି କରୁଥିଲେ ?

୧୧. ୧୯୨୨ ମସିହାରେ କେଉଁଠାରେ ହଇଜା ବ୍ୟାପିଥିଲା ?

୧୨. ସୁଦର୍ଶନ ପ୍ରହରାଜ କିପରି ବ୍ୟକ୍ତି ଥିଲେ ?

୧୩. ସୁଦର୍ଶନଙ୍କ ସହିତ ମିଶି ଲେଖକ କିପରି ରୋଗୀ ସେବା କରୁଥିଲେ ?

୧୪. ଆଚାର୍ଯ୍ୟ ମହାଶୟ ପିଲାମାନଙ୍କର ସେବା କିପରି କରୁଥିଲେ ?

୧୫. ସତ୍ୟବାଦୀ ସ୍କୁଲର ଛାତ୍ରାବାସର ଛାତ୍ରମାନେ କିଭଳି ଭାବେ ରୋଗୀ ସେବା କରୁଥିଲେ ?

୧୬. ଲେଖକ କେଉଁଠାରୁ ରୋଗୀସେବା ଶିକ୍ଷା କରିଥିଲେ ?

୧୭. ଜିଲ୍ଲା ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ ସତ୍ୟବାଦୀ ସ୍କୁଲର ଛାତ୍ରମାନଙ୍କୁ ପ୍ରତିବର୍ଷ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରୁଥିଲେ କାହିଁକି ?

ସପ୍ରସଙ୍ଗ ସରଳାର୍ଥ ଲେଖ :

୧୮. ସତ୍ୟବାଦୀ ସ୍କୁଲରେ ରୋଗୀସେବା କରିବା ତାଲିମ୍ ପାଇଥିଲି, ତାହା ହିଁ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲଗାଇଲି ।

୧୯. ବଡ଼ ସ୍ନେହଭରା ଅଥଚ କରୁଣ ସେ ଚାହାଣି ।

୨୦. ଯଦି ଚିତ୍ରକର ହୋଇଥାଆନ୍ତି, ତେବେ ତା'ର ଗୋଟିଏ ଅପରୂପ ଛବି ଆଙ୍କି ଦେଇପାରନ୍ତି ।

୨୧. ମୋର ଜୀବନକାଳ ମଧ୍ୟରେ ସବୁ କାର୍ଯ୍ୟରେ, ପିତାମାତାଙ୍କର ସେହି ଅନ୍ତିମ ଆଶୀର୍ବାଦ ହିଁ ତା ପଛରେ ରହି ପ୍ରେରଣା ଦେଉଅଛି ।

ଦୀର୍ଘ ଉତ୍ତରମୂଳକ :

୨୨. ଲେଖକ ତାଙ୍କ ବାପା ବୋଉଙ୍କ ସେବା କିପରି କରିଥିଲେ ବର୍ଣ୍ଣନ କର ।

୨୩. ସତ୍ୟବାଦୀ ବନ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଛାତ୍ରମାନଙ୍କୁ କିପରି ରୋଗୀସେବା ଶିକ୍ଷା ଦିଆଯାଉଥିଲା ଲେଖ ।

୨୪. 'ସେବା କାମେ ମନ ନ ଥିଲେ ମାତି
ସଇତାନ ତହିଁ କରେ ରାଜୁତି ।'
ଏହି କବିତାଂଶର ଭାବ ସଂପ୍ରସାରଣ କରି ଗୋଟିଏ ଅନୁଚ୍ଛେଦ ଲେଖ ।

୨୫. ତୁମ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବକ ବାହିନୀଟିଏ ଗଠନ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଅନୁରୋଧ ଜଣାଇ ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ନିକଟକୁ ଦରଖାସ୍ତ ଲେଖ ।

୨୬. କୌଣସି ସେବାମୂଳକ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଅଂଶଗ୍ରହଣ ମାଧ୍ୟମରେ ତୁମେ ଲାଭ କରିଥିବା ଅନୁଭୂତିକୁ ବର୍ଣ୍ଣନା କରି ବଂଧୁଙ୍କ ନିକଟକୁ ଚିଠିଟିଏ ଲେଖ ।

ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଉତ୍ତରମୂଳକ :

୨୭. ସନ୍ଧିବିଚ୍ଛେଦ କର ।

ସ୍ୱେଚ୍ଛା, ଜଗନ୍ନାଥ, ଛାତ୍ରାବାସ, ଅଧିକାଂଶ, ଯଥେଷ୍ଟ, ପ୍ରଶ୍ନୋତ୍ତର

୨୮. ନିମ୍ନଲିଖିତ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକୁ ବାକ୍ୟରେ ବ୍ୟବହାର କର ।

ଅବାଞ୍ଛିତ, ପ୍ରତିଷେଧକ, ରୋଗାକ୍ରାନ୍ତ, ପାଠ୍ୟପୁସ୍ତକ, ପଟ୍ଟଶିଷ୍ୟ

୨୯. ନିମ୍ନଲିଖିତ ଶବ୍ଦମାନଙ୍କର ବିପରୀତ ଅର୍ଥବୋଧକ ଶବ୍ଦ ଲେଖ ।

ଅସହଯୋଗ, ଅସମ୍ଭବ, ରୋଗାକ୍ରାନ୍ତ, ପ୍ରତ୍ୟୁଷ, ଆଶୀର୍ବାଦ ।

୩୦. 'ଭୋକଶୋଷ', 'ଛଟପଟ' ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଯୁଗ୍ମଶବ୍ଦ । ପଠିତ ପ୍ରବନ୍ଧରେଥିବା ଯୁଗ୍ମଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକୁ ବାଛି ଲେଖ ।

୩୧. 'ଚୈତନ୍ୟ' ଶବ୍ଦ ପୂର୍ବରୁ 'ଅ' ଅକ୍ଷର ଯୋଗକଲେ ନୂଆ ଶବ୍ଦଟିଏ ହେବ - 'ଅଚୈତନ୍ୟ' । ସେହିପରି ଆରମ୍ଭରେ 'ଅ' ଅକ୍ଷର ଲଗାଇ ପ୍ରଥମେ ଚାରୋଟି ଶବ୍ଦ ଲେଖ ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ବାକ୍ୟରେ ବ୍ୟବହାର କର ।

୩୨. ତଳ ବାକ୍ୟମାନଙ୍କରେ ଥିବା ରେଖାଙ୍କିତ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକର ଅର୍ଥ ଲେଖ ।

(କ) ଗାଡ଼ିରେ ବହୁତ <u>ଭିଡ଼</u> ହୋଇଛି ।

(ଖ) ତାଙ୍କ ଘରେ କାମର <u>ଭିଡ଼</u> ନ ଥାଏ ।

(ଗ) ସେ ପାଖରେ ଠିଆ ହୋଇ ତୁମେ ଦଉଡ଼ିକୁ <u>ଭିଡ଼</u> ।

୩୩. 'ଶୁଆଇବା' ଗୋଟିଏ ପ୍ରେରଣାର୍ଥକ କ୍ରିୟା । ସେହିପରି ଆଉ ଚାରୋଟି ପ୍ରେରଣାର୍ଥକ କ୍ରିୟା ଲେଖ ।

୩୪. 'ମାରିବା' ଗୋଟିଏ କ୍ରିୟାପଦ; କିନ୍ତୁ 'ଘୁଙ୍ଗୁଡ଼ି ମାରିବା' ଗୋଟିଏ କ୍ରିୟାଯୁକ୍ତ ରୂଢ଼ି । କାରଣ ଏଠାରେ 'ମାରିବା'ର ଅର୍ଥ ଅଲଗା । 'ମାରିବା' ଶବ୍ଦକୁ ନେଇ ୫ଟି କ୍ରିୟାଯୁକ୍ତ ରୂଢ଼ି ଲେଖ ।

୩୫. ବନ୍ଧନୀ ମଧ୍ୟରୁ ଉପଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ବାଛି ଶୂନ୍ୟସ୍ଥାନ ପୂରଣ କର ।

(କ) ରୋଗୀପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ __________ ଆବଶ୍ୟକ ।

(ଶୁଶ୍ରଷା, ସୁଶ୍ରୂଷା, ସୁସ୍ରୁଷା, ଶୁଶ୍ରୂଷା)

(ଖ) ଶୁଭ __________ ଆସିଗଲା ।

(ମୁହୁର୍ତ୍ତ, ମୁହୂର୍ତ୍ତ, ମୂହୁର୍ତ୍ତ, ମୂହୂର୍ତ୍ତ)

(ଗ) ମା' ପୁଅକୁ __________ କଲେ ।

(ଆଶ୍ରିବାଦ, ଆଶିର୍ବାଦ, ଆଶୀର୍ବାଦ, ଆର୍ଶୀବାଦ)

ତୁମପାଇଁ କାମ :

୩୬. ଲେଖକଙ୍କର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ରଚନାବଳୀ ସଂଗ୍ରହ କରି ପଢ଼ ।

୩୭. ଦୁଃସ୍ଥ, ପୀଡ଼ିତର ସେବା ହେଉଛି ଅସଲ ମାନବିକତା - ଏହି ବିଷୟ ଉପରେ ତୁମ ଶ୍ରେଣୀରେ ଆଲୋଚନା ସଭାର ଆୟୋଜନ କର ।

❖❖❖

ଗୁରୁ-ଶିଷ୍ୟ ସମ୍ପର୍କ

● ଶତ୍ରୁଘ୍ନ ନାଥ

ଲେଖକ ପରିଚୟ :

ଭଦ୍ରକ ଜିଲ୍ଲାର ଉତ୍ତରବାହିନୀ ଗ୍ରାମରେ ପ୍ରଫେସର ଶତ୍ରୁଘ୍ନ ନାଥ (୧୯୧୫-୨୦୦୬)ଙ୍କ ଜନ୍ମ । ମୌଳିକ ଶିକ୍ଷା ସଂଗଠକ, ଶିକ୍ଷା ଅଧ୍ୟାପକ, ଶିକ୍ଷକ-ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ମହାବିଦ୍ୟାଳୟ ଏବଂ ରାଜ୍ୟ ଶିକ୍ଷା ପ୍ରତିଷ୍ଠାନର ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରି ସେ ସରକାରୀ କାର୍ଯ୍ୟରୁ ଅବସର ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ଶିକ୍ଷା-ପ୍ରଶାସକ ଓ ଚିନ୍ତାମୂଳକ ପ୍ରବଂଧ ଲେଖକ ଭାବରେ ପ୍ରଫେସର ନାଥ ପ୍ରସିଦ୍ଧି ଅର୍ଜନ କରିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ଲିଖିତ ପୁସ୍ତକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ 'ଜଗତରେ ଭାରତ', 'ପିଲାଙ୍କ ବିଲାତ କଥା', 'ଆମ ଭାଷା ବିଭବ', 'ବିଶ୍ୱ ଓ ବ୍ୟକ୍ତି', 'ଶିକ୍ଷାର ଧାରା', 'ଜୀବନ ଶିକ୍ଷା' ପ୍ରଭୃତି ପ୍ରଧାନ । 'ଚରାଚର ହିତାୟ' ପୁସ୍ତକଟି ପ୍ରଫେସର ନାଥଙ୍କ ଆତ୍ମଜୀବନୀ । ଏହି ପ୍ରବଂଧଟି ଲେଖକଙ୍କର 'ଜୀବନ ଶିକ୍ଷା' ପୁସ୍ତକରୁ ଗୃହୀତ ।

ଗୁରୁ ଓ ଶିଷ୍ୟଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଉତ୍ତମ ସଂପର୍କର ଗୁରୁତ୍ୱ ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନ ସମୟରେ ଏହି ସଂପର୍କର ଆବଶ୍ୟକତା ଓ ମହତ୍ତ୍ୱ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏହି ପ୍ରବଂଧରେ ଆଲୋକପାତ କରାଯାଇଛି ।

"**ଗୁ**ରୁଙ୍କୁ ନ ମଣିବ ନର, ଗୁରୁ ହିଁ ସାକ୍ଷାତ୍ ଈଶ୍ୱର", ଏହି ଭାବ, ଭାବନା ଓ ଭାବମୂର୍ତ୍ତି ବସ୍ତୁତଃ ପୁରାଣଯୁଗର । ଗୁରୁକୁଳ ଶିକ୍ଷାର ଏହା ପ୍ରାଣସ୍ୱରୂପ । ସେ ଯୁଗରେ "ଗୁରୁ ସାକ୍ଷାତ୍ ପରଂବ୍ରହ୍ମ" ଏହି ଦର୍ଶନରେ ଶିଷ୍ୟ ନତମସ୍ତକ ହୁଏ । ଏହି ସଂପର୍କ ସାଧନାଶାଣିତ, ଜ୍ଞାନଦୀପ୍ତ ଓ ଜୀବନ ଆଧାରିତ । କିନ୍ତୁ କର୍ପୂର ଯାଇଛି ମାତ୍ର କନା ପଡ଼ି ରହିଛି । "ଅତୀତକୁ ଉଦ୍‌ବୋଧଇ ବୃଥା ଭାଳି ଭାଳି" ନ୍ୟାୟରେ ସମସ୍ତ ଅତୀତ ଯେପରି ଶିକ୍ଷାର ଏହି ଇତିବୃତ୍ତ, ସେହିପରି କେବଳ ବୃଥା ଭାବନାରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି । ଏ ବିଷୟରେ କେହି କେହି ବୃଥା ଭାବନା କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଏସବୁ ଆଜି ଅବାସ୍ତବ, ଅବାନ୍ତର ଓ ଅପ୍ରାସଙ୍ଗିକ । ଅନ୍ୟ କେତେକ କହନ୍ତି, "କି ଥିଲା ଏ ରାଜ୍ୟ, କି ହୋଇଛି ଆଜ ?'' ସେମାନେ କଳ୍ପନାବିଳାସୀ । ସ୍ୱପ୍ନର ଆନନ୍ଦ ସେମାନଙ୍କୁ ବିଭୋର କରେ । କିନ୍ତୁ ଜାଗ୍ରତ ଅବସ୍ଥା ମର୍ମାନ୍ତିକ ଯନ୍ତ୍ରଣାଦାୟକ ହୁଏ । କିନ୍ତୁ ପ୍ରଶ୍ନ ହେଉଛି, ସେ ସଂପର୍କ ଆଉ ଫେରିବ କି ?

ସଂପର୍କ ଦୂରେ ଥାଉ, ଶିକ୍ଷକ ଆଜି ଗୁରୁ ରୂପେ ପରିଚିତ ହେବାକୁ ମନ କରୁ ନାହାନ୍ତି । ସେପରି ସଂବୋଧନ ମଧ୍ୟ ଏକପ୍ରକାର ବ୍ୟଙ୍ଗ ବା ଚାଟୁ ହୋଇଯାଉଛି, ଯାହାକୁ ସହଜରେ ସହି ହେଉ ନାହିଁ । ଶିକ୍ଷା ପଦ୍ଧତିର ମୂଳରୁ ଚୂଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗୁରୁ ପଦବାଚ୍ୟ ହେବାର ବାସନା ମନରେ ନାହିଁ । ଶିଷ୍ୟ ଶବ୍ଦର ସେହି ଅର୍ଥ ଆଜି ଅଭିଧାନ ବହିର୍ଭୂତ ପରି ମନେ ହୁଏ । ଛାତ୍ର ଆଜି ଶାସନ ବିରୋଧରେ ବିଦ୍ରୋହୀ ଓ ବିପ୍ଳବୀ । ଶାସନ ସମ୍ଭବତଃ ଅପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ଓ ପ୍ରଗତିର ପରିପନ୍ଥୀ ।

ଉଦ୍ଦାମ ଓ ଉନ୍ମୁଖ ଶକ୍ତି ଏହି ଶୃଙ୍ଖଳାରେ ଶ୍ୱାସରୁଦ୍ଧ । ତେଣୁ ଏହା ଶିଷ୍ୟର ପ୍ରାଣ ପରିଚାୟକ ହେବ କିପରି ? ପକ୍ଷାନ୍ତରରେ ଗୁରୁ-ଶିଷ୍ୟ ଶବ୍ଦ ଆଜି ଅଭିଧାନରେ ରୂପାନ୍ତରିତ ହୋଇଅଛି । ଶଠତା, ସଂକୀର୍ଣ୍ଣତା, ସ୍ୱାର୍ଥାନ୍ଧତା, ହିଂସା, ହୁଙ୍କାର ଆଦି ଆଚରଣରେ ଗୁରୁ ଓ ଶିଷ୍ୟ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି । କାଳର ଗତିରେ ମୂଲ୍ୟବୋଧର ଅବକ୍ଷୟ ଘଟିଛି । ଏହା ଫଳରେ ରୂପାନ୍ତରୀକରଣ ହୋଇଅଛି । କିନ୍ତୁ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ଭୂମିକାରେ ମଧ୍ୟ ମୂଳ ପ୍ରକୃତି ଦୁଇଟି ଦିଗରେ ଅତୁଟ ରହିଛି, ତାହା ହେଉଛି ସଂପର୍କରେ ଅଭେଦତ୍ୱ, ଅର୍ଥାତ୍ ଯେ ଗୁରୁ ସେ ଶିଷ୍ୟ ଓ ଯେ ଶିଷ୍ୟ ସେ ଗୁରୁ । ଏହାଛଡ଼ା ଦ୍ୱିତୀୟ ଦିଗ ହେଉଛି, 'ଶିଷ୍ୟାତ୍ ଇଚ୍ଛେତ୍ ପରାଜୟମ୍ ।'

ଏହା ସତ୍ତ୍ୱେ ଏ କଥା ସତ୍ୟ ଯେ କୌଣସି ଦେଶର ଗୌରବ, ସେ ଦେଶର ଲୋକ ଚରିତ୍ର ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ । ତଦ୍ଦ୍ୱାରା ଦେଶ ବଳୀୟାନ୍ ହୁଏ । ଲୋକମାନଙ୍କ ଚରିତ୍ର ଓ ଜୀବନର ଗୁଣ ଶକ୍ତିର ମୁଖ୍ୟ ଉତ୍ସ ଅଟେ । ଜାତିର ଜୟଗାଥାର ମୂଳ ପିଣ୍ଡ ହେଉଛି ଜୀବନ । ଅଥଚ ଏହି ଜୀବନର ନିର୍ମାଣ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ କରାଯାଏ । ଜୀବନ ପ୍ରଭାବିତ ହୁଏ । ଜୀବନ ସୌଧର ମୂଳଭିତ୍ତି ଶିକ୍ଷାଳୟରେ ପଡ଼ିଥାଏ । ଚରିତ୍ର ଗଠନ ସେଠୁ ବିଧିବଦ୍ଧ ଭାବରେ ହୁଏ । ପୁଣି ଶିକ୍ଷକ ହୁଅନ୍ତି ବିଦ୍ୟାଳୟ । ଶିକ୍ଷାୟତନକୁ ସତ୍ୟ, ଶିବ ଓ ସୁନ୍ଦର କରିବାରେ ଶିକ୍ଷକ ହିଁ ମୁଖ୍ୟତଃ ଦାୟୀ । ଏହି ନୀତି ସିନା ଗୁରୁକୁଳର ଶିକ୍ଷାକୁ ପରିଚାଳିତ କରିଥିଲା, କିନ୍ତୁ ଆଜିର ଜଟିଳ ସମାଜରେ ଏହାର ଆବଶ୍ୟକତା ଅଧିକ ।

ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ଗୁରୁତ୍ୱ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କୁହାଯାଏ ଯେ ପିତାମାତା ଜନ୍ମ ଦିଅନ୍ତି । ଜନ୍ମଦାନ ସଂପର୍କରେ ତାଙ୍କ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଏତିକିମାତ୍ର । ଘାତକ ଖଣ୍ଡାରେ ପ୍ରାଣ ନିଅନ୍ତି ଓ ତାଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ ସେତିକିରେ ସରେ । କିନ୍ତୁ ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ଶିକ୍ଷା ଚିରନ୍ତନ । ଜୀବନ-ବ୍ୟାପୀ କୋଟି କୋଟି ପ୍ରାଣକୁ ଶିକ୍ଷକ ପ୍ରଭାବିତ କରନ୍ତି । ତାଙ୍କ ପ୍ରଭାବ ଅନନ୍ତ । ଏହା କେବେ ସରିବ କିଏ କହିବ ? ଏହା କାଳାତୀତ ଓ ଏହା କାଳଲିପିକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରେ । ଏହି କାଳଜୟୀ ପ୍ରଭାବ ବିଷୟରେ ଶିକ୍ଷାୟତନର ସଚେତନତା ଏକାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ । ଏହାର ଜ୍ୟୋତି ଚିର ଜାଜ୍ୱଲ୍ୟମାନ । ଦୀପରୁ ଦୀପ ଜଳି ଜଳି ଯାଏ । ଏହା କିନ୍ତୁ କ୍ଷୀଣ ହୁଏ ନାହିଁ । ବରଂ ନିଜେ ଜଳି ଜଳି ଯାଏ । ଏପରି ବିରଳ ଆତ୍ମତ୍ୟାଗର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଶିକ୍ଷା ଓ ସେବା କ୍ଷେତ୍ରକୁ ବହୁଳ ଭାବରେ ଋଦ୍ଧିମନ୍ତ କରିଛି । ପଠନ-ପାଠନର ସତ୍ୟନିଷ୍ଠ ସାଧନା ଶିକ୍ଷାର ଇତିହାସକୁ ମହିମାନ୍ୱିତ କରିଛି । ପଠନ ବିରହିତ ପାଠନ କେବଳ ଶୁଷ୍କ ବଖାଣରେ ପରିଣତ ହୋଇଅଛି । ପ୍ରଭାବକାରୀ ପ୍ରାଣର ପ୍ରାଚୁର୍ଯ୍ୟ ଗୁରୁଜୀବନକୁ ଗରୀୟାନ୍ କରେ । ଆଦର୍ଶ ଦ୍ୱାରା ଏହା ଜୀବନ୍ତ ହୁଏ । ସଂକ୍ରମଣରେ ସହାୟକ ହୁଏ ।

ସେଥିପାଇଁ ଗୁରୁଙ୍କ ସ୍ଥାନ ଉଚ୍ଚରେ । ଶିକ୍ଷାପଦ୍ଧତିର ସର୍ବୋର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେ । ଯୁଗେ ଯୁଗେ ସେ କେବଳ ଶିକ୍ଷାର୍ଥୀଙ୍କର ନୁହେଁ, ସମଗ୍ର ସମାଜର ନମସ୍ୟ । ଜଣେ ମନୀଷୀ ଏହି ଭାବନାକୁ ସ୍ୱୀୟ ବାଣୀରେ ପ୍ରକାଶ କରିଛନ୍ତି । ତାହା ହେଉଛି, "ମୁଁ ମୋର ଜନ୍ମପାଇଁ ପିତାମାତାଙ୍କ ସମୀପରେ ଋଣୀ, କିନ୍ତୁ ମୋର ଜୀବନପାଇଁ ଗୁରୁଙ୍କ ସମୀପରେ ଋଣୀ ।" ଗୁରୁ ପ୍ରାଣ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରନ୍ତି । ଶ୍ରେଣୀ କୋଠରି ନ ଥାଇପାରେ । ଉପକରଣ ନ ଥାଉ । ଆଡ଼ମ୍ବର ଦୂରେଇ ଯାଉ । ସେ ହିଁ ସବୁ । ଗୁରୁଙ୍କର ମାତ୍ର ପଦଟିଏ କଥା ଶିଷ୍ୟମାନଙ୍କର କୋଟି କୋଟି ପ୍ରାଣରେ କୋଟି କୋଟି ରୂପରେ ଉଦ୍ଭାସିତ ହୁଏ ।

ଏ ତ ହେଲା ଗୋଟିଏ ଦିଗ । କାହାପାଇଁ ଗୁରୁ ? ସେ କାହାର ? ତାଙ୍କ ସମ୍ପର୍କ କାହା ସହିତ ? ସତ୍ୟପ୍ରତି ସମର୍ପଣ ଓ ଜ୍ଞାନ ଦାନରେ ନିଷ୍ଠା ଯୋଗୁଁ ଶିଷ୍ୟଙ୍କର ଜ୍ଞାନପିପାସା ବୃଦ୍ଧି ପାଇବ । କିନ୍ତୁ ଶିକ୍ଷା ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ କେନ୍ଦ୍ରସ୍ଥ ହେଉଛନ୍ତି ଶିଷ୍ୟ । ସେ ଶ୍ରଦ୍ଧାବାନ୍ ହେବେ । ସେ ସ୍ୱାଧ୍ୟାୟ କରିବେ । ସେ ଅନୁରାଗୀ ହେବେ । ଏହା ଫଳରେ ଗୁରୁ-ଶିଷ୍ୟ ସଂପର୍କରେ ମୂଳମନ୍ତ୍ର, 'ତେଜସ୍ୱିନାବଧୀତମସ୍ତୁ' କାର୍ଯ୍ୟତଃ ପ୍ରକାଶ ପାଇବ । ଗୁରୁ ହେବେ 'ଶିଷ୍ୟପରାୟଣ' ଓ ଶିଷ୍ୟ ହେବେ 'ଗୁରୁପରାୟଣ' । ଉଭୟ ଗୁରୁ ଓ ଶିଷ୍ୟ ବିଦ୍ୟାପରାୟଣ ହେବେ । ସେମାନଙ୍କ ବିଦ୍ୟା ସେବାପରାୟଣ ହେବ । ଏଥିରେ ଗୁରୁ, ଶିଷ୍ୟ, ସମାଜ ଓ ଅଭିଭାବକ ଜଡ଼ିତ ହେବେ ।

ଦୁଃଖର କଥା, ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମର ଗୁରୁ-ଶିଷ୍ୟ ସଂପର୍କ ଏପ୍ରକାର ନୁହେଁ । ସଂପର୍କ ନିବିଡ଼ ନ ହୋଇ ଅନେକ ସ୍ଥଳରେ କଳୁଷିତ ହୋଇଯାଉଛି । କୁତ୍ସା ଓ କଳଙ୍କ ଆରୋପ କରାଯାଉଛି । ସନ୍ଦେହ ଓ ଶଙ୍କା ଉଭୟଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବିଭେଦ ଓ ବ୍ୟବଧାନ ସୃଷ୍ଟି କରିଛି । ଶିକ୍ଷାର ପ୍ରସାର ଓ ଶିକ୍ଷାୟତନର ସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧି ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଗୁରୁ ଓ ଶିଷ୍ୟଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଦୂରତ୍ୱ ବୃଦ୍ଧି ପାଉଛି । ଏହା ଫଳରେ ବ୍ୟକ୍ତିର ପ୍ରତିଭା ଓ ଜାତୀୟ ନୈପୁଣ୍ୟର ବିକାଶ ହେଉ ନାହିଁ । ସମ୍ବଳର ସମୁଚିତ ଉପଯୋଗ ହୋଇପାରୁ ନାହିଁ । ଶିକ୍ଷାର ଲକ୍ଷ୍ୟ ପଣ୍ଡ ହୋଇଯାଉଛି । ଶିକ୍ଷାଳୟ ସମାଜଠାରୁ ଦୂରେଇ ଯାଉଛି । ଶ୍ରଦ୍ଧାର ବୃଦ୍ଧି ପରିବର୍ତ୍ତେ ଜୀବନ, ସମୟ, ଶକ୍ତି ଓ ଅର୍ଥ ଶ୍ରାଦ୍ଧ ହିଁ ସାର ହୋଇ ଯାଉଛି । ଶିକ୍ଷାୟତନ ସାଧନାର ପୀଠ ନ ହୋଇ ସଂଘର୍ଷ ଓ ସଂଗ୍ରାମର କ୍ଷେତ୍ର ହୋଇଯାଉଛି । ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଶକ୍ତିର ସଂଚାର ଘଟିବା ପରିବର୍ତ୍ତେ ଅସୁର ଶକ୍ତିର ତାଣ୍ଡବଲୀଳା ସଂଗଠିତ ହେଉଛି । ସହଯୋଗ ସୂତ୍ରର ସମ୍ମିଳିତ ଉଦ୍ୟମ ଆଦୌ ନାହିଁ କହିଲେ ଚଳେ । ବରଂ ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱାର୍ଥ ସାଧନ ପାଇଁ ଅହେତୁକ ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱିତା ଚାଲିଛି । ଆମ ଶିକ୍ଷା ଏକ ଗଣପ୍ରକ୍ରିୟା ହୋଇପାରି ନାହିଁ । ଏହା ଫଳରେ ଯେଉଁ ମୁଷ୍ଟିମେୟ ଲୋକ ଶିକ୍ଷାର ସୁବିଧା ଭୋଗ କରୁଛନ୍ତି, ସେମାନେ ଏହାକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ କରଗତ କରି ପକାଉଛନ୍ତି । ପରିବର୍ତ୍ତନର ସକଳ ପ୍ରଚେଷ୍ଟା ପାଣି ଫୋଟକା ପରି ମିଳେଇ ଯାଉଛି ।

ଆମ ଶିକ୍ଷା ବିଶେଷ ଭାବରେ ପୁସ୍ତକ-କୈନ୍ଦ୍ରିକ । ମୁଖସ୍ଥୀକରଣ ଖୁବ୍ ଗୌରବ ଅର୍ଜନ କରିଛି । ଏହା ଗୁରୁ-ଶିଷ୍ୟର ସୁସଂପର୍କ ସ୍ଥାପନ କରିବାରେ ପରିପନ୍ଥୀ । ବରଂ ଗୁରୁଙ୍କର ସ୍ୱୀକୃତି ଅନାବଶ୍ୟକ ମନେହୁଏ । କାମର ଜଗତ ଓ ପାଠର ଜଗତ ମଧ୍ୟରେ ବ୍ୟବଧାନ ବଢ଼ି ବଢ଼ି ଚାଲିଛି । ସମାଜଠାରୁ ବିଚ୍ଛିନ୍ନ ଓ ବିରକ୍ତ ହୋଇ ଶିକ୍ଷାୟତନର ସୌଧ ଉପରକୁ ଉଠିଯାଉଛି । ଏପରି ସ୍ଥଳରେ ଅନର୍ଗଳ ବଖାଣିବା ଓ ବକ୍ତୃତା ଦେବା ଗୁରୁଙ୍କର ପରମ ଧର୍ମ ହୋଇଛି । ଛାତ୍ରମାନେ ଏହାକୁ ଅଧିକ ମୂଲ୍ୟ ଦେଉଛନ୍ତି । ସେମାନେ ଦୂରରୁ ଶୁଣୁଛନ୍ତି । ସେତିକିରେ ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀରେ ପ୍ରଥମ ହେବାର ଯୋଗ୍ୟତା ମିଳିପାରୁଛି । ଶିଷ୍ୟଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ଗୁରୁଙ୍କର ସମୀପ ହେବାର ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ । କରି ଦେଖାଇ ଦେବାର ସୁଯୋଗ ନାହିଁ । ପରସ୍ପରର ଜୀବନକୁ ସମୃଦ୍ଧ କରିବାର ସଚେତନତା ଆସିବ କାହିଁକି ? ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଓ ସାଧାରଣ ଜୀବନରେ ଐକ୍ୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରି ବିଚାରକୁ ଆଚରଣରେ ଫଳେଇବାର ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ । ପ୍ରଣାଳୀ, ପରୀକ୍ଷା ଓ ପ୍ରଶାସନ ଆଦି ସକଳ କ୍ଷେତ୍ର ଗୁରୁ ଶିଷ୍ୟ ନିକଟ ସଂପର୍କ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବାରେ ସହାୟକ ହେଉ ନାହିଁ । ଛୋଟ ବଡ଼ ସବୁ କାମରେ ରାଜନୀତିର କଳୁଷିତ ଅନୁପ୍ରବେଶ ଏକ ପ୍ରଧାନ ଅନ୍ତରାୟ ହୋଇଅଛି । ଶିକ୍ଷା ଏକ ସହଯୋଗୀ ବିକାଶମୂଳକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ - ଏହା ସାବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇପାରୁନାହିଁ । ପ୍ରତିଭାର ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରକାଶ କ୍ୱଚିତ୍ ଦେଖାଯାଉଛି । କାଗଜପତ୍ରରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠା, କିନ୍ତୁ କାମରେ କାହିଁ ?

ଅତଏବ ଗୁରୁ-ଶିଷ୍ୟର ସୁସ୍ଥ ସଂପର୍କ କେବଳ ଗୁରୁକୁଳ ଶିକ୍ଷା ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଗୌରବାବହ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ନୁହେଁ, ଏହା ଆଜିର ଆବଶ୍ୟକତା । ଶିକ୍ଷା ଏକ ଗଣଆନ୍ଦୋଳନରେ ପରିଣତ ହେବାକୁ ଯାଉଛି । ଏହା ସାମାଜିକ ଓ ଆର୍ଥନୀତିକ ବିକାଶର ଅଙ୍ଗ ଓ ସାଧନ ଅଟେ । ସେହି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅନୁଷ୍ଠାନକୁ ସାମାଜିକ ଦାୟିତ୍ୱ ବହନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଶିକ୍ଷାର ସାମାଜିକ ଲକ୍ଷ୍ୟ ରହିବା ଉଚିତ । ଶିକ୍ଷାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ସ୍ତରରେ ସମାଜସେବା ଏହାର ଏକ ଅବିଚ୍ଛେଦ୍ୟ ଅଙ୍ଗ ହେବ । ଶିକ୍ଷାନୁଷ୍ଠାନରେ ଶ୍ରେଣୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଓ ବହିର୍ଭୂତ କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ସାମାଜିକ ସମସ୍ୟା ଓ ପ୍ରସଙ୍ଗ ସହିତ ସଂପର୍କୀକୃତ ହେବ । ଏବେ ସମାଜସେବା ଶିବିରଦ୍ୱାରା କିଛି କାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଉଛି । ଏହା ସ୍ୱାଭାବିକ ରୀତିରେ ଶିକ୍ଷାୟତନର ଅଙ୍ଗୀଭୂତ ହେବ । ତଦ୍ଦ୍ୱାରା ଏବକାର ମାମୁଲି କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ଚିତ୍ତାକର୍ଷକ ଓ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ହେବ । ଏହା ଫଳରେ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ ଗତିଶୀଳ ହେବ । ଶିକ୍ଷାୟତନର ସମସ୍ତ ସମୟ ଯଦି କେତେଖଣ୍ଡ ପାଠ୍ୟପୁସ୍ତକକୁ ବାରମ୍ବାର ପୁନରାବୃତ୍ତି କରିବାରେ ଆବଦ୍ଧ ହୁଏ, ତେବେ ସମସାମୟିକ ସମାଜ ପ୍ରତି ଏହା ଅର୍ଥହୀନ ହୋଇପଡ଼ିବ ।

ଏବେ ସମାଜରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଚାଲିଛି । ବିକାଶମୂଳକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମଦ୍ୱାରା ସାମାଜିକ ଜୀବନ ନିରନ୍ତର ପ୍ରଭାବିତ ହେଉଅଛି । ଉତ୍ପାଦନର କୌଶଳ ଏକ ନୂତନ ଦିଗରେ ବିକାଶ ଲାଭ କରୁଛି । ଜ୍ଞାନର ପରିସୀମା କ୍ଷିପ୍ରତର ଗତିରେ ବିସ୍ତାରିତ ହେଉଅଛି । ସଂସ୍କୃତିର ସ୍ୱରୂପ ସମୃଦ୍ଧ ହେବାରେ ଲାଗିଛି । ସେପରି ସ୍ଥଳରେ ଶିକ୍ଷାୟତନ ସାମାଜିକ ପରିବର୍ତ୍ତନର ମାଧ୍ୟମ ହେବ । ଗୁରୁ-ଶିଷ୍ୟ-ଅଭିଭାବକଙ୍କ ସମ୍ମିଳିତ ଉଦ୍ୟମରେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକଳ୍ପ ହାତକୁ ନିଆଯିବ । ବଡ଼ ବଡ଼ ଶିକ୍ଷାୟତନର ଶିକ୍ଷାର୍ଥୀମାନଙ୍କୁ ଶ୍ରେଣୀ ନିର୍ବିଶେଷରେ ଦଶ ଜଣ ବା ପନ୍ଦର ଜଣ କରି ଦଳ ଗଠନ କରାଯିବ ଓ ଜଣେ ଜଣେ ଶିକ୍ଷକ ଏମାନଙ୍କ ଦାୟିତ୍ୱରେ ରହି କାମ କରିବେ । ଶିକ୍ଷା ଓ ବୃତ୍ତିଗତ ନିର୍ଦ୍ଦେଶନା, ବିଶେଷକରି ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ନିର୍ଦ୍ଦେଶନା ଅନୁଷ୍ଠାନର ଅଙ୍ଗ ହେବ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅନୁଷ୍ଠାନରେ ଗୁରୁ-ଅଭିଭାବକ ସମିତି ଗଠନ କରାଯିବ । ଏହାଦ୍ୱାରା ଶିକ୍ଷାର୍ଥୀଙ୍କର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ବିକାଶ କରାଯାଇପାରିବ । ଶିକ୍ଷାର ଉନ୍ନତି ଓ ସଂସ୍କାର ବିଧାନ କରାଯାଇପାରିବ । ପରିବାରକୁ ଶିକ୍ଷା ସହାୟକ କରି ଏହା ଶିକ୍ଷାଳୟର ଯେପରି ସହଯୋଗୀ ହେବ ସେହି ଆଭିମୁଖ୍ୟ ରହିବ । ପରିଶେଷରେ ଶିକ୍ଷାର ଲକ୍ଷ୍ୟ ସାଧିତ ହୋଇପାରିବ ।

ବିଜ୍ଞାନ ଓ କାରିଗରି ବିଦ୍ୟାର ନାହିଁ ନ ଥିବା ବିକାଶର ପ୍ରସାର ଓ ପ୍ରଭାବ ବଢୁଛି । ଏହା ଫଳରେ ରେଡ଼ିଓ, ଟେଲିଭିଜନ, ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ଆଦି ଗଣମାଧ୍ୟମର ବିକାଶ ହୋଇଛି । ଆନନ୍ଦ ଓ ଆମୋଦ ଦେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସେସବୁ ଶିକ୍ଷାର ଏକ ଅଭିନବ ଉତ୍ସ ରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛି । ତେଣୁ ସେ ବେଳ ପରି ଏ ବେଳରେ ଗୁରୁ ଆଉ ଜ୍ଞାନଦାନର ଏକମାତ୍ର ଅଧିକାରୀ ହୋଇ ନାହାନ୍ତି । ଶ୍ରେଣୀ କୋଠରି ଜ୍ଞାନାର୍ଜନର ଏକମାତ୍ର ପରିସର ହୋଇ ରହି ନାହିଁ । ଏପରି ସ୍ଥଳରେ ଗୁରୁଶିଷ୍ୟର ସମ୍ପର୍କ ନିୟାମକ ଓ ପ୍ରାଧିକାର-ଭିତ୍ତିକ ନ ହୋଇ ସହାୟକ, ସହଯୋଗୀ ଓ ଉତ୍ସାହପ୍ରଦ ହେବା ଉଚିତ ।

ଶିକ୍ଷାଳୟ ଏକ ପରମ୍ପରାଗତ ଅନୁଷ୍ଠାନରେ ପରିଣତ ନ ହୋଇ ଏକ ସାମାଜିକ ଗବେଷଣାଗାର ହେବ । ଗୁରୁ ଓ ଶିଷ୍ୟ ହେବେ ସାମାଜିକ ଇଞ୍ଜିନିୟର । ଚିରାଚରିତ ଓ ଚିରନ୍ତନ ମୂଲ୍ୟବୋଧର ପୁନଃ ମୂଲ୍ୟାୟନ କରାଯିବ । ସମାଜର ସୁରକ୍ଷା ଓ ନୂତନ ସମାଜର ସୃଷ୍ଟି - ଏହି ଉଭୟ ଦିଗରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରାଯିବ ।

ପାଠ୍ୟତାଲିକା, ପାଠ୍ୟପୁସ୍ତକ ଓ ପରୀକ୍ଷାର ଦାସ ନ ହୋଇ ଗୁରୁ ଓ ଶିଷ୍ୟ ଏକ ଉନ୍ମୁକ୍ତ ପରିବେଶରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବେ । ସାମାଜିକ ସମସ୍ୟାର ଅଧ୍ୟୟନ କରାଯିବ । ସେସବୁର ସମାଧାନପାଇଁ ଚିନ୍ତା ଓ ସାମର୍ଥ୍ୟର ସଂଚାର କରାଯାଇପାରିବ । ସମୀପସ୍ଥ ପରିବେଶର ସମସ୍ୟା ପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ରହିବ । ଏହାଦ୍ୱାରା ଗୁରୁ ଓ ଶିଷ୍ୟ ଶିକ୍ଷାର ପୁନର୍ଗଠନରେ ସହାୟକ ହୋଇପାରିବେ ।

ସୂଚନା :

ଗୁରୁକୁଳ - ପ୍ରାଚୀନ ସମୟର ଶିକ୍ଷାଳୟ । ସେହି ସ୍ଥାନରେ ଜଣେ ଜଣେ ଗୁରୁଙ୍କ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନରେ ଥାଇ ଶିଷ୍ୟମାନେ ଶିକ୍ଷା ଗ୍ରହଣ କରୁଥିଲେ ।

କାଳାତୀତ - ଯାହା କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟର ସୀମା ମଧ୍ୟରେ ଆବଦ୍ଧ ହୋଇ ରହି ନ ଥାଏ ।

ଇତିବୃତ୍ତ - ଇତିହାସ, ପ୍ରାଚୀନ କଥା

ଉନ୍ମୁଖ - ଉତ୍ସୁକ, ତତ୍ପର, ଆଗ୍ରହୀ

ପରିପନ୍ଥୀ - ବିରୋଧୀ, ବିପକ୍ଷ, ପ୍ରତିରୋଧକ

ଘାତକ - ହତ୍ୟାକାରୀ

ଚିରନ୍ତନ - ସ୍ଥାୟୀ, ଯାହା ସବୁ ସମୟରେ ଥାଏ

ଜାଜ୍ୱଲ୍ୟମାନ - ଅତି ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ

ବିରହିତ - ବିହୀନ, ବିଯୁକ୍ତ

ମୂଲ୍ୟବୋଧ - କୌଣସି ବସ୍ତୁ ବା ଚିନ୍ତାଧାରାର ଗୁଣକୁ ଉପଲବ୍‌ଧି କରିଥିବା ହେତୁ ତା ଉପରେ ଗଭୀର ବିଶ୍ୱାସ ସ୍ଥାପନ ।

ଅବିଚ୍ଛେଦ୍ୟ - ଯାହାକୁ ବିଚ୍ଛିନ୍ନ କରିହୁଏ ନାହିଁ

ନିୟାମକ - ଯେ ନିୟମ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରେ, ପରିଚାଳକ

ମୁଷ୍ଟିମେୟ - ଅଳ୍ପସଂଖ୍ୟକ, ଗୋଟିଏ ମୁଠା ଭିତରେ ମାପି ହେଉଥିବା ଭଳି ପରିମାଣ

ସଂସ୍କୃତି - ଲୋକଚଳଣି (ଭାଷା, ରୁଚି, ନୀତି, ଖାଦ୍ୟପେୟ, ବେଶଭୂଷା, କଳା, ଭାସ୍କର୍ଯ୍ୟ ଇତ୍ୟାଦି ସଂସ୍କୃତିର ଅନ୍ତର୍ଗତ)

"ଅତୀତକୁ ଉଦ୍‌ବୋଧଇ ବୃଥା ଭାଳି ଭାଳି" - ଅତୀତର ପ୍ରାପ୍ତି ଓ ସୁଖସଂପଦ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଭାଳିହେବା, ଏହି ଅଂଶଟି ମଧୁସୂଦନ ରାଓଙ୍କ ବିଖ୍ୟାତ କବିତା 'ଜୀବନଚିନ୍ତା'ର ଏକ ଧାଡ଼ି ।

ଶିଷ୍ୟାତ୍ ଇଚ୍ଛେତ୍ ପରାଜୟମ୍ - ଶିଷ୍ୟଠାରୁ ଗୁରୁ ନିଜର ପରାଜୟ ଇଚ୍ଛା କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଏହା ହେଉଛି ଜଣେ ଆଦର୍ଶ ଗୁରୁର ଅଭିଳାଷ ।

ତେଜସ୍ୱିନାବଧୀତମସ୍ତୁ - (ନୌ ଅଧୀତମ୍ ତେଜସ୍ୱି ଅସ୍ତୁ) ଆମ ଗୁରୁଶିଷ୍ୟଙ୍କଦ୍ୱାରା ଅଧ୍ୟୟନ କରାଯାଇଥିବା ବିଦ୍ୟା ତେଜୋମୟୀ ହେଉ । ଏହା ହେଉଛି 'କଠୋପନିଷଦ୍' ଅନ୍ତର୍ଗତ ଶାନ୍ତି ପାଠର ଏକ ଅଂଶ । ପୁରାକାଳରେ ଗୁରୁ ଓ ଶିଷ୍ୟ ଶାନ୍ତିପାଠ କରିବା ସମୟରେ ମିଳିତ ଭାବରେ ଏହି ବାଣୀ ଉଚ୍ଚାରଣ କରୁଥିଲେ ।

ପ୍ରଶ୍ନାବଳୀ

ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଉତ୍ତରମୂଳକ :

୧. ଗୁରୁକୁଳ ଶିକ୍ଷା କହିଲେ ତୁମେ କ'ଣ ବୁଝୁଛ ?

୨. 'ଗୁରୁଙ୍କୁ ନ ମଣିବ ନର' - ଏପରି କୁହାଯିବାର ଅର୍ଥ କ'ଣ ?

୩. 'ଅତୀତକୁ ଉଦ୍‌ବୋଧଇ ବୃଥା ଭାଳି ଭାଳି' - କେଉଁ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଏହା କୁହାଯାଇଛି ?

୪. ଏପରି କୁହାଯିବାର କାରଣ କ'ଣ ?

୫. ପ୍ରାଚୀନ ସମୟରେ ଶିଷ୍ୟ ଶବ୍ଦର ଅର୍ଥ କ'ଣ ଥିଲା ?

୬. ଆଜିର ଶିଷ୍ୟ ଶାସନ ବିରୋଧରେ ବିଦ୍ରୋହ କରିବାକୁ କାହିଁକି ଇଚ୍ଛା କରୁଛି ?

୭. ରୂପାନ୍ତରୀକରଣ କହିଲେ କ'ଣ ବୁଝାଯାଏ ?

୮. ଗୁରୁ ଓ ଶିଷ୍ୟଙ୍କ ମଧରେ ରୂପାନ୍ତରୀକରଣ ଘଟିବାର କାରଣ କ'ଣ ?

୯. ଦେଶର ଗୌରବ କାହା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ ବୋଲି ଲେଖକ କହିଛନ୍ତି ?

୧୦. କେଉଁ ନୀତି ଗୁରୁକୁଳର ଶିକ୍ଷାକୁ ପରିଚାଳିତ କରୁଥିଲା ?

୧୧. ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ଶିକ୍ଷା ଚିରନ୍ତନ – ଏପରି କୁହାଯାଇଛି କାହିଁକି ?

୧୨. ଗୋଟିଏ ଦୀପ ଅନ୍ୟ ଏକ ଦୀପକୁ ଜାଳିବାର ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ କ'ଣ ?

୧୩. ଗୁରୁର ଜୀବନ ଜୀବନ୍ତ ହୁଏ କିପରି ?

୧୪. ଜଣେ ଗୁରୁ ସମାଜର ନମସ୍ୟ ହୁଅନ୍ତି କାହିଁକି ?

୧୫. ଶିକ୍ଷା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଶିଷ୍ୟକୁ କାହିଁକି କେନ୍ଦ୍ରସ୍ଥାନ ଦିଆଯାଏ ?

୧୬. 'ତେଜସ୍ୱିନାବଧୀତମସ୍ତୁ' କଥାଟିର ଅର୍ଥ କ'ଣ ?

୧୭. ଏହି ଉକ୍ତିରୁ ଗୁରୁଶିଷ୍ୟଙ୍କ ସଂପର୍କରେ କ'ଣ ଜଣାପଡୁଛି ?

୧୮. 'ଗୁରୁ ହେବେ ଶିଷ୍ୟପରାୟଣ' ଏବଂ 'ଶିଷ୍ୟ ହେବେ ଗୁରୁପରାୟଣ' – ଏ ଦୁଇ କଥାର ଅର୍ଥ ବୁଝାଇ କୁହ ।

୧୯. ଗୁରୁ ଓ ଶିଷ୍ୟ କେଉଁ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବିଦ୍ୟା ଅର୍ଜନ କରିବା ଉଚିତ ବୋଲି ଏଠାରେ କୁହାଯାଇଛି ?

୨୦. ଗୁରୁ ଓ ଶିଷ୍ୟଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏବେ ଦୂରତ୍ୱ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଛି କାହିଁକି ?

୨୧. ପୁସ୍ତକକୈନ୍ଦ୍ରିକ ଶିକ୍ଷାର ଅର୍ଥ କ'ଣ ?

୨୨. ଶିକ୍ଷାର ସାମାଜିକ ଲକ୍ଷ୍ୟ କ'ଣ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ ?

୨୩. ବିକାଶମୂଳକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ କହିଲେ ତୁମେ କ'ଣ ବୁଝୁଛ ?

୨୪. ଏବେ ଆମର ସାମାଜିକ ଜୀବନ କେଉଁ କେଉଁ କାରଣ ଯୋଗୁଁ ପ୍ରଭାବିତ ହେଉଛି ?

୨୫. ଆଜିକାଲିର ଗୁରୁ ଜ୍ଞାନଦାନର ଏକମାତ୍ର ଅଧିକାରୀ ହୋଇ ରହି ନାହାନ୍ତି ବୋଲି ଲେଖକ କାହିଁକି କହିଛନ୍ତି ?

୨୬. ଏବେ ଗୁରୁଶିଷ୍ୟର ସଂପର୍କ କିପରି ହେବା ଉଚିତ ବୋଲି ଲେଖକ କହିଛନ୍ତି ?

ସପ୍ରସଙ୍ଗ ସରଳାର୍ଥ ଲେଖ :

୨୭. ଏ କଥା ସତ୍ୟ ଯେ କୌଣସି ଦେଶର ଗୌରବ, ସେ ଦେଶର ଲୋକ ଚରିତ୍ର ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ । ତଦ୍ଦ୍ୱାରା ଦେଶ ବଳୀୟାନ୍ ହୁଏ ।

୨୮. ପଠନ-ପାଠନର ସତ୍ୟନିଷ୍ଠ ସାଧନା ଶିକ୍ଷାର ଇତିହାସକୁ ମହିମାନ୍ୱିତ କରିଛି । ପଠନ ବିରହିତ ପାଠନ କେବଳ ଶୁଷ୍କ ବଖାଣରେ ପରିଣତ ହୋଇଅଛି ।

୨୯. "ମୁଁ ମୋର ଜନ୍ମ ପାଇଁ ପିତାମାତାଙ୍କ ସମୀପରେ ଋଣୀ, କିନ୍ତୁ ମୋର ଜୀବନପାଇଁ ଗୁରୁଙ୍କ ସମୀପରେ ଋଣୀ ।"

୩୦. ଶିକ୍ଷାୟତନ ସାଧନାର ପୀଠ ନ ହୋଇ ସଂଘର୍ଷ ଓ ସଂଗ୍ରାମର କ୍ଷେତ୍ର ହୋଇଯାଉଛି । ଆଧାତ୍ମିକ ଶକ୍ତିର ସଂଚାର ଘଟିବା ପରିବର୍ତ୍ତେ ଅସୁର ଶକ୍ତିର ତାଣ୍ଡବଲୀଳା ସଂଗଠିତ ହେଉଅଛି ।

ଦୀର୍ଘ ଉତ୍ତରମୂଳକ :

୩୧. ଗୁରୁ ଓ ଶିଷ୍ୟଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଦୂରତ୍ୱ ବଢ଼ିଯିବା ଯୋଗୁଁ କି କି କ୍ଷତି ହେଉଛି ?

୩୨. ଗୁରୁ ଓ ଶିଷ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ସୁସ୍ଥ ସଂପର୍କ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା ଆଜିର ଏକ ଆବଶ୍ୟକତା ବୋଲି କାହିଁକି କୁହାଯାଇଛି ?

୩୩. ଶିକ୍ଷାୟତନକୁ ସାମାଜିକ ପରିବର୍ତ୍ତନର ମାଧ୍ୟମ କରାଯିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଲେଖକ ଦେଇଥିବା ପରାମର୍ଶଗୁଡ଼ିକ ବର୍ଣ୍ଣନ କର ।

୩୪. ଶିକ୍ଷାଳୟ ଏକ ସାମାଜିକ ଗବେଷଣାଗାର ହେବ ବୋଲି କାହିଁକି କୁହାଯାଇଛି ?

ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଉତ୍ତରମୂଳକ :

୩୫. 'ରୂପାନ୍ତର' ଶବ୍ଦଟିର ଅର୍ଥ 'ରୂପ ପରିବର୍ତ୍ତନ' ବା 'ଅନ୍ୟ ରୂପ' । 'ରୂପାନ୍ତର' ଶବ୍ଦ ପରି ଆଉ ଚାରୋଟି ଶବ୍ଦ ଲେଖ ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟେକକୁ ବ୍ୟବହାର କରି ଗୋଟିଏ ଲେଖାଏଁ ବାକ୍ୟ ଗଠନ କର ।

୩୬. 'ସମାଜ' ଶବ୍ଦରେ 'ଇକ' ପ୍ରତ୍ୟୟ ଯୋଗ କରି 'ସାମାଜିକ' ଶବ୍ଦଟି ଗଢ଼ାଯାଇଛି । ଏହି ପ୍ରବଂଧଟିକୁ ମନଦେଇ ପଢ଼ି ଏଥିରେ ଥିବା 'ଇକ' ପ୍ରତ୍ୟୟଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦମାନଙ୍କର ତାଲିକା କର ।

୩୭. ନିମ୍ନରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ଶବ୍ଦମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବିଶେଷ୍ୟ ଓ ବିଶେଷଣ ପଦ ମିଶିକରି ରହିଛି । ସେମାନଙ୍କୁ ଅଲଗା ଅଲଗା କରି ଲେଖ ।

ଜାଗ୍ରତ, ଶାସନ, ଯନ୍ତ୍ରଣାଦାୟକ, ଗୌରବ, ଅନୁରାଗୀ, ସମାଜ, ବିଭେଦ, ବ୍ୟବଧାନ, ଉପଯୋଗ, ପରିବର୍ତ୍ତନ

୩୮. ନିମ୍ନରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଧାଡ଼ିରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ଶବ୍ଦମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ ଭିନ୍ନ ଜାତୀୟ ଶବ୍ଦ ରହିଛି । ସେହି ଶବ୍ଦଟିକୁ ବାଛି ଖାତାରେ ଲେଖ ।

(କ) ଶ୍ୱାସରୁଦ୍ଧ, ବାଷ୍ପରୁଦ୍ଧ, ଅବରୁଦ୍ଧ, ବାକ୍‌ରୁଦ୍ଧ

(ଖ) ଦୃଷ୍ଟିପାତ, ବୃଷ୍ଟିପାତ, ଉଲ୍‌କାପାତ, ଅନୁପାତ

୩୯. ନିମ୍ନଲିଖିତ ଶବ୍ଦରୁ ନାମଧାତୁ କ୍ରିୟା ଗଠନ କରି ପ୍ରତ୍ୟେକକୁ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ବାକ୍ୟରେ ବ୍ୟବହାର କର ।

ମନ, ଦୂର, ଫେଣ, ଫଳ, ଛୋଟ,ଶୀତଳ

୪୦. ନିମ୍ନଲିଖିତ କ୍ରିୟା ପଦଗୁଡ଼ିକୁ ସଂଯୁକ୍ତ କ୍ରିୟାରେ ପରିଣତ କଲେ କ'ଣ ହେବ ଲେଖ ।

ପଢ଼ିବା, ପିଇବା, ନାଚିବା, ଖାଇବା, ଗାଇବା, ଗଢ଼ିବା

୪୧. ଯାହାର ରୂପାନ୍ତର ଘଟି ନ ଥାଏ ତାହାକୁ ଭିନ୍ନ ରୂପରେ ପ୍ରକାଶ କରିବା କାମକୁ କୁହାଯାଏ 'ରୂପାନ୍ତରୀକରଣ' । ସେହିପରି କ'ଣ ହେବ ଲେଖ –

(କ) ଶିଳ୍ପ ନ ଥିବା ସ୍ଥାନରେ ଶିଳ୍ପ ସୃଷ୍ଟି କରିବା ।

(ଖ) ବନ ନ ଥିବା ସ୍ଥାନରେ ବନ ସୃଷ୍ଟି କରିବା ।

(ଗ) ବାଷ୍ପ ହୋଇ ନ ଥିବା ବସ୍ତୁକୁ ବାଷ୍ପରେ ପରିଣତ କରିବା ।

(ଘ) ଭାଗ ଭାଗ ହୋଇ ନ ଥିବା ପଦାର୍ଥକୁ ବିଭିନ୍ନ ବିଭାଗରେ ପରିଣତ କରିବା ।

୪୨. ଯାହାକୁ ବିଚ୍ଛେଦ କରିହେବ ନାହିଁ ତାହାକୁ ଗୋଟିଏ ଶବ୍ଦରେ କୁହାଯାଏ 'ଅବିଚ୍ଛେଦ୍ୟ' । ସେହିପରି ନିମ୍ନରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ଉକ୍ତିକୁ ଗୋଟିଏ ଶବ୍ଦରେ ପ୍ରକାଶ କରି ଲେଖ ।

(କ) ଯାହାକୁ ଭାଗ ଭାଗ କରିହେବ ନାହିଁ ।

(ଖ) ଯାହାକୁ କାଟି ହେବ ନାହିଁ ।

(ଗ) ଯାହାକୁ ଭେଦ କରିହେବ ନାହିଁ ।

(ଘ) ଯାହାକୁ ଛେଦନ କରିହେବ ନାହିଁ ।

ତୁମପାଇଁ କାମ :

୪୩. ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ସହିତ ଆଲୋଚନା କରି ପୁରାଣରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ଦୁଇଜଣ ଗୁରୁଭକ୍ତ ଶିଷ୍ୟଙ୍କ କାହାଣୀ ସଂଗ୍ରହ କର ଓ ଲେଖି ରଖ ।

୪୪. ନିଜ ସାହିତ୍ୟ ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ସହିତ ଥିବା ତୁମର ସଂପର୍କକୁ ଆଧାର କରି ଗୋଟିଏ ଅନୁଚ୍ଛେଦ ଲେଖ ।

❖❖❖

ଦରିଆ ଦଖଲ

● ଅନ୍ନପୂର୍ଣ୍ଣା ମହାରଣା

ଲେଖିକା ପରିଚୟ :

ଅନ୍ନପୂର୍ଣ୍ଣା ମହାରଣା (୧୯୧୭)ଙ୍କ ଜନ୍ମ ବାଖରାବାଦ, କଟକ । ପିତା ଗୋପବନ୍ଧୁ ଚୌଧୁରୀ ଓ ମାତା ରମାଦେବୀ ଚୌଧୁରୀ ଜଣେ ସମାଜସେବୀ ଓ ନିରଳସ ମଣିଷ । ଗାନ୍ଧିଜୀ ଓ ସନ୍ଥ ବିନୋବା ପ୍ରଭୃତି ଭାରତୀୟ ଚିନ୍ତାନାୟକଙ୍କର କେତେକ ଅମୂଲ୍ୟ ଗ୍ରନ୍ଥ ସେ ଓଡ଼ିଆରେ ଅନୁବାଦ କରିଛନ୍ତି । 'ଗୀତା ପ୍ରବଚନ', 'ତରୁଣୀ କନ୍ୟାଙ୍କ ପ୍ରତି', 'ଭାଗବତ ଧର୍ମସାର' ଓ 'ଶିକ୍ଷାତତ୍ତ୍ୱ' ଇତ୍ୟାଦି ତାଙ୍କର କେତୋଟି ଜନପ୍ରିୟ ରଚନା । ଏହି ରଚନାଟି ଲେଖିକାଙ୍କ ଆତ୍ମଜୀବନୀ 'ଅମୃତ ଅନୁଭବ'ରୁ ସଂଗୃହୀତ ।

ସ୍ୱାଧୀନତା ଆନ୍ଦୋଳନ ସମୟର ଦାଣ୍ଡୀ ଲବଣ ସତ୍ୟାଗ୍ରହ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ବର୍ଣ୍ଣନା ଓ ମହାତ୍ମାଗାନ୍ଧିଙ୍କ ନେତୃତ୍ୱର ଅନନ୍ୟତା ଏହି ରଚନାରେ ଉଦ୍‌ଭାସିତ ହୋଇଛି ।

ଦାଣ୍ଡୀରେ ଗାନ୍ଧିଜୀ ଲବଣ ଆଇନ ଅମାନ୍ୟ କରିସାରିବା ପରେ ଚାରିଆଡ଼େ ଲବଣ ଆଇନ ଅମାନ୍ୟ କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଲେ । ଦାଣ୍ଡୀଠାରୁ ଚାରିମାଇଲ ଦୂର ଆଟ୍ ନାମକ ସ୍ଥାନରେ କେତେକ ସତ୍ୟାଗ୍ରହୀ ଲୁଣ ମାରିବାକୁ ଗଲେ । ସେମାନେ ଲୁଣ ମାରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବାରୁ ପୁଲିସ୍ ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ଲୁଣମାଟି ଛଡ଼େଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ । ସତ୍ୟାଗ୍ରହୀ ଲୁଣମାଟି ମୁଠେଇ ଧରିବାରୁ ପୁଲିସ୍ ତାଙ୍କ ହାତ ମୋଡ଼ିଲେ । ଠେଲାଠେଲି କଲେ । ଫଳରେ ଜଣଙ୍କର ମଣିବନ୍ଧ ଜଖମ ହେଲା ଏବଂ ସାମାନ୍ୟ ରକ୍ତପାତ ମଧ୍ୟ ହେଲା । ଯେଉଁ ଗ୍ରାମବାସୀ ଦେଖଣାହାରି ଭାବରେ ସେଠାରେ ଥିଲେ ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ହଠାତ୍ ସମୁଦ୍ରପନ୍ତାରେ ଲୁଣମାଟି ସାଉଁଟିବା ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲେ । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପିଲା କାଖେଇଥିବା ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ ମଧ୍ୟ ବହୁ ସଂଖ୍ୟାରେ ଥିଲେ । ଏତେସଂଖ୍ୟକ ଲୋକ ହଠାତ୍ ବହୁ ସଂଖ୍ୟାରେ ଲୁଣମାଟି ସଂଗ୍ରହ କରିବା ଦେଖି ପୁଲିସ୍ ନିଶ୍ଚେଷ୍ଟ ହୋଇଗଲେ । ସେଦିନ ସୋମବାର । ଗାନ୍ଧିଜୀ ସୋମବାର ଦିନ ମୌନବ୍ରତ ପାଳୁଥିଲେ । ସେ ନିଜେ କିଛି କହିପାରିବେ ନାହିଁ ବୋଲି ଶ୍ରୀମତୀ ସରୋଜିନୀ ନାଇଡୁ ଓ ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ଆବ୍‌ବାସ ତୟାବ୍‌ଜୀଙ୍କୁ ଆଟ୍‌କୁ ପଠାଇଲେ ଏବଂ ୟଙ୍ଗ୍ ଇଣ୍ଡିଆ ପତ୍ରିକାରେ ଲେଖିଲେ - "ଲୁଣ ହେଉଛି ରାଷ୍ଟ୍ରର ଆତ୍ମସମ୍ମାନର ପ୍ରତୀକ । କେହି ଜବରଦସ୍ତି ହାତକୁ ମୋଡ଼ି ତାହା ଛଡ଼େଇ ନ ନେବା ଯାଏ ସେ ଲୁଣ କାହାରିକୁ ଦିଆଯିବ ନାହିଁ ।" ଆଟ୍‌ରେ ଲବଣ ଆଇନ ଅମାନ୍ୟକାରୀଙ୍କୁ କହିଲେ - "ଆପଣମାନେ ଯେଉଁ ଲୁଣ ସଂଗ୍ରହ କରିଛନ୍ତି ତାକୁ ନିଜ ଛାତିରେ ଚାପିକରି ରଖିବାର ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଧିକାର ଆପଣମାନଙ୍କର ଅଛି । ଏହା ହିଂସା ନୁହେଁ । ଆମ ନିଜ ଦେହର ରକ୍ତ ପରି ଏ ଲୁଣ ଆମର ପ୍ରିୟ । ମୋର ଆଶା ଆପଣଙ୍କ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଓ କଷ୍ଟ ସହିବା ଶକ୍ତିଦ୍ୱାରା ପୁଲିସ୍‌ଙ୍କ ହୃଦୟ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେବ । ପୁଲିସର ଜୋରଜବରଦସ୍ତିକୁ ଖାତିର ନ କରି ଆପଣମାନେ ନିଜ କାମ କରିଯିବା ଉଚିତ ।"

ଏପ୍ରିଲ ନଅ ତାରିଖରେ ଗାନ୍ଧିଜୀ ସମଗ୍ର ଭାରତକୁ ଏହି ମର୍ମରେ ବାର୍ତ୍ତା ଦେଲେ ଯେ ଆଜି ରାତି ଅଧରେ ମୋତେ ଯେଉଁ ଖବର ମିଳିଛି ସେଥିରୁ ମୁଁ ଜାଣୁଛି ଯେ ଲୋକେ ମୋ କଥାକୁ ହୃଦୟରେ ଘେନିଛନ୍ତି । ଗୁଜରାତ୍‌ରେ ସମୁଦାୟ ଜନତା ଗୋଟାଏ ବିଶାଳ ସମୁଦ୍ର ପରି ଉଛୁଳି ପଡ଼ିଥିବାର ବୋଧ ହେଉଛି । ଆଟ୍ ଓ ଭୀମ୍‌ରାଡ଼ରେ ହଜାର ହଜାର ସ୍ତ୍ରୀ ପୁରୁଷ ନିର୍ଭୟରେ ଲୁଣ ମାରିବା ଦୃଶ୍ୟ ମୁଁ ନିଜ ଆଖିରେ ଦେଖିଛି । ଏଇଟା କିଛି ବଦମାସି ନୁହେଁ । ସେଠାରେ ହିଂସାର କୌଣସି ଲକ୍ଷଣ ମୁଁ ଦେଖିଲି ନାହିଁ । ସେମାନେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଶାନ୍ତ ଓ ଅହିଂସ ଥିଲେ । ସରକାରୀ ହାକିମମାନେ ହିଁ ସୀମା ଅତିକ୍ରମ କରିଥିଲେ । ଗୁଜରାତ୍‌ରେ ପରୀକ୍ଷିତ ଲୋକପ୍ରିୟ ଲୋକସେବକମାନଙ୍କୁ ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ଗିରଫ କରାଯାଇ ସାରିଲାଣି । ତଥାପି ଲୋକେ ଘାବରା ବା ଆତଙ୍କିତ ନ ହୋଇ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅହିଂସ ରହିଛନ୍ତି ଏବଂ ଏହି ସତ୍ୟାଗ୍ରହରେ ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟାରେ ଯୋଗ ଦେଉଛନ୍ତି । ଶୁଭକ୍ଷଣରେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିବା ଏହି ଯୁଦ୍ଧ ଯଦି ଶେଷପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅହିଂସ ରହିବ ତେବେ ଭାରତ ନିକଟ ଭବିଷ୍ୟତରେ ନିଶ୍ଚୟ ସ୍ୱରାଜ୍ୟ ହାସଲ କରିବ ଏବଂ ବିଶ୍ୱକୁ ଭାରତ ତା'ର ଗୌରବଶାଳୀ ଅତୀତର ଉପଯୁକ୍ତ ପଦାର୍ଥପାଠ ଦେବ ।

ଆତ୍ମବଳିଦାନ ଓ ତ୍ୟାଗ ବିନା ଯେଉଁ ସ୍ୱାଧୀନତା ହାସଲ କରାଯାଏ ତାହା ଚିରଞ୍ଜୀବୀ ହୋଇପାରେ ନାହିଁ । ସେଥିପାଇଁ ମୁଁ ଚାହେଁ ମୋ ଦେଶଲୋକେ ନିଜର ସାଧ୍ୟାନୁସାରେ ସବୁଠାରୁ ବେଶି ଆତ୍ମତ୍ୟାଗ କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ଯାଆନ୍ତୁ । ପ୍ରକୃତ ତ୍ୟାଗ ବା ଆତ୍ମବଳିଦାନରେ ଗୋଟିଏ ପକ୍ଷକୁ ସବୁ କଷ୍ଟ ସହିବାକୁ ପଡ଼େ । ଅନ୍ୟର ପ୍ରାଣ ନ ନେଇ ନିଜର ପ୍ରାଣ ଦେବା, ଜୀବନ ଦେଇ ଜୀବନ ଲାଭ କରିବା କଳାରେ ସିଦ୍ଧହସ୍ତ ହେବାକୁ ପଡ଼େ । ଭଗବାନ୍ ଭାରତକୁ ଏହି ମନ୍ତ୍ରସିଦ୍ଧି ଦିଅନ୍ତୁ ।

ଆଜି ସତ୍ୟାଗ୍ରହୀ ହାତମୁଠାରେ ଥିବା ମୁଠାଏ ଲୁଣ ଭାରତର କେବଳ ଆତ୍ମସମ୍ମାନର ପ୍ରତୀକ କାହିଁକି ତାହାର ସର୍ବସ୍ୱର ପ୍ରତୀକ ପାଲଟିଛି । ତେଣୁ ହାତମୁଠା ପଛେ ମୋଡ଼ି ଭାଙ୍ଗି ଦିଆଯିବ କେହି ନିଜ ଇଚ୍ଛାରେ ଲୁଣ ଛାଡ଼ିଦେବେ ନାହିଁ । ଏ ସରକାର ଯଦି ସଭ୍ୟ ସରକାର ହୋଇଥିବେ ତେବେ ସେ ବେଆଇନ ଲୁଣ ତିଆରି କରୁଥିବା ଲୋକଙ୍କୁ ଜେଲ୍ ଦେବେ । ସତ୍ୟାଗ୍ରହୀ ଗିରଫ ହେବା ପରେ ଖୁସିରେ ମୁଠା ଫିଟେଇ ଲୁଣ ସରକାରଙ୍କୁ ଦେଇଦେବ ଏବଂ ନିଜ ଦେହକୁ ମଧ୍ୟ ଜେଲର୍‌ମାନଙ୍କ ଜିମାରେ ଛାଡ଼ିଦେବ । ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ସତ୍ୟାଗ୍ରହୀର ହାତମୁଠାରୁ ଲୁଣ ଛଡ଼ାଇବାଟା ତୁଚ୍ଛା ବର୍ବରତା ଛଡ଼ା ଆଉ କିଛି ନୁହେଁ । ଏହି ଅପମାନର ଏକମାତ୍ର ଜବାବ ହେଉଛି ହାତ ପଛେ ଭାଙ୍ଗିଯିବ, ମୁଠା ହୁଗୁଳିବ ନାହିଁ । ଏହି ଅଭଦ୍ରତାର ଉତ୍ତର ଅଭଦ୍ରତାଦ୍ୱାରା ନୁହେଁ, ଶାନ୍ତ ରହି ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ନାମ ଜପି କଷ୍ଟ ସହିକରି ଦେବାକୁ ହେବ ।

ମୁଁ ଗିରଫ ହେବା ପରେ ମୋ ସାଥୀମାନେ ଘାବରା ହେବେ ନାହିଁ । ଏହି ଆନ୍ଦୋଳନକୁ ଈଶ୍ୱର ବାଟ କଢ଼ଉଛନ୍ତି । ସେ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କ ହୃଦୟରେ ଅଛନ୍ତି । ଆମେ ତାଙ୍କ ପ୍ରତି ନିଷ୍ଠାବାନ୍ ହେଲେ ସେ ନିଶ୍ଚୟ ଆମକୁ ଠିକ୍ ବାଟ ଦେଖାଇବେ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗାଁର ଲୋକେ ଲୁଣ ମାରନ୍ତୁ କିମ୍ବା ସତ୍ୟାଗ୍ରହୀ ମାରିଥିବା ଲୁଣ ଗାଁକୁ ଆଣନ୍ତୁ । ଭଉଣୀମାନେ ମଦ, ଗଞ୍ଜେଇ, ଅଫିମ ଦୋକାନ ବା ବିଲାତୀ ଲୁଗା ଦୋକାନରେ ଧାରଣା (ପିକେଟିଂ) ଦିଅନ୍ତୁ । ପ୍ରତି ଘରେ ବୁଢ଼ାରୁ ଯୁବକ ଯାଏ ସମସ୍ତେ ତକଲିରେ ସୂତା କାଟି ପ୍ରତିଦିନ ଗଦାଗଦା ସୂତା ଜମେଇ ଦିଅନ୍ତୁ । ହିନ୍ଦୁ, ମୁସଲମାନ, ଶିଖ, ପାର୍ସୀ, ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ ଆପଣା ମଧ୍ୟରେ ଆକସ୍ମିକ ଏକତା ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରନ୍ତୁ । ଛାତ୍ରମାନେ ସରକାରୀ ସ୍କୁଲ କଲେଜ ଛାଡ଼ି ଦିଅନ୍ତୁ । ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀ ଚାକିରିକୁ ପଦାଘାତ କରି ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ସେବାରେ ଲାଗନ୍ତୁ । ସେତେବେଳେ ଆମେ ଦେଖିବା ପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱରାଜ ଆମ ଦ୍ୱାର ଖଡ଼ଖଡ଼ କରୁଛି ।

ସୂଚନା :

ପନ୍ତାର	- ଗଛଲତାହୀନ ପ୍ରଶସ୍ତ ଭୂମି, ସମୁଦ୍ର ତୀରବର୍ତ୍ତୀ ନିର୍ଜନ ଅଞ୍ଚଳ
ପ୍ରତୀକ	- ନିଦର୍ଶନ, ଚିହ୍ନ
ମର୍ମ	- ଅଭିପ୍ରାୟ, ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ
ଅହିଂସ	- ଯାହା ହିଂସା ନୁହେଁ
ଘାବରା	- ବିଚଳିତ, ଭୀତତ୍ରସ୍ତ
ଚିରଞ୍ଜୀବୀ	- ଦୀର୍ଘଜୀବୀ
ବର୍ବର	- ପାଶବିକ, ନୀଚ, ଅସଭ୍ୟ
ତକଲି	- ସୂତା କାଟିବାର ତାକୁଡ଼ି
ନିଶ୍ଚେଷ୍ଟ	- ଚେଷ୍ଟାଶୂନ୍ୟ, ଚେଷ୍ଟାରହିତ

ପ୍ରଶ୍ନାବଳୀ

ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଉତ୍ତରମୂଳକ :

୧. ଗାନ୍ଧିଜୀ କେଉଁଠାରେ ଲବଣ ଆଇନ ଅମାନ୍ୟ କରିଥିଲେ ?

୨. ପୁଲିସ୍ କେଉଁ ଲୋକମାନଙ୍କର ହାତ ମୋଡ଼ି ଦେଲେ ?

୩. ଲୁଣମରା ସ୍ଥାନରେ ସାମାନ୍ୟ ରକ୍ତପାତ ହୋଇଥିଲା କାହିଁକି ?

୪. ଦେଖଣାହାରି ଲୋକେ ହଠାତ୍ ଲୁଣମାଟି ସାଉଁଟିବା ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲେ କାହିଁକି ?

୫. ଲୁଣମାଟି ସାଉଁଟିବା କାର୍ଯ୍ୟରେ କେଉଁମାନେ ବହୁ ସଂଖ୍ୟାରେ ଥିଲେ ?

୬. ପୁଲିସ୍ ନିଶ୍ଚେଷ୍ଟ ହୋଇଥିଲା କାହିଁକି ?

୭. ଗାନ୍ଧିଜୀ ସୋମବାର ଦିନ କାହିଁକି କିଛି କହିପାରିଲେ ନାହିଁ ?

୮. ୟଙ୍ଗ୍ ଇଣ୍ଡିଆ ପତ୍ରିକାରେ ଗାନ୍ଧିଜୀ କ'ଣ ଲେଖିଥିଲେ ?

୯. ଆଟ୍‌ରେ ଲବଣ ଆଇନ ଅମାନ୍ୟକାରୀଙ୍କୁ ଗାନ୍ଧିଜୀ କ'ଣ କହିଥିଲେ ?

୧୦. ପୁଲିସ୍‌ର ହୃଦୟ କିପରି ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେବ ବୋଲି ଗାନ୍ଧିଜୀ କହିଥିଲେ ?

୧୧. ରାତି ଅଧରେ ଗାନ୍ଧିଜୀଙ୍କୁ କେଉଁ ଖବର ମିଳିଥିଲା ?

୧୨. ଗାନ୍ଧିଜୀ ଆଟ୍ ଓ ଭୀମ୍‌ରାଡ଼ରେ କେଉଁ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖିଥିଲେ ?

୧୩. କେଉଁ ନୀତି ଅବଲମ୍ବନ କଲେ ଭାରତ ନିକଟ ଭବିଷ୍ୟତରେ ସ୍ୱରାଜ୍ୟ ଫେରିପାଇବ ବୋଲି ଗାନ୍ଧିଜୀ ଆଶା କରିଥିଲେ ?

୧୪. କେଉଁ ଉପାୟରେ ସ୍ୱାଧୀନତା ଲାଭ କଲେ ତାହା ଚିରଞ୍ଜୀବୀ ହୁଏ ?

୧୫. ଭଗବାନ୍ ଭାରତକୁ କେଉଁ ମନ୍ତ୍ରସିଦ୍ଧି ଦିଅନ୍ତୁ ବୋଲି ଗାନ୍ଧିଜୀ ଆଶା କରୁଥିଲେ ?

୧୬. ଦେଶବାସୀ ଆତ୍ମତ୍ୟାଗ କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ରହିବାପାଇଁ ଗାନ୍ଧିଜୀ ଆଶା କରୁଥିଲେ କାହିଁକି ?

୧୭. କେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ବର୍ବରତା ବୋଲି କୁହାଯାଇଛି ?

୧୮. ଗାନ୍ଧିଜୀ ଗିରଫ ହୋଇଗଲେ ଲୋକେ ଭୟଭୀତ ନ ହେବାପାଇଁ ସେ କାହିଁକି ପରାମର୍ଶ ଦେଇଥିଲେ ?

୧୯. ସ୍ୱରାଜ ପାଇବାପାଇଁ ଦେଶର ପୁରୁଷ ଓ ସ୍ତ୍ରୀମାନେ କ'ଣ କ'ଣ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ବୋଲି ଗାନ୍ଧିଜୀ କହିଥିଲେ ?

୨୦. ସମସ୍ତଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏକତା ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଉପରେ ଗାନ୍ଧିଜୀ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଉଥିଲେ କାହିଁକି ?

ସପ୍ରସଙ୍ଗ ସରଳାର୍ଥ ଲେଖ :

୨୧. ଆମ ନିଜ ଦେହର ରକ୍ତପରି ଏ ଲୁଣ ଆମର ପ୍ରିୟ ।

୨୨. ଶୁଭକ୍ଷଣରେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିବା ଏହି ଯୁଦ୍ଧ ଯଦି ଶେଷପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅହିଂସ ରହିବ ତେବେ ଭାରତ ନିକଟ ଭବିଷ୍ୟତରେ ନିଶ୍ଚୟ ସ୍ୱରାଜ୍ୟ ହାସଲ କରିବ ।

୨୩. ଅନ୍ୟର ପ୍ରାଣ ନ ନେଇ ନିଜର ପ୍ରାଣ ଦେବା, ଜୀବନ ଦେଇ ଜୀବନ ଲାଭ କରିବା କଳାରେ ସିଦ୍ଧହସ୍ତ ହେବାକୁ ପଡ଼େ ।

୨୪. ଆତ୍ମବଳିଦାନ ଓ ତ୍ୟାଗ ବିନା ଯେଉଁ ସ୍ୱାଧୀନତା ହାସଲ କରାଯାଏ ତାହା ଚିରଞ୍ଜୀବୀ ହୋଇପାରେ ନାହିଁ ।

ଦୀର୍ଘ ଉତ୍ତରମୂଳକ :

୨୫. ଆଟ୍‌ରେ ସତ୍ୟାଗ୍ରହୀ ଲୁଣ ମାରିବା ଘଟଣାର ଏକ ବିସ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ବିବରଣୀ ପ୍ରଦାନ କର ।

୨୬. ଏପ୍ରିଲ୍ ନଅ ତାରିଖରେ ଗାନ୍ଧିଜୀ ସମଗ୍ର ଭାରତକୁ ଦେଇଥିବା ବାର୍ତ୍ତା ସଂପର୍କରେ ଆଲୋଚନା କର ।

୨୭. ତ୍ୟାଗ ବା ଆତ୍ମବଳିଦାନରେ ଲବ୍ଧ ସ୍ୱାଧୀନତା ଚିରଞ୍ଜୀବୀ । ପଠିତ ପ୍ରବନ୍ଧ ଅବଲମ୍ବନରେ ବୁଝାଇ ଦିଅ ।

୨୮. ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ସହିତ ପରାମର୍ଶ କରି "ଭାରତର ସ୍ୱାଧୀନତା ଆନ୍ଦୋଳନରେ ଲବଣ ସତ୍ୟାଗ୍ରହର ଭୂମିକା'' ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଲେଖାଟିଏ ପ୍ରସ୍ତୁତ କର ।

୨୯. ନିଜର ସହପାଠୀ ଓ ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ସହିତ ପରାମର୍ଶ କରି ଓଡ଼ିଶାରେ ହୋଇଥିବା ଲବଣ ସତ୍ୟାଗ୍ରହ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବିବରଣୀ ସଂଗ୍ରହ କର ।

ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଉତ୍ତରମୂଳକ :

୩୦. ସନ୍ଧିବିଚ୍ଛେଦ କର ।

ସାଧ୍ୟାନୁସାରେ, ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ, ନିର୍ଭୟ, ନିଶ୍ଚେଷ୍ଟ, ପଦାଘାତ

୩୧. ଅଭିଧାନ ଦେଖି ନିମ୍ନଲିଖିତ ଶବ୍ଦମାନଙ୍କର ଅର୍ଥ ଲେଖ ।

ବର୍ବରତା, ମର୍ମ, ଚିରଞ୍ଜୀବୀ, ଘାବରା, ମଣିବନ୍ଧ, ସିଦ୍ଧହସ୍ତ

୩୨. ନିମ୍ନଲିଖିତ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକୁ ସାର୍ଥକ ବାକ୍ୟରେ ବ୍ୟବହାର କର ।

ପ୍ରତୀକ, ବଳିଦାନ, ସ୍ୱରାଜ, ଅହିଂସା, ସତ୍ୟାଗ୍ରହ

୩୩. ଶବ୍ଦରେ ଶାଳିନ୍ ପ୍ରତ୍ୟୟ ଯୋଗ କଲେ ନୂଆ କରି ଗଠିତ ଶବ୍ଦଟି ବିଶେଷଣ ପଦ ହୁଏ ।

ଯଥା (ଗୌରବ + ଶାଳିନ୍) = ଗୌରବଶାଳୀ

(ଧନ + ଶାଳିନ୍) = ଧନଶାଳୀ

ସେହିପରି ଆଉ ୩ଟି ଶବ୍ଦ ଲେଖ ।

୩୪. 'କାଖ'ରୁ ଯେପରି ନାମଧାତୁ କ୍ରିୟା 'କାଖେଇବା' ହୁଏ, ସେହିପରି ଆଉ କେତୋଟି ନାମଧାତୁ କ୍ରିୟା ଲେଖ ।

୩୫. ବର୍ବରତା, ଅଭଦ୍ରତା ପରି 'ତା' ପ୍ରତ୍ୟୟ ଯୋଗେ ଗଠିତ ଆଉ ୫ଟି ଶବ୍ଦ ଲେଖ ।

ତୁମପାଇଁ କାମ :

୩୬. ଓଡ଼ିଶାର ପାଞ୍ଚ ଜଣ ସ୍ୱାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମୀଙ୍କ ନାମ ସଂଗ୍ରହ କରି ଲେଖ ।

୩୭. ଅନ୍ନପୂର୍ଣ୍ଣା ମହାରଣାଙ୍କ ବିଭିନ୍ନ ଲୋକହିତକର କାର୍ଯ୍ୟ ସଂପର୍କରେ ବିବରଣୀ ସଂଗ୍ରହ କର ।

❖❖❖

ପ୍ରଗତି ଓ ମାନବ ଧର୍ମ

● ବୈଦ୍ୟନାଥ ମିଶ୍ର

ଲେଖକ ପରିଚୟ :

ଡ. ବୈଦ୍ୟନାଥ ମିଶ୍ର (୧୯୨୦)ଙ୍କ ଜନ୍ମ ପୁରୀ ଜିଲ୍ଲା ଦିବ୍ୟସିଂହପୁର ଗ୍ରାମରେ । ସେ ଥିଲେ ଅର୍ଥନୀତି ବିଭାଗର ପ୍ରଫେସର । ଓଡ଼ିଶା କୃଷି ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର କୁଳପତି ଓ ରାଜ୍ୟ ଯୋଜନା ବୋର୍ଡ଼ର ଉପାଧ୍ୟକ୍ଷ ଭାବେ ସେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଛନ୍ତି । 'ସମାଜ ଓ ସଭ୍ୟତା', 'ଶାସନ ଓ ସଂସ୍କାର', 'ଆର୍ଥନୀତିକ ଯୋଜନା', 'ଭାରତର ଆର୍ଥନୀତିକ ସମସ୍ୟା' ଓ 'ସାମାଜିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧ' ପ୍ରଭୃତି ତାଙ୍କ ରଚିତ କେତୋଟି ଗ୍ରନ୍ଥ । ତାଙ୍କ ପ୍ରବନ୍ଧଗୁଡ଼ିକରେ ବିଶ୍ଳେଷଣାତ୍ମକ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ସହିତ ଚିରନ୍ତନ ମୂଲ୍ୟବୋଧର ପ୍ରତିଫଳନ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ ।

ଆଲୋଚ୍ୟ ପ୍ରବନ୍ଧଟି ଲେଖକଙ୍କ 'ସାମାଜିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧ' ପୁସ୍ତକରୁ ସଂଗୃହୀତ । ମନର ପ୍ରସାରଣ, ବ୍ୟାପକତା, ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତାର ସ୍ୱରୂପ ଏବଂ ଧର୍ମର ସଂକୀର୍ଣ୍ଣତା ସଂପର୍କରେ ଏହି ପ୍ରବନ୍ଧରେ ବିଶଦଭାବେ ଆଲୋଚନା କରାଯିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ମାନବିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି ।

ଆଲବଟ ସ୍ୱାଇଜର (Albert Schweitzer) ନାମକ ଜନୈକ ବିଶିଷ୍ଟ ବୁଦ୍ଧିଜୀବୀ ପ୍ରଗତିର ସ୍ୱରୂପ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରି ସମାଜର ହିତ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ତିନି ପ୍ରକାର ପ୍ରଗତି ଦରକାର ବୋଲି ମତ ପ୍ରକାଶ କରିଛନ୍ତି । ପ୍ରଥମ ହେଉଛି ଜ୍ଞାନ ଓ ପ୍ରବିଧି ବିଜ୍ଞାନର ପ୍ରସାର । ମନୁଷ୍ୟ ମନର ସଂକୀର୍ଣ୍ଣତା ଦୂର କରିବାପାଇଁ ଜ୍ଞାନ ଦରକାର ଓ ଉତ୍ପାଦନ ପ୍ରଣାଳୀର ଉନ୍ନତି କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରବିଧି ବିଜ୍ଞାନ (Technology) ଦରକାର । ବିନା ଜ୍ଞାନରେ ପ୍ରବିଧି ବିଜ୍ଞାନର ପରିବର୍ତ୍ତନ ସହଜ ନୁହେଁ; କିନ୍ତୁ ବିନା ପ୍ରବିଧି ବିଜ୍ଞାନରେ ଜ୍ଞାନର ପ୍ରସାର ଅସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ସେ ଯାହା ହେଉ, ଆମର ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରେ ଆର୍ଥନୀତିକ ପ୍ରଗତିର ଭୂମିକା ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥିବାରୁ ଆମେ ଜ୍ଞାନ ଓ ପ୍ରବିଧି ବିଜ୍ଞାନର ସମନ୍ୱୟ ଚାହୁଁଛୁ ।

ଦ୍ୱିତୀୟ ପ୍ରକାର ପ୍ରଗତି ହେଉଛି ମାନବ ସମାଜର ସାମାଜିକତା (Socialisation of man) । ମନୁଷ୍ୟ କେବଳ ନିଜପାଇଁ ବଞ୍ଚେ ନାହିଁ । ସମାଜପାଇଁ ମଧ୍ୟ ବଞ୍ଚେ । ସମାଜର ବ୍ୟାପକତା ମନୁଷ୍ୟ ହୃଦୟର ବ୍ୟାପକତା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ । ଉଦାହରଣସ୍ୱରୂପ - ଯେ ନିଜ କଥା ବେଶି ଭାବେ, ସେ ନିଜର ଉନ୍ନତି ଚାହେଁ । ଯେ ନିଜଠାରୁ ଟିକିଏ ଉପରକୁ ଯିବାକୁ ଚାହେଁ, ସେ ପରିବାରର ଉନ୍ନତି ପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ଦିଏ; ଯା'ର ମନ ଆଉ ଟିକିଏ ବ୍ୟାପକ, ସେ ପଡ଼ୋଶୀମାନଙ୍କ ହିତ ଚିନ୍ତା କରେ । ଅର୍ଥାତ୍ ମନର ବ୍ୟାପକତା ଯା'ର ଯେତେ ଅଧିକ, ତା'ର ସାମାଜିକତା ସେତେ ଅଧିକ । ଏହି

ସାମାଜିକତା ବା ଅନ୍ୟର ଉନ୍ନତିପାଇଁ ଚିନ୍ତା କରିବା କେବଳ ଜ୍ଞାନ ବା ପ୍ରବିଧି ବିଜ୍ଞାନ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ ନାହିଁ - ଏଥିପାଇଁ ହୃଦୟର ପ୍ରସାରତା ବା ବ୍ୟାପକତା ଦରକାର । ତେଣୁ ଜ୍ଞାନର ପ୍ରଗତିଠାରୁ ଏହି ପ୍ରଗତି ଟିକିଏ ଭିନ୍ନ ।

ତୃତୀୟ ପ୍ରଗତି ହେଉଛି ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତା । ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତା କୌଣସି ଏକ ଧର୍ମ ନୁହେଁ । ଏହା ପ୍ରାଣ ବା ଆତ୍ମାର ବିକାଶ । ପ୍ରବିଧି ବିଜ୍ଞାନ ଭୌତିକ ବସ୍ତୁର ବିକାଶରେ ସାହାଯ୍ୟ କରେ; ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତା ଆତ୍ମାର ବ୍ୟାପକତାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରେ । ସେଥିପାଇଁ ଅନେକ ମନୀଷୀ ସମାଜର ପରିବର୍ତ୍ତନପାଇଁ ବିଜ୍ଞାନ ଓ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତାର ସମନ୍ୱୟ ଚାହାନ୍ତି ।

ପ୍ରଗତିର ନାନାପ୍ରକାର ବିଭାଗ ଅଛି । କିନ୍ତୁ ଏହି ତିନୋଟି ବିଭାଗରେ ଯେଉଁ ସଂକଟ ଏବେ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି, ତାହା ଆଲୋଚନା କଲେ ମନରେ ସ୍ୱତଃ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠେ - ଆମେ ପ୍ରଗତି ଆଡ଼କୁ ଯାଉଛୁ ନା ପ୍ରତିଗମନ ଆଡ଼କୁ ଯାଉଛୁ ? ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ ଗତ ୫୦ ବା ୬୦ ବର୍ଷ ଭିତରେ ପ୍ରବିଧି ବିଜ୍ଞାନରେ ଅନେକ ଉନ୍ନତି ହୋଇଛି ଏବଂ ଏହି ବିଜ୍ଞାନ ମଧ୍ୟ ଆର୍ଥନୀତିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇ ଉତ୍ପାଦନ ବୃଦ୍ଧି କରାଯାଉଛି । କିନ୍ତୁ ଜ୍ଞାନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯେଉଁ ସଂକୀର୍ଣ୍ଣତା ଦେଖାଯାଉଛି, ସେଥିରୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ପ୍ରତୀୟମାନ ହେଉଛି ଯେ, ସଭ୍ୟତାର ମାନଦଣ୍ଡ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବୃଦ୍ଧି ପାଇ ନାହିଁ ।

ଦୁଇ ହଜାର ବର୍ଷ ତଳର କଥା ଏବେ ବି ମନେ ପଡୁଛି । ସେତେବେଳେ ଚାଇନାରେ ସିଂହାତି ନାମକ ଜଣେ ସମ୍ରାଟ୍ ଥିଲେ । ତାଙ୍କୁ ମନ୍ତ୍ରୀମାନେ ପରାମର୍ଶ ଦେଲେ ଯେ ପ୍ରଜାମାନଙ୍କର ଅଧିକ ବିଦ୍ୟା ଅର୍ଜନ କରିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ସେମାନେ ଯେତିକି ଅଧିକ ଜ୍ଞାନ ଆହରଣ କରିବେ ସେତିକି ଅଧିକ ସମାଲୋଚନା କରିବେ । ସେମାନଙ୍କର କାମ କରିବାର କଥା । ରାଜାଙ୍କୁ ଏହି ପରାମର୍ଶ ଭାରି ସୁଖ ଲାଗିଲା । ସେ ସୈନ୍ୟ ପଠାଇ ଦେଶରେ ଯେତେ ଲାଇବ୍ରେରୀ ଥିଲା, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଧ୍ୱଂସ କରି ଦେଲେ । ଏପରିକି ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ପୁସ୍ତକାଗାର ମଧ୍ୟ ଏଥିରୁ ରକ୍ଷା ପାଇଲା ନାହିଁ । ଯେଉଁମାନେ ବିରୋଧ କଲେ, ସେମାନଙ୍କୁ ନିର୍ମମ ଭାବରେ ହତ୍ୟା କରାଗଲା । କଥିତ ଅଛି, ଏହିପରି ଅନେକ ଲୋକଙ୍କର ରକ୍ତ, ମାଂସ ଓ ଅସ୍ଥିରେ ଚାଇନାର ବିରାଟ ପ୍ରାଚୀର ନିର୍ମିତ ହୋଇଥିଲା । ଚାଇନାର ଚାଓ ସରକାର ପୁଣି ସେହି ଇତିହାସର ପୁନରାବୃତ୍ତି ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ । ସରକାରଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ କନଫୁସିଅସ୍‌ଙ୍କର ଗ୍ରନ୍ଥସବୁ ଧ୍ୱଂସ କରି ଦିଆଗଲା, କନଫୁସିଅସ୍‌ଙ୍କର ମତବାଦ ଅଧ୍ୟୟନ କରିବା ଏକ ବିରାଟ ଅପରାଧ ବୋଲି ଗଣାଗଲା ।

ଏବେ ତ ସମାଜର କେତେକ ଗୋଷ୍ଠୀ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ଜ୍ଞାନ ଆହରଣରେ ଅଧିକ ସୁବିଧା ଓ ସୁଯୋଗ ଉପଭୋଗ କରୁଛନ୍ତି । କାରଣ ସମାଜରେ ଯେପରି ଭାବରେ ଆର୍ଥନୀତିକ ବିଭେଦ ଅଛି, ସେଥିରେ ଯେଉଁମାନେ ଅତି ଦରିଦ୍ର, ସେମାନଙ୍କର ଜ୍ଞାନ ଆହରଣର ସୁଯୋଗ ନାହିଁ । ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ ସ୍ୱାଧୀନ ଚିନ୍ତା ପ୍ରକାଶ ଓ ପରିବେଷଣରେ ଅସହିଷ୍ଣୁତା ଯୋଗୁଁ ଜ୍ଞାନର ସୀମା ମଧ୍ୟ ସଂକୁଚିତ ହୋଇଯାଉଛି ।

ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ ସଭ୍ୟତାର ଯେତିକି ଅଗ୍ରଗତି ହେଉଛି, ମନୁଷ୍ୟ ସେତିକି ସେତିକି ସ୍ୱାର୍ଥପର ହୋଇ ପଡୁଛି । ଆମର ପୁରାତନ ସମାଜରେ ବ୍ୟକ୍ତି ଜୀବନ ଅପେକ୍ଷା ସାମାଜିକ ବା ଗୋଷ୍ଠୀ ଜୀବନ ପ୍ରତି ଅଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯାଉଥିଲା । ଏବେ ମଧ୍ୟ ତା'ର କେତେକ ସନ୍ତକ ଆମ ସମାଜରେ ଅଛି । ଉଦାହରଣସ୍ୱରୂପ - ସଂଯୁକ୍ତ ପରିବାର, ଜାତିଆଣ ପ୍ରଥା ଓ ଗ୍ରାମ୍ୟଜୀବନ ଗୋଷ୍ଠୀ ଜୀବନର ଏକ ଏକ ନିଦର୍ଶନ । କିନ୍ତୁ ଏ ସବୁ ଏତେ ବିପଥଗାମୀ ହୋଇ ପଡ଼ିଛନ୍ତି ଯେ ସେଥିରେ ଗୋଷ୍ଠୀ ଜୀବନର ସତ୍ତା ନାହିଁ । ପରିବାର ରହିଛି, କିନ୍ତୁ ସେଥିରେ ପରସ୍ପର ପ୍ରତି ଶ୍ରଦ୍ଧା ବା ଭକ୍ତି ନାହିଁ । ଗ୍ରାମ ରହିଛି, କିନ୍ତୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗ୍ରାମରେ କଳହ ଗ୍ରାମ୍ୟ ଜୀବନକୁ କଳୁଷିତ କରି ପକାଇଛି । ଜାତି ତ ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱାର୍ଥପାଇଁ ବିଚାର କରାଯାଉଛି । ଅଶିକ୍ଷା ଓ ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ଯୋଗୁଁ ଗୋଷ୍ଠୀ ଜୀବନ କଳୁଷିତ ହୋଇ ପଡ଼ିଛି । ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ସଭ୍ୟତା ତ ବ୍ୟକ୍ତି

ସଭ୍ୟତା । ସେଥିରେ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ନିଜପାଇଁ, ନିଜର ଉନ୍ନତିପାଇଁ ଉଦ୍ୟମ କରନ୍ତି । ରାସ୍ତା, ଘାଟ ଓ ଯାନବାହନର ଯେତିକି ଅଧିକ ଉନ୍ନତି ହେଉଛି, ଆମେ ପରସ୍ପର ବିଷୟରେ ସେତିକି ଅଧିକ ସନ୍ଦିହାନ ହୋଇ ପଡୁଛୁ । ପୂର୍ବରୁ ଦିଲ୍ଲୀରୁ ଲଣ୍ଡନକୁ ଯିବାକୁ ହୁଏତ ମାସ ମାସ ଲାଗୁଥିଲା - ଏବେ ଜଣେ ୧୨/୧୩ ଘଣ୍ଟାରେ ଲଣ୍ଡନରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିପାରୁଛି । କିନ୍ତୁ ଏହି ଯିବାରେ ଏତେ କଟକଣା ଯେ ମାସ ମାସ ଧରି ଚେଷ୍ଟା ନ କଲେ ଦିଲ୍ଲୀରୁ ଲଣ୍ଡନ ଯିବାପାଇଁ ଅନୁମତି ମିଳୁ ନାହିଁ । ମୋଟ ଉପରେ ଆମର ଶିକ୍ଷା, ସଭ୍ୟତା ଓ ସଂସ୍କୃତି ଆମର ସାମାଜିକ ମନୋଭାବକୁ ବୃଦ୍ଧି ନ କରି ଆମକୁ ବ୍ୟକ୍ତିକୈନ୍ଦ୍ରିକ କରି ପକାଉଛି । ଏହାହିଁ ବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀ ସଭ୍ୟତାର ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ଦୋଷ ।

ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତା ବିଷୟରେ ଆମର ବେଶି କିଛି ଧାରଣା ନାହିଁ । ତେବେ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତାର ମୌଳିକ ବିଷୟ ହେଉଛି ଯେ ମନୁଷ୍ୟ କେବଳ ବିଷୟାସକ୍ତ ନ ହୋଇ ପ୍ରାଣ ବା ଆତ୍ମା ବିଷୟରେ କିଛି ଧ୍ୟାନ ଦେବ । ଧର୍ମଟା ପୂରାପୂରି ବ୍ୟକ୍ତିଗତ । ଆମର ତ ଧାରଣା ଯେ ଜଣେ କୌଣସି ଏକ ଧର୍ମରେ ବିଶ୍ୱାସ ନ କରି ମଧ୍ୟ ସାମାଜିକ ସହୃଦୟତା ହାସଲ କରିପାରିବ । ବରଂ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଦେଶରେ ଧର୍ମକୁ ନେଇ ଯେଉଁ ବାଦ ବିସମ୍ବାଦ ସୃଷ୍ଟି ହେଉଛି, ସେଥିରେ କୌଣସି ଏକ ଧର୍ମକୁ ଗ୍ରହଣ ନ କଲେ ସମାଜର ବେଶି କିଛି କ୍ଷତି ହେବ ନାହିଁ । ନିଜର ସୀମା ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବାପାଇଁ ଭଗବାନ୍‌ଙ୍କର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ସ୍ୱୀକାର କରାଯାଏ । କାରଣ ଏହା ଫଳରେ ମନୁଷ୍ୟ ବେପରୁଆ ହେବାପାଇଁ ସୁଯୋଗ ପାଏ ନାହିଁ । ଏହା ବ୍ୟତୀତ ନିଜର ଦୁଃଖ ଓ ଦୁର୍ବିପାକ ବେଳେ ଭଗବାନ୍‌ଙ୍କର ଆଶ୍ରା ମନୁଷ୍ୟକୁ ସାହସ ଓ ସାନ୍ତ୍ୱନା ଦିଏ । କିନ୍ତୁ ଏହି ଧର୍ମ ଏବେ ମତାନ୍ଧତା ସୃଷ୍ଟି କରି ସାମାଜିକ ବିଭେଦ ସୃଷ୍ଟି କରୁଛି । ତେଣୁ ଆମେ ଧର୍ମ କଥା ନ କହି ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଚିନ୍ତା କଥା ଉଲ୍ଲେଖ କରୁଛୁ । ଜଡ଼ବାଦରେ ଭୌତିକ ବସ୍ତୁ ଉପରେ ବେଶି ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯାଏ । ଏହା ଫଳରେ ମନୁଷ୍ୟ ସ୍ୱାର୍ଥପର ହୋଇପଡ଼େ । ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକବାଦ ଜଡ଼ବାଦର ବିଷୟାସକ୍ତିକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରି ମନୁଷ୍ୟର ମନକୁ ବ୍ୟାପକ କରେ । କିନ୍ତୁ ଆଧୁନିକ ସଭ୍ୟତାରେ ଜଡ଼ବାଦ ଉପରେ ଏତେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯାଉଛି ଯେ, ମନୁଷ୍ୟର ମନ ବ୍ୟାପକ ନ ହୋଇ ଦିନକୁ ଦିନ ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇପଡୁଛି ।

ମୋଟ ଉପରେ ପ୍ରଗତି ନାମରେ ଏବେ ଯେଉଁ ସବୁ ଉଦ୍ୟମ ହେଉଛି, ତାହା ଭୌତିକ ଉନ୍ନତି ଦିଗରେ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଛି । ସେଥିରେ ମଧ୍ୟ ସମସ୍ତେ ସମାନ ସୁବିଧା ଓ ସୁଯୋଗ ପାଉ ନାହାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଏହା ଫଳରେ ସାମାଜିକ ସହୃଦୟତା ବୃଦ୍ଧି ପାଉ ନାହିଁ । ସେଥିପାଇଁ ସମାଜରେ ନାନାପ୍ରକାର ସଂଘର୍ଷ ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁଛି । ଏହି ସଂଘର୍ଷକୁ ଦୂର କରିବାକୁ ହେଲେ ଆମର ଆଭିମୁଖ୍ୟକୁ ପରିବର୍ତ୍ତିତ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ, ସଭ୍ୟତାର ମାନଦଣ୍ଡକୁ ବଦଳାଇବାକୁ ପଡ଼ିବ, ମାନବ ଧର୍ମ ଉପରେ ବେଶି ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ବର୍ତ୍ତମାନ ସମୟ ଆସିଛି, ଯେତେବେଳେ ଚିନ୍ତାଶୀଳ ଲୋକମାନେ ଏ ଦିଗରେ କିଛି ମନ ଦେବା ଉଚିତ ।

ସୂଚନା :

ଆଲବର୍ଟ୍ ସ୍ୱାଇଜର - ଦକ୍ଷିଣ-ପୂର୍ବ ଫ୍ରାନ୍ସ ଓ ଦକ୍ଷିଣ-ପଶ୍ଚିମ ଜର୍ମାନୀ ସୀମାସ୍ଥ ଏକ ଛୋଟ ସହରରେ ୧୮୭୫ ଖ୍ରୀ.ରେ ଆଲବର୍ଟ୍ ସ୍ୱାଇଜରଙ୍କ ଜନ୍ମ । ପଶ୍ଚିମ ଆଫ୍ରିକାର ଲାମ୍ବେରିନ୍ ଚିକିତ୍ସା କେନ୍ଦ୍ରର ପ୍ରତିଷ୍ଠାତା । ଶାନ୍ତି ଓ ବନ୍ଧୁତାପାଇଁ ସେ ନୋବେଲ ପୁରସ୍କାର ପାଇଛନ୍ତି । ଡାକ୍ତର ହିସାବରେ ସକଳ କାର୍ଯ୍ୟବ୍ୟସ୍ତତା ସତ୍ତ୍ୱେ ଦର୍ଶନ ଓ ଇତିହାସ ବିଷୟରେ ପ୍ରାୟ ପନ୍ଦରଗୋଟି ଗ୍ରନ୍ଥର ସେ ରଚୟିତା ।

ମନୀଷୀ	-	ମେଧାବୀ, ପଣ୍ଡିତ
କଳୁଷିତ	-	ଗୋଳିଆ, ମଳିନ
ଦୁର୍ବିପାକ	-	ଦୁର୍ଯୋଗ, ଦୁର୍ଘଟଣା, ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା
ଜଡ଼	-	ଅଚେତନ, ନିସ୍ତେଜ
ଭୌତିକ	-	ଭୂତ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, (ଭୂତ+ଇକ) (ମାଟି, ପାଣି, ତେଜ, ପବନ, ବ୍ୟୋମ ପଞ୍ଚ ମହାଭୂତ)
ଚିନ୍ତାଶୀଳ	-	ଭାବନାପରାୟଣ, ଚିନ୍ତାଦ୍ୱାରା ସମାଧାନ କରିବାରେ ଦକ୍ଷ ।
ଆଭିମୁଖ୍ୟ	-	ଲକ୍ଷ୍ୟ, ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ
କନ୍‌ଫୁସିଅସ୍	-	ଚୀନ୍ ଦେଶର ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତ ଦାର୍ଶନିକ
ଜଡ଼ବାଦ	-	ଜଡ଼ ପ୍ରକୃତି ହିଁ ଏକମାତ୍ର ସତ୍ୟ - ଏହା ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇ ଗଢ଼ିଉଠିଥିବା ମତବାଦ ।

ପ୍ରଶ୍ନାବଳୀ

ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଉତ୍ତରମୂଳକ :

୧. ଆଲବର୍ଟ୍ ସ୍ୱାଇଜର କିଏ ?

୨. ସମାଜର ହିତ ନିମନ୍ତେ କ'ଣ ଦରକାର ବୋଲି ସେ କହିଛନ୍ତି ?

୩. ଜ୍ଞାନ ଓ ପ୍ରବିଧି ବିଜ୍ଞାନ ଉଭୟ ପରସ୍ପରର ପରିପୂରକ କିପରି ?

୪. ଆମେ କେଉଁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସମନ୍ୱୟ ଚାହୁଁଛୁ ?

୫. ମନୁଷ୍ୟର ସାମାଜିକତା ବ୍ୟାପକ ହୋଇପାରିବ କିପରି ?

୬. ତୃତୀୟ ପ୍ରଗତିଟି କ'ଣ ?

୭. ଲେଖକଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରେ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତାର ଅର୍ଥ କ'ଣ ?

୮. ସମାଜର ପରିବର୍ତ୍ତନପାଇଁ ଅନେକ ମନୀଷୀ କି ପ୍ରକାର ମତ ଦେଇଛନ୍ତି ?

୯. ସଭ୍ୟତାର ମାନଦଣ୍ଡ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବୃଦ୍ଧି ପାଇପାରୁ ନାହିଁ କାହିଁକି ?

୧୦. ପ୍ରଜାମାନେ ଅଧିକ ବିଦ୍ୟାର୍ଜନ କରିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ବୋଲି ଚାଇନାର ମନ୍ତ୍ରୀମାନେ ସମ୍ରାଟ୍‌ଙ୍କୁ ପରାମର୍ଶ ଦେଇଥିଲେ କାହିଁକି ?

୧୧. କନ୍‌ଫୁସିଅସ୍‌ଙ୍କର ଗ୍ରନ୍ଥ ଧ୍ୱଂସ କରିବାକୁ କିଏ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲେ ?

୧୨. ଗୋଷ୍ଠୀ ଜୀବନ କାହିଁକି କଳୁଷିତ ହୋଇପଡ଼ିଛି ?

୧୩. ଗୋଷ୍ଠୀଜୀବନର ନିଦର୍ଶନରୂପେ ଲେଖକ କାହାର ଉଦାହରଣ ଦେଇଛନ୍ତି ?

୧୪. ଗ୍ରାମ୍ୟଜୀବନ କଳୁଷିତ ହେଉଛି କିପରି ?

୧୫. ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ସଭ୍ୟତାର ଲକ୍ଷଣ କ'ଣ ବୋଲି ଲେଖକ କହିଛନ୍ତି ?

୧୬. ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତାର ମୌଳିକ ବିଷୟଟି କ'ଣ ?

୧୭. ଲେଖକ ଧର୍ମ କଥା ନ କହି ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ କଥା କାହିଁକି ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛନ୍ତି ?

୧୮. ମନୁଷ୍ୟ ସ୍ୱାର୍ଥପର ହୋଇପଡ଼େ କାହିଁକି ?

୧୯. ବର୍ତ୍ତମାନ ସମାଜରେ ନାନାପ୍ରକାର ସଂଘର୍ଷ ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁଛି କାହିଁକି ?

୨୦. ଏ ପ୍ରକାର ସଂଘର୍ଷ ଦୂର କରିବାକୁ ହେଲେ କ'ଣ କରିବାକୁ ହେବ ?

ସପ୍ରସଙ୍ଗ ସରଳାର୍ଥ ଲେଖ :

୨୧. ସମାଜର ବ୍ୟାପକତା ମନୁଷ୍ୟ ହୃଦୟର ବ୍ୟାପକତା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ ।

୨୨. ମନୁଷ୍ୟ କେବଳ ନିଜପାଇଁ ବଞ୍ଚେ ନାହିଁ । ସମାଜପାଇଁ ମଧ୍ୟ ବଞ୍ଚେ ।

୨୩. ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକବାଦ ଜଡ଼ବାଦର ବିଷୟାସକ୍ତିକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରି ମନୁଷ୍ୟର ମନକୁ ବ୍ୟାପକ କରେ ।

ଦୀର୍ଘ ଉତ୍ତରମୂଳକ :

୨୪. ଆଲବର୍ଟ୍ ସ୍ୱାଇଜର ପ୍ରଦାନ କରିଥିବା ପ୍ରଗତିର ତିନିଗୋଟି ସ୍ୱରୂପ ବର୍ଣ୍ଣନ କର ।

୨୫. ସଭ୍ୟତାର ମାନଦଣ୍ଡ ବଦଳାଇବା ନିମନ୍ତେ ସମଗ୍ର ମାନବ ଜାତିର କି ପ୍ରକାର ଦାୟିତ୍ୱ ରହିଛି ଲେଖ ।

୨୬. ସମାଜର ଉପକାରପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିବା ଦୁଇଜଣ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ବିଷୟରେ ଦୁଇଟି ଅନୁଚ୍ଛେଦ ଲେଖ ।

୨୭. ପ୍ରବିଧି ବିଜ୍ଞାନ (Technology)ର ଉନ୍ନତି ଯୋଗୁଁ ଏବେ ଲୋକମାନେ ପାଉଥିବା ଉପକାର ବର୍ଣ୍ଣନା କରି ପ୍ରାୟ ୧୫୦ ଶବ୍ଦ ମଧ୍ୟରେ ସାନଭାଇ ପାଖକୁ ଚିଠିଟିଏ ଲେଖ ।

ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଉତ୍ତରମୂଳକ :

୨୮. ନିମ୍ନରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ବିଶେଷଣ ପଦଗୁଡ଼ିକୁ ବିଶେଷ୍ୟ ପଦରେ ପରିଣତ କର ।
ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ, ସାଂସ୍କୃତିକ, ଶିକ୍ଷିତ, ଭୌତିକ, ଗ୍ରାମ୍ୟ

୨୯. ନିମ୍ନଲିଖିତ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକୁ ବ୍ୟବହାର କରି ଗୋଟିଏ ଲେଖାଏଁ ବାକ୍ୟ ଲେଖ ।
ପ୍ରଗତି, ସମନ୍ୱୟ, ସାନ୍ତ୍ୱନା, ବ୍ୟାପକ, ଆହରଣ

୩୦. ଅଧ୍ୟାତ୍ମ ଶବ୍ଦରେ 'ଇକ' ଯୋଗ କରି 'ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ' ଶବ୍ଦଟି ଗଠିତ ହୋଇଛି । ଏହି ପ୍ରବନ୍ଧରେ ଥିବା 'ଇକ' ପ୍ରତ୍ୟୟ ଯୋଗରେ ଗଠିତ ଶବ୍ଦମାନଙ୍କର ଗୋଟିଏ ତାଲିକା କର ।

୩୧. ଯେ ବିଷୟରେ ଆସକ୍ତ ତାହାକୁ ଗୋଟିଏ ଶବ୍ଦରେ କୁହାଯାଏ 'ବିଷୟାସକ୍ତ' ।
ସେହିପରି କ'ଣ ହେବ ଲେଖ ।
(କ) ଯେ ନିଦ୍ରାରେ ଆସକ୍ତ
(ଖ) ଯେ ଲୋଭରେ ଆସକ୍ତ
(ଗ) ଯେ ମୋହରେ ଆସକ୍ତ

୩୨. ଶୂନ୍ୟସ୍ଥାନ ପୂରଣ କର ।
(କ) ସେମାନେ ଯେତିକି ଅଧିକ ଜ୍ଞାନ ଆହରଣ କରିବେ ________ ।
(ଖ) ମନର ବ୍ୟାପକତା ଯା'ର ଯେତେ ଅଧିକ, ________ ।
(ଗ) ପ୍ରବିଧି ବିଜ୍ଞାନ ଭୌତିକ ବସ୍ତୁର ବିକାଶରେ ସାହାଯ୍ୟ କରେ; ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତା ________ ।

୩୩. 'ପୁସ୍ତକାଗାର' ଶବ୍ଦଟିର ସନ୍ଧିବିଚ୍ଛେଦ କଲେ କ'ଣ ହେବ ?
ଠିକ୍ ଉତ୍ତରଟି ବାଛ ।
(କ) ପୁସ୍ତକା + ଗାର (ଖ) ପୁସ୍ତକ + ଗାର
(ଗ) ପୁସ୍ତକ + ଆଗାର (ଘ) ପୁସ୍ତକା + ଆଗାର

ତୁମପାଇଁ କାମ :

୩୪. ବୈଦ୍ୟନାଥ ମିଶ୍ରଙ୍କ 'ସାମାଜିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧ' ପୁସ୍ତକଟି ସଂଗ୍ରହ କରି ପଢ଼ ।

୩୫. ତୁମ ଘର ଚାରିପାଖ ଲୋକଙ୍କ ଜୀବନଯାପନ ପ୍ରଣାଳୀ ସମ୍ପର୍କରେ ଅନୁଧ୍ୟାନ କରି ଶିକ୍ଷଣୀୟ କଥାଗୁଡ଼ିକୁ ଲେଖି ରଖ ।

❖❖❖

ବୈଜ୍ଞାନିକ ମନୋବୃତ୍ତି

● ଶରତ କୁମାର ମହାନ୍ତି

ଲେଖକ ପରିଚୟ :

ଶରତ କୁମାର ମହାନ୍ତି (୧୯୩୮-୨୦୦୬)ଙ୍କ ଜନ୍ମସ୍ଥାନ ଜରିପଡ଼ା, କଟକ । ଜଣେ ଚିନ୍ତାଶୀଳ ପ୍ରାବନ୍ଧିକ ଭାବରେ ସୁପରିଚିତ । ଗଣିତଶାସ୍ତ୍ରର ଅଧ୍ୟାପକ ଭାବରେ କର୍ମଜୀବନ । ସେ ଧର୍ମ, ଦର୍ଶନ, ସାହିତ୍ୟ, ମନସ୍ତତ୍ତ୍ୱ, ଇତିହାସ, ସଂସ୍କୃତି, ବିଜ୍ଞାନ ଇତ୍ୟାଦି ବହୁବିଧ ବିଷୟରେ ପ୍ରବନ୍ଧ ଓ ସମାଲୋଚନା ଗ୍ରନ୍ଥ ରଚନା କରିଛନ୍ତି । 'ଆକାଶର ଆହ୍ୱାନ', 'ସକ୍ରେଟିସ୍ ଓ ପ୍ଲେଟୋ', 'ଅସ୍ତିତ୍ୱବାଦର ମର୍ମକଥା', 'ବିଜ୍ଞାନ ଦୃଷ୍ଟି', 'ସଂସ୍କୃତି ଅପସଂସ୍କୃତି', 'ଗାନ୍ଧି ମଣିଷ' ପ୍ରଭୃତି ତାଙ୍କ ରଚିତ କେତୋଟି ପୁସ୍ତକ ।

'ବୈଜ୍ଞାନିକ ମନୋବୃତ୍ତି' ପ୍ରବନ୍ଧଟି ଲେଖକଙ୍କ ରଚିତ 'ବିଜ୍ଞାନ ଦୃଷ୍ଟି' ପୁସ୍ତକରୁ ସଂଗୃହୀତ । ଏହି ପ୍ରବନ୍ଧରେ ବିଜ୍ଞାନମନସ୍କତା, ଅନାସକ୍ତ ଭାବ, ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତତା ଓ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ପ୍ରଭାବରୁ ମୁକ୍ତ ରହି ବିଚାର କରିବା ଭଳି ବିରଳ ଗୁଣର ଭାବଧର୍ମ ସଂପର୍କରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଅଛି ।

କୌଣସି କଥା ବିଚାର କଲାବେଳେ କ'ଣ ହେଲେ ଭଲ ହୁଅନ୍ତା ବା ନିଜକୁ ଆନନ୍ଦ ମିଳନ୍ତା, ଏ ପ୍ରକାର ଇଚ୍ଛାକୁ ଦମନ କରି, ଅନାସକ୍ତ ଭାବେ କେବଳ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ କାରଣ ସହିତ ବିଚାର କରିବା ବୈଜ୍ଞାନିକ ମନୋବୃତ୍ତିର ପରିଚୟ ଦିଏ । ବୈଜ୍ଞାନିକ ମନୋବୃତ୍ତି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପ୍ରଥମରୁ ଏପରି ଧାରଣା ହେବାଦ୍ୱାରା ଅନେକେ ଏହାର ଗୁରୁତ୍ୱ ଅନୁଭବ ନ କରିବା ସମ୍ଭବ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ତା'ର କଥାକୁ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ବୋଲି ଭାବୁଥିବାରୁ ବୈଜ୍ଞାନିକ ମନୋବୃତ୍ତିର ଗୁରୁତ୍ୱ ନ ବୁଝିବା ସ୍ୱାଭାବିକ । ମାତ୍ର ଟିକିଏ ଚିନ୍ତା କଲେ ଜଣାପଡ଼ିବ ଯେ ଯଦିଚ ବୈଜ୍ଞାନିକ ମନୋଭାବ ଏପରି ସାଧାରଣ ବୋଲି ଜଣାପଡୁଛି - ବୈଜ୍ଞାନିକ ମନୋଭାବ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଅତି ବିରଳ । ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ବ୍ୟକ୍ତି ଓ ଶାସ୍ତ୍ରର ମତ ସବୁ ଅନ୍ଧଭାବେ ଗ୍ରହଣ ନ କରି, କୌଣସି ବ୍ୟାବସାୟିକ ଲାଭକ୍ଷତିର ଆଶା ନ ରଖି ଓ ନିଜର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଇଚ୍ଛାକୁ ଜଳାଞ୍ଜଳି ଦେଇ, କେବଳ ସତ୍ୟର ଉଦ୍‌ଘାଟନପାଇଁ ନିରପେକ୍ଷ ଭାବେ ବିଚାର କରିବାର ଇଚ୍ଛା, ଶିକ୍ଷା ଓ ଶକ୍ତି ଅତି ଅଳ୍ପ ଲୋକଙ୍କର ଥାଏ । ଜଣେ ବିଜ୍ଞାନ ଶିକ୍ଷକଙ୍କ କଥା ଦେଖନ୍ତୁ । କ୍ଲାସରେ ପଢ଼ାଇଲାବେଳେ କିପରି କହିଲେ ଛାତ୍ରମାନେ ବୁଝିବେ ଓ ସେମାନଙ୍କର ଚିନ୍ତାଧାରାର ବିକାଶ ହେବ, ଏ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସେ ଧୀରସ୍ଥିର ଭାବେ ଭାବିଚିନ୍ତି ପଢ଼ାନ୍ତି । କେହି ଛାତ୍ର ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିଲେ ସେ ବିରକ୍ତ ନ ହୋଇ ବରଂ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିବାକୁ ଉତ୍ସାହିତ କରନ୍ତି ଓ ସବୁ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଭାବିଚିନ୍ତି

ଦିଅନ୍ତି । କ୍ଲାସ ବାହାରେ ସେହି ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ସହିତ ରାଜନୀତି ବା ଧର୍ମ ସମ୍ପର୍କରେ କିଛି ଆଲୋଚନା କରନ୍ତୁ । ହୁଏତ ଦେଖିବେ, କ୍ଲାସରେ ଶିକ୍ଷକ ଧୈର୍ଯ୍ୟର ସହିତ ଭାବିଚିନ୍ତି ଓ ଯୁକ୍ତିଦ୍ୱାରା ଛାତ୍ରମାନଙ୍କୁ ଯେପରି ବୁଝାଉଥିଲେ ସେ ମନୋଭାବ ଆଉ ନାହିଁ । ବର୍ତ୍ତମାନ ସେ ଧୀରସ୍ଥିର ଭାବେ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ କାରଣ ସହିତ କୌଣସି କଥା କହିବାକୁ ବା ଶୁଣିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନୁହନ୍ତି । ଧର୍ମ ବା ରାଜନୀତି ସମ୍ପର୍କରେ ତାଙ୍କର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ମତ ଉପରେ ସନ୍ଦେହ ପ୍ରକାଶ କଲେ ଓ ଏ ବିଷୟରେ ଯୁକ୍ତି କଲେ ସେ ବିରକ୍ତ ହେଉଛନ୍ତି, ରାଗୁଛନ୍ତି ଓ କୌଣସି ଉପାୟରେ ନିଜର ମତାମତ ସବୁ ଠିକ୍ ବୋଲି ପ୍ରମାଣ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି । ଏଥିରୁ ଜଣାଗଲା ଯେ ସେ ବିଜ୍ଞାନକୁ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ବିଚାର କଲେ ମଧ ଧର୍ମ ବା ରାଜନୀତି ସମ୍ପର୍କରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅବୈଜ୍ଞାନିକ ।

ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି କେତେକ ପ୍ରଶ୍ନ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ବିଚାର କଲାବେଳେ ଆଉ କେତେକ ପ୍ରଶ୍ନ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ତାଙ୍କର ମତାମତ ଏପରି ଅବୈଜ୍ଞାନିକ ହୁଏ କାହିଁକି ? ଏହାର କାରଣ, ଆମର ବିଶ୍ୱାସସବୁ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଇଚ୍ଛାଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ । କେତେଗୁଡ଼ିଏ ବିଶ୍ୱାସର ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ କାରଣ ଥିଲେ ମଧ ଆମର ଅଧିକାଂଶ ବିଶ୍ୱାସ କେବଳ ଦିବାସ୍ୱପ୍ନ । ଯେଉଁ କେତୋଟି କଥାର ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ କାରଣ ଥାଏ ସେଗୁଡ଼ିକ ଆମର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଇଚ୍ଛାର ସପକ୍ଷରେ ଥିବାରୁ ଏପରି ହୁଏ । ମନୋବୈଜ୍ଞାନିକ ବା ଦାର୍ଶନିକମାନଙ୍କ ବିଚାରକୁ ବାଦ୍ ଦେଲେ ମଣିଷର ବିଶ୍ୱାସଗୁଡ଼ିକ ଭିତ୍ତିହୀନ ମଧୁର-ସ୍ୱପ୍ନ ବୋଲି ସାଧାରଣ ଭାବେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲେ ଆମେ ଜାଣିପାରିବା । ଅଧିକାଂଶ ଲୋକଙ୍କର ନିଜର, ନିଜ ପରିବାରର, ନିଜ ଜାତି ଓ ଦେଶ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଆତ୍ମସନ୍ତୋଷ ଲାଭ କଲାପରି ଅନେକ ବିଶ୍ୱାସ ଥାଏ । ନିଜକୁ ବୁଦ୍ଧିମାନ୍, ବିଚାରଶୀଳ ଓ ନିଜର ମତାମତକୁ ନିର୍ଭୁଲ ବୋଲି ଅଧିକାଂଶ ଭାବନ୍ତି । ସେହିପରି ନିଜର ପରିବାରକୁ ସଂଭ୍ରାନ୍ତ ଓ ଆଦର୍ଶ ପରିବାର, ନିଜର ଜାତିକୁ ଅନ୍ୟ ଜାତିଠାରୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଓ ବୁଦ୍ଧିମାନ୍ ଏବଂ ନିଜ ଦେଶର ଇତିହାସକୁ ସବୁଠାରୁ ଗୌରବମୟ ବୋଲି ଅଧିକାଂଶ ବ୍ୟକ୍ତି ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତି । ନିଜେ ପ୍ରକୃତରେ ଯାହା ନିଜ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ତାହାଠାରୁ ଅତି ଉଚ୍ଚ ଧାରଣା ମନୁଷ୍ୟର ଥାଏ । ଗୋଟିଏ ନିର୍ବାଚନରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦଳର ପ୍ରଚାରକମାନେ ନିଜ ଦଳ ଜୟଲାଭ କରିବାର ଯେତିକି ସମ୍ଭାବନା ରଖନ୍ତି, ତା'ଠାରୁ ଅଧିକ ଆଶା କରନ୍ତି । କୌଣସି ଯୁଦ୍ଧରେ ଭାଗ ନେଇଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦେଶର ଲୋକେ ନିଜ ଦେଶ ବା ନିଜ ଦେଶ ଯେଉଁ ଦଳରେ ଅଛି, ସେହି ଦଳ ବିଜୟ ଲାଭ କରିବ ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତି । ଭିତ୍ତିହୀନ ମଧୁର ସ୍ୱପ୍ନର ଏହିପରି ଅସଂଖ୍ୟ ଉଦାହରଣ ଦିଆଯାଇପାରେ । ସତ୍ୟର ଆବିଷ୍କାରଦ୍ୱାରା ସମୟ ସମୟରେ ଆମର ମଧୁର ସ୍ୱପ୍ନରେ ବାଧା ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ, ମାତ୍ର ତାହା କ୍ଷଣିକ । ନିଜକୁ ବୁଦ୍ଧିମାନ୍ ବୋଲି ମନେ କରୁଥିବା ଛାତ୍ର ପରୀକ୍ଷାରେ ଖରାପ କଲେ ପ୍ରଥମେ ତା'ର ନିଜ ଯୋଗ୍ୟତା ଉପରେ ସନ୍ଦେହ ହୁଏ, ମାତ୍ର 'ପରୀକ୍ଷାଦ୍ୱାରା ଛାତ୍ରର ଯୋଗ୍ୟତା ଜଣାପଡ଼େ ନା' ଇତ୍ୟାଦି ନାନା କଳ୍ପନା କରି ସେ ପୁଣି ପୂର୍ବର ମଧୁର ସ୍ୱପ୍ନ ରାଜ୍ୟକୁ ଫେରିଯାଏ । ନିଜକୁ ଜଣେ ଅତି ପ୍ରତିଭାବାନ୍ କବି ମନେ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର କବିତାର ଆଦର ନ ହେଲେ ସେ ନିଜ କବିତାର ଦୋଷ ଥାଇପାରେ ବୋଲି ନ ଭାବି ଲୋକମାନେ ତାଙ୍କ କବିତା ବୁଝିବାକୁ ଅକ୍ଷମ ବୋଲି ବିଚାର କରନ୍ତି । ଊଣାଅଧିକେ ମଣିଷ ଏହିପରି ଗୁଡ଼ିଏ ମଧୁର କଳ୍ପନାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିନିଏ । ଉପରୋକ୍ତ ଛାତ୍ର ବା କବିଙ୍କ ପରି କେବଳ ଅତ୍ୟଧିକ କଳ୍ପନାବିଳାସୀ ଆମ ଆଖିରେ ପଡ଼ିଥାନ୍ତି । ମନୁଷ୍ୟ ମଧୁର କଳ୍ପନାରେ ମଜ୍ଜିଥିବାର ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ବାର୍ଟ୍ରାଣ୍ଡ ରସେଲ୍ ଡ୍ରିମ୍ସ ଆଣ୍ଡ ଫ୍ୟାକ୍ଟସ୍ ପ୍ରବନ୍ଧରେ ଲେଖିଛନ୍ତି ଯେ - ବସ୍ତୁତଃ ମନୁଷ୍ୟ ସ୍ୱପ୍ନାବସ୍ଥାରେ ଥାଏ । ବାହ୍ୟଜଗତର କୌଣସି ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଘଟଣାରେ କେବେ କେବେ ମୁହୂର୍ତ୍ତକପାଇଁ ତା'ର ନିଦ୍ରାଭଙ୍ଗ ହୋଇଥାଏ, ମାତ୍ର ଅତି ଶୀଘ୍ର ସେ କଳ୍ପନାର ମଧୁର-ନିଦ୍ରାରାଜ୍ୟକୁ ଫେରିଯାଏ ।

କୌଣସି କଥାର ବିଚାର କଲାବେଳେ ନିଜର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ବିଶ୍ୱାସ ଠିକ୍ ଓ ଅନ୍ୟମାନେ ଏହା ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତୁ - ଏପରି ମନୋଭାବ ବୈଜ୍ଞାନିକ ମନୋବୃତ୍ତିର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିରୋଧୀ । ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ମତକୁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଉପରେ ଲଦିଦେବାର ମନୋଭାବ ଥିବ, ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମେ ନିରପେକ୍ଷଭାବେ ଯୁକ୍ତି ନ କରି ନିଜ ମତକୁ ସୁହାଇଲା ପରି ଯୁକ୍ତି କରିବା । ଏପରି କ୍ଷେତ୍ରରେ ନିଜ ମତକୁ ଠିକ୍ ବୋଲି ପ୍ରମାଣ କରିବାପାଇଁ ଆମେ ଯୁକ୍ତିତର୍କକୁ କେବଳ ଅସ୍ତ୍ର ରୂପେ ବ୍ୟବହାର କରିବା । ବୈଜ୍ଞାନିକ ମନୋବୃତ୍ତିର ପ୍ରଧାନ ଅନ୍ତରାୟ ହେଲା ଆସକ୍ତିଭାବ । ଉପରୋକ୍ତ ବିଜ୍ଞାନଶିକ୍ଷକ ଧର୍ମ, ରାଜନୀତି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ନିଜର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ବିଶ୍ୱାସ ପ୍ରତି ଆସକ୍ତ ଥିବାରୁ ତାହାହିଁ ପ୍ରମାଣ କରିବାକୁ ବ୍ୟାକୁଳ ଏବଂ ଯୁକ୍ତିକୁ ସେ କେବଳ ଅସ୍ତ୍ର ରୂପେ ହିଁ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି; ତେଣୁ ସେ ବୈଜ୍ଞାନିକ ମନୋବୃତ୍ତି ସହିତ ବିଚାର କରିବାକୁ ଅକ୍ଷମ । କୌଣସି ବିଷୟରେ ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମର ଆସକ୍ତିଭାବ ଥିବ ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମେ ଯୁକ୍ତିତର୍କକୁ କେବଳ ଅସ୍ତ୍ରଭାବେ ବ୍ୟବହାର କରୁଥିବୁ । ଆଲ୍‌ଡସ୍ ହକ୍‌ସଲେ ଏହି କାରଣରୁ ଅନାସକ୍ତଭାବ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଆଦର୍ଶ ମାନବ ବୋଲି କହିଛନ୍ତି । 'ଏଣ୍ଡସ୍ ଆଣ୍ଡ ମିନସ୍' ପୁସ୍ତକରେ ସେ କହିଛନ୍ତି ଯେ, ଅନାସକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିହିଁ ହେଉଛନ୍ତି ଆଦର୍ଶ ମାନବ । ସେ ତାଙ୍କର ଦୈହିକ ଅନୁଭୂତି, ରୁଚି, ଶକ୍ତି ଓ ପ୍ରଭୁତ୍ୱର କାମନା ପ୍ରତି ଆସକ୍ତ ନ ଥାନ୍ତି । ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ରାଗ, ଘୃଣା, ସ୍ନେହ, ଧନସମ୍ପତ୍ତି, ସୁନାମ ଓ ସମାଜରେ ତାଙ୍କର ସ୍ଥାନ ପ୍ରତି ସେ ନିସ୍ପୃହ । ଏପରିକି ବିଜ୍ଞାନ, କଳା ଓ ଯେକୌଣସି ଅନୁମାନ ଏବଂ ମାନବୀୟ ସମ୍ପର୍କାଦି ପ୍ରତି ମଧ୍ୟ ସେ ନିରପେକ୍ଷ ।

ଏହି ନିରପେକ୍ଷଭାବ ବୈଜ୍ଞାନିକ ମନୋବୃତ୍ତିପାଇଁ ସର୍ବପ୍ରଥମେ ଆବଶ୍ୟକ । ଯେକୌଣସି ଗୋଟିଏ ଦୁଇଟି କଥାକୁ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ କାରଣ ସହିତ ନିରପେକ୍ଷଭାବେ ବିଚାର କରିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ବୈଜ୍ଞାନିକ ମନୋବୃତ୍ତି ଅଛି ବୋଲି କୁହାଯାଇ ନ ପାରେ । କାରଣ ଏହି ଗୋଟିଏ ଦୁଇଟି କଥାରେ ତାଙ୍କର କୌଣସି ଆସକ୍ତି ଭାବ ବା ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଇଚ୍ଛା ଓ ଜିଦ୍ ନାହିଁ, ମାତ୍ର ଆହୁରି ଅନେକ ପ୍ରଶ୍ନରେ ତାଙ୍କର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜିଦ୍ ଥାଇପାରେ । ଆମର ବିଜ୍ଞାନ ଶିକ୍ଷକଙ୍କର ବିଜ୍ଞାନ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କୌଣସି ଇଚ୍ଛା ବା ଜିଦ୍ ନାହିଁ - ମାତ୍ର ଧର୍ମ, ସାହିତ୍ୟ ଓ ରାଜନୀତିର ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରଶ୍ନ ସମ୍ପର୍କରେ ତାଙ୍କର ଜିଦ୍ ରହିଛି । ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଇଚ୍ଛା ଓ ଜିଦ୍ ନ ରଖି ଅନାସକ୍ତ ଭାବେ ଯେ ସବୁ ପ୍ରଶ୍ନର ବିଚାର କରନ୍ତି, ତାଙ୍କରି କେବଳ ବୈଜ୍ଞାନିକ ମନୋବୃତ୍ତି ଅଛି ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରେ ।

ବୈଜ୍ଞାନିକ ମନୋଭାବାପନ୍ନ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ମତାମତ ବା କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଯେ ସବୁବେଳେ ସତ୍ୟ, ଏପରି ଆଦୌ ନୁହେଁ ଏବଂ ଏଇଥିପାଇଁ ବୈଜ୍ଞାନିକ ମନୋବୃତ୍ତିର ମହତ୍ତ୍ୱ । ବୈଜ୍ଞାନିକ ମନୋଭାବାପନ୍ନ ବ୍ୟକ୍ତି ତାଙ୍କର ମତାମତ ବା ସିଦ୍ଧାନ୍ତକୁ ନିଶ୍ଚିତଭାବେ ସତ୍ୟ ବୋଲି କେବେ ଭାବିବେନି । ତାଙ୍କର ଯୁକ୍ତିରେ କୌଣସି ଭୁଲ ଦର୍ଶାଇଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କ ଯୁକ୍ତିଠାରୁ ବଳିଷ୍ଠ ଯୁକ୍ତି ଦେଖାଇ କେହି ଅନ୍ୟ ଏକ ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ପହଞ୍ଚିଗଲେ ସେ ତାକୁ ସହଜଭାବେ ଗ୍ରହଣ କରିନେବେ । କାରଣ ତାଙ୍କର କୌଣସି ମତ ପ୍ରତି ଆସକ୍ତିଭାବ ନାହିଁ । ଦୁଇଜଣ ଭୂତତ୍ତ୍ୱବିଦ୍‌ଙ୍କୁ ଯଦି କୌଣସି ଖଣି ଅଞ୍ଚଳର କେତେ ଖଣ୍ଡ ଶିଳା ଦିଆଯାଏ ଓ ଏଗୁଡ଼ିକର ଉପାଦାନ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ତାଙ୍କର ମତାମତ ପଚରାଯାଏ, ତେବେ ଭୂତତ୍ତ୍ୱବିଦ୍ ଦୁହେଁ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଉତ୍ତର ଦେବା ସମ୍ଭବ । ଶିଳାଖଣ୍ଡଗୁଡ଼ିକୁ ବିଜ୍ଞାନାଗାରରେ ସାବଧାନ ଭାବେ ପରୀକ୍ଷା କଲେ ହୁଏତ ଜଣାପଡ଼ିବ ଯେ ଏ ଦୁହିଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ ଅନେକାଂଶରେ ଠିକ୍ ଓ ଅନ୍ୟ ଜଣକ ଅଧିକ ଭୁଲ ମତ ଦେଇଛନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ଶିଳାର ଉପାଦାନ ଅନୁମାନ କରିବାରେ ଦ୍ୱିତୀୟ ଜଣଙ୍କର କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଇଚ୍ଛା ଥିଲା ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରିବନି । ତେଣୁ ସେ ବିଜ୍ଞାନାଗାରର ରିପୋର୍ଟକୁ ସହଜଭାବେ ଗ୍ରହଣ କରିନେବେ । ମାତ୍ର ଶିଳାର ପରୀକ୍ଷା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯାହା ସତ୍ୟ,

ସବୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ତାହା ସତ୍ୟ ନୁହେଁ । ଜଣେ ସାହିତ୍ୟ ସମାଲୋଚକଙ୍କ ଉଦାହରଣ ନିଆଯାଇପାରେ । ସାହିତ୍ୟ ସମାଲୋଚକ ଓ ବିଜ୍ଞାନାଗାରର ପରୀକ୍ଷକ ଉଭୟେ ଗୋଟିଏ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ସମାନ । ଉଭୟଙ୍କ କାମ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରିବା, ମାତ୍ର ଅନେକ ସମାଲୋଚକ ତାଙ୍କର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଇଚ୍ଛାଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ହେଉଥିବାରୁ ତାଙ୍କୁ ଯେଉଁ କବିଙ୍କର କବିତା ଭଲ ଲାଗେ, ସେ ସେହି କବିଙ୍କର ସପକ୍ଷରେ ରହି ସମାଲୋଚନା କରନ୍ତି । ତାଙ୍କ ପ୍ରିୟ କବିଙ୍କର କବିତା ସମାଲୋଚନା କଲାବେଳେ ସେ କବିତାର ସଂଜ୍ଞା ଓ ଉତ୍ତମ କବିତାର ଲକ୍ଷଣ କବିଙ୍କର ସପକ୍ଷରେ ଗଲାଭଳି କହିଥାନ୍ତି । ମୋଟ ଉପରେ ସେ ସମାଲୋଚନା କରିବା ପରିବର୍ତ୍ତେ ଓକିଲାତି କରିଥାନ୍ତି । ଏପରି ସମାଲୋଚନାରେ ବୈଜ୍ଞାନିକ ମନୋବୃତ୍ତିର ଅଭାବ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଏ । ତେଣୁ କେହି ବଳିଷ୍ଠ ଯୁକ୍ତି କରି କବିଙ୍କର ଦୋଷଗୁଣ ଦେଖାଇଲେ ସେ ତାକୁ ସହଜଭାବେ ଗ୍ରହଣ ନ କରି ବରଂ ବିରୋଧ କରିଥାନ୍ତି ।

ଅନାସକ୍ତ ଭାବ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ପ୍ରଭାବରୁ ମୁକ୍ତ ରହି ବିଚାର କରିବା ବୈଜ୍ଞାନିକ ମନୋବୃତ୍ତିର ଆଉ ଗୋଟିଏ ଲକ୍ଷଣ । ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ବ୍ୟକ୍ତି ଓ ଶାସ୍ତ୍ରର ମତଠାରୁ ମୁକ୍ତ ରହି ସମାଜର ପ୍ରଚଳିତ ମତଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ନ ହୋଇ ସ୍ୱାଧୀନଭାବେ ବିଚାର କରିବା ଏକ କଠିନ ମାନସିକ ଅଭ୍ୟାସ । ଏହା ଅଧ୍ୟୟନ, ଗଭୀର ଚିନ୍ତା ଓ ଉପଯୁକ୍ତ ଶିକ୍ଷା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ । ଅନାସକ୍ତ ଭାବ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ନିଜର ସିଦ୍ଧାନ୍ତକୁ ନିଶ୍ଚିତଭାବେ ସତ୍ୟ ବୋଲି ବୈଜ୍ଞାନିକ ମନୋଭାବାପନ୍ନ ବ୍ୟକ୍ତି କେବେ ଭାବିବେନି । ସେହି ବିଷୟରେ ତାଙ୍କର ଜ୍ଞାନ ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇପାରେ ଓ ତାଙ୍କ ଯୁକ୍ତିରେ କିଛି ଭୁଲ ଥାଇପାରେ, ଏକଥା ସେ ମନେ ରଖିଥିବେ । କାରଣ କୌଣସି ମତ ପ୍ରତି ସେ ଆସକ୍ତ ନୁହନ୍ତି ।

କୌଣସି କଥାର ଆଲୋଚନା କଲାବେଳେ ସତ୍ୟର ଉଦ୍‌ଘାଟନପାଇଁ ବୈଜ୍ଞାନିକ ମନୋବୃତ୍ତି ସର୍ବପ୍ରଥମେ ଆବଶ୍ୟକ, କିନ୍ତୁ ବୈଜ୍ଞାନିକ ମନୋବୃତ୍ତି ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଯେ କୋଟିକେ ଗୋଟିଏ ଏହା କହିବା ବାହୁଲ୍ୟ ମାତ୍ର । ବିଜ୍ଞାନ ବୈଜ୍ଞାନିକ ମନୋବୃତ୍ତିର ବିକାଶ ଦିଗରେ କିପରି ସାହାଯ୍ୟ କରିଛି, ତାହା ବିଚାର କରିବାର କଥା, ମାତ୍ର ବିଜ୍ଞାନରେ ଜ୍ଞାନ ଅର୍ଜନ କରିବା ଓ ବୈଜ୍ଞାନିକ ମନୋବୃତ୍ତି ଏ ଦୁଇଟି ପୂରାପୂରି ଅଲଗା ଜିନିଷ । ଯେ ବିଜ୍ଞାନରେ ଯଥେଷ୍ଟ ଜ୍ଞାନ ଅର୍ଜନ କରିଛି, ତା'ର ନିଶ୍ଚିତଭାବେ ବୈଜ୍ଞାନିକ ମନୋବୃତ୍ତି ଥିବ ବୋଲି କୁହାଯାଇ ନ ପାରେ । ବିଜ୍ଞାନ ଓ ବୈଜ୍ଞାନିକ ମନୋବୃତ୍ତି ଉଭୟେ ପରସ୍ପର ସହିତ ଜଡ଼ିତ - ଏ କଥା ଠିକ୍ । ବିଜ୍ଞାନର ବିଭିନ୍ନ ଆବିଷ୍କାର ମନୁଷ୍ୟର ଅନେକ ଭିତ୍ତିହୀନ ଆତ୍ମରୁଚିକର ବିଶ୍ୱାସ ଉପରେ କୁଠାରାଘାତ କରିବା ଫଳରେ ଚିନ୍ତାଶୀଳ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ନିଜର ବିଶ୍ୱାସ ଉପରେ ସନ୍ଦେହ ପ୍ରକାଶ କରି ସେଗୁଡ଼ିକୁ ସାବଧାନତା ସହିତ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ସୂଚନା :

ନିରପେକ୍ଷ - ସ୍ୱାଧୀନ, ପକ୍ଷପାତଶୂନ୍ୟ

ଭିତ୍ତି - ମୂଳଦୁଆ

ସିଦ୍ଧାନ୍ତ - ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ, ନ୍ୟାୟ

ବାର୍ଟ୍ରାଣ୍ଡ ରସେଲ୍ - ଜନ୍ମ (୧୮୭୨) ଇଂଲଣ୍ଡର ଓ୍ୱେଲସ୍ ପ୍ରଦେଶରେ । କେମ୍ବ୍ରିଜ୍ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଗଣିତର ଛାତ୍ର । ସେହିଠାରେ ଅଧ୍ୟାପନା । ୧୯୫୦ ମସିହାରେ ସେ ସାହିତ୍ୟରେ ନୋବେଲ ପୁରସ୍କାର ପାଇଥିଲେ । ସେ ଏକାଧାରରେ ଗଣିତ, ଦର୍ଶନ, ସମାଜର ଚିନ୍ତାନାୟକ ତଥା ମନୁଷ୍ୟ ନିୟତି ଲାଗି ଜଣେ ଅଗ୍ରଗାମୀ ସଂଗ୍ରାମୀ ।

ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ - ଆକସ୍ମିକ

ଆସକ୍ତି - ଲିପ୍ତ ହେବା, ଜଡ଼ିତ ହେବା

ନିସ୍ପୃହ - ଅନାଗ୍ରହ, ଆକାଂକ୍ଷାଶୂନ୍ୟ

ବିରଳ - ଅଳ୍ପ ପରିମାଣ, ଯାହା ବହୁସଂଖ୍ୟାରେ ଦେଖାଯାଏ ନାହିଁ ।

ବାହୁଲ୍ୟ - ବହୁଳତା, ଅତିଶୟୋକ୍ତି

ଆଲ୍‌ଡସ୍ ହକ୍‌ସଲେ - ଆଲ୍‌ଡସ୍ ହକ୍‌ସଲେ (୧୮୯୪-୧୯୬୩)ଙ୍କ ଜନ୍ମ ଇଂଲଣ୍ଡର ଗୋଡ଼ାଲମିଙ୍ଗ୍ ସରେ (Godalming surrey) । ସେ ଜଣେ ଶାନ୍ତିପ୍ରିୟ ମାନବବାଦୀ ମଣିଷ ।

ପ୍ରଶ୍ନାବଳୀ

ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଉତ୍ତରମୂଳକ :

୧. ବୈଜ୍ଞାନିକ ମନୋବୃତ୍ତିର ପରିଚୟ ସମ୍ପର୍କରେ ଲେଖକ କ'ଣ କହିଛନ୍ତି ?

୨. ବୈଜ୍ଞାନିକ ମନୋଭାବ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ବିରଳ ବୋଲି ଲେଖକ କାହିଁକି କହିଛନ୍ତି ?

୩. ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରଶ୍ନ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ବିଚାର କରିପାରେନା କାହିଁକି ?

୪. ମଣିଷର ବିଶ୍ୱାସଗୁଡ଼ିକ ଭିତ୍ତିହୀନ ମଧୁର ସ୍ୱପ୍ନ - ଏହାର ଏକ ଉଦାହରଣ ଦିଅ ।

୫. ସମୟ ସମୟରେ ମଧୁର ସ୍ୱପ୍ନରେ ବାଧା କାହିଁକି ଆସେ ?

୬. ଅତ୍ୟଧିକ କଳ୍ପନାବିଳାସୀଙ୍କ ସମ୍ପର୍କରେ ଲେଖକ କ'ଣ କହିଛନ୍ତି ?

୭. କେଉଁ ପ୍ରକାର ମନୋଭାବ ବୈଜ୍ଞାନିକ ମନୋବୃତ୍ତିର ବିରୋଧୀ ?

୮. ନିଜ ମତ ଠିକ୍ ବୋଲି ପ୍ରମାଣ କରିବାପାଇଁ ଆମେ କାହାକୁ ଅସ୍ତ୍ର ଭାବରେ ବ୍ୟବହାର କରିଥାଉଁ ?

୯. ବୈଜ୍ଞାନିକ ମନୋବୃତ୍ତିର ପ୍ରଧାନ ଅନ୍ତରାୟ କ'ଣ ?

୧୦. ଅନାସକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ହିଁ ହେଉଛନ୍ତି ଆଦର୍ଶ ମାନବ - ଏ କଥା କିଏ କହିଛନ୍ତି ?

୧୧. ଅନାସକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ କାହିଁକି ଆଦର୍ଶ ମାନବ କୁହାଯିବ ?

୧୨. ବୈଜ୍ଞାନିକ ମନୋବୃତ୍ତି ନିମିତ୍ତ ସର୍ବପ୍ରଥମ ଆବଶ୍ୟକତା କ'ଣ ?

୧୩. ବୈଜ୍ଞାନିକ ମନୋବୃତ୍ତିର ମହତ୍ତ୍ୱ ସଂପର୍କରେ ଲେଖକ କ'ଣ କହିଛନ୍ତି ?

୧୪. ସାହିତ୍ୟ ସମାଲୋଚକ ଓ ବିଜ୍ଞାନାଗାରର ପରୀକ୍ଷକ କେଉଁ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ସମାନ ?

୧୫. ସମାଲୋଚନା ଓ ଓକିଲାତି ମଧ୍ୟରେ କି ପ୍ରକାର ପାର୍ଥକ୍ୟ ରହିଛି ?

୧୬. ବୈଜ୍ଞାନିକ ମନୋବୃତ୍ତିର ଲକ୍ଷଣ କ'ଣ ?

୧୭. କେଉଁ ପ୍ରକାର ସମାଲୋଚନାରେ ବୈଜ୍ଞାନିକ ମନୋଭାବର ଅଭାବ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଏ ?

୧୮. ସ୍ୱାଧୀନଭାବେ ବିଚାର କରିବାପାଇଁ କ'ଣ କରିବାକୁ ହେବ ?

ସପ୍ରସଙ୍ଗ ସରଳାର୍ଥ ଲେଖ :

୧୯. ସତ୍ୟର ଆବିଷ୍କାରଦ୍ୱାରା ସମୟ ସମୟରେ ଆମର ମଧୁର ସ୍ୱପ୍ନରେ ବାଧା ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ, ମାତ୍ର ତାହା କ୍ଷଣିକ ।

୨୦. ନିଜେ ପ୍ରକୃତରେ ଯାହା ନିଜ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ତାହାଠାରୁ ଅତି ଉଚ୍ଚ ଧାରଣା ମନୁଷ୍ୟର ଥାଏ ।

୨୧. ମାତ୍ର ଶିଳାର ପରୀକ୍ଷା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯାହା ସତ୍ୟ, ସବୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ତାହା ସତ୍ୟ ନୁହେଁ ।

୨୨. ମାତ୍ର ବିଜ୍ଞାନରେ ଜ୍ଞାନ ଅର୍ଜନ କରିବା ଓ ବୈଜ୍ଞାନିକ ମନୋବୃତ୍ତି ଏ ଦୁଇଟି ପୂରାପୂରି ଅଲଗା ଜିନିଷ ।

ଦୀର୍ଘ ଉତ୍ତରମୂଳକ :

୨୩. ପଠିତ ପ୍ରବନ୍ଧକୁ ଭିତ୍ତିକରି ବୈଜ୍ଞାନିକ ମନୋବୃତ୍ତିର ଲକ୍ଷଣଗୁଡ଼ିକ ବର୍ଣ୍ଣନ କର ।

୨୪. ବୈଜ୍ଞାନିକ ମନୋବୃତ୍ତିର ପ୍ରଧାନ ଅନ୍ତରାୟଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ପର୍କରେ ଲେଖକଙ୍କ ମତ ଆଲୋଚନା କର ।

୨୫. ଯେ ବିଜ୍ଞାନରେ ଯଥେଷ୍ଟ ଜ୍ଞାନ ଅର୍ଜନ କରିଛି, ତା'ର ନିଶ୍ଚିତଭାବେ ବୈଜ୍ଞାନିକ ମନୋବୃତ୍ତି ଥିବ ବୋଲି କୁହାଯାଇ ନ ପାରେ । - ଏହି ଉକ୍ତିଟିର ଯଥାର୍ଥତା ବୁଝାଇ ଲେଖ ।

୨୬. ଆଧୁନିକ କାଳରେ ବୈଜ୍ଞାନିକ ମନୋବୃତ୍ତିର ଆବଶ୍ୟକତା ସଂପର୍କରେ ତୁମ ଅନୁଭୂତିରୁ ଗୋଟିଏ ଅନୁଚ୍ଛେଦ ଲେଖ ।

ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଉତ୍ତରମୂଳକ :

୨୭. ନିମ୍ନରେ କେତୋଟି ବିଶେଷ୍ୟ ପଦ ଦିଆଯାଇଛି । ସେଗୁଡ଼ିକୁ ବିଶେଷଣ ପଦରେ ପରିଣତ କର ।
ଉଦ୍‌ଘାଟନ, ଉତ୍ସାହ, ଚିନ୍ତା, ବିଶ୍ୱାସ, ପରିବର୍ତ୍ତନ

୨୮. 'ଧୀରସ୍ଥିର' ଗୋଟିଏ ଯୁଗ୍ମଶବ୍ଦ । ପ୍ରସଙ୍ଗ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଯୁଗ୍ମଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକୁ ବାଛି ଲେଖ ।

୨୯. ନିମ୍ନରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶବ୍ଦକୁ ବ୍ୟବହାର କରି ଗୋଟିଏ ଲେଖାଏଁ ବାକ୍ୟ ଗଠନ କର ।
ନିରପେକ୍ଷ, ଅନ୍ତରାୟ, ଅଭ୍ୟାସ, ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ, ବିରଳ, ବୈଜ୍ଞାନିକ ।

୩୦. ନିମ୍ନଲିଖିତ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକର ସନ୍ଧିବିଚ୍ଛେଦ କର ।
ସ୍ୱପ୍ନାବସ୍ଥା, ପରୀକ୍ଷା, ମନୋଭାବ, ଆବିଷ୍କାର, ଉଦ୍‌ଘାଟନ, ପରସ୍ପର, ମତାମତ ।

୩୧. 'ବିଜ୍ଞାନ' ଶବ୍ଦରେ 'ଇକ' ଯୋଗ କରି 'ବୈଜ୍ଞାନିକ' ଶବ୍ଦଟି ଗଢ଼ାଯାଇଛି ।

ପଠିତ ପ୍ରବନ୍ଧରୁ 'ଇକ' ପ୍ରତ୍ୟୟ ଯୋଗରେ ଗଠିତ ଶବ୍ଦମାନ ବାଛି ତାହାର ତାଲିକା କର ।

୩୨. 'ଜଳାଞ୍ଜଳି' ଶବ୍ଦ ପରି ଚାରିଗୋଟି ଶବ୍ଦ ଲେଖ । ଶେଷରେ 'ଅଞ୍ଜଳି' ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥିବ ।

୩୩. ନାହିଁ ସ୍ପୃହା ଯାହାର – ନିସ୍ପୃହ

ସେହିପରି କ'ଣ ହେବ ଲେଖ ।

(କ) ନାହିଁ ଆସକ୍ତି ଯାହାର –

(ଖ) ନାହିଁ ଭୁଲ ଯାହାର –

(ଗ) ନାହିଁ ଅଭିମାନ ଯାହାର –

୩୪. ବହୁଳ ଶବ୍ଦରେ 'ଯ' ପ୍ରତ୍ୟୟ ଲାଗିଲେ ନୂଆ ଶବ୍ଦଟି ହୁଏ 'ବାହୁଲ୍ୟ' । ତଳଲିଖିତ ଶବ୍ଦମାନଙ୍କରେ 'ଯ' ପ୍ରତ୍ୟୟ ଯୋଗକରି ନୂତନ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକୁ ଲେଖ ।

ସରଳ, ମଧୁର, ତରଳ, ପ୍ରଧାନ, ଗମ୍ଭୀର

ତୁମପାଇଁ କାମ :

୩୫. ଲେଖକଙ୍କ ରଚିତ 'ବିଜ୍ଞାନ ଦୃଷ୍ଟି' ବହିଟି ସଂଗ୍ରହ କରି ପଢ଼ ।

୩୬. ବୈଜ୍ଞାନିକ ମନୋବୃତ୍ତିର ବିକାଶ ନ ହେଲେ ସମାଜରେ କି କି ଅସୁବିଧା ଘଟିବାର ଆଶଙ୍କା ରହିଛି ସେ ସଂପର୍କରେ ଶ୍ରେଣୀରେ ଆଲୋଚନା ସଭାର ଆୟୋଜନ କର ।

❖❖❖

ଡାକମୁନ୍‌ସି

● ଫକୀରମୋହନ ସେନାପତି

ଲେଖକ ପରିଚୟ :

ଫକୀରମୋହନ ସେନାପତି (୧୮୪୩-୧୯୧୮) ଆଧୁନିକ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ଅନ୍ୟତମ ନିର୍ମାତା । ସେ ଏକାଧାରରେ ଥିଲେ କବି, ଗାଳ୍ପିକ, ସଂପାଦକ, ଔପନ୍ୟାସିକ, ଅନୁବାଦକ ଓ ଆତ୍ମଜୀବନୀ ଲେଖକ । ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ସୁରକ୍ଷା ଆନ୍ଦୋଳନର ସେ ଥିଲେ ଯଥାର୍ଥ ସେନାପତି । ଫକୀରମୋହନଙ୍କ ରଚିତ ଉପନ୍ୟାସ - ଛ'ମାଣ ଆଠଗୁଣ୍ଠ, ମାମୁଁ, ଲଛମା, ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ, ଗଳ୍ପପୁସ୍ତକ-ଗଳ୍ପସ୍ୱଳ୍ପ (ପ୍ରଥମ ଓ ଦ୍ୱିତୀୟଭାଗ) କାବ୍ୟ-ଉତ୍କଳ ଭ୍ରମଣମ୍, ବୌଦ୍ଧାବତାର ଓ ଆତ୍ମଚରିତ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ଅମୂଲ୍ୟ ସଂପଦ । ଫକୀରମୋହନ ସେନାପତି ମକରସଂକ୍ରାନ୍ତିରେ ବାଲେଶ୍ୱରସ୍ଥ ମଲ୍ଲିକାଶପୁରଠାରେ ଜନ୍ମ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ରଜସଂକ୍ରାନ୍ତି ଦିନ ହିଁ ତାଙ୍କର ପରଲୋକ ହୋଇଥିଲା । ଫକୀରମୋହନଙ୍କ ଗଳ୍ପଗୁଡ଼ିକ ତତ୍‌କାଳୀନ ସାମାଜିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ନିଖୁଣ ପ୍ରତିଛବି । ମାନବିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧର ସୁରକ୍ଷାପାଇଁ ଫକୀରମୋହନ ତାଙ୍କ ଗଳ୍ପ, ଉପନ୍ୟାସ ଓ କବିତା ମାଧ୍ୟମରେ ଆହ୍ୱାନ ଦେଇଛନ୍ତି ।

ଶିକ୍ଷିତ ପୁତ୍ର ସମାଜରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହେଲା ପରେ ପିତା-ପୁତ୍ରର ସଂପର୍କକୁ ଭୁଲି ଯାଉଛି । ନିଜର ସୁଖ-ସ୍ୱାଚ୍ଛନ୍ଦ୍ୟକୁ ସେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଉଛି । ଏହି ସାମାଜିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଅଧୋଗତିକୁ ଲେଖକ ମର୍ମେ ମର୍ମେ ଉପଲବ୍ଧି କରି ରଚନା କରିଛନ୍ତି 'ଡାକମୁନ୍‌ସି' ଗଳ୍ପ । ପିତାମାତାଙ୍କର ସେବା କରିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ପୁତ୍ରର ପବିତ୍ର କାର୍ଯ୍ୟ । ଏହି ଭାବର ଉଦ୍ରେକପାଇଁ ଲେଖକ ଉକ୍ତ ଗଳ୍ପ ରଚନା କରିଛନ୍ତି ।

ହରି ସିଂ ସରକାରୀ କର୍ମରେ ବାହାଲ ହେଲା ଦିନଠାରୁ ମଫସଲର ସାନ ବଡ଼ ଅନେକ ପୋଷ୍ଟ ଅଫିସକୁ ବଦଳି ହୋଇ କର୍ମ ଇଞ୍ଜାମ କରି ଆସିଲେଣି । ଆଜକୁ ଦଶ ବରଷ ହେଲା କଟକ ସଦର ପୋଷ୍ଟ ଅଫିସରେ ବରାବର ରହି କର୍ମ କରୁଛନ୍ତି । ଭଲରୂପେ କର୍ମ କରିବାରୁ ପ୍ରମୋସନ ପାଇଲେଣି - ବର୍ତ୍ତମାନ ସେ ହେଡ୍ ପିଅନ, ଦରମା ମାସକୁ ନଅ ଟଙ୍କା । କଟକ ସହରରେ ସବୁ ଜିନିଷ କିଣା - ନିଆଁଟିକକପାଇଁ ଦିଆସିଲିଟା ମଧ୍ୟ ନ କିଣିଲେ ନୁହେଁ । ଅତି କଷ୍ଟରେ ଚଳି ସୁଦ୍ଧା ମାସକୁ ପାଞ୍ଚ ଟଙ୍କାରୁ ଊଣା ଖରଚ ପଡ଼େ ନାହିଁ । କୌଣସି ରୂପେ ଘରକୁ ଚାରିଟଙ୍କା ନ ପଠାଇଲେ ନୁହେଁ । ଘରେ ସ୍ତ୍ରୀ ଆଉ ଆଠ ବରଷର ପୁଅ ଗୋପାଳ । ମଫସଲ ଜାଗା, ଚାରି ଟଙ୍କାରେ କୌଣସିରୂପେ ଟାଣଟୁଣ ହୋଇ ଚଳିଯାଏ । ସେଥିରୁ ପଇସାଏ ଊଣା ହେଲେ ଅଚଳ । ଗୋପାଳ ଅପର ପ୍ରାଇମେରୀ ସ୍କୁଲରେ ପଢ଼େ । ସ୍କୁଲରେ ଦରମା ମାସକୁ ଦୁଇଅଣା - ସ୍କୁଲ ଦରମା ଛଡ଼ା ଆଜି ବହି ଖଣ୍ଡେ, କାଲି ସ୍ଲେଟ କାଗଜ ଏସବୁ ଜିନିଷ କିଣିବାକୁ କେବେ କେବେ କିଛି କିଛି ବେଶି ଖରଚ ପଡ଼େ । ଏପରି ଉପୁରି ଖରଚ ପଡ଼ିଗଲେ ସେ ମାସରେ ଭାରି କଷ୍ଟ । ଦିନେ ଦିନେ ବୁଢ଼ାକୁ ଉପାସ ରହିଯିବାକୁ ହୁଏ । ଉପାସ ହେଉ ପଛେ ମୋ ଗୋପାଳଟି ପଢୁ ।

ଦିନେ ପୋଷ୍ଟମାଷ୍ଟର ସର୍ଭିସ୍ ବୁକ୍ ଦେଖି କହିଲେ - "ହରି ସିଂ, ତୁମ୍ଭର ପଞ୍ଚାବନ ବରଷ ବୟସ ହୋଇଗଲା, ପେନ୍‌ସନ୍ ନେବାକୁ ହେବ, ଆଉ ଚାକିରି କରିପାରିବ ନାହିଁ।" ସିଙ୍ଗଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରେ ତ ବଜ୍ର ଭାଙ୍ଗିପଡ଼ିଲା । କ'ଣ କରିବେ, ସଂସାର ଚଳିବ କିପରି ? ସଂସାର ଯାହା ହେଉ, ଗୋପାଳର ଯେ ପଢ଼ା ବନ୍ଦ । ଗୋପାଳ ଜନ୍ମଦିନଠାରୁ ସିଙ୍ଗେ ମନ ମଧ୍ୟରେ ଭାରି ଗୋଟାଏ ଉଚ୍ଚ ଆଶା ପୋଷିଛନ୍ତି - ଗୋପାଳ ମଫସଲ ପୋଷ୍ଟ ଅଫିସରେ ସବ୍‌ପୋଷ୍ଟମାଷ୍ଟର ହେବ । ମାତ୍ର ଟିକିଏ ଇଂରେଜୀ ନ ଜାଣିଲେ ଏତେ ବଡ଼ ଚାକିରିଟା ମିଳିବା ମୁସ୍କିଲ୍ । ମଫସଲରେ ସୁବିଧା ନାହିଁ, କଟକ ଆଣି ଇଂରେଜୀ ପଢ଼ାଇବାକୁ ହେବ । ଚାକିରି ଗଲେ ତେଡ଼େ ବଡ଼ ଆଶାରୁ ଏକାବେଳକେ ନିରାଶ । ସବୁବେଳେ ସେହି କଥା ଭାବି ଭାବି ଦେହଟା କଳାକାଠ ପଡ଼ିଗଲାଣି । ଦିନେ ଦିନେ ରାତିରେ ନିଦ ହୁଏ ନାହିଁ, ଭାବି ଭାବି ରାତି ପାହିଯାଏ ।

ସିଙ୍ଗେଙ୍କ ଉପରେ ପୋଷ୍ଟମାଷ୍ଟରବାବୁଙ୍କର ଭାରି ମେହେରବାନି । ବସାରେ ମୁକରିର ଚାକର ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସରକାରୀ କାମ ସାରି ସଞ୍ଜବେଳେ ସିଙ୍ଗେ ବାବୁଙ୍କ ବସାରେ ଦୁଇ-ଚାରିଟା କାମଦାମ କରିଦେଇ ଆସନ୍ତି । ସଞ୍ଜବେଳେ ଗୋଟାଏ ଆରାମ ଚୌକିରେ ପଡ଼ି ବାବୁ ଇଂରେଜୀ ଖବର କାଗଜ ପଢ଼ିବାବେଳେ ସିଙ୍ଗେ ଯେଉଁ ମିଠା କଡ଼ା ଗୁଡ଼ାଖୁ ଚିଲିମକ ସାଜି ଦିଅନ୍ତି, ସେପରି କେହି ଜାଣେ ନାହିଁ । ଦିନେ ସଞ୍ଜବେଳେ ସିଙ୍ଗେ ଭଲକରି ଗୁଡାଖୁ ଚିଲିମେ ସାଜିଆଣି ଭଲକରି ଚିଲିମଟା ଫୁଙ୍କିଦେଲେ । ବାବୁଙ୍କ ମୁହଁରୁ ଇଞ୍ଜିନ୍ ପାଇପରୁ ବାହାରିଲା ପରି ଧୂଆଁଗୋଡ଼ାକ ଭକ୍‌ଭକ୍ କରି ବାହାରୁଛି, ଟିକିଏ ଟିକିଏ ଆଖି ବୁଜି ଆସିଲାଣି । ସିଙ୍ଗେ ବୁଝିନେଲେ ଏହିଟା ଠିକ୍ ସମୟ । ସିଙ୍ଗେ ବାବୁଙ୍କ ଗୋଡ଼ତଳେ ଦଣ୍ଡବତ ହୋଇ ହାତଯୋଡ଼ି ଖୁବ୍ ଭକ୍ତି, ଖୁବ୍ ବିନୟ, ଖୁବ୍ ଧୀର, ଖୁବ୍ ମିଠା କଥାରେ ଆପଣାର ଦୁଃଖ ହାଲ ଚୁମ୍ବକ ଚୁମ୍ବକ ସମସ୍ତ କଥା ଜଣାଇଲେ । ଗୋପାଳ ସମ୍ବନ୍ଧେ ତାହାଙ୍କର ଯେଉଁ ଉଚ୍ଚାଶା, ତାହା ମଧ୍ୟ ଜଣାଇବାକୁ ପାସୋରିଲେ ନାହିଁ । ବାବୁ ସେହିପରି ନୟନ ମୁଦ୍ରିତାବସ୍ଥା - ଧୀର ଗମ୍ଭୀର ଭାବରେ କହିଲେ, "ଆଚ୍ଛା, ଦରଖାସ୍ତ ଖଣ୍ଡେ ଲେଖି ଆଣ ।" ବାବୁଙ୍କର ସାହସ ଥିଲା, କାରଣ - ପୋଷ୍ଟେଲ ଇନ୍‌ସ୍ପେକ୍ଟର ବା ସୁପରିଣ୍ଟେଣ୍ଡେଣ୍ଟ୍‌ବାବୁମାନେ ଆସିଲେ ପୋଷ୍ଟମାଷ୍ଟରବାବୁଙ୍କ ବସାରେ ରହନ୍ତି । ଉପର ହାକିମମାନଙ୍କ ମନ ତୁଷ୍ଟି ପାଇଁ ଖାଦ୍ୟପେୟ ବିଷୟରେ ଯେପରି ଆୟୋଜନ ହେବାର ଉଚିତ, ସେଥିର ତ୍ରୁଟି ହୁଏ ନାହିଁ । ସେ ରାତ୍ରିରେ ପୋଷ୍ଟମାଷ୍ଟରବାବୁ 'ହରି ସିଂ, ହରି ସିଂ' କରି ଦଶଥର ପାଟି କରୁଥିବାର ଶୁଣାଯାଏ । ହରି ସିଙ୍ଗେ ପୁରୁଣା ଲୋକ, ଢେର୍ ଢେର୍ ହାକିମହୁକୁମା ଅମଳ କଲେଣି । କାହାର କି ରକମ ମିଜାଜ, କିଏ କାହିଁରେ ଖୁସି ଜାଣନ୍ତି । ସେଦିନ ଅଧରାତିଯାଏ ସିଙ୍ଗଙ୍କୁ ବାବୁଙ୍କ ବସାରେ ରହିବାକୁ ହୁଏ । କାରଣ ଓଡ଼ିଶ୍ୟାର ଜଦର୍ଯ୍ୟ ହାଅବା ହେତୁରୁ କେହି ବାବୁ ହଠାତ୍ ପୀଡ଼ିତ ହୋଇ ବାନ୍ତିବୁନ୍ତି କରିପକାଇଲେ ହୁସିଆର ସିଙ୍ଗେ ସୋଡ଼ା କାଗଜିଲେମ୍ବୁ ପ୍ରଭୃତି ହାଜର କରାଇ ବାବୁଙ୍କୁ ସମ୍ଭାଳି ନିଅନ୍ତି । ବାବୁମାନେ ଆରାମରେ ଶୟନ କଲା ଉତ୍ତାରେ ସିଙ୍ଗେ ଅଧରାତିରେ ବସାକୁ ଯାଇ ଆପଣା ପାଇଁ ରୋଷେଇ କରନ୍ତି । ଏହି ସୂତ୍ରରେ ସିଙ୍ଗେ ଉପରବାଲା ହାକିମମାନଙ୍କଠାରେ ପରିଚିତ ।

ହରି ସିଂଙ୍କ ଦରଖାସ୍ତ ପିଠିରେ ପୋଷ୍ଟମାଷ୍ଟରବାବୁ ଭଲରୂପେ ସୁପାରିସ କରି ସଦରକୁ ପଠାଇଦେଲେ; ଅଳ୍ପଦିନ ମଧ୍ୟରେ ଦୁଇ ବରଷ ଏକ୍‌ସଟେନ୍‌ସନ୍ ହୁକୁମ ପହଂଚିଲା । ସିଙ୍ଗେ ତ ମହାଖୁସି, ଏହି ଖୁସି ଖବରଟା ଗାଁକୁ ଲେଖି ପଠାଇଲେ । ବର୍ତ୍ତମାନସର୍ବସ୍ୱ ଲୋକ ଉପସ୍ଥିତ ସୁଖ ବା ଦୁଃଖରେ ବିମୋହିତ ହୋଇପଡ଼ିଥାନ୍ତି । ଭବିଷ୍ୟତ-ବିଧାତା ତାହା ପାଇଁ କ'ଣ ବିଧାନ କରୁଛନ୍ତି, ତେଣିକି ଥରେ ହେଲେ ଅନାଇବା ଦରକାର ମଣନ୍ତି ନାହିଁ । ସିଙ୍ଗଙ୍କର ଏତେ ବଡ଼ ଆନନ୍ଦଟା ପାଣିଫୁଟକା ପରି ଫାଟିଗଲା । ଘରଠାରୁ ଚିଠି ଆସିଲା ଗୋପାଳ ମାଆର ସନ୍ନିପାତ ରୋଗ । ଜୀବନର ଆଶା ନାହିଁ । ସିଙ୍ଗେ ପୋଷ୍ଟମାଷ୍ଟରବାବୁଙ୍କୁ ଚିଠିଖଣ୍ଡି ଦେଖାଇଲେ - ବାବୁ ବଡ଼ ଦୟାଳୁ ଲୋକ, ତତ୍‌କ୍ଷଣାତ୍ ଛୁଟି ଦେଲେ ।

ସିଙ୍ଗେ ଏକ ନିଃଶ୍ୱାସରେ ଘରକୁ ଧାଇଁଲେ, ଘରେ ପହୁଂଚି ଯାହା ଦେଖିଲେ ତାଙ୍କ ଆଖିର ଜ୍ୟୋତି ହଜିଗଲା । ଜଗତଟା ଯେମନ୍ତ ଅନ୍ଧକାରମୟ । ବୁଢ଼ୀର କଥା ଶେଷ ପ୍ରାୟ ହେଲାଣି । ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ କ୍ଷୀଣ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଭଲକରି ଅନାଇଲେ, ଦୁଇହାତ ଅଳ୍ପ ଉଠାଇ ଦଣ୍ଡବତ କଲେ, ସ୍ୱାମୀ ଗୋଡ଼ଧୂଳି ନେବାକୁ ଠାରିଲେ । ସେହି ଧୂଳିଟିକକ ପାଇଁକି ଅନାଇ ରହିଥିଲେ ? ସବୁ ଶେଷ ହେଲା !

ସିଙ୍ଗଙ୍କର ପ୍ରକୃତ ଗୃହ ଭଗ୍ନ ହେଲା – ସେ ଘରର ମାଲମତା ଦୁଇଖଣ୍ଡ ବିକି ଦେଇ ପିଲାଟିକୁ ଧରି କଟକ ପଳାଇ ଆସିଲେ ।

ଗୋପାଳ ମାଇନର ପଢ଼େ । ସିଙ୍ଗଙ୍କର ବର୍ତ୍ତମାନ ଭାରି କଷ୍ଟ, ପେନ୍‌ସନ୍ ହୋଇଗଲାଣି – ଭାରି ଅଚଳ । ଘରେ ଲୋଟାକଂସା ଯାହା ଦୁଇଖଣ୍ଡ ଥିଲା ବିକି ଖାଉଛନ୍ତି; ଚାକିରିରେ ଥିବାବେଳେ ଅତି କଷ୍ଟରେ ମାସକୁ ଦୁଇ-ଚାରି ଅଣା ସଞ୍ଚି ସେଭିଂସ୍ ବେଙ୍କରେ କିଛି ରଖିଥିଲେ, ଗୋପାଳ ପଛରେ ମାଇନର ପଢ଼ାରେ ସବୁ ସାରିଲେ । ସିଙ୍ଗଙ୍କର ପ୍ରବଳ ଆଶା ଗୋପାଳ ପାସ୍ କଲେ ସବୁ କଷ୍ଟ ମେଣ୍ଟିବ । ଗୋପାଳ ମଧ୍ୟ କେତେଥର ଭରସା ଦେଇ କହିଲାଣି – "ବାପା, ଧାରକରଜ କରି ମୋତେ ପଢ଼ାଅ, ଚାକିରି କରି ଶୁଝିବି ।"

ହରି ସିଂଙ୍କର ଆର୍ତ୍ତ ପ୍ରାର୍ଥନା ଦୀନବନ୍ଧୁ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ୍ ଶୁଣିଲେ । ଗୋପାଳ ମାଇନର୍ ପାସ୍ କଲା । ସିଙ୍ଗଙ୍କର ଆନନ୍ଦର ସୀମା ନାହିଁ । ସେହି ପୁରୁଣା ପୋଷ୍ଟମାଷ୍ଟରବାବୁ ଅଛନ୍ତି, ସିଙ୍ଗେ ତାହାଙ୍କୁ ଧରି ବହୁତ ନିବେଦନ କଲେ । ଉପର ହାକିମମାନଙ୍କର ମଧ୍ୟ କିଛି ଅନୁଗ୍ରହ ଥିଲା – ଗୋପାଳ ଏକାବେଳକେ ମଫସଲ ମକ୍ରାମପୁର ପୋଷ୍ଟ ଅଫିସ୍‌ରେ ସବ୍-ପୋଷ୍ଟମାଷ୍ଟର ନିଯୁକ୍ତ ହେଲେ, ବେତନ ମାସକୁ କୋଡ଼ିଏ ଟଙ୍କା । ବର୍ତ୍ତମାନ ସଦର ପୋଷ୍ଟଅଫିସ୍‌ରେ ଚାରିମାସ କାମ ଶିଖି ମଫସଲ ଯିବେ ।

ହରି ସିଙ୍ଗଙ୍କର ଆନନ୍ଦର ସୀମା ନାହିଁ, ଅନବରତ ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଅନାଇ ମୁଣ୍ଡିଆ ମାରି ମାରି ଜଣାଉଛନ୍ତି – "ଧନ୍ୟ ପ୍ରଭୁ ତୁମ୍ଭର କରୁଣା, ଦୁଃଖୀର ଗୁହାରି ଶୁଣିଲ ।" ଚାକିରି ଖବର ଆସିବା ଦିନ ରାତିରେ ବୁଢ଼ା ସିଙ୍ଗେ ନିରୋଳାରେ ବସି ଢେର୍ କାନ୍ଦିଲେ । ହାୟ ! ଆଜି ବୁଢ଼ୀ ଥିଲେ କେଡ଼େ ଆନନ୍ଦଟାଏ ହୁଅନ୍ତେ, ତାଙ୍କ ଗୋପାଳ ହାକିମି ଚାକିରି ପାଇଲା, ଆନନ୍ଦ ଉତ୍ସବରେ ଗଡ଼ିଯାଉଥାନ୍ତେ । ହାୟ ! ଅଭାଗୀ କପାଳରେ ଦେଖିବାକୁ ନାହିଁ । ହେଉ ହେଉ, ତାଙ୍କ ଗୋପାଳ ତ ହାକିମ ହେଲା । ପ୍ରଭୁ ଗୋପାଳଟିକୁ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ।

ଗୋପାଳ ପ୍ରଥମ ମାସ ଦରମାଟା ପାଇ ବୁଢ଼ା ହାତରେ ଦେଲା । ବୁଢ଼ାର ଆନନ୍ଦ କହିଲେ ନ ସରେ, ଗୋଡ଼ ତଳେ ପଡୁ ନାହିଁ । ପୁଅ ହାକିମ; ଏତେଗୁଡ଼ାଏ ଟଙ୍କା ମାସକ ମଧ୍ୟରେ ଆଣିଲା । ଟଙ୍କାଗୁଡ଼ାକ ଚାରି-ପାଞ୍ଚ ଥର ଗଣି ଅଣ୍ଟିରେ ବାନ୍ଧି ଶୋଇଲେ । ଆରଦିନ ସକାଳେ ଲଣ୍ଡଭଣ୍ଡ ହୋଇ ବଜାରକୁ ଧାଇଁଲେ । ଜୁତା, କୁରୁତା, ଲୁଗା ଯାହା ଯାହା ଦରକାର କିଣାଗଲା । ଗୋପାଳ ଯେ ହାକିମ ହେଲାଣି, ସେ କ'ଣ ଯେ – ସେ ଲୁଗା ପିନ୍ଧିବ ? ଭେକ ଦେଖି ସିନା ଭିକ । ସେହିପରି ପୋଷାକ ଲୋଡ଼ା ।

ଏଣେ ଗୋପାଳବାବୁ ଅଫିସରେ ପାଞ୍ଚ ଜଣ ବାବୁ ସାଙ୍ଗରେ ବସି ଇଂରେଜୀ ଲେଖନ୍ତି – ବାବୁମାନଙ୍କ ସହିତ ସବୁବେଳେ କାରବାର । ସମସ୍ତେ ଡାକନ୍ତି 'ଡାକମୁନ୍‌ସିବାବୁ' – ପୂରା ନାମ ଗୋପାଳଚନ୍ଦ୍ର ସିଂ । ଏଣେ ବସାରେ ଆସି ଦେଖନ୍ତି କ'ଣ ନା, ବୁଢ଼ାଟାଏ ମଳିଆ ଲୁଗା ଖଣ୍ଡେ ପିନ୍ଧି କାମରେ ଲାଗିଛି; ଗୋପାଳ କିମିତି ଭଲ କରି ଦି'ଟା ଖାଇବ – ଗୋପାଳ ଗାଧୋଇଗଲା, ଓଦା ଲୁଗା ଶୁଖି ନାହିଁ – ପିଲାଟା କାମ କରି କରି ଧନ୍ଦିଗଲାଣି, ଏହି ସମସ୍ତ ଦିନରାତି ଚିନ୍ତା ।

ଆଗେ ବୁଢ଼ା ସିଙ୍ଗେ ବେଳେବେଳେ ହରିନାମ କରୁଥିଲେ, କିଛି କିଛି ଧର୍ମ କର୍ମ କରୁଥିଲେ; ଏବେ ଗୋପାଳବାବୁଙ୍କ ପାଇଁ ସବୁ ଭୁଲିଗଲେଣି । ବୋଧ କରୁଁ, ହରି ଏସବୁ ଦେଖି ବୁଢ଼ା ଉପରେ ଖପା ହେଇଗଲେଣି – ଧମକାଇ କହିଲେ, ‘ଆରେ ନିର୍ବୋଧ ଏ କ’ଣ ରେ ! ଆଚ୍ଛା ବୁଝିବୁ !’

ଏଣିକି ଗୋପାଳବାବୁଙ୍କର ଭାବ କିଛି କିଛି ବଦଳିଗଲାଣି । ଏବେ ବାପକୁ ଦେଖିଲେ ମିଛଟାରେ ହେଲେ ରଗରଗ ସିଂ ସିଂ ହୁଅନ୍ତି । ଏଟା ମୂର୍ଖ, ଇଂରେଜୀ ଜାଣେ ନାହିଁ – ମୂଲିଆ – ମଳିଆ ଲୁଗା ପିନ୍ଧିଥାଏ, ଏଟାକୁ ବାପ ବୋଲି ଡାକିବି, ଲୋକେ କ’ଣ କହିବେ ! ସେଦିନ ଶିକ୍ଷିତା କେତେ ଜଣ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ ସେମିଜ୍ ପିନ୍ଧି ପୋଷାକ ପିନ୍ଧି ଠିଆହୋଇଥିଲେ । ବୁଢ଼ାଟା ଦେହରେ କୁରୁତା ନାହିଁ, ସେମାନଙ୍କ ଆଗ ଦେଇ ଚାଲିଗଲା – କି ଲଜ୍ଜା, କି ଲଜ୍ଜା ! ଏଟାକୁ ବସାରୁ ନ ତଡ଼ିଲେ ଆଉ ଇଜ୍ଜତ ରହିବ ନାହିଁ ।

ଦିନେ ଡାକମୁନ୍‌ସିବାବୁ ବାପକୁ କହିଦେଲେ, “ଦେଖ, ତୁମେ ମୋର କିଛି ଉପକାର କରି ନାହଁ, ଇଚ୍ଛା ହେଲେ ବସାରେ ରହ ନୋହିଲେ ଚାଲିଯାଅ । ଆଉ ଦେଖ, ବାବୁମାନେ ଆମ ଦୁଆରକୁ ଆସିଲେ ତୁମେ ଘରୁ ବାହାରିବ ନାହିଁ ।” ଗୋପାଳ କଥା ଶୁଣି ବୁଢ଼ାର କାନମୁଣ୍ଡା ଭାଁ ଭାଁ କଲା – ଗୁମ୍ କରି ବସିପଡ଼ିଲା । କାହାକୁ କହିବ ? ପୁଅ କଥା; ଅଜାଗା ଘା ଦେଖିହୁଏ ନାହିଁ କି ଦେଖାଇ ହୁଏ ନାହିଁ । ଯାହାକୁ ମନର କଥା କହନ୍ତା ସେ ଯାଇଛି । ବୁଢ଼ୀ କଥା ମନରେ ପଡ଼ିଲା, ଢେର କାନ୍ଦିଲା, ଚାରିଆଡ଼କୁ ଅନାଇଲା – କେହି ଭରସା ନାହିଁ । ବୁଢ଼ା ଦୁଃଖ ବେଳେ ବୁଢ଼ୀ କଥା ମନରେ କରେ, ସୁଖ ବେଳେ ମନରେ କରେ । ମୁହଁ ପୋଛିଲା, ଆଉ କାନ୍ଦିଲା ନାହିଁ, ଗୋପାଳର କାଳେ ଅମଙ୍ଗଳ ହେବ ।

ଗୋପାଳବାବୁ କାଲି ସକାଳେ ମଫସଲର କାମ ଜାଗାକୁ ଯିବେ, ବୁଢ଼ାକୁ ଜଣାଇ ନାହାନ୍ତି । ସକାଳୁ ଉଠିଲେ, ଅବଜ୍ଞା ଭାବରେ କହିଲେ – “ଏ ବାବା, ମୁଁ ମଫସଲ ବାହାରିଲି । ଏହି ଜିନିଷପତ୍ର ସବୁ ଘେନି ଆସ । କେତେ ବା ଜିନିଷ, ବୁଝି ଖବରଦାର, ମୂଲିଆ କରିବ ନାହିଁ, କଲେ ତୁମେ ଜାଣ, ମୁଁ ପଇସା ଦେବି ନାହିଁ ।” ବାବୁ ପୋଷାକ ପିନ୍ଧି କାଖରେ ଛତା ଜାକି ବାଡ଼ି ଘୂରାଇ ଘୂରାଇ ଚାଲିଗଲେ । ବୁଢ଼ା କଣ କରିବ, ସବୁ ଜିନିଷ ରୁଣ୍ଡାଇ ପୁଣ୍ଡାଇ ଗୋଟିଏ ମୁଟରି ବାନ୍ଧି ମୁଣ୍ଡାଇଲା । ଚାଲିପାରୁନାହିଁ, ଦେହରେ ବଳ ନାହିଁ, ଆଖିରୁ ବେଳେବେଳେ ପାଣି ବହିପଡୁଛି, ଦଶ ଜାଗା ବସି ଉଠି ସଞ୍ଜ ସରିକି ମକ୍ରାମପୁରରେ ପହୁଂଚିଲା । ଡେରି ହେବାରୁ ବାବୁ ଫଜିତ୍‌ଟାଏ କଲେ, ବୁଢ଼ା ଗୁମ୍ ହୋଇ ବସି ଥକା ମେଣ୍ଟାଉଥାଏ ।

ବାବୁ ସକାଳ ସଞ୍ଜ ଅଫିସକୁ ଯାଆନ୍ତି, ବୁଢ଼ାଟା ମୁହଁ ବୁଜି ବସାରେ କାମ ପାଇଟିରେ ଲାଗିଥାଏ । ବାପ ପୁଅ ଦୁଇଜଣ ଏକ ଜାଗାରେ ବସି ଦୁଇଟା ସୁଖଦୁଃଖ କଥା ହେଉଛନ୍ତି, ଏ କଥା କେହି କେବେ ଦେଖି ନାହିଁ । ଡାକମୁନ୍‌ସି ହେଲେ ମଫସଲର ଗୋଟାଏ ହାକିମ । କେତେ ଲୋକ ଆସି ଦଣ୍ଡବତ କରି ଯାଉଛନ୍ତି – ମୂର୍ଖ ବୁଢ଼ାଟା କ’ଣ ଜାଣେ ଯେ ତା ସାଙ୍ଗରେ କଥା କହିବେ !

ଗୋପାଳବାବୁ ବାପକୁ ନ ଶୁଣେଇ ଗୋଟାଏ କନ୍ୟା ଠିକ୍ କଲେ । ସେ କନ୍ୟାକୁ ବିଭା ହେଲେ ଜାତିରେ ଅଚଳ । ବୁଢ଼ା ଢେର କନ୍ଦାକଟା କଲେ । କିଏ ଶୁଣେ ? କ’ଣ କରିବ ବୁଢ଼ାଟା ରାଜି ହେଲା ।

ବୁଢ଼ା ଦେହରେ ମଫସଲ ପାଣି ଚଳିଲା ନାହିଁ, ଜର ହେଲେ ଖୁଁ ଖୁଁ କରି କାଶେ, ସେ କାଶଟା ରାତିକି ବେଶି ହୁଏ ।

ବାବୁଙ୍କ ଶୋଇବାରେ ହରକତ ହେଲା - ପିଅନକୁ ହୁକୁମ ଦେଲେ, "ବୁଢ଼ାଟାକୁ କିଆବାଡ଼ରେ ଫୋପାଡ଼ି ଦେଇ ଆସ ।" ସେ ପିଅନଟା ମୂର୍ଖ; ଇଂରେଜୀ ପଢ଼ି ନାହିଁ, ତା'ର ଗୋଟାଏ ଦେଶୀ ହୃଦୟ ଅଛି; ବିଚାର କଲା, 'କଣ ଏ ? ବୁଢ଼ା ରୋଗୀଟିକୁ କିଆବାଡ଼ରେ ଶୁଆଇଦେବି ?'

ଦିନେ ବୁଢ଼ାର ଭାରି ଜର, ତିନିଦିନ ଖାଇ ନାହିଁ, ଅଧରାତି, ଅନ୍ଧାର - ଥଣ୍ଡା ପାଇ ବୁଢ଼ାର କାଶ ବଳି ପଡ଼ିଲା । ବାବୁ ତ ଭାରି ଖପା, ବୁଢ଼ା ଛାତିରେ ଦୁଇଟା ଇଂରେଜୀ ଘୁଷି ମାରିଲେ, ବିଛଣାପତ୍ର ବାହାରକୁ ଫୋପାଡ଼ି ଦେଲେ - ବୁଢ଼ା ଗାଁକୁ ପଳାଇଲା ।

ପାଖରେ ଥିବା ଖୁବ୍ ଭଲଲୋକଠାରୁ ଶୁଣାଯାଇଛି, ଗୋପାଳବାବୁଙ୍କ ମନ ସେହି ଦିନଠାରୁ ବଡ଼ ଖୁସି । ଆଉ ଏଣେ ବୁଢ଼ା ଗାଁକୁ ଆସି ତାହାର ଯେଉଁ ଦୁଇ ମାଣ ଜମି ଥିଲା ଭାଗରେ ଲଗାଇଦେଲା । ଘରେ ବସି ଧାନ ପାଏ । ପେନ୍‌ସନ୍ ଟଙ୍କାରେ ଲୁଗାପଟା, ଲୁଣ ତେଲ ଖର୍ଚ୍ଚ ଚଳେ । କାଶ ହେଲା ଦିନଠୁଁ ବୁଢ଼ା ଟିକିଏ ଟିକିଏ ଅଫିମ ଧରିଛି । ସବୁ ଖର୍ଚ୍ଚ ବେଶ୍ ଚଳେ । ଘରଠାରେ ପିଣ୍ଡାରେ ବସି ହରିନାମ କରେ ।

ଉଛୁଣି ବାପ ପୁଅ ଦୁହେଁ ଖୁସି - ପରର ସୁଖ ଦେଖି ପାଠକ ମହାଶୟ ଖୁସି ହୁଅ ।

ସୂଚନା :

ଇଜ୍ଜାମ - ପ୍ରଶଂସାର ସହିତ କାର୍ଯ୍ୟ

ମେହେରବାନି - ଦୟା

ମୁକରିର - ନିଯୁକ୍ତ

ଭେକ - ବେଶପୋଷାକ

ମୁଟରି - ଗଣ୍ଠିଲି

ଫଜିତ୍ - ନିନ୍ଦା ବା ଗାଳି

ହରକତ - ହଇରାଣ, ଅସୁବିଧା

ପ୍ରଶ୍ନାବଳୀ

ପ୍ରତି ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ପ୍ରାୟ ପଚାଶଟି ଶବ୍ଦ ମଧ୍ୟରେ ଲେଖ ।

୧. ନଅଟଙ୍କା ଦରମାରେ ହରି ସିଂ କିପରି ଗୁଜୁରାଣ ମେଣ୍ଟାଉଥିଲେ ?

୨. ହରି ସିଂ ଗୋପାଳକୁ ଇଂରେଜୀ ପଢ଼ାଇବାପାଇଁ ଇଚ୍ଛା ପୋଷଣ କରିଥିଲେ କାହିଁକି ?

୩. ହରି ସିଂ ପୋଷ୍ଟମାଷ୍ଟର ବାବୁଙ୍କର ପ୍ରିୟଭାଜନ ହୋଇପାରିଥିଲେ କିପରି ?

୪. ଉପରବାଲା ହାକିମମାନଙ୍କ ପାଖରେ ହରି ସିଂ କିପରି ପରିଚିତ ଥିଲେ ?

୫. ଉପରିସ୍ଥ ହାକିମମାନେ ହରି ସିଂଙ୍କୁ କାହିଁକି ଆଦର କରୁଥିଲେ ?

୬. ହରି ସିଂଙ୍କର ଏହି ଚାକିରି କାର୍ଯ୍ୟକାଳ ବଢ଼ିବା ଆନନ୍ଦ ଅଧିକ ସମୟ ରହିଲା ନାହିଁ କାହିଁକି ?

୭. ଗୋପାଳ ଏକାବେଳକେ ସବ୍‌ପୋଷ୍ଟମାଷ୍ଟର ପଦରେ ନିଯୁକ୍ତ ହେଲା କିପରି ?

୮. ଭଗବାନ୍ ହରି ସିଂଙ୍କ ଉପରେ ଖପା ହୋଇଗଲେ ବୋଲି ଲେଖକ କାହିଁକି କହିଛନ୍ତି ?

୯. ଗୋପାଳବାବୁ ବାପାଙ୍କୁ ଘୃଣା କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ କାହିଁକି ?

୧୦. ଅଜାଗା ଘା' ଦେଖି ହୁଏ ନାହିଁ କି ଦେଖାଇ ହୁଏ ନାହିଁ - ଏହି ଉକ୍ତିଟି କେଉଁ ମର୍ମରେ କୁହାଯାଇଛି ?

୧୧. ପୁଅର କେଉଁ କଥାରେ ବୁଢ଼ାର କାନମୁଣ୍ଡା ଭାଁ ଭାଁ କଲା ?

୧୨. ହରି ସିଂ ତା'ର ବୁଢ଼ୀ କଥା କେତେବେଳେ ମନେପକାଏ ?

୧୩. ପୁଅ ଗୋପାଳବାବୁ କେଉଁଠାରେ ଚାକିରି କରୁଥିଲେ ?

୧୪. ଗୋପାଳବାବୁ ବୁଢ଼ାକୁ ଗାଳି କଲେ କାହିଁକି ?

୧୫. ଗୋପାଳବାବୁ ରୋଗିଣା ବାପାକୁ କିପରି ବ୍ୟବହାର ଦେଖାଇଲେ ?

୧୬. 'ପିଅନଟା ମୂର୍ଖ, ଇଂରେଜୀ ପଢ଼ି ନାହିଁ, ତା'ର ଗୋଟିଏ ଦେଶୀ ହୃଦୟ ଅଛି' ଏ କଥାର ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ କ'ଣ ?

୧୭. ହରି ସିଂ ଶେଷରେ ଗାଁକୁ ଯାଇ ଖୁସିରେ ରହିଲେ କିପରି ?

୧୮. ଗଳ୍ପରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ଗୋପାଳ ଅନୁଗତ ପୁତ୍ର ନୁହେଁ ବୋଲି କିପରି ଜଣାପଡୁଛି ?

୧୯. ଗୋପାଳ ସଂପର୍କରେ ତୁମ ମନରେ କି ଧାରଣା ଜାତ ହେଲା, ତାହା ଲେଖ ।

୨୦. ତୁମ ପଡ଼ା ବା ସାହିରେ ଗୋପାଳ ଭଳି ପିଲାଟିଏ ଥିଲେ ତାକୁ ସୁଧାରିବାପାଇଁ ତୁମେ କିପରି ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣନ କର ।

ତୁମପାଇଁ କାମ :

୨୧. ଫକୀରମୋହନଙ୍କ ଗ୍ରନ୍ଥାବଳୀ ସଂଗ୍ରହ କରି ପଢ଼ ।

୨୨. ଫକୀରମୋହନଙ୍କ ସମାଜସଂସ୍କାର ଚିନ୍ତାଧାରା ସଂପର୍କରେ ଶ୍ରେଣୀରେ ଆଲୋଚନା କର ।

❖❖❖

ଦଶହରା ଭେଟି

● ରାଜକିଶୋର ରାୟ

ଲେଖକ ପରିଚୟ :

ରାଜକିଶୋର ରାୟ (୧୯୧୪-୧୯୯୮) ଓଡ଼ିଆ କ୍ଷୁଦ୍ରଗଳ୍ପ ଜଗତର ଜଣେ କଥାକାର ଭାବେ ସୁପରିଚିତ । ପୁରୀ ଜିଲ୍ଲାର ଛତାବର ଗ୍ରାମରେ ତାଙ୍କର ଜନ୍ମ । ସେ କଲିକତା ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରୁ ଓଡ଼ିଆରେ ଓ ପାଟନା ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରୁ ଇଂରାଜୀରେ ଏମ.ଏ. ପାସ୍ କରିଥିଲେ । କୁଶଳୀ ଅଭିନେତା, କୃତବିଦ୍ୟ ଅଧ୍ୟାପକ ଓ ସୁଦକ୍ଷ ପ୍ରଶାସକ ଭାବରେ ସେ ବହୁ ଜଣାଶୁଣା । ତାଙ୍କ ରଚିତ 'ନୀଳ ଲହରୀ', 'ବିକଚ ଶତଦଳ', 'ଅଶୋକ ଚକ୍ର', 'ପଙ୍କ ଚନ୍ଦନ', 'ଜୀବନ ସଙ୍ଗୀତ' ପ୍ରଭୃତି ଜନପ୍ରିୟ ଗଳ୍ପ ସଂକଳନ । 'ଦୀପାଳୀ' (କବିତା ସଂକଳନ) ଓ 'ପଞ୍ଚପଲ୍ଲବ' ନାମରେ ଏକାଙ୍କିକା ସୃଷ୍ଟି କରି ସେ ଯଶସ୍ୱୀ ହୋଇଛନ୍ତି । ଦୈନନ୍ଦିନ ଜୀବନର ପରିଚିତ ଘଟଣାବଳୀକୁ ସେ ତାଙ୍କର ଲେଖନୀ ସାହାଯ୍ୟରେ ଅଦ୍ଭୁତ ରୂପ ପ୍ରଦାନ କରୁଥିଲେ ।

ଏହି ଗଳ୍ପରେ ମାନବିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧର ମହତ୍ତ୍ୱ ପ୍ରତିଫଳିତ ହୋଇଛି । ଏକ କରୁଣ ଦୃଶ୍ୟ ମାନସିକ ରୂପାନ୍ତରରେ ସହାୟକ ହୋଇ ନିଷ୍ଠୁର ବ୍ୟକ୍ତିଠାରେ କିପରି ସ୍ନେହ କରୁଣାରେ ପରିଣତ ହୋଇପାରିଛି, ତାହା ଖୁବ୍ ହୃଦୟସ୍ପର୍ଶୀ ଭାବରେ ଏହି ଗଳ୍ପରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି ।

ସୁନନ୍ଦା ମୋର ସ୍ତ୍ରୀ ।

ମୋର ଅପକ୍ୱ ବୟସରେ ତାଙ୍କ ସହିତ ମୋର ବିବାହ ହୋଇଯାଇଛି । ତେଣୁ ତାଙ୍କଠାରୁ ଯାହା କିଛି ଭିକ୍ଷା ମୁଁ ଚାହେଁ -ଧନୀର ସନ୍ତାନ ସେ - ତା ମୋର ଶୂନ୍ୟଥାଳରେ ସେ ଅଜାଡ଼ି ଦିଅନ୍ତି ସତ; ମାତ୍ର ସେଇ ଅଜାଡ଼ିବାରେ ତାଙ୍କର ଯେଉଁ ତିଳ ପ୍ରାୟ 'ଅହଂ' ଲୁଚି ରହିଥାଏ, ତାହା ମୁଁ ଶୁଷ୍କମୁଖରେ ମରଣ ଅବଧି ସହି ନେଇପାରନ୍ତି; କିନ୍ତୁ ପାରେ ନା, କାରଣ ମୁଁ ତାଙ୍କର ସ୍ୱାମୀ ।

ସୁନନ୍ଦା କାବ୍ୟକବିତାର ପ୍ରେୟସୀ । ମୁଁ ଖାଣ୍ଟି ବାସ୍ତବବାଦୀ । ମୋ ଆଗରେ ମୃତ୍ୟୁ ମୃତ୍ୟୁ; ଜୀବନ ଜୀବନ; ମରଣ ଭିତରେ ମୁଁ ଅମୃତ ହସ୍ତର ଇଙ୍ଗିତ ଦେଖେନି କି ଜନ୍ମ ବା ସୃଷ୍ଟିରେ ମୁଁ ହୁଏନି ଆତ୍ମହରା ।

ଆଜି ଯେଉଁ ଅଶିଣ ସକାଳ କଥା ମୁଁ କହୁଛି, ଠିକ୍ ସେହି ସକାଳ କୋଡ଼ିଏ ବରଷ ତଳେ ସୁନନ୍ଦାର ଶ୍ରୀ ଉପରେ ସଙ୍ଗୀତ ଢାଳିଥିଲା । ସେହି ସଙ୍ଗୀତ ଆଜି ବି ମୋର ପ୍ରାଣକୁ ମଧୁଛନ୍ଦରେ ଉଥଳ କରେ, ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ତାଙ୍କର ହାସଦୀପ୍ତ ତୃପ୍ତମୁଖ ଉପରେ ନେତ୍ରପାତ କରେ ।

ଅନ୍ତର୍ଯାମୀ ଜାଣନ୍ତି, ଏଇ ମୋର ସ୍ତ୍ରୀ ସୁନନ୍ଦାପାଇଁ ମୁଁ କଅଣ ବା ନ କରୁଛି, ନ କରିଛି ।

x x x x

ସେଦିନ ବିଜୟାଦଶମୀର ପ୍ରଭାତ, ସୁନ୍ଦର ଓ ସୁଖର ପ୍ରଭାତ । ସୁନନ୍ଦା ସକାଳୁ ଗୁଣୁଗୁଣୁ ହୋଇ ତାଙ୍କର କୋଠରିଟି ସଜାଇବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ଗତ ରାତ୍ରିର ଅଳସଭାବ ଧୀରେ କଟିଯାଇଛି ତାଙ୍କର ଆଖିପତାରୁ । ଶରତ୍‌ର ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ କିରଣରେ ଗବାକ୍ଷ ପଥ ହୋଇଛି ରଞ୍ଜିତ ।

ଗୃହସଜ୍ଜା ସରିଛି । ମୁଁ ଅନ୍ୟମନସ୍କ ଭାବରେ ବସି ରହିଛି କାଉଚ୍ ଉପରେ । ଦୂରରେ ଦଶଭୁଜା ମଣ୍ଡପ ଉପରେ ନହବତ୍‌ର ତାନ ତରଙ୍ଗାୟିତ ହୋଇ ବହିଆସୁଛି ଧୀରେ... ଅତି ଧୀରେ । ସୁନନ୍ଦା ସାବୁନରେ ହାତ ଧୋଉ ଧୋଉ କହିଲେ, 'ଏଇ ଯାଃ ଭୁଲିଗଲି, ତୁମ ରୁମ୍‌ଟାରେ ଟିକିଏ ହାତମାରି ଆଣିପାରିଲି ନାହିଁ; କିନ୍ତୁ ତୁମେ ଯେଉଁ ଛବିଗୁଡ଼ାକ ଟାଙ୍ଗିଛ ! ଉଃ କି ଭୟଙ୍କର ! ଚାହିଁଲାବେଳକୁ ମତେ ବଡ଼ ଭୟ ଲାଗେ ।'

ନହବତ୍‌ର ସୁରରେ ମୋର ପ୍ରାଣ ଯେପରି ବିଜଡ଼ିତ ହୋଇଯାଇଥିଲା । ସୁନନ୍ଦାର କଥାରେ ମୋର ଅଭିନିବେଶ ଭାଙ୍ଗିଗଲା, କହିଲି-

ସୁନ, ମୁଁ ନିଜେ ଯେତେବେଳେ ତୁମର ରୁଚିକର ହୋଇପାରୁନି, ମୋର ରୁମ୍, ମୋର ଛବି କିପରି ବା ତୁମର ପ୍ରିୟ ହେବ ?

'ଏଇ ରାଗିଲେ ବୋଧହୁଏ' କହି ସୁନନ୍ଦା ତାଙ୍କର କେତକୀଭୂରୁ ନଚାଇ ମୋ ଆଡ଼େ ହାଣିଲେ କଟାକ୍ଷ ।

ନା, ମୁଁ ରାଗି ନାହିଁ । ଯଦି ପାର ମହାତ୍ମାଙ୍କର ସେଇ ଚାଇନାକ୍ଲେ ମୂର୍ତ୍ତିଟା ପେଟ୍ରୋଲ ଦେଇ ସଫା କରି ରଖ । ଚାକରକୁ କହିଲେ ଘରଟା ପରିଷ୍କାର କରିଦେବ । ଆଚ୍ଛା, କେଉଁ ଛବିଗୁଡ଼ାକ ବଡ଼ ଭୟଙ୍କର ବୋଲି କହୁଛ ସୁନ ? ଉତ୍କଳମଣିଙ୍କର ? ବିଶ୍ୱରେ ଯେଉଁ ଗୋଟାଏ ବୋଲି ଲୋକ ହୃଦୟ ଫଟାଇ କିଛିଦିନ କାନ୍ଦି ପାରିଥିଲା ? ଗୌତମଙ୍କର ମାୟାମୁକ୍ତ ହୋଇ ସନ୍ନ୍ୟାସ ଯାତ୍ରା ? ଯାହାଙ୍କର ଅମୃତବାଣୀ ଶତ ସନ୍ତପ୍ତ ପ୍ରାଣରେ ଜରା ଓ ମୃତ୍ୟୁର ଭୟ ଦୂର କରୁଛି ? ଦୀନବନ୍ଧୁ ? ସାହେବ ହେଲେ ବି ଯେ ମହାଭାରତୀୟ ଅଟନ୍ତି ? ଭରଜିନ୍ ମେରୀ ? ନିଉଟନ୍ ? ଶିବାଜୀ ? ଫ୍ଲୋରେନ୍‌ସ ନାଇଟିଙ୍ଗେଲ୍ ? କାହାକୁ ଭୟ କରୁଛ ?

ବର୍ଷ ବର୍ଷ ଧରି ଏଇ ସବୁ ଛବି ମୋର ପ୍ରକୋଷ୍ଠ ଅଳଂକୃତ କରୁଛି । ସୁନନ୍ଦା ଦେଖିଛନ୍ତି, ଜାଣିଛନ୍ତି - ତଥାପି ତାଙ୍କର ଭୟ ? ପୁଣି ପଚାରିଲି - 'କେଉଁ ଛବିଗୁଡ଼ାକ ଭୟର କାରଣ, ମୁଁ ଏଇକ୍ଷଣି ଦୂର କରିଦେବି । ତୁମର ପରିତୃପ୍ତି ପାଇଁ ମୋର ଏତେ ଦିନର ଦାନ - ବୃକ୍ଷରେ ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର କୀଟ ମୁଁ ଛାଡ଼ିଦେଇ ପାରେ ନା ।'

'ନା ଗୋ, ସେ ସବୁ ଛବି କଥା ମୁଁ କହୁ ନାହିଁ । ସାତ ଆଠ ଦିନ ତଳେ ଯେଉଁ ସବୁ ଛବି ଖବରକାଗଜରୁ କାଟି ବଡ଼ ବଡ଼ ପେଷ୍ଟବୋଡ଼ରେ ଲଗେଇ ରଖିଛ, ସେ କ'ଣ ସବୁ ସତ ?'

କାବ୍ୟକବିତାମୋଦୀ ମୋର ନିଜ ଅଙ୍କଲକ୍ଷ୍ମୀ ଏଇ ବାସ୍ତବ ଚିତ୍ରଗୁଡ଼ାକ ଅଳୀକ ବୋଲି ଭାବୁଛି ? କହିଲି - 'ସାବୁନ ହାତରେ ଶୁଖିଗଲାଣି, ଧୋଇ ଆସ । ହଁ, ମନେ ପଡ଼ିଲା, ଆଜି ଯେ ଦଶହରା । ମୋର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ନା, ଆନନ୍ଦ - ତୁମକୁ କିଛି ଉପହାର ଦେବା । ଦେବି; କିନ୍ତୁ କଅଣ ଦେବି ?'

ସୁନନ୍ଦା ଅଭିମାନିନୀ । ଏଇ କଥାଟା ସେ କଥାପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଉଠେଇବେ ବୋଲି 'ତୁମ ରୁମ୍‌ଟାରେ ହାତ ଦେଇପାରିଲି ନାହିଁ' ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ; କିନ୍ତୁ କଥାର ସ୍ରୋତ ଧରିଲା ଭିନ୍ନ ଆକାର ।

ସୁନନ୍ଦା ଉତ୍‌ଫୁଲ୍ଲ ହୋଇ କହିଲେ – 'କାହିଁକି ମନେ ପଡ଼ିବ ? ଏ ବର୍ଷ କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଛାଡ଼ିବି ନାହିଁ । ଗୋଟିଏ ରେଡ଼ିଓ, ଗୋଟିଏ ସେଟ୍ ଇଭିନିଂ ଇନ୍ ପ୍ୟାରିସ୍, ଆଉ ମୋ' ପାଇଁ ଦୁଇଖଣ୍ଡ ଦାମିକିଆ ଶାଢ଼ି । ତା'ପରେ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ନିଶ୍ଚୟ । ସେଥିପାଇଁ ଲେମନ୍ ସ୍କ୍ୱାଶ୍ ଦୁଇ ବୋତଲ, ଟର୍କି ଦୁଇଟା, ବାଦାମ, ପେସ୍ତା, ଅଙ୍ଗୁର ସବୁଥିରୁ ଦୁଇ ଦୁଇ ସେର, ଆଉ-'

'ଆଉ ସୁନ ! ଆଚ୍ଛା କେଉଁମାନେ ନିମନ୍ତ୍ରିତ ହେବେ ?'

ସୁନ ହସି ହସି ଆରମ୍ଭ କଲେ – ପ୍ରେମରାଜବାବୁଙ୍କୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରିବା; ସେ ନୂଆ ସବ୍‌ଜଜ୍ ହୋଇ ଆସିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ଚାନ୍ଦିନୀ ମୋର ପିଲାଦିନର ସାଥୀ । ଆଉ ପୁପୁ, ମିନା, ତାଙ୍କର ଛୋଟ ପୁଅ ଓ ଝିଅ ! ତା'ପରେ ବଙ୍କିମବାବୁ ପ୍ଲିଡର । ଜୋସେଫ୍ ରାଉତ ଓ ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ଶୁଭ ରାଉତ । ତମେ ନିଶ୍ଚୟ ଚିହ୍ନ, ସେମାନେ ତମର ଖୁବ୍ ପ୍ରଶଂସା କରନ୍ତି । ଯୁଦ୍ଧସଭାରେ ତୁମର ବକ୍ତୃତା ଅବିକଳ ନକଲ କରି ତାଙ୍କ କାଗଜରେ ଛପେଇ ଥିଲେ । ଚରଣକିଙ୍କର ବାବୁ ଯଦିଓ ଅବିବାହିତ-'

ଏତିକିବେଳେ – 'ମାଆ, ଦୁଃଖିଆ ମାଆ ଦୁଆରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇଛି, ତା' ପୁଅକୁ ଦୁଧ ଖୁଆଇବ, ଟିକିଏ ଚିନି ମାଗୁଛି' କହି ଚାକର ରମୁ ସାଆନ୍ତାଣୀଙ୍କର ଆଦେଶ ଅପେକ୍ଷାରେ ରହିଲା । କଥା କହିଲାବେଳେ ସୁନନ୍ଦାଙ୍କୁ କିଏ ବାଧା ଦେଲେ ସେ ବିରକ୍ତ ହୁଅନ୍ତି । ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଆଦେଶ ମିଳିଲା – 'ନା ଚିନି ନାହିଁ ।' ମୁଁ ପଚାରିଲି, 'ରମୁ, ତା'ର ପିଲାଟି କେଡ଼େ ?' ରମୁ ସନ୍ତର୍ପଣରେ ଟିକିଏ ମାଆଙ୍କୁ ଅନେଇ କହିଲା, 'ଏଇ ମାସକର ହେବ । ବଡ଼ ଦୁଃଖ ବାବୁ ତା'ର; ଦୁଧ ଟିକିଏ ମିଳେ ନାଇଁ ଯେ ଖାଲି ପାଣିରେ ଚିନି ଦେଇ ସେ କଅଁଳା ଛୁଆଟିକୁ ହାପୁଡ଼େଇ ଦିଏ । ଆପଣ ଥିଲେ ବୋଲି ଲାଜ ମାଡ଼ିଲା ତାକୁ, ସେଥିପାଇଁ ମିଛରେ କହିଲା ଦୁଧ । ମୁଁ ଜାଣେ ଛୁଆଟା ଖାଲି ପାଣି ପିଏ ।'

କାଉଚ୍ ଉପରୁ ମୁଁ ଉଠି ଛିଡ଼ାହେଲି । ଦୁର୍ଗାମଣ୍ଡପ ଉପରୁ ନହବତର ଧ୍ୱନି ଭାସି ଆସୁଥାଏ । କହିଲି – 'ରମୁ, ସେରେ ଚିନି ତାକୁ ଦେ । ଆଉ ତାକୁ କହ, ତା'ର ପିଲା ଦୁଇବର୍ଷ ହେବାଯାଏ ନିତି ସକାଳେ ଆସି ସେରେ ଗାଈଦୁଧ ଘରୁ ନେଇ ଯାଉଥିବ । କଅଣ କହୁଚ ସୁନନ୍ଦା ? ପିଲାଟା ବଂଚିଯାଉ ।' ସୁନନ୍ଦା କିଛି କହିବା ପୂର୍ବରୁ ମୁଁ କହିଚାଲିଲି, 'ହଁ ସବୁ କିଣା ହେବ, ନିମନ୍ତ୍ରଣ ବି କରାଯିବ; କିନ୍ତୁ ଜିନିଷ ସବୁ କିଣିବାକୁ ତୁମକୁ ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ଯିବାକୁ ହେବ ବଜାରକୁ । ମାଇପିଙ୍କ ପସନ୍ଦ ଆଗରେ ଆମ୍ଭ ପସନ୍ଦ ପାସଙ୍ଗରେ ପଡ଼େ ? ଶୀଘ୍ର ତିଆରି ହୋଇଯାଅ । ଆଉ ରମୁ, ତୁ ଡ୍ରାଇଭରକୁ କହ ମଟରଟା ଗ୍ୟାରେଜରେ ରଖି ସେ ଘରକୁ ଯାଉ । ତା'ର ତ ପୁଣି ପିଲାପିଲି ଅଛନ୍ତି । ଆଜି ଯେ ଦଶହରା !'

'କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଯେ ବଜାର ଯିବି ବୋଲି କହିଲ ?'

ସୁନନ୍ଦା ବ୍ୟଥିତ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଏତକ କହି ମୁହଁ ଫେରାଇ ରହିଲେ ।

ମୁଁ ଆସ୍ତେ କହିଲି, 'ଆଜିଠୁ ଏବେ କୁଳବୁଆସୁଣୀ ନ ହେଲେ କ୍ଷତି କଅଣ ? ତୁମେ ପାଦରେ ଯିବ, ଦେଖିବ, ବୁଝିବ । ଏଥିରେ ତୁମର ଇଞ୍ଜିନିୟର ସ୍ୱାମୀ ଲାଜ ପାଇବେ ନାହିଁ । ତୁମର ଭୟ କଅଣ ?'

x x x x

ସହରର ଛକ ଜାଗାମାନଙ୍କରେ ଜନସମାଗମ ବେଶି । ଶାରଦୀୟ ପୂଜାର ସମ୍ଭାର ନଗରର ବୁକୁ ଉପରେ ଐନ୍ଦ୍ରଜାଲିକ ଶୋଭା ରଚନା କରିଛି । କାହାର ଯେପରି ଅବକାଶ ନାହିଁ, ନାହିଁ ଅବସର କିମ୍ବା ଅବସାଦ । ସୁନନ୍ଦାଙ୍କୁ ମୋର ପାଖେ ପାଖେ ଚଲେଇ ମୁଁ ଯାଉଛି ତାଙ୍କ ପାଇଁ ପୂଜାର ଉପହାର କିଣିଦେବା ପାଇଁ ।

ହଠାତ୍ କାହିଁକି ସୁନନ୍ଦା ମୋର ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରାଇ କହିଲେ, 'ଇଃ....ଇଲୋ କେଡ଼େ ଅସନା ପିଲାଟାଏ ମ ?' ମୁଁ ବୋଧହୁଏ ଆଉ କ'ଣ ଭାବୁଥିଲି । ଚାଲୁ ଚାଲୁ କହିଲି, 'କେଉଁ ପିଲା ?'

'ମାଗନ୍ତାଟାଏ; ଦେଖମ ଦେଖମ... କୁକୁର ବାନ୍ତିଗୁଡ଼ାକ କେମିତି ଚାଟି ପକାଉଚି । ଇହି, ଇଲୋ, ମାଆଲୋ, ଥୁଃ, ଥୁଃ, ମାଆ କି ତା'ର କଅଣ ଗାତଚୁଲି ହେବ ଛିଡ଼ା ହୋଇଛି, ତାକୁ ଅନେଇଛି ଖାଲି ବାଲୁ ବାଲୁ କରି । ଇହି... । ଚାଲ ଚାଲମ, ମୋ ମୁଣ୍ଡ କଅଣ ହୋଇଯାଉଛି- ଚାଲ..।'

ସୁନନ୍ଦାର ବିସ୍ଫାରିତ ନେତ୍ରର ଦୃଷ୍ଟି ଯେଉଁଆଡ଼େ ତାଙ୍କୁ ଅଭିଭୂତ କରି ସ୍ଥାଣୁ ଭଳି ଛିଡ଼ା କରେଇଛି ସେଇଆଡ଼େ ମୁଁ ଚାହିଁ ଦେଖିଲି ଯାହା ତା' ମଣିଷ କେଭେ ସଜ୍ଞାନରେ ଦେଖିଲେ କମ୍ପିଉଠିବ ।

ଅନ୍ଦାଜ ପାଞ୍ଚବର୍ଷର ମଣିଷ ପିଲା । ମୁଣ୍ଡଟା ହାଣ୍ଡି ଭଳି; ଉଦରଟା ଫୁଲିଛି ଅସମ୍ଭବ ଭାବରେ । ଆଖି ନାହିଁ, କେବଳ ଗାଡ଼ ଦୁଇଟା; ଗୋଟାଏ ଧାର ପିମ୍ପୁଡ଼ି ସେ ଗାଡ଼ ଦିଟା ଆକ୍ରମଣ କରିବାକୁ ଆଗେଇଛନ୍ତି । ହାତଗୋଡ଼ ଚାରିଟା ଚାରିଖଣ୍ଡ କାଉଁରିଆ କାଠି । ହାଡ଼ ତଳକୁ ଚିପି ହୋଇଯାଇଛି ଚମ । ହନୁ ହାଡ଼ ଦୁଇଟା ମୁଣ୍ଡ ଖପୁରିରୁ ଆଠ ଆଙ୍ଗୁଳ ଖଣ୍ଡେ ବାହାରି ଆସିଛି । କୁକୁରଟାର ସଦ୍ୟ ବାନ୍ତିରୁ ଯେଉଁ କ୍ଷୀଣ ବାଷ୍ପ ବାହାରୁଛି ତାକୁଇ ଶୁଙ୍ଘି ହତଭାଗା ବାଆଁ ହାତ ପାପୁଲିରେ ପୋଷେ ବାନ୍ତି ଧରି ଡାହାଣ ହାତର ଖଡ଼ିକା ଭଳି ଆଙ୍ଗୁଠିରେ ସେଇ ବାନ୍ତି ଭିତର ତଣ୍ଡୁଳ କେତୁଟା ପାଟିକୁ ପକାଇ ଦେଉଛି ଟପ୍....ଟପ୍.... । ତା'ର ବୁଭୁକ୍ଷା ଯେପରି ଅପ୍ରତିହତ ବିରାଟ । ତା' ପରେ ପରେ ଦେଖିଲି ଟୋକାଟା ଭାତଦାନା ବାନ୍ତି ଭିତର ଆଉ ଘାଣ୍ଟି ନ ପାରି ପୋଷକଯାକ କୁକୁର ବାନ୍ତି ଢୋକିଦେଲା ପାପୁଲି ଠେଲି !!

ଛାତିଟା ମୋର ଧଡ଼ାକ୍‌କିନା ହୋଇ ସ୍ପନ୍ଦନହୀନ ହୋଇଗଲା । ନିଜକୁ ସମ୍ଭାଳି ନେଇ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଅନେଇଲି; ସେ ନାକରେ ପଣତ ଦେଇ ଥୁ ଥୁ କରୁଛନ୍ତି । ହତଭାଗାର ମାଆ ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ ଦେଖିଲି, ଏକ ହୃଦୟବିଦାରକ ଦୃଶ୍ୟ । ନର୍ଦ୍ଦମା ଉପରେ ଭାସମାନ ଖଲି ଖଣ୍ଡେ । ପଡ଼ି ଉଠି ଦଉଡ଼ି ଅଭାଗୀ ସେ ଖଲିଖଣ୍ଡି ଛାଣିଆଣିଛି ପୂତିଗନ୍ଧମୟ ନର୍ଦ୍ଦମାରୁ । ବୋଧହୁଏ, ସେ ଆଶା କରିଥିଲା ବହୁତ; ଭରସା ରଖିଥିଲା ଭାଗ୍ୟ ଉପରେ । ଲୋଭୀ ତସ୍କର ଭଳି ଖଲିଟାକୁ ସାଉଁଟି ଆଣି ମେଲେଇ ଦେଖେ ତ ସବୁ ଶୂନ୍ୟ । ତା'ର ଆଖି ଆଗରେ ଘନ ଅନ୍ଧାର - ଯେପରି ଶତ ସହସ୍ର ଭୂମଣ୍ଡଳ ସେଇ ମହାଶୂନ୍ୟର ମହାଗ୍ରାସ ଭିତରେ ଲୀନ ହୋଇଯାଇଛନ୍ତି । ଧାଇଁଆସିଲା ସେ ରାକ୍ଷସୀ ପରି; ଗୋଟାଏ ନିର୍ଘାତ ନାତରେ 'ମର' କହି ପିଲାଟାକୁ ତଳେ ପକାଇ ଦେଲା, ଆଉ ପରକ୍ଷଣରେ ହତଭାଗିନୀ ଶୋଷି ଦେଇଗଲା କୁକୁରର କ୍ଲେଦମିଶା ପଚା ଲାଳ.... ବାନ୍ତି !!

ଡାକିଲେ - 'ଶୁଣୁଛ ।'

'ଏଁ ।'

'ରେଡ଼ିଓ ଦୋକାନ ଆଉ ଦୂରକୁ ଟିକିଏ ଅଛି ।'

'ରେଡ଼ିଓ ?'

'ହୁଁ ।'

'ଯିବ ? ଚାଲ ।'

ସହରର ରାଜପଥ ଛାଡ଼ି ଗଳି ଭିତରେ ପହଂଚିଲୁ ମୁଁ ଓ ସୁନନ୍ଦା । ସୁନନ୍ଦାର ପଥଚଲା ଅଭ୍ୟାସ ନାହିଁ । ତାଙ୍କୁ ବାଧିଲାଣି । ହଠାତ୍ ଶୁଣିଲି କିଏ କହୁଛି – ଦୁଇ ମାସର ପିଲା; ମାସେ ହେଲା କ୍ଷୀର ମୁହଁ ଦେଖିନି । ମାଆ ଡାଙ୍କୁଣୀ ଯାହା ପେଜ ମନ୍ଦେ ତାକୁ ପିଆଇ ଦେଲା । ପିଲାଟା ତା' ଆଖି କାନ ଖୋଷି ମାଆ କୋଳରେ ସେଇଠି ଢଳି ପଡ଼ିଲା; ହା ଭଗବାନ୍ ! ହା !

ମୁଁ ଆଗେଇ ଚାଲିଲି-

ସୁନନ୍ଦା ମୋର ହାତ ଧରି କହିଲେ, 'କୁଆଡ଼େ ଯାଉଛ ?'

'କାହିଁକି ଶାଢ଼ି, ରେଡ଼ିଓ, ତା' ପରେ ଅଙ୍ଗୁର, ପେସ୍ତା ଏ ସବୁ ?'

'ନା ଥାଉ' – ଦେଖିଲି ସୁନନ୍ଦାର ଆଖି ଛଳ ଛଳ, କପୋଳରେ ଝାଳ ।

'ରାମ ନାମ ସତ୍ୟ.... ରାମ ରାମ...'

'ଉଃ' କହି ସୁନନ୍ଦା ଚିତ୍କାର କରି ଉଠିଲେ । ମୁଁ ବ୍ୟସ୍ତ ଭାବରେ ଗୋଟାଏ ଚଳନ୍ତା ଟାକ୍ସି ଅଟକାଇ ସୁନନ୍ଦାର ଅନିଚ୍ଛାସତ୍ତ୍ୱେ ତାକୁ ବସାଇ ଡ୍ରାଇଭରକୁ କହିଲି ଚଲା ବଙ୍ଗଳାକୁ ।

ଠିକ୍ ସେତିକିବେଳେ ନିଖିଳ ଶବସଂସ୍କାର ସମିତିର ଜଣେ ସେବକ ମତେ ନମସ୍କାର କରି ମଟର ପାଖେ ଛିଡ଼ା ହେଲେ; କାନ୍ଧ ଉପରେ ସମିତିର ହୁଦା ।

'ସାର, ବୁଢ଼ା ଆଠଦିନ ଭୋକରେ ଏଇକ୍ଷଣି ଟଳିପଡ଼ିଲା ! ପ୍ରତିଦିନ ପିଲା, ମଣିଷ, ମାଇପି, ବୁଢ଼ା ହୋଇ ଦଶ ପନ୍ଦର ଉଠେଇବାକୁ ପଡୁଛି । ଆପଣଙ୍କ ଭଳି ବଦାନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ପାଖରୁ ଏ ସମିତି କିଛି ସାହାଯ୍ୟ ଭିକ୍ଷା କରେ । ଦେବେ ସାର୍ କିଛି ?'

ସୁନନ୍ଦାର ବେପଥୁ ହାତ ବଢ଼ାଇ ଦେଲା କୋଡ଼ିଏଟି ଟଙ୍କା । ଆଖିର ପାଣିରେ ତାଙ୍କର ଆଖି ଦୁଇଟି ସେତେବେଳକୁ ବୁଡ଼ିଯାଇଥିଲା । ଏଭଳି ଭାବପ୍ରବଣା ମାଆଙ୍କୁ ଦେଖି ସେବକଟି ବୋଧହୁଏ ସଙ୍କୁଚିତ ନ ହୋଇ କହିଲା- ମାଆ, ଏ ଜାତି ଅଭିଶପ୍ତ । କେବେ ଶୁଣିଛନ୍ତି ନ ଖାଇ ଭୋକଉପାସରେ କେଉଁ ଜାତି ମରିଛି ? ମଫସଲର କାହାଣୀ ନ ଶୁଣିବା ହିଁ ଭଲ । ପଟାଳି ପରେ ପଟାଳି, କେବେ ଅନାହାର ନୁହେଁ ମହାମାରୀ, ମାଲେରିଆ । ଅଖାଦ୍ୟ ଖାଇଲେ ପିଣ୍ଡ ରହିବ ତ ମାଆ ? ମୁଁ ଯାଏ, ଧନ୍ୟବାଦ...ରାମ ନାମ ସତ୍ୟ ହେ...'

ଲୋକଟି ଚାଲିଗଲା । ମୁଁ ଚାହିଁଛି; ଅମ୍ଳାନ ବଦନରେ କୋକେଇରେ ସେ କାନ୍ଧ ଦେଇଦେଲା ।

'ସୁନ' – ମୁଁ ଡାକିଲି । ମୋର ଆର୍ଦ୍ରକଣ୍ଠରେ ବୋଧହୁଏ ଡାକଟା ଭୟଙ୍କର ଶୁଭିଥିବ । ସୁନନ୍ଦା ଚମକି ମୋ ମୁହଁକୁ ଚାହିଁରହିଲେ; ମୁଁ କହିଲି -

'ଟାକ୍ସି ଚାଲୁ – ବଙ୍ଗଳାକୁ ନୁହେଁ, ଶାଢ଼ି... ଶାଢ଼ିର ଦୋକାନକୁ, ଅଙ୍ଗୁର ଦୋକାନକୁ, ଜଜ୍‌ସାହେବଙ୍କୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରାଯିବ ଯେ...'

ସୁନନ୍ଦାର ଉଚ୍ଛ୍ୱସିତ କୋହ ସହିବାର ସୀମା ପାର ହୋଇଥିଲା । କହିଲେ, 'ମତେ କ୍ଷମା କର । ପୋଡ଼ିଯାଉ ସେ ନିମନ୍ତ୍ରଣ; ମୋ ରାଣ ଖାଅ, ତୁମ ରୁମ୍‌ରେ ଯେଉଁ ଏଇଭଳି ଦୁଃଖୀ ଭୋକୀ ଶୋଷୀଙ୍କର ଛବି ରହିଛି, ସେ ସବୁ ଆଜିଠାରୁ

ମୋ ଘରେ ରହିବ । ଆଉ ଦେଖ - ରେଡ଼ିଓ, ଶାଢ଼ି ଆଉ ସବୁ ଜିନିଷପାଇଁ ଯେଉଁ ସାତଶହ ଟଙ୍କା ଆଣିଛ ତାହାରି ଖର୍ଚ୍ଚରେ ଏଇମାନଙ୍କ ମୁହଁରେ ମୁଠିଏ ମୁଠିଏ ପକାଅ, ଢୋକେ ପାଣି ଦିଅ, ସେତକ ସରିଗଲେ ମୁଁ ଆଉ ଟଙ୍କା ଯୋଗେଇ ଦେବି । ଏମାନେ କିପରି ବଞ୍ଚନ୍ତୁ ।'

ସେହିଦିନଠୁ 'ସୁନନ୍ଦା-ଭୋଜନାଳୟ' ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇଛି । ପ୍ରତି ସଞ୍ଜରେ ସେଠାରେ ପାଞ୍ଚଶହରୁ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ଭିକାରି ଭିକାରୁଣୀ ମୁହଁରେ ଦାନା ଦିଅନ୍ତି । ନିଜେ ସୁନନ୍ଦା ଚୁଲାରେ ବସାନ୍ତି ହାଣ୍ଡି । ସାକ୍ଷାତ୍ ଅନ୍ନପୂର୍ଣ୍ଣା ! ମୋର ଜୀବନ ସାର୍ଥକ ହୋଇଛି । ମିଳେଇ ଯାଇଛି ଦୁଇ ହୃଦୟ ଭିତରେ ତୁଙ୍ଗ ବ୍ୟବଧାନ ।

ଦୀନବନ୍ଧୁ - ସି.ଏଫ୍.ଆଣ୍ଡ୍ରୁଜ, ତାଙ୍କର ସେବାକାର୍ଯ୍ୟ ଯୋଗୁଁ ଭାରତୀୟମାନେ ତାଙ୍କୁ ଦୀନବନ୍ଧୁ ଭାବରେ ସମ୍ବୋଧନ କରୁଥିଲେ ।

ପ୍ରଶ୍ନାବଳୀ

ପ୍ରତି ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ପ୍ରାୟ ୫୦ଟି ଶବ୍ଦ ମଧ୍ୟରେ ଲେଖ ।

୧. ସୁନନ୍ଦା କିଏ ? ଗଳ୍ପରେ ତା'ର ଭୂମିକା କ'ଣ ?

୨. ସୁନନ୍ଦା ଓ ଲେଖକଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କି ପାର୍ଥକ୍ୟ ରହିଥିଲା ?

୩. ସୁନନ୍ଦାଙ୍କୁ ଉପହାର ଦେବାକଥା ଲେଖକ କାହିଁକି କହିଛନ୍ତି ?

୪. କେଉଁ କେଉଁ ଜିନିଷ ଉପହାର ଦେବାକୁ ସୁନନ୍ଦା ଜିଦ୍ ଧରି ବସିଥିଲେ ?

୫. ଦୁଃଖିଆ ମାଆ ରମୁକୁ କାହିଁକି ଚିନି ମାଗୁଥିଲା ?

୬. ରମୁ କିଏ ?

୭. ଚିନି ଦେବା ସମ୍ପର୍କରେ ସୁନନ୍ଦା ରମୁକୁ କ'ଣ କହିଲେ ?

୮. ଏ ସମ୍ପର୍କରେ ଲେଖକ କ'ଣ କଲେ ?

୯. ବଜାରକୁ ଯାଉଥିବା ସମୟରେ କେଉଁ ଘଟଣା ପ୍ରତି ସୁନନ୍ଦା ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରିଥିଲେ ?

୧୦. ଭୋକିଲା ପିଲାଟି ସମ୍ପର୍କରେ ଗଳ୍ପରେ କ'ଣ କୁହାଯାଇଛି ?

୧୧. ପିଲାଟିର ମା'ର ଅବସ୍ଥା କିପରି ଥିଲା ?

୧୨. ସେବକ ସୁନନ୍ଦାଙ୍କୁ କ'ଣ କହିଲେ ?

୧୩. ଶାଢ଼ି ଓ ଜିନିଷପତ୍ର କିଣିବାକୁ ସୁନନ୍ଦା କାହିଁକି ବାରଣ କଲେ ?

୧୪. ସୁନନ୍ଦା-ଭୋଜନାଳୟ କାହିଁକି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହେଲା ?

୧୫. ଗଳ୍ପଟିର ନାଁ ଦଶହରା ଭେଟି ରଖାଯାଇଛି କାହିଁକି ?

୧୬. ଏହି ଗଳ୍ପର ବିଷୟବସ୍ତୁକୁ ନାଟ୍ୟରୂପ ଦେବା ନିମନ୍ତେ ବିଭିନ୍ନ ଚରିତ୍ର ଉପଯୋଗୀ ସଂଳାପ ପ୍ରସ୍ତୁତ କର ।

ତୁମପାଇଁ କାମ :

୧୭. ରାଜକିଶୋର ରାୟଙ୍କ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଗଳ୍ପଗୁଡ଼ିକୁ ସଂଗ୍ରହ କରି ପଢ଼ ।

୧୮. ସହପାଠୀଙ୍କ ସହଯୋଗରେ ଗଳ୍ପଟିର ନାଟ୍ୟରୂପକୁ ଅଭିନୟ ଆକାରରେ ଶ୍ରେଣୀରେ ପରିବେଷଣ କର ।

❖❖❖

ସ୍ୱପ୍ନ

• ବୀଣାପାଣି ମହାନ୍ତି

ଲେଖିକା ପରିଚୟ :

ବୀଣାପାଣି ମହାନ୍ତି (୧୯୩୬) ସାଂପ୍ରତିକ ଓଡ଼ିଆ ଗଳ୍ପସାହିତ୍ୟର ଜଣେ ସୁପରିଚିତ ସାରସ୍ୱତ ଶିଳ୍ପୀ । ସ୍ନେହ, ପ୍ରେମ, ସ୍ମୃତି, ବିଶ୍ୱାସକୁ ନେଇ ବଞ୍ଚୁଥିବା ନାରୀ ମନର ସେ ଜଣେ ବିଶ୍ୱସ୍ତ ରୂପକାର । ତାଙ୍କର ବିପୁଳ ସୃଜନ ମଧ୍ୟରେ 'ନବତରଂଗ', 'ତଟିନୀର ତୃଷ୍ଣା', 'ମଧ୍ୟାହ୍ନର ଦୃଶ୍ୟାନ୍ତର', 'ଆରୋହଣ', 'ଅଶ୍ରୁଅନଳ', 'କସ୍ତୁରୀମୃଗ' ଓ 'ସବୁଜ ଅରଣ୍ୟ', 'ପାଟଦେଈ' ଆଦି ବିଶେଷ ଜନପ୍ରିୟତା ଅର୍ଜନ କରିପାରିଛି । ଗଳ୍ପରଚନା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅନବଦ୍ୟ ଅବଦାନପାଇଁ ସେ କେନ୍ଦ୍ର ସାହିତ୍ୟ ଏକାଡେମୀ ଓ ସାହିତ୍ୟଭାରତୀ ସମ୍ମାନ ଲାଭ କରିଛନ୍ତି । ଏହି ଗଳ୍ପଟି ଲେଖିକାଙ୍କ 'ଇଣ୍ଟରଭିୟୁ' ଗଳ୍ପ ସଂକଳନରୁ ସଂଗୃହୀତ ।

ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ନିପୀଡ଼ିତ ମାତୃହୃଦୟର ଚିତ୍ରଣ ଏବଂ ଏକ ସରଳ ଶିଶୁର ନିଷ୍କପଟ ଅଭିଳାଷ 'ସ୍ୱପ୍ନ' ଗଳ୍ପଟିକୁ ଏକ ସାର୍ଥକ ସୃଷ୍ଟିରେ ପରିଣତ କରିଛି ।

ସୁଭଦ୍ରା ଯେତେ ବୁଝେଇଲେ ବି ଟୋକାଟା ବୁଝିବାକୁ ନାରାଜ । ତୁହାଇ ତୁହାଇ ସେଇ କଥା ପଚାରୁଛି – ମା ! କହମ । କ'ଣ ସବୁ ଆମର ହେବ ପରା ତୁ କହିଥିଲୁ ? "ଚୋପାଟା ହେବ । ଜଳଖିଆ ତ ଖାଇଲୁ – ଦେ ଏଣିକି ଶୋଇପଡ଼ ।" ନାହିଁ...ତୁ କହ । ସେ ସଭାରେ ବାବୁ ଯାହା ଯାହା କହିଲେ ତୁ କହ । ପିଲାମାନେ କ'ଣ ରଜା ହେବେ ମା ? ଅଜୁର କଣ୍ଠରେ ଅହେତୁକୀ ଆଗ୍ରହ । "ରାଜା ? ହଇରେ ରଜା ହେବ କିଏ ? ସେ କଥା ନାହିଁ ଯେ ସଭାରେ କଥା ପଡ଼ିଥିଲା ପିଲାଏ କେମିତି ଭଲ ମଣିଷ ହେବେ, ସୁସ୍ଥ ରହିବେ, ଭଲ ପାଠ ପଢ଼ିବେ । ତତେ ରାଜା ହେବା କଥା କହିଲା କିଏ ?"

ଅଜୟ ଉତ୍ତର ଦେଲା-

"ବିଦୁ ଦିଦି କହୁଥିଲେ ଏ ବର୍ଷ କୁଆଡ଼େ ପିଲାଙ୍କର ରାଜା ହେବା ବର୍ଷ ।" ହସି ପକେଇଲା ସୁଭଦ୍ରା । ବିଦୁଟା ସେମିତି ମନଭୁଲାଣିଆ କଥା କହେ । ଖବରକାଗଜରେ ଯାହା ପଢ଼େ ତାକୁ ବନେଇ ଚୂନେଇ କହେ । ଗଲାବର୍ଷ ସେମିତି କହୁଥିଲା ସ୍ତ୍ରୀଲୋକଙ୍କର ରାଣୀ ହେବା ବର୍ଷ ଆସିଛି । ସୁଭଦ୍ରା ଆଉ କିଛି ନ କହି ଛିଣ୍ଡାଜାମାଟା ରଫୁ କରିବାରେ ମନ ଦେଲା । ଅଜୁ ଏଥର ଅଳି କଲାପରି କହିଲା – ମା ! ମୋ ନାଁଟା ତୁ ସେଇ ସ୍କୁଲରେ ଲେଖେଇ ଦେ' ଯେଉଁଠି

ଅରୁଣବାବୁଙ୍କ ପୁଅ ପଢୁଛି । ସୁଭଦ୍ରା କଣେଇ କରି ପୁଅ ମୁହଁକୁ ଅନେଇ ଉତ୍ତର ନ ଦେବା ଉଚିତ ମନେକଲା । ଅଜୁ ତ ବୁଝିବନି ଇଂରାଜୀ ସ୍କୁଲରେ ପଢ଼େଇବାକୁ ତା ମା'ର ସାମର୍ଥ୍ୟ ନାହିଁ । ଏଇ ସାଧାରଣ ସ୍କୁଲର ବହି ଖାତା ଯୋଗେଇବା ପାଇଁ ସେ ଯେ କଠିନ ପରିଶ୍ରମ କରୁଛି ସେହି ଏକା ଜାଣେ । ଅଜୁ ତ ଜାଣେ ନାହିଁ ତା'ର ବାପା ଦୁଇବର୍ଷ ହେଲା ଗୋଟିଏ ପଇସା ଘରକୁ ପଠାଉ ନାହିଁ । ଏମିତିକି ଚିଠି ଖଣ୍ଡେ ବି ଦେଉ ନାହିଁ । କିଏ କେତେ ରକମ କଥା କହୁଛନ୍ତି.... କ'ଣ ଲାଭ ଅଛି ସେଥିରେ ତା'ର ? ମାତ୍ର ବାପାର ଏଇ କରଛଡ଼ା ଦେଇ ରହିବା କଥାଟା ସେ ଅଜୁକୁ କହିପାରିନି, ଜୀବ ଥିବାଯାଏ କହି ବି ପାରିବ ନାହିଁ । ବାପା କାହିଁକି ଘରକୁ ଆସୁନି ବୋଲି ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ ସୁଭଦ୍ରା କହେ ଏ ବେଳେ ବାପା ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷ ଯାଏ ଘରକୁ ଆସିପାରିବନି, ବହୁତ କାମ, ଥରେ ଯଦି ଅମାନିଆ ହୋଇ ଚାଲି ଆସେନା ତା'ହେଲେ ଚାକିରି ଚାଲିଯିବ । ମନକୁମନ ହିସାବ କରି ଆଙ୍ଗୁଠି ଆଗରେ କହେ ଯେ ଅଜୁ ମାଇନର ପାସ୍ କଲେ ବାପା ଘରକୁ ଆସିବ । ସୁଭଦ୍ରାର ଚିନ୍ତାରେ ବ୍ୟାଘାତ ଜନ୍ମାଇ ଅଜୁ କହିଲା – ତୁ ବାପାକୁ ଲେଖିଦେ, ମୋ ପାଇଁ ଡ୍ରେସ କରି ପଠାଇବେ । ରଙ୍ଗ ପେନ୍‌ସିଲ ପଠାଇବେ । ମୁଁ ସେଇ ଅରୁଣବାବୁଙ୍କ ପୁଅ ସ୍କୁଲରେ ପଢ଼ିବି ମା ! ଭାରି ଭାରି କଣ୍ଠରେ ସୁଭଦ୍ରା କହିଲା – "ତୁ ଏଇଲେ ଆଖି ବୁଜି ଶୋଇପଡ଼କି ସୁନା ! କାଲି ସକାଳେ ସେ କଥା ତୋ ବାପାକୁ ଲେଖି ଦେବି । ଲଣ୍ଠନର ତେଲ ସରିଆସିଲାଣି । ମୁଁ ଟିକେ ତେଲ ପକାଇ ଆଣେ ।"

ତେଲ ପକଉ ପକଉ ସୁଭଦ୍ରା ଆପଣାଛାଏଁ କଇଁ କଇଁ କରି କାନ୍ଦି ଉଠିଲା । ଛୁଆଟା କିଛି ବୁଝୁ ନାହିଁ, ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖୁଛି, ମିଛ କହି ତାକୁ ଭୁଲାଉଥିବାର ଅନିଚ୍ଛାକୃତ ଯନ୍ତ୍ରଣା ସୁଭଦ୍ରାର ଛାତି ଭିତରଟା କୋରି ନେଇଯାଉଛି । ଲଣ୍ଠନର କାଚ ସଫା କରି ବତି ଟେକି ସେ ଯେତେବେଳେ ଆସି ଅଜୁର ବିଛଣା ପାଖରେ ବସିଲା, ସେତେବେଳକୁ ମୁହଁରେ ଏକ ସୁଖ ସ୍ୱପ୍ନର ଆଭା ଫୁଟାଇ ଅଜୁ ଗଭୀର ନିଦ୍ରାରେ ଶୋଇ ଯାଇଥିଲା । ଅଜୁର ହାଡୁଆ ଦେହହାତକୁ ଚାହିଁ, ମଇଳା ପ୍ୟାଣ୍ଟକୁ ଚାହିଁ ସୁଭଦ୍ରା ଏକ ଦୀର୍ଘଶ୍ୱାସ ଛାଡ଼ିଲା । ସଭାରେ ପିଲାଙ୍କ ବିଷୟରେ ଶୁଣି ଅଜୁ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖୁଛି । ହେଲେ ସୁଭଦ୍ରା କରିବ କ'ଣ ? ତା'ର ସେଇ ସ୍ୱପ୍ନକୁ ସାର୍ଥକ କରିବାପାଇଁ ଶକ୍ତି କାହିଁ ?

ସକାଳ ହେଲେ ପାଞ୍ଚଜଣଙ୍କ ଘରେ ସୁଭଦ୍ରା ବାସନ ମାଜି ଯାଏ । କୋଉଦିନ ଜଳଖିଆ କିଏ ଦେଲେ କାନିରେ ବାନ୍ଧି ଆଣେ ଅଜୁପାଇଁ । ସକାଳୁ ଛୁଆଟା ପଖାଳ ପାଣି ପିଇ ସ୍କୁଲକୁ ଯାଇଥାଏ ଯେ ଘରକୁ ଫେରିବା ବେଳକୁ ପିଠି ଯାଇ ଅଣ୍ଟାରେ ଲାଗିଥାଏ । କେମିତି ସେ ଖାଇ ଦେବ ? ଦିନ ଦି'ପହରେ ଭାତ ଗଣ୍ଡାଏ ଚୁଲିରେ ବସେଇ ପୁଅକୁ ଅନେଇ ବସେ । ପୁଅ ଫେରିଲେ ମା ପୁଅ ଖାଇ ଗଡ଼ିପଡ଼ନ୍ତି ଦଣ୍ଡେ । ତା'ପରେ ପୁଅ ଯାଏ ଖେଳିବାକୁ, ମା ଯାଏ ବାସନ ମାଜି, ଘର ଖରକି, ନ ହେଲେ କଦଳୀ କି କାଗିଜିଲେମ୍ବୁ ବିକି । ସଞ୍ଜବେଳେ ପୁଅ ପଢୁଥାଏ, ମା ଶୁଣୁଥାଏ । କୋଉଦିନ ଅଜୁ କିଛି କହେନା- ହେଲେ ଆଜି କି ସଭା ହେଲା କେଜାଣି ସାଇରେ ସବୁ ପିଲାଙ୍କୁ ଘରୁ ଆସି କୋଢ଼େଇ କାଖେଇ ନେଇଗଲେ, ପୁଡ଼ାଏ ଜଳଖିଆ ଧରେଇ ଦେଇ କେତେ କ'ଣ ଅଜବ କଥା କହିଗଲେ ତାଙ୍କରିମାନଙ୍କୁ ନେଇ । ହେଲେ ସେ କ'ଣ ସମ୍ଭବ ହେବ ? ହାଇ ମାରିଲା ସୁଭଦ୍ରା । ଆଖି ଆଉ ଛୁଞ୍ଚି ମୁନରେ ରହୁନି । ଲଣ୍ଠନ ଲିଭାଇ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲା ସେ ଅଜୁ ପାଖରେ । ଦୁଃଖ ତ କିଛି ନୂଆ ନୁହେଁ – ଦେହସୁହା ହୋଇଗଲା ପରେ ରୁଟିନ୍ ପରି ସବୁ କଥା ଦୁଃଖସୁଖ ବେଳ ଦେଖି ଅନୁଭବ କରିହୁଏ । ଶେଷକୁ ନିଦ – ସବୁ ଚିନ୍ତାର ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେ ଥାଏ ବୋଧହୁଏ ।

କେତେବେଳେ ଗୋଟାଏ କରମାଡ଼ି ଶୋଇ ଯାଇଥିଲା କେଜାଣି, ଝାଳରେ ଭିଜି ଦେହ ପୋଡ଼ି ଉଠିବାରୁ ସେ କର ଲେଉଟାଇ ଅଜୁକୁ କୋଳକୁ ଟାଣି ଆଣିବାକୁ ଯାଇ ଜାଣିଲା ବିଛଣା ଶୂନ୍ୟ । ଚମକି ଆଖି ଖୋଲି ଦେଖିଲା ସୁଭଦ୍ରା, ଲଣ୍ଠନ ଜଳାଇ ଅଜୁ ତା'ର ବହିବସ୍ତାନି ଖୋଲି ପଢୁଛି । ରାତି ବୋଧହୁଏ ପାହି ଆସିଲାଣି କି କ'ଣ ? ମଲାଜହ୍ନରୁ ଛିଟିକାଏ ପଡ଼ିଛି ଝରକା ଦେଇ ଘର ଚଟାଣରେ । ସୁଭଦ୍ରା ପୁଣି ଆଖି ବୁଜି ଦେଲା ... ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିଦ ଲାଗିଆସିବା ପୂର୍ବରୁ ହଠାତ୍ ଗୁଣୁଗୁଣୁ କଥାର ସ୍ୱରରେ ସେ ଆଖି ମେଲି ଚାହିଁଲା । ଲଣ୍ଠନକୁ କମାଇ ନିଷ୍ପ୍ରଭ କରି କାନ୍ଥ କଡ଼କୁ ଘୁଞ୍ଚି ଯାଇ ଅଜୁ ଆଣ୍ଠୁ ମାଡ଼ି ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଛି... ଆଖିରୁ ତା'ର ଲୁହ ବୋହିଯାଉଛି ଗାଲ ଉପର ଦେଇ । କେମିତି ଯେପରି ଚମକି ପଡ଼ିଲା ନିଦ ଭିତରେ ସୁଭଦ୍ରା । ଅଜୁ ! ତା'ର ଦଶବର୍ଷ ବୟସ ପୂରି ନ ଥିବା ପୁଅ ରାତି ଅଧରେ ଉଠିପଡ଼ି ଈଶ୍ୱରଙ୍କୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଛି କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି । ଈଶ୍ୱର ପୁଣି କିଏ ନା, ବାଲିଯାତ୍ରାରୁ କିଣିଥିବା ମାଟିକଣ୍ଢେଇ ହରପାର୍ବତୀ, ରାଧାକୃଷ୍ଣ ଓ ଗଣେଶ, ସରସ୍ୱତୀ: କିନ୍ତୁ.... କାନ୍ଦୁଛି କାହିଁକି ଅଜୁ । ହତବାକ୍ ବିସ୍ମୟରେ ବିଛଣାରୁ ଉଠିପଡ଼ି ସୁଭଦ୍ରା ବିରକ୍ତିରେ ପାଟି କରି ଉଠୁଉଠୁ ଅଟକିଗଲା ଅଜୁର କରୁଣ କଣ୍ଠର ଶବ୍ଦରେ । କାତର କଣ୍ଠରେ ଅଜୁ କହୁଛି -

"ଈଶ୍ୱରମାନେ ! ପ୍ରତିଦିନ ମୁଁ ତୁମମାନଙ୍କୁ ଡାକୁଛି କେହି ଶୁଣୁନ କାହିଁକି ? ତୁମେ ଯଦି ମାଟି, ପଥର ନୁହଁ, ତା'ହେଲେ ଜବାବ ଦେଉନ କାହିଁକି ? ତୁମେ କିଛି ନ କଲେ ନାହିଁ ଠାକୁର, ଖାଲି ମୋ ମା'କୁ କହିଦିଅ ମୁଁ ବଡ଼ମଣିଷ ହେବି । ଯେତେ କଷ୍ଟ, ଯେତେ ଅସୁବିଧା ଆସୁ ପଛକେ ମୁଁ ଅଟକି ଯିବିନି । ପାଠ ପଢ଼ିବି, ନାଁ କରିବି । ମୋ ପାଇଁ ମୋ ମା' ଯେମିତି ଆଉ ଲୁଚେଇ ଲୁଚେଇ ନ କାନ୍ଦେ । ମୋ ମା'କୁ କହିଦିଅ, ମୋ ବାପା ଫେରିବନି ଆଉ । ମୋର କିଛି ସେଥିପାଇଁ ମନ କଷ୍ଟ ନାହିଁ । ବାପା ନ ଥିଲେ କ'ଣ ସତରେ ମୁଁ ମଣିଷ ହୋଇପାରିବିନି ? ହେବି, ମୁଁ ତୁମକୁ କଥା ଦେଉଛି ଠାକୁର, ବଡ଼ ମଣିଷ ନିଶ୍ଚୟ ହେବି । ଆଚ୍ଛା ହରପାର୍ବତୀ ! ତୁମେ ଦିହେଁ ପରା ରାତି ଅନ୍ଧାରରେ ଉଡ଼ି ବୁଲୁଥାଅ । ତୁମ ଆଖିରେ କ'ଣ ପଡୁ ନାହିଁ ଛୋଟ ପିଲାମାନେ କେମିତି ହଇରାଣ ହେଉଛନ୍ତି ? ଏତେ ଉଚ୍ଚ ନୀଚ, ଧନୀ ଗରିବ ପ୍ରଭେଦ ସୃଷ୍ଟି କରି ତମେ ପିଲାମାନଙ୍କୁ କାହିଁକି କଷ୍ଟ ଦେଉଛ କହିଲ ? ହଉ, ଯାହା ଆଜିଯାଏ କଲ ଭାବ ନାହିଁ ଯେ ଭଲ କରିଛ । ଏଣିକି ଆମ ବିଦୁଅପା ସଭାରେ ଯାହା କହିଛି - ସବୁ ପିଲା ସମାନ ହେବେ, ସମାନ ସୁବିଧା ପାଇବେ ସେଇ କଥାଟି ତା'ର ସତ କରିଦିଅ ପ୍ରଭୁ । ବିଦୁଅପାକୁ ବୋଉ ଯେମିତି ମିଛେଇ ବୋଲି ଆଉ ନ କୁହେ । କରିବ ନା ? ତୁମେ କିନ୍ତୁ ଯାହା କୁହ ଈଶ୍ୱର, ତୁମେ ସବୁ କଥା ଭୁଲିଯାଅ । ପ୍ରତିଦିନ ମୁଁ ତୁମକୁ କେତେ ଏସବୁ ମନେ ପକେଇବି ଯେ । ଆଃ ! ବଡ଼ କାଟୁଛି ଠାକୁର । କିଛି ଖରାପ ଭାବିବନି ମନେ । ମୁଁ ଡେକା ପକେଇ ବସୁଛି - କେତେ ସମୟ ମୁଁ ଆଣ୍ଠେଇ ପାରିବି କୁହନା ? ଦେଖ, ଲଣ୍ଠନରେ ତେଲ ବି ସରି ଆସିଲାଣି । ଆମ ଘରେ ଏତେ କମ୍ ପଇସା ଯେ ଆମେ ରାତିରେ କିରାସିନି ଜାଳିବାକୁ ପାଇପାରୁନୁ ମୋ ମା' ଏ କଥା ଜାଣିଲେ ତୁମ ଉପରେ ରାଗିବ ଆଉ ମତେ ମାରି ପକେଇବ । ମା' ତୁମ ଉପରେ ଆଜିକାଲି ରାଗିଯାଉଛି ବୋଲି ତୁମେ ତା' ଉପରେ ରାଗିଯିବନି ଆଉ ? ସେ ସେମିତି ମିଛରେ ତୁମ ଉପରେ ରାଗେ ମ । ମା ତୁମକୁ ପେଟ ଭିତରେ ବହୁତ ଭଲ ପାଏ । କିନ୍ତୁ ଗୋଟିଏ କଥା ମନେ ରଖିବ ଶିବ ! ମୁଁ ତୁମକୁ ଏ କଥା କହିଛି ବୋଲି ମୋ ମା'କୁ ମୋଟେ କହିବନିଟି ? ସେ କହିଛି ଘର କଥା ଆଦୌ ବାହାରେ କହିବନି । ମୁଁ ଯେମିତି ତା କଥା ମାନିଛି ତୁମେ ସେମିତି ମୋ କଥା ମାନିବ । ନ ହେଲେ ମୁଁ ତୁମକୁ ନଈରେ ନେଇ ଫୋପାଡ଼ି ଦେବି.... ସତ କହୁଛି... ମୁଁ ତୁମମାନଙ୍କୁ ମୋଟରୁ ଡରେନା... ।"

ହଠାତ୍ ଏତିକିବେଳେ ରାସ୍ତା ଉପରେ ପଞ୍ଚାଏ କୁକୁର ଏକ ସଙ୍ଗରେ କଳିକଲା ପରି ଭୋ' ଭୋ' କରି ଭୁକି ଉଠିଲେ ରାତିର ନିସ୍ତବ୍ଧତା ଭଙ୍ଗକରି । ଆଉ ସେଇ ଭୟାନକ ଶବ୍ଦରେ ଚମକି ପଡ଼ି ଗୋଟା ଗୋଟା ଈଶ୍ୱରଙ୍କୁ ଖପ୍‌ଖାପ୍ ଡେଇଁ 'ମା' ଲୋ' ବୋଲି ଚିତ୍କାର କରି ଅଜୁ ବିଛଣାରେ ଆସି ଲୋଟି ପଡ଼ିଲା । ତା'ର ଦୁର୍ବଳ ହାଡୁଆ ହାତ ମା'ର ଛାତି ଉପରେ ବେଢ଼େଇ ହୋଇଗଲା କିଛି ଶବ୍ଦ ନ କରି । ଗଭୀର ନିଦ୍ରାର ଛଳନା କରି କଡ଼ ଲେଉଟାଇ ପୁଅର ହାଡୁଆ ପିଠିକୁ କୋଳେଇ ନେଲା ସୁଭଦ୍ରା । ଥର ଥର କମ୍ପୁଛି ଅଜୁର ଦେହ ଭୟରେ । ଦଶବର୍ଷର ପିଲା ଈଶ୍ୱରଙ୍କୁ ଲୁଚେଇ ଡାକୁଛି ମା' ଭୟରେ, ଅଥଚ କୁକୁର ଭୁକାକୁ ତା'ର ଜୀବନ ଭୟ !

ସୁଭଦ୍ରା ସନ୍ତର୍ପଣରେ ନିଜ ଆଖିରୁ ଲୁହ ପୋଛିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରି ବିଫଳ ହେଲା । ଆଉ – ଯେତେ ଲୁହ ବୋହିବ ବୋହୁ । ଅଜୁବାପା ଘର ଛାଡ଼ି ଗଲା ଦିନୁ ପଥର ଆଖି ଏବେ ପ୍ରଥମ ଥରପାଇଁ ଓଦା ହୋଇଛି ଯେ, ଏ ଲୁହ ସେ ପୋଛିବ ନାହିଁ । କିଏ ଜାଣେ ଖୁସିରେ ଲୁହ ଝରିବାକୁ ତାକୁ ଆଉ ସୁବିଧା ମିଳିବ କି ନାହିଁ ।

ଝାପ୍‌ସା ଆଲୁଅରେ ମାଟିର ଠାକୁରମାନେ ସୁଭଦ୍ରା ସାମ୍ନାରେ ଜୀବନ୍ୟାସ ପାଇ ଆନନ୍ଦରେ ନାଚୁଥିଲେ ଯେମିତି ।

ପ୍ରଶ୍ନାବଳୀ

ପ୍ରତି ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ପ୍ରାୟ ୫୦ଟି ଶବ୍ଦ ମଧ୍ୟରେ ଲେଖ ।

୧. ସଭାରେ ବିଦୁଦିଦି କେଉଁ ବିଷୟରେ କହିଥିଲେ ?

୨. ସଭାରେ ହୋଇଥିବା ଆଲୋଚନା ବିଷୟରେ ଅଧିକ ଶୁଣିବାପାଇଁ ଅଜୁ ଜିଦ୍ କରୁଥିଲା କାହିଁକି ?

୩. ସୁଭଦ୍ରା ଅଜୁକୁ ଇଂରାଜୀ ସ୍କୁଲରେ ପଢ଼ାଇ ପାରୁ ନ ଥିଲେ କାହିଁକି ?

୪. ଅଜୁର ବାପାଙ୍କ ବିଷୟରେ ସୁଭଦ୍ରା ଅଜୁକୁ କ'ଣ କହୁଥିଲେ ?

୫. କେଉଁ ଯନ୍ତ୍ରଣା ଯୋଗୁଁ ସୁଭଦ୍ରାଙ୍କ ଛାତି ଭିତରଟା କୋରି ହୋଇ ଯାଉଥିଲା ?

୬. ସୁଭଦ୍ରା କିପରି ଭାବରେ ନିଜର ଗୁଜୁରାଣ ମେଣ୍ଟାଉଥିଲେ ?

୭. ପୁଅ ସ୍କୁଲରୁ ଫେରିବା ଆଗରୁ ସୁଭଦ୍ରା ଖାଇପାରୁ ନ ଥିଲେ କାହିଁକି ?

୮. ରାତିରେ ମା' ପାଖରୁ ଉଠିଯାଇ ଅଜୁ କ'ଣ କରୁଥିଲା ?

୯. ପୁଅକୁ ଦେଖି ସୁଭଦ୍ରା ଚମକି ପଡ଼ିଲେ କାହିଁକି ?

୧୦. ଠାକୁରଙ୍କ ପାଖରେ ବସି ଅଜୁ କ'ଣ କ'ଣ କହୁଥିଲା ?

୧୧. ଅଜୁ ଦରିଦ୍ର ପରିବାରର ପିଲା ଥିଲା ବୋଲି କିପରି ଜଣାପଡୁଛି ?

୧୨. ଠାକୁର ପିଲାମାନଙ୍କୁ କଷ୍ଟ ଦେଉଛନ୍ତି ବୋଲି ଅଜୁ କହିଛି କାହିଁକି ?

୧୩. କେଉଁ କଥା ଜାଣିଲେ ମା' ରାଗି ମାରି ପକେଇବ ବୋଲି ଅଜୁ କହିଛି ?

୧୪. 'ନ ହେଲେ ମୁଁ ତୁମକୁ ନଈରେ ନେଇ ଫୋପାଡ଼ିଦେବି' - ଠାକୁରଙ୍କ ଆଗରେ ଅଜୁ ଏପରି କହିବାର କାରଣ କ'ଣ ?

୧୫. କେଉଁ କାରଣରୁ ଅଜୁର ଦେହ ଭୟରେ ଥରିଉଠିଲା ?

୧୬. ଗଳ୍ପଟି ପଢ଼ି ଅଜୁ ବିଷୟରେ ତୁମର କି ଧାରଣା ହେଉଛି ?

୧୭. ତୁମେ ଯଦି ଅଜୁ ସ୍ଥାନରେ ଥାଆନ୍ତ, ତେବେ ଠାକୁରଙ୍କ ଆଗରେ ଯାହା କହିଥାନ୍ତ ଲେଖ ।

ତୁମପାଇଁ କାମ :

୧୮. ଗୋଟିଏ ଛୋଟ ପିଲାର ମନକଥା ଏ ଗପରେ କିପରି ଫୁଟିଉଠିଛି ସେ ସଂପର୍କରେ ସହପାଠୀମାନଙ୍କ ସହିତ ଆଲୋଚନା ସଭା ଆୟୋଜନ କର ।

୧୯. ବୀଣାପାଣି ମହାନ୍ତିଙ୍କ ଆଉ କେତୋଟି ଗଳ୍ପ ସଂଗ୍ରହ କରି ପଢ଼ ।

❖❖❖

ସୁନା ନେଉଳ

● ମଙ୍ଗଲୁ ଚରଣ ବିଶ୍ୱାଳ

ଲେଖକ ପରିଚୟ :

ଶ୍ରୀ ମଙ୍ଗଲୁ ଚରଣ ବିଶ୍ୱାଳ (୧୯୩୬) ଓଡ଼ିଆ ନାଟ୍ୟ ସାହିତ୍ୟର ଏକ ସୁପରିଚିତ ନାମ । ତାଙ୍କର ଜନ୍ମ ସମ୍ବଲପୁର ଜିଲ୍ଲାର ପିତାପାଲି ଗାଁରେ । ଶିକ୍ଷକତାକୁ ପେସା ଓ ସାହିତ୍ୟକୁ ନିଶା ମନେକରି ଏହି ସାରସ୍ୱତ ସାଧକଜଣକ କବିତା, ଗଳ୍ପ, ଏକାଙ୍କିକା, ଶିଶୁ ସାହିତ୍ୟ ଆଦି ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିଭାଗର ଜଣେ ଦକ୍ଷ ଚିତ୍ରଶିଳ୍ପୀ । କୋଶଳୀ ଭାଷାରେ ଲିଖିତ ତାଙ୍କର ସଫଳ ସୃଷ୍ଟି 'ଭୁଖା' ନାଟକ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ରୂପେ ପ୍ରଦର୍ଶିତ ହୋଇସାରିଛି ।

'ସୁନା ନେଉଳ' ଏକାଙ୍କିକାରେ ନିଃସ୍ୱାର୍ଥ ଦାନର ମହତ୍ତ୍ୱ ଏବଂ ଦାତାଙ୍କର ମହନୀୟତା ପ୍ରତିଫଳିତ ହୋଇଛି ।

ପ୍ରଥମ ଦୃଶ୍ୟ

ବ୍ରାହ୍ମଣ : ଓଃ ଭଗବାନ୍ ! ତୁମରି ଦୟା !!

ବ୍ରାହ୍ମଣୀ : କି ଗୋ କ'ଣ କିଛି ପାଇଲ ?

ବ୍ରାହ୍ମଣ : କ'ଣ ପାଇବି, ସନାବୋଉ ? ରାଇଜ ସାରା ସେଇ ଦଶା !

ବ୍ରାହ୍ମଣୀ : କାହାଠୁ କିଛି ହେଲେ ଆଣିଥା'ନ୍ତ !

ବ୍ରାହ୍ମଣ : କାହାଠୁ ଆଣିବି କହିଲ ! କାହା ପାଖରେ ବା କ'ଣ ଅଛି ? ଖୁଦ ଦାନାଟିଏ ବି ଦୁର୍ଲଭ । ଏଇ ଦୁଷ୍କାଳରେ କିଏ ବା କ'ଣ ଦେବ ? ଯେଉଁଠି ଦେଖିବ ଦୁର୍ଭିକ୍ଷର କରାଳଛାୟା ରାହୁ ଭଳି ଗ୍ରାସିଛି ।

ବ୍ରାହ୍ମଣୀ : ସନାର କ'ଣ ହବ, ଶୁଣେ ?

ବ୍ରାହ୍ମଣ : କ'ଣ କରିବି, କହିଲ ? ସକାଳ ପହରଠାରୁ ତ ଘରୁ ବାହାରିଛି । ଜନପଦ ପରେ ଜନପଦ - ସହର ବଜାର ଯେଉଁଠି ଯାହାକୁ ଦେଖିଛି ହାତ ପାତିଛି - ହେଲେ ସବୁଠି କେବଳ ଗୋଟିଏ କଥା - ନା - ଭାଇ ଆଗକୁ ଯାଅ ।

ସନା : ବଉ, ବଉ - ମୋ ତଣ୍ଟି ଶୁଖିଯାଉଛି ବୋଉ - ମୋତେ ଟିକିଏ ପାଣି ଦେ-

ବ୍ରାହ୍ମଣୀ : ଦଉଛି ବାପ - ଦଉଛି ଧନ ମୋର-ରଙ୍କୁଣୀ ରତନ ମୋର - ମୁଁ ମରିଯାଏଁ ରେ ଧନ - ନ ମରି ଯାହା ଏ ଦଶା ଦେଖୁଛି... ପିଇ ଦେ ବାପ - ପିଇ ଦେ ।

ସନା	:	(ଢକ ଢକ ପାଣି ପିଇବା ଶବ୍ଦ) ଉଃ ଉଃ ବୋଉ ! ବୋଉ ! ବୋଉ !
ବ୍ରାହ୍ମଣୀ	:	ସନାରେ, ବାପ କିମିତି ଲାଗୁଛିରେ – କହୁନୁ । କି ଗୋ ଶୁଣିବଟି ପିଲାଟି କିମିତି ଆଖି କରୁଛି । ଇଲୋ – ବୋଉ ଲୋ – ମୁଁ କେଉଁଠିକି ଯିବି – କିସ କରିବି ? ଦେଖୁନ ଟିକିଏ ଦେଖୁନ ଭଲା !
ବ୍ରାହ୍ମଣ	:	କ'ଣ ଦେଖିବି ସନାବୋଉ ? ଭୋକରେ ପିଲାଟି ଛଟପଟ ହଉଛି, ତୁଚ୍ଛା ପାଣି ମନ୍ଦାକ କି ଭୋକ ମାରିପାରିବ ?
ବ୍ରାହ୍ମଣୀ	:	ଦେଖୁନ – ପିଲାଟି କିମିତି କାଉଳି ବାଉଳି ହଉଛି ?
ବ୍ରାହ୍ମଣ	:	ଦେଖି କ'ଣ କରିବି ଶୁଣେ ? ବହୁତ ଦେଖିଲିଣି । ଏ ହସ୍ତିନାର ପୁରପଲ୍ଲୀ, ସହର ବଜାର ସବୁ ମଶାଣି ହେବାକୁ ବସିଲାଣି । ଖାଇବାକୁ ନ ପାଇ ପଲ ପଲ ମରୁଛନ୍ତି । ବାପ ଆଗରେ ପୁଅ ଭୂଇଁରେ ଲୋଟି ପଡୁଛି – ମାଆ କୋଳରୁ ତା'ର ଅତି ଆଦରର ସନ୍ତାନ ଅକାଳରେ ଆଖି ବୁଜିଦଉଚି । ଆମେ ତ ଟିକିଏ ଭଲରେ ଅଛୁ ସନାବୋଉ ।
ବ୍ରାହ୍ମଣୀ	:	କି ନିଆଁ ଭଲରେ ଅଛେ, ଶୁଣେ ? ତିନି ଦିନ ହେଲା କଅଁଳିଆ ପିଲାଟା – ପାଟିରେ ପେଜ ପୋଷେ ପଡ଼ି ନାହିଁ । ଆମେ ସିନା କଷ୍ଟେ ମଷ୍ଟେ ସହିଯିବା । ହେଲେ ବାଳୁତ ପିଲାଟି କ'ଣ ସହିପାରିବ ?
ବ୍ରାହ୍ମଣ	:	ମୁଁ ବୁଝିପାରୁଛି ସନାବୋଉ – ମୁଁ ବେଶ୍ ବୁଝିପାରୁଛି । ହେଲେ କ'ଣ କରିବି ? ମୁଁ ନିରୁପାୟ !
ବ୍ରାହ୍ମଣୀ	:	ଏମିତି କହି କହି ତ ତିନି ଦିନ ହେଲା ପେଟରେ ଓଦା କନା ଦେଇ ରହିଲେଣି ।
ବ୍ରାହ୍ମଣ	:	କ'ଣ କରିବା ଶୁଣେ ? ସଭିଙ୍କର ତ ଆମ ଭଳି ଦଶା । ଏ ଦୁର୍ଦ୍ଦିନରେ ଏ ଗରିବ ବ୍ରାହ୍ମଣକୁ କିଏ ବା ଭିକ୍ଷା ଦେବ ?
ବ୍ରାହ୍ମଣୀ	:	ତେବେ ପିଲାଟି କ'ଣ ଆମ ଆଗରେ ଭୋକଉପାସରେ ଏମିତି... ?
ବ୍ରାହ୍ମଣ	:	ନା ନା, ସନାବୋଉ – ସେ କଥା କହନା – ଆମ ସନାର କିଛି ହବନି । ଭଗବାନ୍ ଅଛନ୍ତି । ଯିଏ ଦେଇଛନ୍ତି ସିଏ ବୁଝିବେ ।
ବ୍ରାହ୍ମଣୀ	:	ଚୁଲିକି ଯାଉ ତମର ସେ ଭଗବାନ୍ । ସେଦିନ ସାରା ଘର ଅଣ୍ଡାଳି ପୋଷେ ଖୁଦ ପାଇଥିଲି । ଭୋକିଲା ପିଲାଟି ମୁହଁରେ ପୋଷେ ଯାଉ ପଡ଼ିବ ବୋଲି । ହେଲେ ତୁମେ କ'ଣ ତାହା କରେଇ ଦେଲ ? କଉଠୁ ନିଉଛୁଣା ଭିକାରିଟା ଅଇଲା ଯେ – ତାକୁ ତ ସବୁ... ।
ବ୍ରାହ୍ମଣ	:	ଛି ଛି, ସେମିତି କ'ଣ କହୁଛୁ ସନାବୋଉ । ସେ ଆମର ଅତିଥି । ପରମ ଅତିଥି – ସେବା ଆମର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ।
ବ୍ରାହ୍ମଣୀ	:	ହେଲେ ନିଜେ ଭଲ ଥିଲେ ଦୁନିଆ ଭଲ । ନିଜ ପୁଅକୁ ଯମ ମୁହଁକୁ ଠେଲିଦେଇ ଅତିଥି ସେବା କରି କ'ଣ ହେବ ଆମର, ଶୁଣେ ?
ବ୍ରାହ୍ମଣ	:	ଅତିଥି ସେବାରୁ କ'ଣ ହେବ ଆମର ? ସେ କଥା ସେଇ ବିଶ୍ୱନିୟନ୍ତା ବୁଝିବେ ସନାବୋଉ ।
ବ୍ରାହ୍ମଣୀ	:	ତୁମେ ଯଦି ମା ହୋଇଥା'ନ୍ତ – ବୁଝନ୍ତ... ମା' ମନର ଦୁଃଖ – ତା' ଅନ୍ତରର କୋହ । ପିଲାଟି କିମିତି ବିକଳରେ ଅନେଇଛି... ତାକୁ ଦେଖିଲେ ମୋ ଛାତି ଭିତରଟା ଫାଟିପଡୁଛି ।

ବ୍ରାହ୍ମଣ : ମୁଁ କ'ଣ ବୁଝୁନି ସନାବୋଉ ? ବୁଝୁଛି - ସବୁ ବୁଝୁଛି । ଦଶ ମାସ ଗର୍ଭରେ ଧରି ମୁଁ ସନାକୁ ଜନ୍ମ କରି ନାହିଁ ସତ, ହେଲେ ମୁଁ ତା'ର ବାପ । ମୋରି ରକ୍ତରେ ସେ ଗଢ଼ା । ସେ ମୋର ପ୍ରାଣ ।

ବ୍ରାହ୍ମଣୀ : ତେବେ କିଛି ଉପାୟ କର - ପିଲାଟି ଏମିତି କ'ଣ ଭୋକରେ ପଡ଼ିଥିବ ?

ବ୍ରାହ୍ମଣ : କ'ଣ କରିବି କହିଲ ? ତିନି ଦିନ ହେଲା ବୁଲି ବୁଲି ଦିନ ରାତି ସମାନ କରି ଦେଇଛି । ହେଲେ ଦେଖୁଛ ତ ହାତରେ ଖୁଦ ଦାନାଟିଏ ଧରି ଲେଉଟିଛି ?

ବ୍ରାହ୍ମଣୀ : କେଉଁଠି କିଏ ଅତିଥି ମାଗିଲେ ସବୁତକ ଦେଇ ବାହୁଡ଼ି ଆସିବ । ମୁଁ କ'ଣ ତମକୁ ଚିହ୍ନିନି ? ତମେ ତ ସେଇ ଲୋକ । ପର ପାଇଁ ଯେତିକି ଭାବୁଛ - ନିଜ ପାଇଁ - ନିଜ ପରିବାର ପାଇଁ କ'ଣ ତୁମର ସେ ଦୟା ଅଛି ? ନିଦା ପଥଟୋଏ ତୁମେ ।

ବ୍ରାହ୍ମଣ : କ'ଣ କହି ତୁମକୁ ବୁଝେଇବି ସନାବୋଉ । ତମେ ସେ ଦିନ ପଣ କରିଥିଲ ନା - ପର ପାଇଁ ତୁମେ ନିଜର ଅତି ପ୍ରିୟ ବସ୍ତୁ ବି ତ୍ୟାଗ କରିପାରିବ ?

ବ୍ରାହ୍ମଣୀ : ପଣ କରିଥିଲି, ତା' ବୋଲି ନିଜ ପିଲାକୁ ନିଜ ଆଖି ଆଗରେ ମାରିଦେବି ? ତମେ ମରଦ ପୁଅ, ସବୁ ସହିପାରିବ । ହେଲେ, ମୁଁ ମାଆ । ମୋ ଭିତରଟା ତମେ କାହିଁକି ଦେଖିପାରୁନ ?

ବ୍ରାହ୍ମଣ : ଖୁବ୍ ଭଲ ଭାବରେ ଦେଖିପାରୁଛି ସନାବୋଉ - ଖୁବ୍ ଭଲ ଭାବରେ ଦେଖିପାରୁଛି । ହେଲେ ଆମରି ସନା ଭଳି ଶହ ଶହ ଶିଶୁ ମରୁଥିବା ବେଳେ ମୁଁ କ'ଣ କେବଳ ଆମରି ସନା ପାଇଁ ଭାବିବା ଠିକ୍ ହେବ ? ଯଉଠୁ କିଛି ପାଇ ଫେରୁଛି - ଦେଖିଛି - ବାଟରେ କୁନି କୁନି ହାତ ବଢ଼ାଇ ଶତ ଶତ ବାଳୁତ ଛୁଆ ପାଟିକରି ମାଗୁଛନ୍ତି - ବାବା ଆମକୁ ଦିଅ - ଆମେ ମରିଗଲୁ । ଦେଖୁନ - ହସ୍ତିନାଟା କିମିତି ମଶାଣି ହେବାକୁ ବସିଲାଣି ।

ବ୍ରାହ୍ମଣୀ : ଚାଲ, ସେଇ ପାଖ ବିଲରୁ କିଛି ଶସ୍ୟ ଦାନା ଗୋଟାଇ ଆଣିବା । ପେଜ ପୋଷେ ରାନ୍ଧିଦେଲେ ପିଲାଟି ପାଟିରେ ଦବ ।

ବ୍ରାହ୍ମଣ : ହଉ ଚାଲ - ଈଶ୍ୱର ଯାହା କରିବେ ।

ଦ୍ୱିତୀୟ ଦୃଶ୍ୟ

ସନା : ବୋଉ ! ଆଉ କେତେବେଳେ ଖାଇବାକୁ ଦେବୁ, ବୋଉ । ମୋ ପେଟ ଜଳିଯାଉଛି, ବୋଉ । ମୁଁ ଆଉ... ମୁଁ ଆଉ ଉଠିପାରୁନି ବାପା ।

ବ୍ରାହ୍ମଣ : ହଁ ରେ ପୁଅ - ଉଠିବୁ-ଉଠିବୁ- ନିଶ୍ଚୟ ଉଠିବୁ । ଏଇ ଯେ ବୋଉ ଭାତ ରାନ୍ଧିଦଉଛି । ବେଶ୍, ବସି ଖାଇବୁ ।

ସନା : ବୋଉ, ମୋ' ପାଇଁ କ'ଣ ଭାତ ରାନ୍ଧିଦଉଛୁ ?

ବ୍ରାହ୍ମଣୀ : ହଁ, ବାପ - ଏଇ ଯେ ଓହ୍ଲାଇଦେଲିଣି । ଗରମ ଅଛି ଥଣ୍ଡା ହେଇଯାଉ । ତୋତେ କୋଳରେ ବସେଇ ଖୁଆଇ ଦେବିରେ ସନା ।

ସନା : ଏମିତି ତ ସବୁ ଦିନ କହୁଛୁ ବଉ - ହେଲେ କାହିଁ କିଛି ତ ଖାଇବାକୁ ଦଉନୁ ?

ବ୍ରାହ୍ମଣୀ : ଦେବିରେ ବାପ - ଦେବି । ଥୟ ଧର । ଆଜି ତୋ ବୋଉ ତୋତେ ଠକିବନିରେ - ନିଶ୍ଚୟ ଖୁଆଇଦେବିରେ ଧନ ।

ଭିକାରି : ଓଃ ହୋଃ - ଏଇତ ସେଇ ଘର- ଏଇତ ସେଇ ଘର । ବ୍ରାହ୍ମଣ ଗୋସେଇଁ ଆଜ୍ଞା ! ଘରେ ନାହାନ୍ତି କି ? ସାନ୍ତାଣି ମାଆ - ମୁଁ ମଲି - ମୁଁ ମଲି - ମୋର ପାଦ ଆଉ ଚଳୁନି । ଇଲୋ ମା- ବଉଲୋ - ମୋର ତଣ୍ଟି ଶୁଖିଯାଉଛି - ମୋର ହଂସା ଉଡ଼ିଯାଉଛି - ଉଃ - ଉଃ-- ଉଃ ।

ବ୍ରାହ୍ମଣ : କିଏ ବାବା ? କୋଉଠୁ ଆସିଲ ? ବସ, ବସ ମୁଁ ଏଇ ପାଣି ଆଣି ଦଉଛି । ହାତଗୋଡ଼ ଧୋଇବ ।

ଭିକାରି : ହଁ, ବାବୁ - ପାଣି ପାଣି -ଦିଅନ୍ତୁ । ପହିଲେ ପାଣି.... ଓଃ କି କଷ୍ଟ ! ପେଟ ଜଳିପୋଡ଼ି ଯାଉଛି ।

ବ୍ରାହ୍ମଣ : ଏଇ ପାଣି ନିଅନ୍ତୁ, ବାବା-

ଭିକାରି : (ଢକ-ଢକ-ଢକ) ବାଃ, ବାଃ, ଟିକିଏ ଆରାମ ଲାଗିଲା, ତଣ୍ଟିଟା ଏକବାରେ ଶୁଖିଯାଉଥିଲା ।

ବ୍ରାହ୍ମଣୀ : ପୁଣି କିଏ ନିଉଛୁଣା ଜୁଟିଲାଣି !

ବ୍ରାହ୍ମଣ : ଚୁପକର ଭଲା- ଶୁଣିଲେ କ'ଣ ଭାବିବ ଲୋକଟା । ସେ ପରା ଆମର ଅତିଥି !

ବ୍ରାହ୍ମଣୀ : ଚୁଲିକି ଯାଉ ତୁମର ଅତିଥି । ମୁଁ ଆଜି କାହାକୁ ଦେବିନି କିଛି । ଏଇ ରନ୍ଧା ଭାତରୁ ପହିଲେ ପୁଅ ଖାଉ, ତା'ପରେ ଯାହା କିଛି ।

ବ୍ରାହ୍ମଣ : ଆସ ଆସ, ସନାବୋଉ ଦେଖିବ - ତମର ଅତିଥିର ଅବସ୍ଥା ।

ବ୍ରାହ୍ମଣୀ : ଇ ମା ମୁଁ ଦେଖିପାରୁନି ! ମୋର ମୁଣ୍ଡ କ'ଣ ହେଇଯାଉଛି ! କି କାଙ୍ଗାଳିଆ ହୋଇଛି ସେ ଲୋକଟା !

ଭିକାରି : ସାନ୍ତାଣୀ ମା - କ'ଣ ଏ ଭୋକିଲା ହଡ଼ା ବୁଢ଼ାକୁ କିଛି ମିଳିବନି ।

ବ୍ରାହ୍ମଣୀ : ରହ ବାବା - ରୁହ ଆଣିଦେଉଛି ।

ଭିକାରି : ଭଗବାନ୍ ତୁମର ବଢ଼ତି କରନ୍ତୁ ଠାକୁରାଣୀ ମା' - ଧନ-ଜନ ଗୋପ-ଲକ୍ଷ୍ମୀରେ ତୁମ ଘର ପୂରି ଉଠୁ ।

ବ୍ରାହ୍ମଣ : କ'ଣ ସବୁତକ ଦେଉଛ ସନାବୋଉ ?

ବ୍ରାହ୍ମଣୀ : ସନା ପାଇଁ ଅଧେ ରଖିଛି, ବାକି ଅଧକ ଅତିଥିଙ୍କୁ ଦେଉଛି । (ପତ୍ରରେ ଖାଇବାର ଶବ୍ଦ)

ଭିକାରି : ଭାରି ଭୋକ ହେଉଥିଲା ଠାକୁରାଣୀ ମା । ପିଣ୍ଡରୁ ପ୍ରାଣ ବାହାରି ଯାଉଥିଲା । ଏତକ ତ କଉ କଣକୁ ପାଇଲାନି, ମାଆ । ଆଉ ଗଣ୍ଡେ ଦିଅନ୍ତେ କି ?

ବ୍ରାହ୍ମଣୀ : ହଇଗୋ, ଶୁଣିବଟି । କ'ଣ କରିବି ?

ବ୍ରାହ୍ମଣ : ଭଗବାନ୍ ଶକ୍ତି ଦିଅ ! ଏ କି ପରୀକ୍ଷା କରୁଛ ପ୍ରଭୋ ! ଦିଅ ସେଇ ଗଣ୍ଡାକ ଦେଇଦିଅ ।

ସନା : ଉଁଃ ଉଁଃ ବୋଉ - ବୋଉ ଭାତ ଦେବୁ ବୋଲି କହିଥିଲୁ ପରା - ଡେରି ହେଲାଣି ଯେ - କାହିଁକି ଶୁଣୁନୁ, ବଉ ।

ବ୍ରାହ୍ମଣୀ : ଶୁଣିଛି ବାପ - ଶୁଣିଛି । ଭାତ ହେଇନିରେ ପୁଅ । ଗରମ ଅଛି - ଦଣ୍ଡେ ଥୟ ଧ' ।

ବ୍ରାହ୍ମଣ : ତୁମେ କାନ୍ଦୁଛ ସନାବୋଉ !

ବ୍ରାହ୍ମଣୀ : (କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି) ଦେଖୁନ ପିଲାଟି କିମିତି ବିକଳରେ କାଉଳି ବାଉଳି ହେଉଛି !

ଭିକାରି : ସାଆନ୍ତାଣି ମାଆ - ଆଉ ଭାତ ଗଣ୍ଡେ ଦବ ପରା । ନଇଲେ ଯିବି । କେତେ ଆଉ ଅନେଇଥିବି ମାଆ ।

ବ୍ରାହ୍ମଣୀ : ଦଉଛି ବାବା - ଦଉଛି ।

ସନା : ବଉ । ଉଁ-ଉଁ-ଉଁ - ବଉ ମ - ଭାତ ଦବୁ ପରା !

ଭିକାରି : ସାନ୍ତାଣି ମାଆ - ବସି ରହିଲି ଯେ....

ବ୍ରାହ୍ମଣୀ : ଏଇ ବାବା - ଖାଇଦିଅନ୍ତୁ । (ଖାଇବା ଶବ୍ଦ)

ଭିକାରି : ମା - ତୁମେ ସାକ୍ଷାତ୍ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ମା । ତୁମ ଏ ହାତପରଷା ଭାତ ଭଗବାନ୍‌ଙ୍କ ଭୋଗ ଭଳି ଲାଗୁଛି, ଠାକୁରାଣୀ ମା' ।

ସନା : ବଉ ! ବଉ ! ଆଃ-ଆଃ ମୋତେ କିମିତି ଲାଗୁଛି । ମୋ' ପାଟି ଶୁଖିଯାଉଛି । ପେଟ କିମିତି ଟାଣିହେଉଛି ।

ବ୍ରାହ୍ମଣୀ : (ଚପା ଗଳାରେ) ସନାରେ - ମୋ ଗଣ୍ଠିଧନ ବାପ - ତୁ ଭାତ ଖାଇବୁ - ବାପା ରୁହ ରୁହ...(କାନ୍ଦିବା)

ଭିକାରି : ବେଶ୍ ତୃପ୍ତି ଲାଗିଲା ବାବୁ, ଠାକୁରାଣୀ ମା' । ଈଶ୍ୱର ତୁମର ଭଲ କରନ୍ତୁ ! ତୁମର ବଡ଼ତି ଉପରେ ବଡ଼ତି ହଉ ।

ସନା : ଉଁ-ଉଁ-ଉଁ....

ବ୍ରାହ୍ମଣ : ପୁଅରେ - ଧନରେ ମୋର - ମୁଁ ନ ମରି କିଆଁ ରହିଛି ? (କଇଁ କଇଁ କାନ୍ଦିବା)

ତୃତୀୟ ଦୃଶ୍ୟ

ବ୍ରାହ୍ମଣ : ସନାବୋଉ, ଆସ ଆସ ଦେଖିବ, ନେଉଳଟିଏ ।

ବ୍ରାହ୍ମଣୀ : ବାଃ ସତେ ତ ଅତିଥିଙ୍କ ଅଇଁଠାପତ୍ର ଚାଟୁଛି ।

ବ୍ରାହ୍ମଣ : କି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ! ନେଉଳଟି ସୁନା ପାଲଟିଗଲାଣି ।

ବ୍ରାହ୍ମଣୀ : ଅତିଥିଙ୍କ ଅଇଁଠା ଭାତ ନେଇ ପୁଅକୁ ଖୁଆଇ ଦେଲେ କିମିତି ହୁଅନ୍ତା ।

ବ୍ରାହ୍ମଣ : ଆସ ଅତିଥି ବାବାଙ୍କ ପତ୍ରରୁ ଭାତ ସାଉଁଟି ଖାଇବା ।

ବ୍ରାହ୍ମଣୀ : ନେଉଳଟି ପଳେଇଗଲା ଯେ !

ବ୍ରାହ୍ମଣ : ସନା ! ସନାରେ ! ! ପୁଅ - ଏଇ ନେ ବାପ, ଭାତ ଖାଇଦେ ।

ସନା : ଉଁ-ଉଁ-ଉଁ-ଆଁ-ଆଁ...

ବ୍ରାହ୍ମଣୀ : ଗିଳି ଦେ ବାପ - ଏଇ ପାଣି ମନ୍ଦାଏ ଦଉଛି ।

ସନା : ବଉ, ଆଉ ଖାଇବିନି । ମୋତେ ତ ଖୁବ୍ ଖୁଆଇଲୁଣି ।

ବ୍ରାହ୍ମଣୀ : ଏଁ, ମୁଁ ତୋତେ କେବେ ଖାଇବାକୁ ଦେଇଛି ରେ ? ଅତିଥିଙ୍କ ଅଇଁଠା ଭାତଟିଏ ପାଟିରେ ପକେଇଦେଲି ସିନା ।

ବ୍ରାହ୍ମଣ : ଦେଖିଲ ସନାବୋଉ, ସନା କିମିତି ପେଟେ ଖାଇଲା ଭଳି ବସି ଉଠିଲାଣି ।

ବ୍ରାହ୍ମଣୀ : ସତେ ତ - ଭୋକରେ ପିଲାଟି କାଉଳି ବାଉଳି ହଉଥିଲା ଆଉ ଏବେ....

ବ୍ରାହ୍ମଣ : ସେଇ ଭିକାରି ବୁଢ଼ାଟି - ଭିକାରି ନୁହନ୍ତି ସନାବୋଉ, ସେ ଦେବତା । ଆମକୁ ପରଖୁଥିଲେ ।

ବ୍ରାହ୍ମଣୀ : ଚାଲନ୍ତୁ, ତାଙ୍କର ଦର୍ଶନ କରିବା - କୁଆଡ଼େ ଗଲେ ସେ ଅତିଥି ।

ବ୍ରାହ୍ମଣ : ଭିକାରି ବାବା - ଓଃ, ବାବା - ଆପଣ କୁଆଡ଼େ ଗଲେ ? ଭିକାରି ବାବା.... (ପ୍ରତିଧ୍ୱନିତ ହେବା)

ଚତୁର୍ଥ ଦୃଶ୍ୟ

(ଘଣ୍ଟ, ଶଙ୍ଖ ଶବ୍ଦରେ ମୁଖରିତ)

ଓଁ ପ୍ରଜାପତୟେ ନମଃ, ସ୍ୱାହା

ଓଁ ଇନ୍ଦ୍ରାୟ ନମଃ, ସ୍ୱାହା

ଓଁ ଅଗ୍ନୟେ ନମଃ, ସ୍ୱାହା

ଓଁ ନମଃ ସୋମାୟ ନମଃ, ସ୍ୱାହା

ଓଁ ଯଜ୍ଞ ପୁରୁଷାୟ ନମଃ, ସ୍ୱାହା

ପୁରୋହିତ : ମହାରାଜ, ଯଜ୍ଞପୀଠ ଲୋକାରଣ୍ୟ । ପ୍ରାସାଦ ବିଳାସୀଠାରୁ କୁଟୀରବାସୀ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମବେତ ।

ଯୁଧିଷ୍ଠିର : ଭଗବାନ୍, ଏ ପରମ ପବିତ୍ର ମହୋତ୍ସବର ଦିନରେ ହସ୍ତିନାବାସୀ ଭାଗ୍ୟବାନ୍ ।

ପୁରୋହିତ : ଯଜ୍ଞାନୁରୂପ ଦାନ ହେଉଛି ଯଜ୍ଞର ପ୍ରାଧାନ୍ୟ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଦାନ ଦ୍ରବ୍ୟର ପ୍ରସ୍ତୁତି ଆବଶ୍ୟକ, ମହାରାଜ !

ଯୁଧିଷ୍ଠିର : ସବୁ ସୁବ୍ୟବସ୍ଥିତ, ଭଗବାନ୍ !

ସମବେତ : ଜୟ, ଯୁଧିଷ୍ଠିର ମହାରାଜାଙ୍କର ଜୟ ! ଜୟ, ଯୁଧିଷ୍ଠିର ମହାରାଜାଙ୍କର ଜୟ !

ଯୁଧିଷ୍ଠିର : ସହଦେବ !

ସହଦେବ : ଆଦେଶ କରନ୍ତୁ, ମହାରାଜ ।

ଯୁଧିଷ୍ଠିର : ଘୋଷଣା କରନ୍ତୁ, ଦାନ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ।

ସହଦେବ : ଯଥା ଆଜ୍ଞା, ମହାରାଜ । ସମବେତ ଜ୍ଞାନୀ, ଗୁଣୀ, ମହର୍ଷି, ବ୍ରାହ୍ମଣମଣ୍ଡଳୀଙ୍କୁ ମହାରାଜ ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କ ବିନୀତ ଅନୁରୋଧ ଯେ ମହାରାଜାଙ୍କ ଶ୍ରୀହସ୍ତରୁ ଦାନ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତୁ ।

ଯୁଧିଷ୍ଠିର : ଏଇ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତୁ ମହର୍ଷି !

ମହର୍ଷି : ମନ୍ତ୍ରାର୍ଥାଃ ସଫଳାସନ୍ତୁ
ପୂର୍ଣ୍ଣାଃସନ୍ତୁ ମନୋରଥା ।

ଯୁଧିଷ୍ଠିର : ଏଇ ସ୍ୱୀକାର କରନ୍ତୁ, ବିଜ୍ଞବର ।

ବିଜ୍ଞବର : ଶତ ସମ୍ବତ୍ସରଂ ଦୀର୍ଘମାୟୁଃ

ଯୁଧିଷ୍ଠିର : ଏଇ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତୁ, ମହାତ୍ମନ୍ ।

ସମବେତ : ଜୟ ! ଯୁଧିଷ୍ଠିର ମହାରାଜାଙ୍କର ଜୟ ! ଜୟ ! ହସ୍ତିନାଧିପତିଙ୍କର ଜୟ !

(ଶଙ୍ଖ, ଘଣ୍ଟା ଶବ୍ଦରେ ନିନାଦିତ)

ଓଁ ଅଗ୍ନୟେ ନମଃ, ସ୍ୱାହା

ଓଁ ପ୍ରଜାପତୟେ ନମଃ, ସ୍ୱାହା

ଓଁ ଯଜ୍ଞପୁରୁଷାୟ ନମଃ, ସ୍ୱାହା

ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ

ପଞ୍ଚମ ଦୃଶ୍ୟ

ଦୂତ : ଜୟ ! ମହାରାଜାଧିରାଜ ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କର ଜୟ !

ଯୁଧିଷ୍ଠିର : କି ସମ୍ବାଦ ଦୂତ ।

ଦୂତ : ଛାମୁ, ଜଣେ ଆଗନ୍ତୁକ ମହାରାଜଙ୍କ ଦର୍ଶନପ୍ରାର୍ଥୀ ।

ଯୁଧିଷ୍ଠିର : ରକ୍ଷୀ, କିଏ ସେଇ ଆଗନ୍ତୁକ !

ଦୂତ : ଏକ ନେଉଳ, ଛାମୁ ।

ଯୁଧିଷ୍ଠିର : ଅପଦାର୍ଥ । ମହାରାଜାଙ୍କ ସହ ଉପହାସ କରିବାର ଦୁଃସାହସ କରୁଛୁ !

ଦୂତ : ଅଧୀନର ଧୃଷ୍ଟତା ମାର୍ଜନା କରନ୍ତୁ, ଛାମୁ । ଅଧୀନ ସତ୍ୟହିଁ ପ୍ରକାଶ କରିଛି ।

ଯୁଧିଷ୍ଠିର : ମହାରାଜାଙ୍କ ସ୍ୱୀକୃତି ଜଣାଇଦିଅ ।

ଦୂତ : ଯଥା ଆଜ୍ଞା ମହାରାଜ ! ଜୟ ! ମହାରାଜାଙ୍କ ଜୟ ହେଉ !

ନେଉଳ : ଜୟ ! ମହାରାଜ ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କର ଜୟ !

ଯୁଧିଷ୍ଠିର : ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ସାମାନ୍ୟ ନେଉଳ ଏ ! ତା'ର ମୁହଁରେ ପୁଣି ଏ ମାର୍ଜିତ ଭାଷା !

ନେଉଳ : ଏ ଅକିଞ୍ଚନ ଛାମୁଙ୍କୁ ବିସ୍ମିତ କରିପାରିଛି ବୋଧେ ।

ଯୁଧିଷ୍ଠିର : ନିଶ୍ଚୟ ! ନିଶ୍ଚୟ ! ଆଗନ୍ତୁକ । କ୍ଷୁଦ୍ରତର ଏକ ଜୀବ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ତୁମର ମାର୍ଜିତ ଭାଷା ମୋତେ ମୁଗ୍ଧ କରିଛି - ମୋତେ ଅବାକ୍ କରିଛି !

ନେଉଳ : ଏ ତ ହସ୍ତିନାବାସୀର କର୍ମଫଳ, ଛାମୁ ।

ଭୀମ : ମହାରାଜ ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କ ଯଜ୍ଞର ସୁଫଳ କୁହନ୍ତୁ, ଆଗନ୍ତୁକ ।

ନେଉଳ : ନା । ଏ ଯଜ୍ଞର ସୁଫଳ ନୁହେଁ ।

ଭୀମ : ଏତେ ଆସ୍ପର୍ଦ୍ଧା, ସାମାନ୍ୟ ନେଉଳଟିଏର ।

ନେଉଳ : ଏ ରାଜକୀୟ ରାଜସୂୟ ଯଜ୍ଞର ଫଳ ନୁହେଁ କ୍ଷତ୍ରିୟପ୍ରବର !

ଭୀମ : ରସନା ସଂଯତ କର, ହୀନକର୍ମା । ତୁମେ ଜାଣ କା'ର ରାଜଦରବାରରେ ଏ ଆସ୍ପର୍ଦ୍ଧା ପ୍ରକାଶ କରୁଛ ?

ନେଉଳ : ଜାଣେ କ୍ଷତ୍ରିୟପ୍ରବର - ମହାରାଜ ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କ ରାଜଦରବାରରେ ।

ଯୁଧିଷ୍ଠିର : ଶାନ୍ତ ହୁଅ, ଭୀମ ।

ଭୀମ : ଛାମୁଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଏ ଔଦ୍ଧତ୍ୟ ସହ୍ୟ ନୁହେଁ, ମହାରାଜ ।

ଯୁଧିଷ୍ଠିର : ତଥାପି ଆଗନ୍ତୁକ ଆମର ଅତିଥି । ତାଙ୍କର ବକ୍ତବ୍ୟ ସ୍ୱାଗତଯୋଗ୍ୟ ।

ଭୀମ : ଯଥାଦେଶ ମହାରାଜ ।

ଯୁଧିଷ୍ଠିର : ଏ ମୁଗ୍ଧ ଶ୍ରୋତାର ସଂଶୟ ଦୂର କରନ୍ତୁ ଆଗନ୍ତୁକ । ଆଗମନର ଅଭିପ୍ରାୟ ପ୍ରକାଶ କରନ୍ତୁ ।

ନେଉଳ : ଛାମୁ ଅବଶ୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିପାରିଥିବେ ମହାରାଜ - ଏ ଅକିଞ୍ଚନର ଦେହାର୍ଦ୍ଧ ସୁବର୍ଣ୍ଣମଣ୍ଡିତ ।

ଯୁଧିଷ୍ଠିର : ତାହା ମୁଁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିପାରୁଛି, ଆଗନ୍ତୁକ ! ତେବେ ଆଗମନର ଅଭିପ୍ରାୟ ?

ନେଉଳ : ପ୍ରକାଶ କରୁଛି, ଛାମୁ - କିନ୍ତୁ ତାହା ମହାରାଜାଙ୍କ ଶ୍ରାବ୍ୟ ହେବ ନାହିଁ ।

ଯୁଧିଷ୍ଠିର : ରାଜଦରବାରରେ ଅଶ୍ରାବ୍ୟ ବି ସ୍ୱାଗତଯୋଗ୍ୟ । ଦ୍ୱିଧାହୀନ ଭାବେ ପ୍ରକାଶ କରନ୍ତୁ, ଆଗନ୍ତୁକ !

ନେଉଳ : ଏ ଅକିଞ୍ଚନ ସ୍ୱଭାବତଃ ମୂକ ।

ଯୁଧିଷ୍ଠିର : ସେ ତ ପ୍ରକୃତିସିଦ୍ଧ । ତେବେ ବାଚାଳ ହେବାର କାରଣ କୁହନ୍ତୁ ।

ନେଉଳ : ଯିଏ ଏ ଅକିଞ୍ଚନ ମୂକକୁ ବାଚାଳ କରିଛି, ଏ ଅପଦାର୍ଥ ମୂଲ୍ୟହୀନକୁ ଦୁର୍ମୂଲ୍ୟ କରିଛି, ସେ ଜଣେ ହସ୍ତିନାବାସୀ, ମହାରାଜ !

ଯୁଧିଷ୍ଠିର : ମୁଁ ସେଇ ମହାତ୍ମାଙ୍କର ଯଶୋଗାନରେ ଶତମୁଖ ହେଉଛି ଆଗନ୍ତୁକ । କୁହନ୍ତୁ, କିଏ ସେଇ ମହାତ୍ମା ।

ନେଉଳ : ଜଣେ ଗରିବ ବ୍ରାହ୍ମଣ, ମହାରାଜ ।

ଯୁଧିଷ୍ଠିର : ଜଣେ ଗରିବ ବ୍ରାହ୍ମଣ !

ଭୀମ : ବୋଧହୁଏ ତନ୍ତ୍ରସାଧକ ହୋଇଥିବେ, ଧର୍ମଦେବ ।

ନେଉଳ : ଆପଣ ଭୁଲ କହୁଛନ୍ତି ଦ୍ୱିତୀୟ ପାଣ୍ଡବ ।

ଭୀମ : ଦେଖୁଛନ୍ତି ମହାରାଜ, ଏଇ ହୀନମତିର ଔଦ୍ଧତ୍ୟ ।

ନେଉଳ : ଏ ହୀନମତିର ସତ୍ୟୋକ୍ତିରେ ଆପଣ ବିଚଳିତ ହୋଇ ଉଠୁଛନ୍ତି ବୀର !

ଯୁଧିଷ୍ଠିର : ଶାନ୍ତ ହୁଅ ଭୀମ । ଆଗନ୍ତୁକର ସତ୍ୟୋକ୍ତି ପ୍ରକାଶରେ ବିରୋଧ କର ନାହିଁ ।

ଭୀମ : ଯଥା ଆଜ୍ଞା ଦେବ ।

ଯୁଧିଷ୍ଠିର : ନିର୍ଭୟରେ ବକ୍ତବ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତୁ, ଆଗନ୍ତୁକ !

ନେଉଳ : ଏ ଆଗନ୍ତୁକ ସ୍ୱଭାବତଃ ଭୟହୀନ, ଛାମୁ ।

ଯୁଧିଷ୍ଠିର : ଉତ୍ତମ । ଏ ସ୍ୱାଭାବିକତା ପାଇଁ ମୁଁ ସମ୍ବର୍ଦ୍ଧନା ଜ୍ଞାପନ କରୁଛି । ପ୍ରକାଶ କରନ୍ତୁ ଆଗନ୍ତୁକ, କିଏ ସେଇ ପୁଣ୍ୟାତ୍ମା ବ୍ରାହ୍ମଣ ?

ନେଉଳ : ଶୁଣନ୍ତୁ ମହାରାଜ - ଉଚ୍ଛିବନ୍ତ ଦରିଦ୍ର ଅଥଚ ଅତିଥିପରାୟଣ, ତାଙ୍କର ଆତିଥ୍ୟର ପଟାନ୍ତର ନାହିଁ । ତାଙ୍କର ପୁଣ୍ୟବଳ ପ୍ରଖର ।

ଭୀମ : ସେଇ ପୁଣ୍ୟବାନ୍ ଆପଣଙ୍କର କ'ଣ କରିଛି ଆଗନ୍ତୁକ ? ତାହାହିଁ ପ୍ରକାଶ କରନ୍ତୁ ।

ନେଉଳ : ସେଇ ପୁଣ୍ୟବାନ୍ ଏ ଅକିଞ୍ଚନର ଦେହାର୍ଦ୍ଧକୁ ସୁବର୍ଣ୍ଣମଣ୍ଡିତ କରିଛି । କିନ୍ତୁ ମହାରାଜଙ୍କ ପୁଣ୍ୟବଳ ସେଇ ଦରିଦ୍ର ବ୍ରାହ୍ମଣର ପୁଣ୍ୟବଳରୁ କଦାପି ମହତ୍ତର ନୁହେଁ ବୀର ।

ଭୀମ : ଆପଣ ସୀମା ଲଙ୍ଘନ କରୁଛନ୍ତି, ଆଗନ୍ତୁକ ।

ନେଉଳ : ସତ୍ୟ ଅସହ୍ୟ ହେବା ସ୍ୱାଭାବିକ, ଦ୍ୱିତୀୟ ପାଣ୍ଡବ !

ଭୀମ : କାହିଁ ରାଜସୂୟ ଯଜ୍ଞର ପୁଣ୍ୟବଳ ଆଉ ଦରିଦ୍ର ବ୍ରାହ୍ମଣର ଆତିଥ୍ୟ ? ଆପଣଙ୍କ ମତିଭ୍ରମ ହୋଇନି ତ, ଆଗନ୍ତୁକ ?

ନେଉଳ : ସେଇ ଭ୍ରାନ୍ତି ରାଜକୀୟ, ସେ ତ ଦରିଦ୍ରର ଦୁର୍ଲଭ !!

ଯୁଧିଷ୍ଠିର : ଆପଣଙ୍କ ବକ୍ତବ୍ୟ କେବଳ ବିସ୍ମୟକର ନୁହେଁ ଆଗନ୍ତୁକ, ଏହା ରହସ୍ୟଜନକ ।

ନେଉଳ : ଏ ଅକିଞ୍ଚନ ନିଜ କଳେବର ଯଜ୍ଞ-ଭସ୍ମରେ ବିଲେପିତ କରିଛି, ମହାରାଜ । ବହୁ ଧର୍ମାନୁଷ୍ଠାନରେ ଏ ଅକିଞ୍ଚନ ଅନ୍ୱେଷଣ କରିଛି ସେଇ ଦରିଦ୍ର ବ୍ରାହ୍ମଣର ପୁଣ୍ୟବଳ । କିନ୍ତୁ ଏ ଯାଏଁ ପାଇପାରି ନାହିଁ ।

ଭୀମ : ଧର୍ମରାଜ ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କ ଏତେ ବଡ଼ ରାଜସୂୟ ଯଜ୍ଞର ଦାନ-ଦକ୍ଷିଣା କ'ଣ ପୁଣ୍ୟବଳ ପାଇପାରିଲାନି, ଆଗନ୍ତୁକ ?

ନେଉଳ : ଏ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ସ୍ୱୟଂ ଧର୍ମରାଜ ଦେଇପାରିବେ, ଦ୍ୱିତୀୟ ପାଣ୍ଡବ !

ଯୁଧିଷ୍ଠିର : ବାସ୍ତବିକ୍ ଏ ଉତ୍ତର ମୋ' ପକ୍ଷରେ ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ, ଆଗନ୍ତୁକ ।

ନେଉଳ : ସେଇ ଦିନୁ ଏ ଅବଶିଷ୍ଟ ଅର୍ଦ୍ଧାଙ୍ଗ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣାଭ କରିବାପାଇଁ ଏ ଅକିଞ୍ଚନ ସବୁ ଯଜ୍ଞାନୁଷ୍ଠାନ, ଧର୍ମକାର୍ଯ୍ୟରେ ଯୋଗଦାନ କରିଛି, ମହାରାଜ । ହେଲେ ସେଇ ଦରିଦ୍ର ବ୍ରାହ୍ମଣର ପୁଣ୍ୟବଳ ଏଯାବତ୍ ପ୍ରାପ୍ୟ ହୋଇ ନାହିଁ ।

ଯୁଧିଷ୍ଠିର : ବାସ୍ତବିକ୍ ଏ ରାଜକୀୟ, ରାଜସୂୟରେ ଅହମିକା, ଆଡ଼ମ୍ବରର ବାହୁଲ୍ୟ ରହିଛି ସିନା - ଏଥିରେ ମାନବିକତା ନାହିଁ । ସେଇଥିପାଇଁ ଏ ଯଜ୍ଞ ଆଜି ନିଷ୍ଫଳ । ଉଚ୍ଛିବନ୍ତଙ୍କ ଅତିଥିସେବା, ମହତ୍ତ୍ୱବୋଧ ଯେକୌଣସି ରାଜସୂୟ ଯଜ୍ଞଠାରୁ ବି ବଳୀୟାନ୍ । ଆପଣ ମୋ'ର ଆଖି ଫିଟେଇ ଦେଇଛନ୍ତି ଆଗନ୍ତୁକ । ଏ ମିଥ୍ୟା ଅହମିକାରେ କ'ଣ ଅଛି ?

ନେଉଳ : ଜୟ, ମହାରାଜ ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କର ଜୟ !

ସମବେତ : ଜୟ, ମହାରାଜ ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କର ଜୟ !

ପ୍ରଶ୍ନାବଳୀ

ପ୍ରତି ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ପ୍ରାୟ ୫୦ଟି ଶବ୍ଦ ମଧ୍ୟରେ ଲେଖ ।

୧. ସନା କାହିଁକି ଛଟପଟ ହେଉଥିଲା ?

୨. 'ମୁଁ ନିରୁପାୟ' - ଏ କଥା କିଏ କହିଲେ ?

୩. ବ୍ରାହ୍ମଣୀ କାହିଁକି ଭିକାରିକୁ ନିଉଛୁଣା ବୋଲି କହିଛନ୍ତି ?

୪. 'ନିଦା ପଥରଟାଏ ତମେ' - ସନାର ମା ଏ କଥା କାହିଁକି କହିଲେ ?

୫. ସନ୍ତାନ ପ୍ରତି ମା'ର ମନର ଦୁଃଖ ଓ ଅନ୍ତରର କୋହ ବର୍ଣ୍ଣନ କର ।

୬. ହସ୍ତିନାରେ ଦୁର୍ଭିକ୍ଷର ଦୃଶ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣନ କର ।

୭. ଭିକାରିଙ୍କୁ ଦେଖିଲା ପରେ ବ୍ରାହ୍ମଣୀଙ୍କ ମନରେ କି ପ୍ରକାର ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆସିଲା ?

୮. ବ୍ରାହ୍ମଣୀ କାହିଁକି କାନ୍ଦିଥିଲେ ?

୯. ଭିକାରି କି ଆଶୀର୍ବାଦ ଦେଲେ ?

୧୦. ଉଚ୍ଛିବନ୍ତଙ୍କ ଅତିଥିପରାୟଣତା ସଂପର୍କରେ ନେଉଳ କ'ଣ କହିଲା ?

୧୧. ବ୍ରାହ୍ମଣର ଆତିଥ୍ୟ ନିକଟରେ ରାଜସୂୟ ଯଜ୍ଞ ତୁଚ୍ଛ କିପରି ?

୧୨. ରାଜସୂୟ ଯଜ୍ଞର ଦାନ ଦକ୍ଷିଣା ନିଷ୍ଫଳ ବୋଲି ନେଉଳ କହିଲା କାହିଁକି ?

୧୩. ନେଉଳ ପ୍ରତି ଭୀମଙ୍କ ବ୍ୟବହାର କିପରି ଥିଲା ?

୧୪. ନେଉଳର ସ୍ୱାଭାବିକ ଆଚରଣ କିପରି ଥିଲା ?

୧୫. ନେଉଳ କିପରି ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କ ଆଖି ଖୋଲି ଦେଇଛି ?

୧୬. 'ନିଜେ କଷ୍ଟ ସହି ଦୁର୍ଗତର ସେବା କରିବା ହେଉଛି ମଣିଷପଣିଆ' - ଏହି ଚିନ୍ତାଧାରାକୁ ଆଧାର କରି ଛୋଟ ଅନୁଚ୍ଛେଦଟିଏ ଲେଖ ।

ତୁମପାଇଁ କାମ :

୧୭. ମହାଭାରତର ବିଭିନ୍ନ କାହାଣୀ ସଂଗ୍ରହ କରି ପଢ଼ ।

୧୮. ତୁମକୁ ଭଲ ଲାଗୁଥିବା ଆଉ ଗୋଟିଏ ଏକାଙ୍କିକା ସଂଗ୍ରହ କର ଏବଂ ତାହାର ଅଭିନୟ ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କର ।

❖❖❖

ଆହୁତି

● କାର୍ତ୍ତିକ ଚନ୍ଦ୍ର ରଥ

ଲେଖକ ପରିଚୟ :

କାର୍ତ୍ତିକ ଚନ୍ଦ୍ର ରଥଙ୍କର ଜନ୍ମ (୧୯୪୯) ବ୍ରହ୍ମପୁରଠାରେ । ବୃତ୍ତିରେ ସେ ଅର୍ଥନୀତିର ଅଧ୍ୟାପକ ଥିଲେ । ନାଟକ ରଚନା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅନେକ ପ୍ରଶଂସା ଓ କୃତିତ୍ୱର ଅଧିକାରୀ । ଜଣେ ନାଟ୍ୟକାର, ନାଟ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ, ନାଟ୍ୟ ସଂଗଠକ ଭାବରେ ସେ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଅର୍ଜନ କରିଛନ୍ତି । 'ଜୀବନ ଯଜ୍ଞ', 'ଅନ୍ୟ ଆକାଶ', 'ମୁଁ ଦୁହେଁ', 'ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ', 'ଆଜିର ରାଜା', 'ମାଂସର ଫୁଲ', 'ତୃତୀୟ ପୃଥିବୀ' ପ୍ରଭୃତି ନାଟକ ତାଙ୍କର ଉଲ୍ଲେଖଯୋଗ୍ୟ କୃତି ।

'ଆହୁତି' ଏକାଙ୍କିକାରେ ପୁତ୍ରକନ୍ୟାମାନଙ୍କର ସ୍ୱାର୍ଥଚେତନା ଓ ବସ୍ତୁବାଦୀ ଚିନ୍ତା ପ୍ରତିଫଳିତ ହୋଇଛି ।

ଦୃଶ୍ୟାରମ୍ଭ

(ମଞ୍ଚ ଆଲୋକିତ ହେବା ମାତ୍ରେ ଦେଖାଯାଇଛି - ସମୟ ସକାଳ । କୌଣସି ଏକ ଗାଁରେ ମଧ୍ୟବିତ୍ତ ଘରର ବୈଠକଖାନାର ପରିବେଶ । କାନ୍ଥରେ ସ୍ୱର୍ଗତ ଗଜେନ୍ଦ୍ରନାଥଙ୍କର ଏକ ବିରାଟ ଫଟୋ । ବଡ଼ପୁଅ ଦେବେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ଟୁଲ୍ ଉପରେ ଛିଡ଼ାହୋଇ ଫଟୋଟିରେ ଫୁଲମାଳ ପିନ୍ଧାଉଛନ୍ତି । ତଳେ ପାର୍ଶ୍ୱରେ ତାଙ୍କ ସାନଭାଇ ରାଜେନ୍ଦ୍ର ଛିଡ଼ା ହୋଇ ତାଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି ।)

ଦେବେନ୍ଦ୍ର : (ତଳକୁ ଓହ୍ଲାଇ) ବାସ୍... ଏଥର ହେଲା । ବାପାଙ୍କ ଫଟୋଟା ବୈଠକଖାନାର ଏଇ କାନ୍ଥରେ ଏମିତି ଟଙ୍ଗା ହୋଇଥାଉ, ବେଶ୍ ମାନିବ । ନା' କ'ଣ କହୁଚୁ, ରାଜୁ ?

ରାଜେନ୍ଦ୍ର : ହଁ, ଭାଇ-ଚାକିରିରୁ ରିଟାୟାଡ଼୍ କରି ଗାଁକୁ ଫେରିଲା ପରେ ଏଇ ବୈଠକଖାନା ଇ ତ ଥିଲା ବାପାଙ୍କର ସବୁଠୁ ବଡ଼ ତୀର୍ଥ । ତାଙ୍କର ଶେଷଜୀବନଟା ଏଇ ଚାରିକାନ୍ଥ ଭିତରେ ଇ ତ କଟିଛି ।

ଦେବେନ୍ଦ୍ର : ଆଚ୍ଛା ରାଜୁ, ତତେ ମୁଁ ବାପାଙ୍କର ଏଇ ଫଟୋର ଚାରିଟା ଛୋଟ ସାଇଜ୍ କପି କରିବାପାଇଁ କହିଥିଲି ..

ରାଜେନ୍ଦ୍ର : କାଲି ରାତିରେ ଷ୍ଟୁଡ଼ିଓରୁ ମୁଁ ନେଇଆସିଚି । ବାପାଙ୍କ ଦଶା କାମ ସାରି ଫେରିକି ଗଲାବେଳେ ସମସ୍ତେ ଗୋଟାଏ ଲେଖାଁ କପି ନେଇକି ଯିବେ ।

ଚଞ୍ଚଳା : (ହଠାତ୍ ପ୍ରବେଶି ଦେବେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କ ପ୍ରତି) ହଇ ହୋ, କାଲି ରାତି ସାରା ବସି ତମକୁ ଏତେକରି ବୁଝେଇ କହିଥିଲି, ତେବେ ବି ବୁଝିପାରିଲନି ? ସକାଳ ପହରଟାରୁ ଫର୍ଟୋ ଟଙ୍ଗାରେ ଲାଗିଗଲ ।

ଦେବେନ୍ଦ୍ର : ଫଟୋ ଟଙ୍ଗା ସରିଲାଣି ।

ଚଞ୍ଚଳା : ମଲା ଯା', ମୁଁ ଯେ ରାତିସାରା ଉଜାଗର, ଦେଖିଲାବେଳକୁ କ'ଣ ନା ମୁଗୁରା ମେଲା !

ରାଜେନ୍ଦ୍ର : ମୁଁ ତେଣେ ଯାଇ ଦେଖେ, ଦେବଭାଇ – କି' କି ଜିନିଷ ଯୋଗାଡ଼ ହେଲା, ଆଉ କ'ଣ କ'ଣ ସବୁ ବାକି ରହିଲା । ଗାଁ କଥା । ଇଏ ତ ଆଉ ସହର ହେଇନି ଯେ, ଥରକେ ସବୁ ଜିନିଷ ଖୋଜିଲା ମାତ୍ରେ ଇ ମିଳିଯିବ ।

ଦେବେନ୍ଦ୍ର : ହଁ... ହଁ, ତୁ ସେଇଆ କର । ଦଶା କାମତକ ସୁରୁଖୁରୁରେ ତୁଲାଇବାପାଇଁ ଜିନିଷତକ ଆମର ନିହାତି ଦରକାର ।

ରାଜେନ୍ଦ୍ର : ହଉ, ଭାଇ । (ବାହାରକୁ ପ୍ରସ୍ଥାନ)

ଚଞ୍ଚଳା : ହେଇଟି, ମୁଁ ଯାହା ବୁଝେଇଥିଲି, ମା'ଙ୍କୁ କହିଲ...ଭାଇମାନଙ୍କୁ ପଚାରିଲ ?

ଦେବେନ୍ଦ୍ର : ନା'....ପଚାରିବି ।

ଚଞ୍ଚଳା : ମାଇଲା ! ଆଉ କୋଉ କାଳେ ? ଭୋଜିଭାତ ସରିଯିବ । ଦଶା କାମ ସବୁ ସୁରୁଖୁରୁରେ ହୋଇଗଲା ପରେ ଲୋକବାକ, ଜ୍ଞାତିକୁଟୁମ୍ବ ବି ଦଶା ତୁଠରୁ ଲୁଗାପଟା ନେଇ ଯିଏ ଯା' ବାଟରେ ଚାଲିଯିବେ ।

ଦେବେନ୍ଦ୍ର : କ'ଣ ତୁମେ କହିବାକୁ ଚାହଁ ?

ଚଞ୍ଚଳା : ମୁଁ କହିଲେ କହିବ କ'ଣ ନା କହୁଚି ବୋଲି । ମୁଁ ଏକେଲା ଏଠି ଦଶ ଦିନ ଦଶ ରାତି ଧରି ସାରା ବଉଁଶଟାକୁ ରାନ୍ଧି ଖାଇବାକୁ ଦେଇ ଦେଇ ଥେଇଆ ହେଇଯିବି ? ବଡ଼ବୋହୂ ବୋଲି ବାପା ତମର କ'ଣ ସବୁ ମତେ ଅଜାଡ଼ି ଦେଇଥିଲେ କି ? ଖାଲି ଯାହା ଧରମକୁ ଜଗି କରିଯିବା କଥା ।

ଦେବେନ୍ଦ୍ର : ଚଞ୍ଚଳା ! ବାପା ଗଲା ଦିନଠୁ ମା'ର ଅବସ୍ଥା ତ ଦେଖୁଚ ! ପାଞ୍ଚଦିନ ହେଇଗଲା, ପାଣି ଟୋପାଏ ବି ମୁହଁରେ ଦଉନି । ମୁହଁମାଡ଼ି ଘରଟା କୋଣରେ ସେମିତି ପଡ଼ିରହିଚି । କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ଆଖି ମୁହଁ ଫୁଲିଗଲାଣି । ଦଶାହ ନ ସରୁଣୁ ଦଶ ଥର ବେହୋସ ହେଲାଣି ସେ !

ଚଞ୍ଚଳା : ମାଇଲା ! ତେଣେ ମୋ' ଝିଅ ପାଞ୍ଚଟାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ପରୀକ୍ଷା । କେତେ ଆଶା କରିଚି, ବଡ଼ ଝିଅଟା ମୋର ଏଥର ବି.ଏ.ଟା ପାସ୍ କରିଗଲେ, ତାକୁ ହାତକୁ ଦି'ହାତ କରିଦିଅନ୍ତି ।

ଦେବେନ୍ଦ୍ର : ଓଃ ହୋ.... ଏଇଟା କ'ଣ ସେସବୁ ଆଲୋଚନା କରିବା ବେଳ ନା ଜାଗା ?

ଚଞ୍ଚଳା : ତମେ ତ ଗୋଟିଏ ମରଦ ହେଇଚ ଯେ, କୋଉ କାମର ନୁହେଁ । ଭାଇଟାଏ ମୋର ଅଛି ବୋଲି ସିନା ଯାହା ଯେତେବେଳେ ମୋ' ପାଇଁ ବୁଝାବୁଝି କରିଦେଉଚି କି ଯୋଗାଡ଼ଯନ୍ତ୍ର କରି ଆଣି ଦଉଚି । ସେତକ ତୁଲେଇବା ବି ତମଦେଇ ଟିକେ ହେଲାନି ।

ଦେବେନ୍ଦ୍ର : ଚଞ୍ଚଳା !

ଚଞ୍ଚଳା : କାଇଁକି ଏମିତି ମୋ' ନାଆଁଟା ଧରି ହୁରି ପକଉଚ କହିଲ ? ବାପାଙ୍କ ଦଶାହ ଖଟିବାପାଇଁ ତମେ ଯେମିତି ହରବର ହଉଚ, ଝିଅ ବାହା କଲାବେଳକୁ କେତେ ତରବର ହବ, ମୁଁ ଦେଖିବିନି । ଏଡ଼େ ସୁନ୍ଦର ଘର... ଏଡ଼େ ଗୁଣର ବରକୁ ଛାଡ଼ିଦେଲେ, ତମ ଝିଅର କପାଳ ତ ଫିଟିବନି, ହେଲେ ଜରୁର୍ ଫାଟିବ - ମୁଁ କହିରଖୁଚି, ହଁ.. !

ଦେବେନ୍ଦ୍ର : ଓଃ....ତମେ ବନ୍ଦ କଲ ଆଗ ଏ ସବୁ ! ଯେତେବେଳେ ଯୋଉଠି ଦେଖ...

ଚଞ୍ଚଳା : ମାଇଲା !

ରାଜେନ୍ଦ୍ର : (ବାହାରୁ ପ୍ରବେଶି) ବୁଝିଲେ, ଦେବଭାଇ - ହଣ୍ଡା-କଡ଼େଇ, ବାଲ୍‌ଟି-ମଗ, ଚାନ୍ଦୁଆ-ଦରି... ସବୁ ଗଣି କରି ରଖିଦେଲି । ମୁଣ୍ଡରୁ ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ବୋଝ ଗଲା । ଆଉ ଯାହା ସେ ପୂଝାରୀଟା ସଉଦାପାଇଁ ବରାଦ୍ ଦବ । କିଛି ଟଙ୍କା ଦରକାର, ଭାଇ ।

ଚଞ୍ଚଳା : ମାଇଲା ! ଭାଇଙ୍କ ପାଖରେ ଆଉ ଟଙ୍କା କାଇଁ ? ଯାହା ଆଣିଥିଲେ, ଫେରିକି ଯିବା ପାଇଁ ବାଟ ଖର୍ଚ୍ଚା କିଛି ରଖିଚନ୍ତି କି ନାଇଁ କେଜାଣି ?

ରାଜେନ୍ଦ୍ର : ଠିକ୍ ଅଛି, ମୁଁ ମଝିଆଭାଇଙ୍କ କହି... । ଏଇନେ ତ ନିହାତି ସାତ ଶହ ଆଠ ଶହ ଟଙ୍କା ଦରକାର ।

ଚଞ୍ଚଳା : ନାଇଁ ମ' ରାଜେନ୍ଦ୍ର, ମୁଁ କ'ଣ କହୁଥିଲି କି... ଭିତର ଘରେ ମା' ଶୋଇଚନ୍ତି । ଆଜି ସକାଳ ପହରୁ ତମ ମଝିଆଭାଇ, ଆଉ ସାନଭଉଣୀ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ବସି କ'ଣ ଗୋଟାଏ ସଲାସୁତୁରା ହଉଚନ୍ତି । ଯିବ ଯଦି, ଟିକେ ଶୁଣି ଆସିଲେ ଭାରି ଭଲ ହୁଅନ୍ତା ।

ରାଜେନ୍ଦ୍ର : କ'ଣ ଆଉ କହୁଥିବେ ? ବାପା ଚାଲିଗଲା ପରେ ମା'ର ମନଟା ଏକଦମ୍ ଭାଙ୍ଗିପଡ଼ିଚି । ତେଣୁ ତାକୁ ବସି ବୁଝାଉଥିବେ ।

ଚଞ୍ଚଳା : ମାଇଲା ! ହଇହୋ...ଶେଷରେ ତମେ ବି ଏଇଆ ବୁଝିଲ ? ତମେ ପରା ଟଙ୍କା ଯୋଗାଡ଼ ହେଲେ କ'ଣ ଗୋଟାଏ ଫ୍ୟାକ୍ଟରୀ କରିବ ବୋଲି କହୁଥିଲ ?

ରାଜେନ୍ଦ୍ର : ହଁ, ଭାଉଜ - ବହୁ ଦିନରୁ ଚିନ୍ତା କରିଚି । ଅନେକ ଚେଷ୍ଟା ବି କଲିଣି । ବ୍ୟାଙ୍କ୍, ଫାଇନାନ୍‌ସ କର୍ପୋରେସନ୍ ଅନେକ ଧାଇଁଲିଣି । ହେଲେ ପୂରା ଟଙ୍କା ମିଳୁନି ।

ଚଞ୍ଚଳା : ଦେଖ, ବଡ଼ଭାଇ ଯିଏ, ବାପ ସମାନ ଭାଇ ତମର କହୁଥିଲେ...

ଦେବେନ୍ଦ୍ର : କାଇଁ...ମୁଁ ତ କିଛି କହିନି ।

ଚଞ୍ଚଳା : ମାଇଲା ! ମଝିରେ ତମକୁ କିଏ କହିବାପାଇଁ କହୁଚି । ବୁଝିଲ ରାଜେନ୍ଦ୍ର, ବାପାଙ୍କ ଅନ୍ତେ ମା' ହେଲେ ଗାଁରେ ଏକେଲା ମଣିଷ । ଗାଁଟା ଭିତରେ ଯାହା ଯେମିତି ଯେଉଁଠି ଅଛି, ଏ ପାକଲା ବୟସରେ ସବୁ କିଛିକୁ ଦେଖାଶୁଣା ବୁଝାବୁଝି କରିବାଟା ତାଙ୍କ ପକ୍ଷେ ଆଦୌ ସମ୍ଭବ ନୁହଁ ।

ରାଜେନ୍ଦ୍ର : ହଁ, ତା'ତ ଠିକ୍ କଥା ।

ଚଞ୍ଚଳା : ଏଇନେ ତ ତିନି ଭାଇ ଏଇଠି ଅଛ । ସବୁବେଳେ କ'ଣ ଏକାଠି ହବାର ସୁଯୋଗ ମିଳୁଚି ?

ରାଜେନ୍ଦ୍ର : ତା' ବି ତ ଭୁଲ୍ ନୁହଁ ।

ଚଞ୍ଚଳା : ତେଣୁ ତମ ବଡ଼ଭାଇ କହୁଥିଲେ...

ଦେବେନ୍ଦ୍ର : ମାନେ ମୁଁ କହୁଥିଲି...

ଚଞ୍ଚଳା : ମାଇଲା ! ତମେ କହୁ ନଥିଲ କହିବା ପାଇଁ ... ସେଇ କଥା ଇ ତ ମୁଁ କହୁଚି । ଦଶା ତୁଟେଇ ଗାଁରୁ ତମେ ସବୁ ଫେରିକି ଯିବା ଆଗରୁ ବାପାଙ୍କର ଯାହା ଯେମିତି ଯୋଉଠି ସମ୍ପତ୍ତି ଅଛି, ସେତକ ଯଦି ତମ ଭାଇଙ୍କ ଭିତରେ ମା' ଥାଉ ଥାଉ ଭାଗବଣ୍ଟା ହୋଇଯା'ନ୍ତା, ତା'ହେଲେ ପଛକୁ ଆଉ କିଛି ଝାମେଲା ରହନ୍ତାନି !

ରାଜେନ୍ଦ୍ର : ୟେ ତମେ କ'ଣ କହୁଚ, ଭାଉଜ ?

ଚଞ୍ଚଳା : ଆରେ ବାବୁ, ବାପା ତମର ଏତେ ସବୁ ଅରଜି ଥିଲେ, କାହାପାଇଁ ? ଏତେ ସବୁ ସଞ୍ଚୁଥିଲେ, କିଏ ଖାଇବ ବୋଲି ? ପୁଅମାନଙ୍କପାଇଁ । ତମେ ସବୁ ଖଟୁଚ, କାହାପାଇଁ ? ନିଜ ଛୁଆପିଲାଙ୍କପାଇଁ ।

ରାଜେନ୍ଦ୍ର : ତା' ଅବଶ୍ୟ ଠିକ୍ !

ଚଞ୍ଚଳା : ଭାଇ ତମର ଆଉ ବି କହୁଥିଲେ...

ଦେବେନ୍ଦ୍ର : ମାନେ ମୁଁ କହୁଥିଲି... ?

ଚଞ୍ଚଳା : ମାଇଲା, ପୁଣି ମଝିରେ କହିଲ ! ଦେଖ, ରାଜେନ୍ଦ୍ର - ବାପାଙ୍କର ସବୁ ସମ୍ପତ୍ତି ରହିଲା ଗାଁରେ । ଆଉ ତମେ ସବୁ ଭାଇମାନେ ରହିଲ ବିଦେଶରେ... ପୁଣି ଅଲଗା ସହରରେ ।

ରାଜେନ୍ଦ୍ର : ସତରେ ଭାଉଜ, ତମେ...ତମେ ଆଜି ମୋର ଆଖି ଖୋଲି ଦେଇଚ । ମୋ' ଭେଜାକୁ ତ ଏତେ କଥା ଜମା ଷ୍ଟ୍ରାଇକ୍ କରି ନ ଥିଲା ।

ଚଞ୍ଚଳା : ପୁଣି ସାଇ-ପଡ଼ିଶା, ଭାଇ-ଭଗାରି ଅଛନ୍ତି । କିଏ କେତେବେଳେ ସେତକ ଯଦି ମାଡ଼ି ବସେ.... ନ ହେଲେ ବୁଢ଼ୀ ମା'ଟାକୁ ଯଦି ବୋକା ବନେଇ କେହି ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ହଡ଼ପ୍ କରିଯାଏ...ତା' ହେଲେ ? ତା' ଛଡ଼ା ଆଜିକାଲି ବେଳକାଳ ଯାହା ହେଇଚି, ଚୋର-ଡକେଇତଙ୍କୁ ବିଶ୍ୱାସ ନାଇଁ । ସମ୍ପତ୍ତିପାଇଁ ମା'ଙ୍କର ପ୍ରାଣ ଯିବ ନା କ'ଣ ?

ଦେବେନ୍ଦ୍ର : (ଚମକି) ଏଁ !

ଚଞ୍ଚଳା : କିହୋ, ତମେ ଏମିତି ଚମକୁଚ କାଇଁକି ?

ଦେବେନ୍ଦ୍ର : ନାଇଁ, ମାନେ ତମେ ଯାହା କହିଲ - ଏକଦମ୍ ଅସମ୍ଭବ ନୁହଁ ।

ଚଞ୍ଚଳା : ମାଇଲା ! ଏ ଯାଏଁ ତମେ କୋଉଠି ଥେଲ ମ ! ଏଇନେ ବି ସେଠି ଘରଟା ଭିତରେ କ'ଣ ଚାଲିଚି, ତା' କିଏ କହିବ ?

ରାଜେନ୍ଦ୍ର : ନା ନା, ତା' କେମିତି ହବ ? ମହେନ୍ଦ୍ରଭାଇ ଆସୁ, ଏ ବିଷୟରେ ଗୋଟିଏ ପକ୍କା ଫଇସଲା ହେଇଯିବା ଦରକାର ।

ଦେବେନ୍ଦ୍ର : ଆଜି ଏଇଠି...ଏଇ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ।

ଚଞ୍ଚଳା : ମାଇଲା !

ମହେନ୍ଦ୍ର : ବୁଝିଲ, ଦେବଭାଇ - (ଏତିକିବେଳେ ଭିତରୁ ପ୍ରବେଶ କରିଛନ୍ତି ମଝିଆଭାଇ ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ) କ'ଣ କହି ଆଉ ମା'କୁ ବୁଝେଇବା । ମୁଁ ନିଜେ ବି ଠିକ୍ ବୁଝିପାରୁନି । କୁନି ଆଉ ମୁଁ ତା'କୁ କେତେ ସାନ୍ତ୍ୱନା ଦବୁ ! ଯେତେ କନ୍ଦାକଟା କଲେ... ଯେତେ ଛେଚି କଚାଡ଼ି ହେଲେ ବି ବାପା ତ ଆଉ ଫେରି ଆସିବନି !

ଦେବେନ୍ଦ୍ର : ମୁଁ ବି ତ ଠିକ୍ ସେଇ କଥା ଭାବୁଥିଲି । ବାପା ତ ତାଙ୍କର ଯିବା ବାଟରେ ସବୁଦିନପାଇଁ ଚାଲିଗଲେ । ତେଣୁ ଏ ସବୁଥିରେ ଆଉ ବିଳମ୍ବ କରି କିଛି ଲାଭ ନାହିଁ । ସବୁ କାମ ସାରି ଆମେ ଯିଏ ଯା' ବାଟରେ ଏଠୁ ଫେରିଯିବା ଆଗରୁ ଅନ୍ତତଃ ମା' ସାଙ୍ଗରେ ଭଲଭାବେ ଟିକେ ପରାମର୍ଶ କରି...

ଚଞ୍ଚଳା : ମାଇଲା ! ମା' କ'ଣ ତାଙ୍କ ତିନି ପୁଅଙ୍କ କଥାରେ ଅରାଜି ହେବେ ନା କ'ଣ ମ !

ମହେନ୍ଦ୍ର : କୋଉ କଥାରେ...

ଦେବେନ୍ଦ୍ର : କଥା କ'ଣ କି ମହେନ୍ଦ୍ର, ବାପାଙ୍କର ଗାଁରେ ଏଇ ଯୋଉ ସମ୍ପତ୍ତି ଅଛି...

ମହେନ୍ଦ୍ର : ସମ୍ପତ୍ତି... ?

ଦେବେନ୍ଦ୍ର : ମାନେ ଏଇ ଯୋଉ ଘର, ତୋଟା, ପୋଖରୀ ଆଉ ଜମି । ତୁ ପରା କହୁଥିଲୁ - ସବୁଗୁଡ଼ାକର ଭାଲ୍ୟୁଏସନ ସମାନ ହବ ?

ମହେନ୍ଦ୍ର : ହଁ, ତୋଟା ଆଉ ପୋଖରୀକୁ ଗୋଟାଏ ବୋଲି ଧରିଲେ ପ୍ରାୟ ସମାନ ହବ । ଘର ମୂଲ୍ୟ ଯେତିକି ହବ, ଜମି ମୂଲ୍ୟ ବି ପ୍ରାୟ ସେତିକି ହବ । ମାନେ ବାପା ମତେ ଥରେ ଏଇ କଥା କହୁଥିଲେ । ହେଲେ ହଠାତ୍ ସେ ପ୍ରସଙ୍ଗ କାଇଁକି ?

ଚଞ୍ଚଳା : ମାଇଲା ! ତା' ମାନେ ତ ଜମାରୁ ଅସୁବିଧା ନାହିଁ । କଥା ଆଉ କାମ-ଦି'ଟା ଯାକ ଏକାଥରକେ ଠ ଠା ଠ ହେଇ ଛିଡ଼ିଯିବ !

ମହେନ୍ଦ୍ର : ମୁଁ କଥାଟାକୁ ଠିକ୍ ଠଉରେଇ ପାରିଲିନି, ଭାଉଜ !

ଚଞ୍ଚଳା : ଆହେ, ରାଜେନ୍ଦ୍ର, କହୁନ ତମେ !

ରାଜେନ୍ଦ୍ର : ନା...ହଁ, ମାନେ ସେ ସବୁକୁ ଆମେ ତିନି ଭାଇ ଏବେଠୁଁ ବାଣ୍ଟି ନେବାଟା ଭଲ । ନା କ'ଣ କହୁଚ, ଦେବଭାଇ ?

ଦେବେନ୍ଦ୍ର : କିଛି ମନ୍ଦ ହୁଅନ୍ତାନି ।

ଚଞ୍ଚଳା : ମାଇଲା ! କାଇଁକି... ବେଶ୍ ଭଲ ହୁଅନ୍ତା ବୋଲି କହିପାରୁନ ?

ମହେନ୍ଦ୍ର : ହେଲେ ମା'ର ଏଇ ଅବସ୍ଥାରେ...

ଚଞ୍ଚଳା : ସେଇଥିପାଇଁ ତ ଭାଇମାନେ ତମର କହୁଚନ୍ତି.... କେତେବେଳେ କ'ଣ ଯେ ଘଟିବ, ତା' ବା କିଏ କହିବ !

ରାଜେନ୍ଦ୍ର : ଆଜିକାଲି ଦେଖୁନ, ମହେନ୍ଦ୍ରଭାଇ... ବୋମା ଫୁଟେଇ ଗାଁମାନଙ୍କରେ କେମିତି ଡକେଇତି ହଉଚି । ମା' ଆମର ବୁଢ଼ୀଲୋକ... ଏକେଲା ମଣିଷ !

ଚଞ୍ଚଳା : ବୁଝିଲ, ମହେନ୍ଦ୍ର – ଚକେ ଗଡ଼ିଲେ ବାର ହାତ ! ଆଜିଠୁ ସେ ସବୁ ଝାମେଲା ତୁଟେଇ ନ ଦେଲେ, ତୁମର ଏଇ ଯୋଉ ଭାଇ ନା...ଛାଡ଼ !

ମହେନ୍ଦ୍ର : ଦେଖୁଚି, ଯା' ଭିତରେ ତମେ ସବୁ ତୁଟେଇ ଦେଇସାରିଚ ।

ଦେବେନ୍ଦ୍ର : ଦେଖ୍ ଭାଇ, ଆମ ଭିତରେ ତ ସେମିତି କିଛି ଭୁଲ୍ ବୁଝାମଣା ନାଇଁ । ତେଣୁ ବଡ଼ଭାଇ ଭାବେ ମୁଁ ଯୋଉ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେବି, ଭାବୁଚି.... ତମେ କେହି ଅପସନ୍ଦ କରିବନି ।

ମହେନ୍ଦ୍ର : କୁହ ଦେଖି... ଶୁଣିବା !

ଦେବେନ୍ଦ୍ର : ମୋର ପ୍ରସ୍ତାବ ହଉଚି – ଏଇ ପୁରୁଣା ଖାନଦାନୀ ଘରଖଣ୍ଡକ ଖଞ୍ଜା ସହିତ ତୁ ନବୁ ।

ମହେନ୍ଦ୍ର : ମୋର ଆପତ୍ତି ନାଇଁ । ସହରରେ ମୋ' କୋଠାଟା ଅଧା ତିଆରି ହେଇ ପଡ଼ିରହିଚି । ଗାଁର ଏଇ ଖଞ୍ଜା ଘରଖଣ୍ଡକ କାହାରିକୁ ବିକିଦେଇ ସେଇଟା ପୂରା କରିଦେଇପାରିବି । ଜରୁର୍ ଗ୍ରାହକ ମିଳିଯିବେ ।

ଦେବେନ୍ଦ୍ର : ଆଉ ପୋଖରୀ ସହ ତୋଟାଟା ରାଜୁ ଭାଗରେ ପଡ଼ିଲେ କେମିତି ହୁଅନ୍ତା ?

ରାଜେନ୍ଦ୍ର : ମୋର ତ ଆଉ ଗାଁରେ ଆସି ମାଛ ଚାଷ କରିବାର ନାଇଁ କିମ୍ବା ତୋଟାରେ ଆମ୍ବ ଆଉ ନଡ଼ିଆ ଫଳେଇ ବେପାର କରିବାର ନାଇଁ । ବରଂ ଠିକଣା ଲୋକ ଦେଖି ସେତକ ବିକ୍ରିବଟା କରିଦେଲେ, ଅନ୍ତତଃ ଫ୍ୟାକ୍ଟରୀଟା ପାଇଁ ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ଟଙ୍କାଟା ଯୋଗାଡ଼ ହେଇ ଯାଇପାରନ୍ତା । ବାକି ଟଙ୍କା ଫାଇନାନ୍ସ କର୍ପୋରେସନରୁ ମିଳିଯିବ ! ବଡ଼ଭାଇଙ୍କ କଥାରେ ମୁଁ ବିଲ୍‌କୁଲ୍ ରାଜି ।

ଦେବେନ୍ଦ୍ର : ବାକି ରହିଲା ଜମି... ସେତକ ମୋ' ଭାଗରେ ।

ମହେନ୍ଦ୍ର : ସହରରେ ରହି ଭାଇ ବୋଧେ ଗାଁରେ ଭାଗଚାଷ କରିବା ମତଲବରେ ଅଛନ୍ତି ।

ଚଞ୍ଚଳା : ମାଇଲା ! ପାଞ୍ଚ ପାଞ୍ଚଟା ଝିଅକୁ ଜନମ ଦେଇଚି । ଖଣ୍ଡେ ଖଣ୍ଡେ ଜମି ବିକିଲେ, ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ଝିଅ ଉଠିବେ । ଚଢ଼ା ଯଉତୁକ ନ ଦେଲେ ଆଜିକାଲି କ'ଣ ଭଲ ଜ୍ୱାଇଁ ମିଳୁଚନ୍ତି ? ପୋଡ଼ା କପାଳକୁ ଝିଅଗୁଡ଼ାକ ଟିକେ ସୁନ୍ଦର ହୋଇଥା'ନ୍ତେ ଭଲା !

ମହେନ୍ଦ୍ର : ଗାଁରେ ରହିବାକୁ ଆମ ଭିତରୁ କେହି ଯେତେବେଳେ ରାଜି ନୁହନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ଏଠି ଏତେ ସବୁ ସମ୍ପତ୍ତି ରଖି ଲାଭ ବା କ'ଣ ? ତେଣୁ ତମମାନଙ୍କ ଚିନ୍ତା ଆଉ ହିସାବ ସହ ମୁଁ ଏକମତ ।

(ତିନି ଭାଇ ଯାକ ଖୁସିରେ କୋଳାକୋଳି ହାତ ମିଳାମିଳି ହେଲାବେଳେ ଭିତରୁ ଝିଅ କୁନି ସହ ମା' ପ୍ରବେଶ କରିଛନ୍ତି । ହଠାତ୍ ବାତାବରଣ ଗମ୍ଭୀର ହୋଇପଡ଼ିଛି)

ତିନିହେଁ : ମା'.... !! ତୁ ??

ମା' : ଶୁଣିଚି... ସବୁ ଶୁଣିଚି । ଭଲ...ବେଶ୍ ଭଲ କରିଚ ! ଭାଇ ଭାଇ ଭିତରେ ବିଚାର ଆଲୋଚନା କରି ଭଲରେ ଭଲରେ ସବୁ ତୁଟେଇ ଦେଇପାରିଚ । ଦେବତା ଭଳି ବାପା ତମର, ସିଏ ଟଳି ପଡ଼ିଲେ... ତମକୁ ଛାଡ଼ି ଚାଲିଗଲେ ! ମୋର ବା ଆଉ କେତେ କାଳ ? ତମ ପ୍ରସ୍ତାବରେ ମୁଁ ଖୁସି । ମଲାଗଲା କାଳକୁ ମୁଁ ବା କାଇଁକି ବଇରୀ ମୁଣ୍ଡେଇବି ? ମୋ' ମୁଣ୍ଡକୁ ବା କାଇଁକି ଆହୁରି ବୋଝ ରଖିବି ?

ଦେବେନ୍ଦ୍ର : ମା'...କଥା କ'ଣ କି ବାପା ଥିଲେ, କଥା ଅଲଗା ଥିଲା । ଏଇନେ ତୁ ଅଛୁ, ଏକା ଏକା ତୁ କେତେ କ'ଣ କରିବୁ ଯେ ?

ମା' : ହେଲେ ଦେବ, କୁନି ବି ତ ଏ ଘରର ଝିଅ । ତମମାନଙ୍କର ଗୋଟିଏ ବୋଲି ଭଉଣୀ ସିଏ । ବାହା ସାହା ହେଇ ପରଘରକୁ ବୋହୂ ହୋଇ ଚାଲିଯାଇଚି ବୋଲି ତା' ଭାଗଟାକୁ ଯେମିତି ବୁଡ଼େଇ ନ ଦିଅ-

ଚଞ୍ଚଳା : (ଆଡୁଆଳରେ) ମାଇଲା ! ତମେ କହୁନ, ମହେନ୍ଦ୍ର - କୁନି ବାହା ହେଇ ଗଲାବେଳେ ତାଙ୍କ ଯଉତୁକରେ ହାତୀ-ଛତି ସବୁ ଦିଆ ହୋଇଥିଲା । ଭାଇଙ୍କ ଭାଗରେ ପୁଣି ଭଉଣୀଙ୍କ ଭାଗ କାହିଁକି ?

ମହେନ୍ଦ୍ର : ସତ କହିବାକୁ ଗଲେ, ଭାଉଜ - ଆଇନ୍ ଅନୁଯାୟୀ ବାପାଙ୍କ ସମ୍ପତ୍ତି ଉପରେ ପୁଅ ସହ ଝିଅର ବି ଭାଗ ଅଛି । ତେଣୁ କୁନି ନିଶ୍ଚେ ଭାଗ ପାଇବାର କଥା ।

କୁନି : ମୋର ବେଶି କିଛି ଦରକାର ନାଇଁ, ଭାଇ । ମୁଁ ତ ଭାବିଚି, ମା'ର ଗହଣାତକ ଯାହା ନେବି ।

ଚଞ୍ଚଳା : ମାଇଲା ! ମୋ ଝିଅମାନେ ତା' ହେଲେ କ'ଣ ତାଙ୍କ ଗୋସେଇଁମା'ଙ୍କଠୁ କିଛି ବି ଗହଣା ପାଇବେନି ? ସେମାନେ ବି ତ ଏ ଘରର ନାତୁଣୀ । ତାଙ୍କପାଇଁ ବି କିଛି ଗୋଟାଏ ଆଇନ୍ ପଏଣ୍ଟ ବାହାର କରୁନ ?

ମା' : ସବୁ ହେଲା, ସମସ୍ତେ ସବୁ ପାଇଗଲେ । ସମ୍ପତ୍ତିର ଭାଗବଣ୍ଟା ସରିଗଲା । ସମସ୍ତେ ବି ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହେଲେ । ମୋର ଆଉ କ'ଣ ଦରକାର ? ତୁମମାନଙ୍କର ଖୁସିରେ ଇ ତ ମୋର ଖୁସି ।

ତିନିଭାଇ : ମା'... !!

ମା' : ଆଜି ହାତରୁ ମୁଁ ଶଙ୍ଖା କାଢ଼ିଚି । ମଥାରୁ ମୋ ସିନ୍ଦୂର ଲିଭିଚି । ଏଇନେ ତମେମାନେ ଇ ତ ମୋ ସାହା ! ମୋର ଭରସା !! ହେଲେ ମତେ ଖାଲି ଟିକେ ଏତିକି ଜଣେଇଦିଅ - ତମମାନଙ୍କର ଭାଗବଣ୍ଟାରେ ତମର ଏଇ ହୀନିକପାଳୀ ବୁଢ଼ୀ ମା'ଟା କାହା ଭାଗରେ ପଡ଼ିଲା ??

ଚଞ୍ଚଳା : ମାଇଲା !

ଦେବେନ୍ଦ୍ର : ଭାଗ ବଣ୍ଟାରେ ମା'.... ?

ମହେନ୍ଦ୍ର : ମା' ପୁଣି କାହା ଭାଗରେ କ'ଣ... ?

ରାଜେନ୍ଦ୍ର : ମୁଁ ମା' କଥା କିଛି ବୁଝିପାରିଲିନି ।

କୁନି : ଏ ତୁ କ'ଣ କହୁଚୁ, ମା' ?

ମା' : କୁହ- ମୁଁ ମୋ ଏ ପୋଡ଼ା ଜୀବନର ବାକିତକ ଦିନ କାହା ପାଖରେ ରହି କାଟିବି ? କିଏ ରଖିବ ମତେ ନେଇ ?

(ହଠାତ୍ ସମସ୍ତେ ନିରୁତ୍ତର ହୋଇଯାଇ ପରସ୍ପରକୁ ଚାହିଁଛନ୍ତି ।)

ମା' : କ'ଣ ସବୁ ମୋ' ପାଇଁ ଠିକ୍ କରିଚ, ଶୁଣେ - ? ମୋର ଥଇଥାନପାଇଁ କି କି ବ୍ୟବସ୍ଥା ତମେ ସବୁ କରିଚ ?

ଦେବେନ୍ଦ୍ର : ମୁଁ.....ମାନେ ମତେ କହିବାପାଇଁ କହୁଚୁ ?

ଚଞ୍ଚଳା : କିହୋ, କହୁନ - ଏଡ଼େ ବଡ଼ ସହରଟାରେ ଅଢ଼େଇ ବଖରା ଭଡ଼ା ଘରେ ପାଞ୍ଚ ପାଞ୍ଚଟା ପାଠପଢୁଆ ଝିଅଙ୍କୁ ନେଇ ଆମେ କେମିତି ଚଢ଼ା ବଜାର ଦର ଭିତରେ ଦହଗଞ୍ଜ ହେଇ ଚଲୁଚୁଁ, ସେଥିରେ ପୁଣି ମା'ଙ୍କୁ ନେଲେ, କୋଉଠି ରଖିବୁ ? ତମର ତ ପୁଣି ଯୋଉ ଦରମା ! ନା ଉପୁରି ଅଛି, ନା ସପୁରୀ ! ଛାଡ଼-

ଦେବେନ୍ଦ୍ର : ତା' ନ ହେଇଥିଲେ, କଷ୍ଟେମଷ୍ଟେ ଚଳିଯାଇ ହୁଅନ୍ତା ! ବରଂ, ମୁଁ କହିବି - ମା' ମହେନ୍ଦ୍ର ପାଖରେ ରହୁ । ସହରରେ ସେ ନିଜେ ଘର ତୋଳିଚି । ଛୋଟ ପରିବାର ତା'ର । ରୋଜଗାର ବି ବେଶ୍ କରୁଚି ।

ମହେନ୍ଦ୍ର : ମୋର ସେଥିରେ କିଛି ଆପତ୍ତି ନାଇଁ । ହେଲେ ମା' ତୁ ତ ଜାଣୁ - ମୂଳରୁ ଇ ତ ତମ ଶାଶୂ ବୋହୂଙ୍କର ଜମା ପଡୁନି । କଲେଜ୍ ପଢୁଆ ବଡ଼ଲୋକ ଘରର ଝିଅ ସେ ! ଦେଖିଲୁନି, କେମିତି ସେ ଦି'ଟା ଦିନ ବି କୁନି ବାହାଘରେ ଖଟିଚି କି ନାଇଁ, ରାଗିରୁଷି ପଳେଇଗଲା । ସେଇ ରାଗ ନେଇ ଏଥର ଟିକେ ଶୁଦ୍ଧ ହବାକୁ ବି ଆସିଲାନି । ତୁ ଯଦି ତା' ପାଖରେ ଟିକେ ଆଡ୍‌ଜଷ୍ଟ କରି ଚଳିଯାଇପାରିବୁ - ତା' ହେଲେ ମୋର କିଛି କହିବାର ନାହିଁ । ତେବେ ସେ ରାଜି ହେଲେ ହେଲା । ମୁଁ ଯାଇ ଆଗ ତା'ଠୁ ବୁଝେ । ଆଚ୍ଛା, ରାଜେନ୍ଦ୍ର - ମା' ତୋ' ପାଖରେ ରହିଗଲେ କ୍ଷତି କ'ଣ ହୁଅନ୍ତା ? ଆରେ, ତୁ ତ ଆମ ଭିତରେ ସାନ । ସ୍ୱାମୀ-ସ୍ତ୍ରୀ-ଦୁଇ ପ୍ରାଣୀର କୁଟୁମ୍ବ ତୁମର । ବିଶେଷ ସମସ୍ୟା ବି ନାଇଁ ।

ରାଜେନ୍ଦ୍ର : ବୁଝିଲେ, ଭାଇ - ସେଇ ଦୁଇ ପ୍ରାଣୀ ବୋଲି ଇ ତ ସବୁଠୁ ବେଶି ସମସ୍ୟା ! ସେ ଗୋଟାଏ ଜାଗାରେ ଏକା ତ ମୁଁ ଆଉ ଗୋଟାଏ ଏକେଲା ! ସେ ତା' ଚାକିରିକୁ ନେଇ ବ୍ୟସ୍ତ ତ ମୁଁ ଫ୍ୟାକ୍ଟରୀ କରିବି ବୋଲି ବିବ୍ରତ ! ନା ତାକୁ ଫୁରୁସତ୍ ମିଳୁଚି, ନା ମତେ ! ନା ସେ ସେଠି ଦିନସାରା ଘରେ ରହୁଚି, ନା ମୋର କୋଉଠି ଘର ବୋଲି କିଛି ଠିକଣା ଅଛି ? ଏମିତିରେ ମା'ର ଦେଖାଶୁଣା କିଏ କରିବ ? ତା'ର ଯତ୍ନ କିଏ ନେବ ? ବଡ଼ ସମସ୍ୟା ! ସେଇ ସମସ୍ୟା ଯୋଗୁଁ ଇ ତ ସେ ଏତେଗୁଡ଼ାଏ ଦିନ ଛୁଟି ନେଇ ଏତେ ବାଟରୁ ଦଶାହ ଖଟିବାକୁ ଆସିପାରିଲାନି । ଚାକିରିର ଚାପ ! କ'ଣ ଆଉ କରାଯାଏ । ଆଚ୍ଛା କୁନି ! ମା' ଯଦି ତୋ' ପାଖରେ ରହିଯା'ନ୍ତା.. ?

କୁନି : ଯଦି ଏଇଟା ସମ୍ଭବ ହୁଅନ୍ତା ନା, ତା'ହେଲେ ତ ସବୁଠୁ ବେଶି ଖୁସି ମୁଁ ହୁଅନ୍ତି ! ସେ ବି ମୋ କଥାରେ କେବେ ଅରାଜି ହୁଅନ୍ତେନି ! ତାଙ୍କର ବି ତ ମା' ନାହାନ୍ତି । ତେଣୁ ମା'ର ସାନ୍ନିଧ୍ୟଟା ଆମ ଦୁହିଙ୍କୁ ମିଳନ୍ତା । କିନ୍ତୁ - ଲୋକେ କ'ଣ କହିବେ ? ପୁଅମାନେ ଥାଉ ଥାଉ ମା' ଯଦି ଝିଅ ଘରେ ଆଶ୍ରା ନିଏ, ତା' ହେଲେ ଲୋକନିନ୍ଦା ହବନି ?

ମା' : ସାବାସ୍ ! ଦେଖୁଚି, ତମେ ସମସ୍ତେ ମିଶି ଜୀବନସାରା କଷ୍ଟ କରି ବାପା ଅର୍ଜନ କରିଥିବା ସମ୍ପତ୍ତିତକ ନିଜ ନିଜ ଭିତରେ ଖୁବ୍ ସହଜରେ ବାଣ୍ଟି ଦେଇପାରିଲ । (କାନ୍ଦି ଉଠି) ଅଥଚ ଦଶମାସ ଦଶଦିନ ଗର୍ଭରେ ଧରି ଜନ୍ମ କରିଥିବା ଏଇ ବିଧବା ମା'ଟାକୁ ଟିକେହେଲେ ବି ବାଣ୍ଟି ପାରିଲନି । ତମମାନଙ୍କ ଭିତରୁ କାହାରି ଜଣକ ଭାଗରେ ବି ସେ ପଡ଼ିଲାନି । ଆଉ ଆଜି - ଏଇଟା ଇ ବୋଧେ ମୋ' ଭାଗ୍ୟର ଭାଗଶେଷ ! (କଣ୍ଠ ବାଷ୍ପରୁଦ୍ଧ ହୋଇ ପଡ଼ିଛି) ।

(ହଠାତ୍ ସମସ୍ତେ ନିଜ ସ୍ଥିତି ଓ ଭଙ୍ଗୀରେ ନିଶ୍ଚଳ ହୋଇ ପଡ଼ିଛନ୍ତି । ମଞ୍ଚର ଆଲୋକ ସଙ୍କୁଚିତ ହୋଇପଡ଼ିଛି ।)

ଶେଷଦୃଶ୍ୟ

(ମଞ୍ଚରେ ପୂର୍ଣ୍ଣାଲୋକ ଆସିବା ମାତ୍ରେ ପୂର୍ବର ପାରିବାରିକ ପରିବେଶ ପୁନଶ୍ଚ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇଛି । ସମସ୍ତେ ନିଶ୍ଚଳତା ଭଙ୍ଗ କରିଛନ୍ତି ।)

ଓକିଲ : (ହାତରେ ଲଫାପାଟିଏ ଧରି ବାହାରୁ ପ୍ରବେଶି ଏବଂ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଗମ୍ଭୀର ମୁଦ୍ରାରେ ଦେଖି ମା'ଙ୍କ ପ୍ରତି) କ୍ଷମା କରିବେ, ଭାଉଜ - କଚେରିରୁ ଆସୁ ଆସୁ ମୋର ଟିକେ ଡେରି ହୋଇଗଲା । ଭାଇ ଯେ, ଏତେ ଜଲ୍‌ଦି ଏମିତି ଚାଲିଯିବେ, କେହି କ'ଣ କେବେ ଭାବିଥିଲା ! ଗାଁଟା ସାରା କାହାରି ମନରେ ଟିକେ ସୁଖ ନାହିଁ । ସବୁରି ମୁହଁରେ ତାଙ୍କରି ଚର୍ଚ୍ଚା...ତାଙ୍କରି ପ୍ରଶଂସା !

ମା' : ହଁ, ଆଜି ବସି ସବୁ ଭାବିଲାବେଳକୁ ବହୁତ ଡେରି ହୋଇଗଲାଣି ।

ଓକିଲ : ତମେ ଏମିତି କାହିଁକି କହୁଚ, ଭାଉଜ ? ଭାଇ ତ ଆମର ମଣିଷ ନ ଥିଲେ, ଥିଲେ ଦେବତା ! ହଁ...ହଁ.... ଦେବତା !

ଦେବେନ୍ଦ୍ର : ସେଇତକ ଇ ତ ଆମ ପାଇଁ ସାନ୍ତ୍ୱନା, ଓକିଲ ମଉସା ! ତା'କୁ ଇ ତ ନେଇ ଆମର ଗର୍ବ କରିବାର ଅଛି ।

ଓକିଲ : ନିଶ୍ଚୟ...ନିଶ୍ଚୟ । ତମେ ସମସ୍ତେ ଯେ ବଡ଼ ଭାଗ୍ୟବାନ୍ । ବାପା ତମର ଯେମିତି ଦେବତା, ମା' ବି ସେମିତି ଲକ୍ଷ୍ମୀ ସାଆନ୍ତାଣୀ !!

ଦେବେନ୍ଦ୍ର : ହଁ, ମଉସା - ମୁଁ ଏଇନେ ମହେନ୍ଦ୍ରକୁ ଆପଣଙ୍କ ପାଖକୁ ପଠେଇବି ବୋଲି ଭାବିଥିଲି ।

ଓକିଲ : ଅଥଚ ମୁଁ ଆସି ହାଜର ହେଇଗଲି । ଦେଖିବ, ତମର ଏଇ ବୁଢ଼ା ଓକିଲ ମଉସା ବେଶିଦିନ ବଞ୍ଚିବ ।

ମହେନ୍ଦ୍ର : କଥା କ'ଣ କି, ଏଇ ଗାଁରେ ଆପଣ ଯେତେବେଳେ ବାପାଙ୍କର ସବୁଠୁ ପୁରୁଣା ବନ୍ଧୁ.... ଭାଇ, ତାଙ୍କ ସୁଖ-ଦୁଃଖର ସାଥୀ - ତେଣୁ ଆମେ ବାପାଙ୍କର ଏଇ ସମ୍ପତ୍ତି ବିଷୟରେ ଟିକେ ଆପଣଙ୍କ ସହ ପରାମର୍ଶ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲୁ ।

ଓକିଲ : ମୁଁ ବି ତ ଆଜି ତୁମ ବାପାଙ୍କ ସମ୍ପତ୍ତି କଥା ଇ କହିବାକୁ ଆସିଚି !

ରାଜେନ୍ଦ୍ର : ସତେ ନା କ'ଣ ? ଆଚ୍ଛା, ମଉସା - ଆମ ତିନି ଭାଇଙ୍କ ଭିତରେ ଭାଗବଣ୍ଟାରେ ଆଇନଗତ ସେମିତି କିଛି ଅସୁବିଧା ହବନି ତ ? ଭାଗବଣ୍ଟାପାଇଁ ଆମ ଭିତରେ ଗୋଟିଏ ବୁଝାମଣା....ଗୋଟାଏ ରାଜିନାମା ବି ହେଇସାରିଚି !

ଓକିଲ : ଭାଗବଣ୍ଟା !! କ'ଣ କହୁଛ ତମେ ? ତା' କେମିତି ଆଉ ସମ୍ଭବ ??

ତିନିହେଁ : କାଇଁକି ସମ୍ଭବ ନୁହଁ ?

ଓକିଲ : ବାପା ତମର ଯେ କେବେଠୁଁ ତାଙ୍କର ସ୍ୱ-ଅର୍ଜିତ ସମସ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ଏକା ତୁମ ମା'ଙ୍କ ନାଁରେ ଇ ଉଇଲ୍ କରି ଦେଇଯାଇଚନ୍ତି !!

ତିନିହେଁ : (କିଂକର୍ତ୍ତବ୍ୟବିମୂଢ଼ ହୋଇ)

ହ୍ୱାଟ୍ ? ମାନେ ମାନେ ମା'ଙ୍କ ନାଁରେ ସମସ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତିର ଉଇଲ୍... !!

ଓକିଲ : ସେଇ ଉଇଲ୍‌ନାମାଟିକୁ ଇ ତ ମୁଁ ଆଜି ମା'ଙ୍କ ହାତରେ ଦେଇ ମୋର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ କରିବି ବୋଲି ଆସିଥିଲି । (ଲଫାପାରେ ଆଣିଥିବା ଉଇଲ୍‌ନାମାଟିକୁ ମା'ଙ୍କୁ ବଢ଼େଇ ଦେଇଛନ୍ତି) ସତ କହିବାକୁ ଗଲେ, ବାପାଙ୍କ ଅନ୍ତେ...ପୁଅ ବା ଝିଅଙ୍କର ନୁହେଁ, ସମ୍ପତ୍ତି ଉପରେ ମା'ର ଇ ପ୍ରଥମ ଅଧିକାର !

ମା' : (ଉଇଲ୍‌ନାମାଟିକୁ ଛାତିରେ ଚାପି ହସିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରି ଖୁବ୍ ଜୋରରେ କାନ୍ଦି ଉଠିଛନ୍ତି ।)

(ନେପଥ୍ୟରୁ ଶୀର୍ଷକ ଆଳାପ/ସଂଗୀତ ଗୁଞ୍ଜରି ଉଠିବା ସହ କ୍ରମଶଃ ଯବନିକା ପତନ ।)

ପ୍ରଶ୍ନାବଳୀ

ପ୍ରତି ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ପ୍ରାୟ ୫୦ଟି ଶବ୍ଦ ମଧ୍ୟରେ ଲେଖ ।

୧. ଦେବେନ୍ଦ୍ର ଓ ରାଜେନ୍ଦ୍ର ବାପାଙ୍କ ଫଟୋକୁ ବୈଠକ ଘରେ ଟାଙ୍ଗିବାକୁ ଉଚିତ ମନେ କଲେ କାହିଁକି ?

୨. ଚଞ୍ଚଳାଦେବୀ 'ମୁଗୁରା ମେଲା' ବୋଲି କାହିଁକି କହିଲେ ?

୩. 'ଯାହା ଧରମକୁ ଜଗି କରିଯିବା କଥା' - ଏ କଥା ଚଞ୍ଚଳା ଦେବୀ କାହିଁକି କହିଲେ ?

୪. ଝିଅ ବାହାଘର ପାଇଁ ଚଞ୍ଚଳା ବ୍ୟସ୍ତ ହେଉଥିଲେ କାହିଁକି ?

୫. ରାଜେନ୍ଦ୍ର ଦେବେନ୍ଦ୍ରକୁ କାହିଁକି ଟଙ୍କା ମାଗୁଥିଲେ ?

୬. ଚଞ୍ଚଳା ରାଜେନ୍ଦ୍ର ପାଖରେ ନିଜ ମନକଥା କହିବାକୁ କିପରି ଛଳନା କରିଥିଲେ ?

୭. ଚଞ୍ଚଳାଙ୍କ କଥାରେ ଦେବେନ୍ଦ୍ର ଚମକି ପଡ଼ିଥିଲେ କାହିଁକି ?

୮. କେଉଁ କଥା ମା'ଙ୍କୁ ବୁଝାଇ ହେବ ନାହିଁ ବୋଲି ଦେବେନ୍ଦ୍ର କହିଲେ ?

୯. ଠ ଠା ଠି କହିଲେ କ'ଣ ବୁଝ ? କିଏ କେଉଁ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଏ କଥା କହିଲେ ?

୧୦ ଭାଇ ଭାଗ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଦେବେନ୍ଦ୍ର କେଉଁ ପ୍ରକାର ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଲେ ?

୧୧. ଭାଇ ଭାଗ ପ୍ରସ୍ତାବରେ ମହେନ୍ଦ୍ର ଓ ରାଜେନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ମନ୍ତବ୍ୟ କ'ଣ ଥିଲା ଲେଖ ।

୧୨. ମା' ଦେବେନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ କ'ଣ କହିଲେ ?

୧୩. ଚଞ୍ଚଳା କାହିଁକି ଗୋଟାଏ ଆଇନ୍ ପଏଣ୍ଟ ବାହାର କରିବାକୁ କହିଲେ ?

୧୪. ସମସ୍ତ ଭାଗବଣ୍ଟା ସରିଲା ପରେ ମା' କେଉଁ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଜିଜ୍ଞାସା କରିଥିଲେ ?

୧୫. 'ନା ଉପୁରି ଅଛି ନା ସପୁରୀ !' - ଏ କଥା ଚଞ୍ଚଳା କେଉଁ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ କହିଥିଲେ ଓ କାହିଁକି ?

୧୬. ମହେନ୍ଦ୍ର ମା'ଙ୍କୁ ନିଜ ପାଖରେ ରଖିବାକୁ ମନାକଲେ କାହିଁକି ?

୧୭. ରାଜେନ୍ଦ୍ର ମା'ଙ୍କୁ ନିଜ ପାଖରେ ରଖିବାକୁ କାହିଁକି ରାଜି ହେଉ ନ ଥିଲେ ?

୧୮. ମା'ଙ୍କୁ ପାଖରେ ରଖିବାକୁ କୁନିର ଇଚ୍ଛା; ଅଥଚ ସେ ମନାକଲେ କାହିଁକି ?

୧୯. ମା' କାନ୍ଦିଉଠି କ'ଣ କହିଲେ ?

୨୦. ଓକିଲଙ୍କୁ ମହେନ୍ଦ୍ର କ'ଣ କହିଲେ ?

୨୧. ଓକିଲ ଉଇଲ୍‌ନାମାଟାକୁ କ'ଣ କଲେ ?

୨୨. ଏକାଙ୍କିକାର ନାମ ଆହୁତି କାହିଁକି ରଖାଯାଇଛି ?

ତୁମପାଇଁ କାମ :

୨୩. ଶ୍ରେଣୀ କକ୍ଷରେ ଏକାଙ୍କିକାଟିକୁ ଅଭିନୟ କର ।

୨୪. ନାଟ୍ୟକାର କାର୍ତ୍ତିକ ଚନ୍ଦ୍ର ରଥଙ୍କର ଅନ୍ୟ ଏକାଙ୍କିକା ସଂଗ୍ରହ କରି ପଢ଼ ।

❖❖❖

ସାହିତ୍ୟିକା

ଅଷ୍ଟମ ଶ୍ରେଣୀ

ଓଡ଼ିଶା ଶାସନ

ବିଦ୍ୟାଳୟ ଓ ଗଣଶିକ୍ଷା ବିଭାଗ, ଓଡ଼ିଶା ସରକାର

ମୋର ନାମ :..

ମୋ ବାପାଙ୍କ ନାମ :..

ମୋ ମା'ଙ୍କ ନାମ :..

ମୋ ବିଦ୍ୟାଳୟର ନାମ :..

ମୋ ଶ୍ରେଣୀ ଶିକ୍ଷକ /

ଶିକ୍ଷୟିତ୍ରୀଙ୍କ ନାମ :..

ମୋ ଗାଁ / ସାହିର ନାମ :..